

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

Львівський державний університет внутрішніх справ
Вища школа поліції (м. Щитно, Республіка Польща)

ЕКСПРЕС-ДОВІДНИК ІЗ ПРАВОВОЇ МІЖКУЛЬТУРНОЇ
КОМУНІКАЦІЇ
(ДО ЄВРО – 2012)

Львів – 2010

УДК

ББК

Рекомендовано до друку Вченою радою
(протокол № ____ від ____ 2010 р.)

Рецензенти: Кочан І. М., доктор філологічних наук, професор
(Львівський національний університет ім. І. Франка)

Сливка С. С., доктор юридичних наук, професор
(Львівський державний університет внутрішніх справ)

Сковронська І. Ю., кандидат філологічних наук, професор
(Львівський державний університет внутрішніх справ)

Експрес-довідник із правової міжкультурної комунікації / За заг. ред.
А. С. Токарської. – Львів, 2010. – 340 с.

Співавтори:

Олеся Бойко	– переклад словосполучень і речень з української мови на англійську;
Іванна Казимир	– мовленнєвий етикет;
Богдана Кравець	– переклад словосполучень і речень з української мови на німецьку;
Світлана Кость	– закони спілкування; вербальна і невербальна комунікація; засоби комунікації; етика мобільного зв'язку; правила Інтернет-етикету;
Гжегож Ойцевіч	– переклад словосполучень і речень з російської мови на польську;
Оксана Федішин	– переклад словосполучень і речень з української мови на французьку;
Олена Цибух	– міжкультурна правова компетенція; функції міжкультурної правової комунікації;
Антоніна Токарська	– правові параметри міжкультурної комунікації;
Надія Кулинич	– комп'ютерний набір.

В експрес-довіднику викладена загальна характеристика правової міжкультурної комунікації у контексті вимог підготовки і проведення в Україні Євро – 2012. Подані особливості взаємодії правників із комунікантами з різних країн, наведені нормативні мовноетикетні форми комунікації в українській та іноземних мовах (російська, польська, англійська, німецька, французька).

Книга буде корисна для студентів, курсантів, працівників правоохоронних органів з метою максимально ефективної комунікації та правового врегулювання конфліктних ситуацій під час масових заходів.

ISBN

© Львів, Токарська А. С. та ін., 2010

Вступ	3
Розділ I. Правова міжкультурна комунікація: сутність і завдання	6
1.1. Змістові особливості міжкультурної комунікації	
1.1.1. Міжкультурна правова комунікація	6
1.1.2. Вербальна і невербальна правова міжкультурна комунікація. Компоненти комунікації	11
1.1.3. Засоби комунікації	13
1.2. Роль міжкультурної взаємодії правників із громадянами	19
1.2.1. Функції міжкультурної правової комунікації	20
1.2.4. Особливості міжособистісної міжкультурної комунікації	25
1.2.5. Моделі комунікації	29
1.2.6. Комунікативні бар'єри у правовій / протиправній комунікації	30
Розділ II. Правові параметри міжкультурної комунікації	
2.1. Міжнародно-правові норми взаємодії з комунікантами	
2.1.1. Законодавчі основи правової комунікації	36
2.2. Регулювання правової міжкультурної комунікації під час масових спортивних заходів	
2.2.1. Закони спілкування	55
2.2.2. Моральні та етичні вимоги до правової міжкультурної комунікації	
2.2.3. Національні стилі комунікації	
Розділ III. Якості і навички вербальної і невербальної міжкультурної правової комунікації	
3.1. Вербальна правова міжкультурна комунікація як професійна діяльність. Комунікативні моделі, їхні компоненти	22
3.2. Невербальні засоби спілкування у системі міжкультурної комунікації	66
3.2.1. Класифікація невербальних компонентів спілкування	70
3.2.2. Значення і смисли невербальної комунікації	77
Розділ IV. Мовленнєвий етикет. Особливості міжкультурного етикету	84
4.1. Характеристика національного мовленнєвого етикету	
4.1.1. Атмосфера спілкування	87
4.1.2. Увічливість	88
4.1.3. Мовленнєвий етикет	88
4.1.4. Види мовленнєвого етикету	90
4.2. Етика мобільного зв'язку	

4.3. Правила Інтернет-етикету

4.4. Діловий мовленнєвий етикет країн світу.

Розділ V. Розмовник (українська, польська, російська, німецька, англійська, французька мови)

5.1. Українсько-польсько-німецькі відповідники

Російсько-англійсько-французький розмовник

ВСТУП

*«Вагу та міру для слів своїх вироби»
(Біблія)*

У запропонованому виданні систематизовані наукові знання про процеси правової міжкультурної, міжнаціональної вербальної та невербальної комунікації, розкриті основні поняття як самої її сутності, так і базових елементів – лексичних засобів, а також особливості їх використання і сприйняття у комунікативному акті. Експрес-довідник до Євро-2012 трактує проблеми визначення змістової спрямованості висловлювань у різних мовах та культурах – українській, російській, польській, англійській, німецькій та французькій та ін.

Етнокультурна парадигма суспільного розвитку має глибокий гуманістичний зміст і по-особливому впливає на сутність міжкультурної комунікації, оскільки забезпечує рівність прав та можливостей людей різних національностей в етнокультурному та загальнокультурному полі їхніх інтересів. Назагал знання з етнокультурознавства значно розширюють традиційну модель сприйняття міжетнічних відносин і правової міжкультурної комунікації через залучення до глибокого аналізу комунікативного вияву етнокультурних особливостей, що мають безпосередній вихід у соціально-духовну практику [МПЕ, с. 176].

Такий культурологічно-правовий підхід до міжкультурної комунікації, з одного боку, дає змогу пояснити поведінку людей через пануючі у тій чи іншій культурі цінності та правила комунікативної поведінки. З іншого – культурні норми, що є багато в чому єдиними для суспільства і водночас певною мірою відмінні для суб'єктів різних національностей та соціальних груп, оскільки визначають їхню ментальну свідомість та реальну поведінку. Тим більше, що кожний феномен у культурі може набувати характеру етнічності. Культурно-правові чинники суттєво впливають на самі міжетнічні відносини. Водночас саме культурні кордони, соціально-культурна дистанція є важливим елементом у розумінні ступеня близькості чи своєрідності відмін, змін у взаємодії різних народів, специфіки взаємної адаптації у процесі міжкультурної комунікації.

Слід виділити етноспецифічні риси культури, під якими розуміються риси культури, що складаються історично у процесі пристосування певного соціокультурного суспільства до умов існування, створення стійкої моделі міжособистісної взаємодії. Вони передаються від покоління до покоління з допомогою механізму традицій та підтримуються за рахунок колективної реалізації соціокультурного життя людей. Етнокультурний вимір безпосередньо впливає на реалізацію правил, законів і норм правової міжкультурної комунікації.

У науковій літературі виділяються три загальні структурні критерії сталості етносу: наявність стабільних локальних суб-культур, тобто усталених груп міського і сільського населення, які від покоління до покоління підтримують власне культурне середовище; функціонування регулярних інформаційних зв'язків на особистісному та інституційному рівнях між локальностями; формування потужних надлокальних сил спілкування, що забезпечують концентрацію, наступну трансляцію загальнокультурних цінностей [МПЕ, с. 176].

Відтак значення запропонованого Експрес-довідника полягає не лише у суто практичному вимірі, а бачиться насамперед як загальнокультурологічне і правове. Поки що, незважаючи на значну кількість видань із міжнародного права, окремо комунікації та етики чи психології спілкування, відчутною є недостатність уваги до проблем міжкультурної правової взаємодії з аналізом факторів мови та мовлення.

У виданні викладені основні поняття теорії міжкультурної комунікації в їхній проекції на міжнародно-правові та національні засади спілкування, наведена система сформованих правил тактики правових і психолінгвістичних прийомів взаємодії під час міжособистісного, міжгрупового спілкування, впливу на учасників масових спортивних або інших заходів.

Окрім цього, варто зазначити, що, враховуючи теоретичні засади міжкультурної комунікації, експрес-довідник подає різноматичні словесні конструкції.

РОЗДІЛ І

ПРАВОВА МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ: СУТНІСТЬ І ЗАВДАННЯ

1.1. ЗМІСТОВІ ОСОБЛИВОСТІ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Міжкультурна комунікація – це процес взаємодії (вербальної/ і невербальної) людей (груп людей), які належать до різних національних лінгвокультурних спільнот, послуговуються різними ідіоетнічними мовами, мають різну комунікативну компетенцію, що може стати причиною комунікативних невдач або причиною культурного шоку в спілкуванні.

Однією з характерних ознак міжкультурної комунікації є те, що 1) її учасники у випадках прямого контакту використовують мовний код і стратегії, які відрізняються від тих, котрими вони користуються під час спілкування в середині однієї культури. Ще одним важливим чинником міжкультурної комунікації є 2) усвідомлення взаємної «культурної чужинності» її учасників.

Міжкультурна комунікація є особливим типом культури, який характеризується взаємдією національних культур, етнокультурною компетенцією особистостей, толерантністю, прагненням до міжнаціональної згоди у всіх сферах спілкування. Результативність правової міжкультурної комунікації досягається рівнем юридичної компетенції мовця.

Правові відносини, право є тією сферою діяльності, яка найбільше спричиняє потребу у комунікативних зв'язках. Без них сьогодні неможливо уявити функціонування правової системи суспільства. За допомогою комунікації реалізуються зв'язки між правовими структурами та громадянами суспільства, крім того вона здійснює вплив на суспільство, його стан та розвиток.

1.1.1. Міжкультурна правова комунікація

Міжкультурна, міжнаціональна правова комунікація – це складний процес взаємодії особистостей, що ґрунтується на поважанні прав людини та основних свобод усіх, незалежно від раси, статі, мови та релігії у конкретному часовому й просторовому вимірі.

Будь-які стосунки людей з використанням мови мають багато спільних ознак, що дозволяє вважати комунікацію універсальною категорією.

До вивчення міжнародно-правового контексту комунікації застосовуються адаптовні з інших галузей такі фундаментальні підходи.

1. Системний підхід, який полягає в аналізі комунікації через терміни інтеракції між елементами системи та пов'язується із концепцією соціального контролю;
2. лінгвістичний підхід, що полягає теж у здійсненні функції соціального контролю; в обмеженні доступу всіх суб'єктів до вираження вимог;
3. функціональний підхід переміщує акценти із соціального контролю на значення комунікації для міжнародно-правових відносин;
4. організаційний підхід передбачає аналіз міжнародно-правової комунікації щодо інформаційних потоків та чинників, що обмежують цей потік і диференціюють доступ до інформації;
5. критичний підхід виявляє умови і засоби порушення норм комунікації;
6. символічний підхід, що пов'язаний зі створенням та поширенням знаків та символів як додаткових засобів комунікативного впливу на комуніканта [Климанська, с. 12].

Останній, на відміну від політичної комунікації, хоч і пов'язаний з інтерпретаційною складовою, все-таки, на нашу думку, поступається за значущістю функціональному підходу, скерованому на підтримання та забезпечення стабільності, соціалізації.

Філософсько-правове та соціоетнолінгвістичне осмислення міжнародно-правової комунікації, на жаль, не набуло особливого поширення в історії науки. Фактично до XVIII ст. не існувало досліджень щодо ведення міжкультурної комунікації. Першою стала праця французького дослідника Франсуа де Кальєра «Про способи ведення перемовин із государями» (1714).

Важливим етапом у дослідженні перемовних процесів були 50-70-ті рр. ХХ ст. Хоча, як твердить дослідник міжнародних перемовин, лише в останні двадцять років їхнє вивчення було поставлено «на систематичну наукову основу». Більше трьох тисяч наукових досліджень належить американським ученим [Шеретов, с. 4-5].

До праць міжкультурного комунікативного спрямування умовно можна віднести дослідження перемовного процесу.

Серед них:

1. загальнотеоретичні, що вивчають закономірності ведення перемовин;
2. довідкові видання не прикладного характеру;
3. праці психологічного спрямування, що вивчають принципи і психологічні аспекти взаємовідносин учасників перемовин.

Щонайменше у згаданому спектрі досліджень налічується сучасних праць філософсько-правового та юридико-лінгвістичного спрямування.

Дослідження комунікативного акту представлені працями в галузі символічного інтеракціоналізму (праці Дж. Міда), трансактного аналізу (Е. Берн), соціальної перцепції (А. Бодальов, Г. Андреєва, А. Харащ і ін.), соціального впливу і влади (Картрайт, Танненбаум, Тибо, Келлі і ін.), діяльнісного опосередкування міжособистісних відносин (О. Петровський та ін.), дослідження діалогічності свідомості (М. Бахтін, В. Біблер, А. Харащ і ін.).

Максими ціннісного осмислення феномену комунікатора у міжкультурній взаємодії актуалізовані осмисленням «відкриття» людиною власного Я (І. Кон); самооцінкою особистості (М. Неймарк, О. Ліпкіна та ін.); моральною саморегуляцією поведінки (С. Якобсон); вивченням конфліктних смислів (В. Столін, Ю. Пилипеченко); побудовою системи самовідносин, розробленою В. Століним. Узагальненням особистісних характеристик як характеристик суб'єкта спілкування доведено неможливість комунікації без ідеальної репрезентованості (відображеності) людини у житті інших людей (В. Петровський).

Запропоновані різнотематичні моделі комунікації (Геральд, Лассуелл, Р. Бреддік, Клод Шеннон, М. Дефльор, Ж.-М. Котре, К. Санне, Й. Боровик, Б. ван Каалі та ін.). Для міжнародно-правової комунікації найбільше підходить видозмінена М. Дефльором модель Шенона-Уівера, яка на пріоритетні позиції ставить проблему співвідношення двох смислових значень – первісного повідомлення, відісланого «джерелом», і «перцептивного» повідомлення, що надходить до адресата. Суть комунікації вказані дослідники трактують як результат досягнення відповідності між вихідним і кінцевим «значенням» [Клим., с. 33].

У схемі зворотного зв'язку «джерело» (ініціатор-комунікатор) передає певне смислове значення у формі повідомлення через передавач, канал для надходження на приймач. Сприйнята інформація перетворюється на «значення» для двостороннього зв'язку. Така модель М. Дефльора – відносно чітка структура комунікативного акту міжнародного плану, яка дає змогу контролювати забезпечення адекватного сприйняття повідомлень перемовною стороною з метою створення передумов успішного співробітництва в результаті точної інтерпретації вербального або невербального повідомлення Іншістю.

Процес міжкультурного спілкування значною мірою є репрезентатором справедливості, рівноправність, додержання прав і свобод людини і громадянина, ефективності дій, настрою (позитивного чи негативного) людей та ін.

У науковій літературі знаходимо різні визначення терміна «спілкування». «Великий тлумачний словник сучасної української мови» пояснює спілкування як «взаємні стосунки; діловий дружній зв'язок» [ВТЛСУМ, с. 1172], «Філософський словник» трактує цей термін як: «тип відносин, що характеризується ставленням партнерів один до одного як до істот, наділених ознаками суб'єктивності» (Філософський енциклопедичний словник / За ред. В.І. Шинкарука. К., – 2002. – 744 с. – С. 603).

XXI століття називають віком інформації, віком комунікації. Комунікація – слово латинського походження, що здебільшого за багатьма підходами, які не є

виправданими, означає спілкування. Терміни «спілкування» та «комунікація» не є тотожними. Комунікація – це конструктивна взаємодія суб'єктів права, соціальних груп, націй, спрямована на вирішення нерозв'язаних завдань. Процес міжкультурної комунікації розгортається на основі міжнаціональної толерантності й порозуміння, у відповідності до ст. 34 Конституції України, норм міжнародного права.

На відміну від спілкування, наявні визначення комунікації найбільш ґрунтовно скомпоновані зарубіжними дослідниками М. Л. Спенглом, М. У. Айзенхарт.

Комунікація – це:

- форма взаємодії, при якій сторони намагаються створити нову комбінацію деяких своїх загальних і суперечливих інтересів.
- процес, у якому щонайменше два партнери із різними потребами і позиціями намагаються досягти згоди для реалізації своїх спільних інтересів.
- інтерактивний процес, через посередництво якого двоє чи більше людей у процесі взаємодії спільно намагаються досягти кращих результатів, ніж якщо б вони робили це поокремо.
- обмін інформацією через посередництво мови, яка координує і керує значеннями.
- взаємодія двох і більше певних складних соціальних одиниць, які намагаються визначити чи вдосконалити умови своєї взаємозалежності.
- дві і більше взаємозалежних сторін, які усвідомлюють несумісність своїх цілей і вступають у соціальну взаємодію з метою досягти обопільних результатів [Переговори, с. 32-33].

Отже, із наведених дефініцій можна зробити висновок про те, що вказані ознаки комунікації якнайповніше характеризують парадигму проблемних взаємозв'язків, цілеспрямовано координованих, зокрема, правовою взаємодією.

1.1.2.Вербальна і невербальна правова міжкультурна комунікація.

Компоненти комунікації

Проблема порозуміння у філософсько-правовій парадигмі постає через призму проблем «інтерпретації та осмислення результатів духовної діяльності людей різних культур і різних епох, їхньої взаємодії і взаємозбагачення». Тому дослідники [Коршунов] розглядають «розуміння» – як «категорію культури, яка виражає цілісно-смыслову сторону людського буття, духовну спільність життя людей, історичний зв'язок поколінь і епох». «Розуміння» вчені трактують як «мудрість людського розуму», що походить із осмислення сутності людської культури, утворює цілісність людського світосприйняття, що долає обмеженість тих чи інших форм пізнання». Відтак комунікативна раціональність синтезує людську свідомість як єдність пізнавального, емоційного, комунікативного сприйняття Іншості. При цьому акцент дослідників робиться на єдності світосприйняття, цілісності світу [Корш., с. 346-347].

Пізнавальна діяльність часто зводиться до розміщення чужих думок і «ніби чужих слів», що пояснюється його діалогічною природою. Сутність гуманітарного мислення – це «завжди стенограма діалогу особливого виду: складні взаємовідносини тексту (предмет вивчення і обміркування) і створюваного контексту (питального, заперечувального і т. п.), в якому реалізується пізнавальна і оцінна думка»... Це зустріч двох текстів: готового і створюваного реагуючого тексту, – відповідно, зустріч двох суб'єктів...» [Коршунов, с. 282]

Іншими словами, дух, свідомість, мислення людини постає у формі текстів у мовно-знаковому вираженні. Текст як безпосередня дійсність (дійсність думки і переживань) визначений був М. Бахтіним. Тексти являють собою деяку форму емпіричної реальності, вони структуровані, піддаються механічному відтворенню. Хоча вони «речі» особливого виду, їм властиве значення, смисл, цінність. У цьому дослідники О. Коршунов, В. Мантатов бачать суть, хоча вона не вичерпує всього змісту поняття «текст» [с. 284], якому перш за все властива знаковість, відмежованість, структурність, тематична єдність.

Знаковість тексту полягає у фіксації певними символами, засобами мови визначеного контекстом змісту. Відмежованість тексту полягає у його протиставленні всім «матеріально втіленим знакам», які не входять до його складу, всім структурам із невиділеними ознаками меж «і безмежності їх мовленнєвих текстів». Структурність, притаманна тексту, зводиться до внутрішньої його організації, яка перетворює його у структурне ціле. Тематична єдність і структурність тексту мають тісний зв'язок, а тому «тема, тобто єдиний смисл, виражений у всій його структурі» [Коршунов, с. 285]. Р. Барт визначає текст «як будь-який уривок мовлення, що являє собою єдність з погляду змісту, який передається із вторинними комунікативними цілями і має відповідно до цілей внутрішню організацію, причому пов'язаний з іншими культурними факторами, ніж ті, що відносяться до власне мовних» [Коршунов, с. 286]. Будь-яка лексема, за визначенням дослідників, набуває нового змісту, оскільки розглядається в іншому контексті, виражає новий зміст. «Вони не стільки термінологічно точно визначають наукове поняття, скільки локалізують коло проблем пов'язаних із ним» [Там само].

Комунікативна особистість, **адресант** (автор, мовець). Він є джерелом повідомлення. Особисті якості правника спираються на наявні в конкретному суспільстві стратегії презентації інформації. Може реалізувати свої інтенції у формі усного дискурсу, заклику, попередження, виступу, листа, скарги, зборів тощо. Адресант кодує свої повідомлення і подає їх у відповідних формах, доступних для адресата (слухача, читача, аудиторії).

Адресат. Кінцевий «споживач» повідомлення. Сприймає повідомлення і відповідно до своїх когнітивних стратегій і конкретних умов інтерпретує повідомлення адресанта.

Повідомлення. Це правова інформація, втілена у конкретний код і передана за допомогою відповідного каналу комунікації. Може реалізуватися засобами мови та інших знакових (семіотичних) систем, зокрема, жестами, мімікою, рухами та поставами тіла, схемами, діаграмами тощо.

Канал комунікації. Цей елемент поєднує адресанта й адресата. Кожне повідомлення вимагає правового шляху передавання від джерела інформації до споживача.

Комунікативний шум. Це вибіркове сприйняття, семантичні перешкоди, інформаційні перевантаження, слабкий зворотний зв'язок тощо. Він може виникати внаслідок протиправних перетворень у каналах комунікації, деформування інформації самими учасниками комунікації тощо.

Фільтри. Це правові соціальні, психологічні, фізичні та інші обмеження, накладені на інформацію в процесі комунікації. З боку адресанта — відбір правової / протиправної інформації для повідомлення. Правові фільтри можуть бути внутрішніми (психологічними: недовіра, невпевненість тощо) або зовнішніми (цензура, заборони, табу тощо). З боку адресата фільтрами можуть виступати несприйняття мовця як авторитета, недовіра до нього тощо.

Зворотний зв'язок (зворотна інформація). Ним є реакція адресата на повідомлення, яка допомагає адресантові орієнтуватись в його особі, переконатись у мірі дієвості своїх аргументів, досягненні чи недосягненні предметної та комунікативної мети тощо. Реакція може бути словесною або несловесною (жестовою, мімічною, спонтанно руховою тощо).

Контекст і ситуація. Це місце і час здійснення спілкування; наявність чи відсутність безпосереднього контакту; можливість бачити, чути адресата; кількість учасників комунікації, офіційність чи неофіційність спілкування; наявність «чужих»; «своя» чи «чужа» територія спілкування тощо.

1.1.3. Засоби комунікації

Засобами комунікації є коди, тобто система відповідностей між формою і значенням повідомлення. Знання коду необхідне для передавання інформації обома учасниками спілкування.

Найважливішими засобами комунікації є засоби мовної системи, паралінгвістичні засоби, компоненти інших семіотичних систем.

Засоби мовної системи:

- експліцитні (матеріально виражені): одиниці різних рівнів мови;
- імпліцитні – матеріально не виражені засоби, без них комунікація відбуватися не може. Це різноманітні правила і закономірності організації мовної системи, правила спілкування, імплікації (непрямі висновки) та імплікатури (непрямі смисли).

Паралінгвістичні засоби / (невербальна комунікація). До них належать: жести, міміка, контрольовані й спонтанні рухи, постава тіла, відстань між комунікантами, свідомо організована простору спілкування тощо.

Компоненти інших семіотичних систем. Це ті складові, що «влиті» у психоментальне вербальне і невербальне спілкування: схеми, прапори, плакати, графіки, малюнки, позначення тощо, які можуть супроводжувати комунікацію, а також одяг (форма, колір тощо), кольори розфарбованого обличчя та інших частин тіла, запахи, які супроводжують міжкультурну комунікацію тощо.

У спілкуванні засоби мовного коду виступають не поодиночці, а в єдності, формуючи комунікативне повідомлення, у якому синтезований смисл усіх використаних засобів коду. Повідомлення, яке поєднує учасників спілкування, створюється адресантом (автором) за допомогою засобів конкретного коду (тобто кодується) і надсилається адресатові. Кодування і надсилання повідомлення здійснюється з урахуванням фізіологічних можливостей людей.

Канал комунікації – «місток», який поєднує адресанта і адресата; засоби, за допомогою яких надсилається повідомлення. У комунікативних процесах використовують вокальний, візуальний, тактильний, нюховий і смаковий канали.

Вокальний (слуховий, звуковий) канал є провідним каналом комунікації.

Переваги вокального каналу комунікації:

- усе, що потрібно для комунікації, завжди з людиною; немає потреби у додаткових засобах;
- при говорінні не витрачається жоден фізичний матеріал, тобто це економний засіб спілкування;
- усна комунікація дає змогу транслювати великі масиви інформації від покоління до покоління (міфи, вірування, легенди тощо);
- природний характер спілкування.

Обмеження вокального каналу:

- інформацію неможливо передати на великі відстані без спеціальних технічних засобів;
- неможливе вибіркове передавання інформації до однієї людини: звернення мовця до когось персонально в аудиторії почують усі присутні в ній. Шепотіння є дієвим лише на невеликій відстані між учасниками спілкування;
- нетривалість у часі (людина не може довго говорити).
- усне передавання є нечітким: інформація може бути перекручена посередником передавання (ефект «зіпсованого телефона»);
- усна міжкультурна комунікація доступна лише одному мовцеві: одночасне говоріння кількох мовців неефективне.

Візуальний (зоровий) канал. Цим каналом людина отримує переважну більшість інформації від оточення. У комунікативних структурах, які використовують його (наприклад, телебачення, прапорцева сигналізація, сигналізація за допомогою диму тощо), велике значення має писемність. Саме вона знімає обмеження слухового каналу: писемність не прив'язана до однієї координати часу і простору; текст може мандрувати в просторі й часі без обмежень; писемність забезпечує точність передавання інформації.

Обмеження цього каналу: необхідність спеціального навчання і наявності спеціальних засобів письма.

Тактильний канал (що сприймається дотиком). Обмежений канал передавання інформації для «звичайних» людей і основний для людей з вадами зору та мовлення (сліпих і сліпоглухих). Застосування: шрифт Брайля, спеціальні знаки на грошових купюрах. Засоби цього каналу важливі у повсякденному житті: людська ласка, відчуття від фізичного контакту тощо.

Нюховий канал. Має важливе значення у деяких культурах та субкультурах (наприклад, використання парфумів людьми протилежної статі в європейській культурі чи використання рослин із сильним запахом для дезорієнтації комунікантів. Вагоме значення мав у минулому для виживання людей в агресивному природному оточенні.

Смаковий канал. Його роль у сучасному суспільстві суттєво знизилася порівняно з попередніми періодами розвитку людства, коли добування людьми засобів харчування було пов'язане із значними затратами фізичних, психічних та інших зусиль, однак не цілком знівельована. Засоби цього каналу мають свою семантику (національні страви відіграють певну роль у міжкультурних контактах), прагматику (значною є роль різного типу церемоній, пов'язаних із вживанням страв, у культурах Південно-Східної Азії) і синтактику (наприклад, горілку не споживають зранку). Розгорнута ж комунікація на основі смакового каналу в принципі неможлива.

Усі канали і засоби виступають складовими елементами професійної комунікативної компетенції.

Міжкультурна правова комунікативна компетенція – це тип комунікативної компетенції, який полягає в умінні використовувати правові норми у комунікативних правилах, постулатах, максимах і конвенціях спілкування, притаманні тій національній лінгвокультурній спільноті, мовою котрої ведеться міжкультурна комунікація.

Міжкультурна правова компетенція формується на принципах спілкування загальних і міжкультурних.

Ефективність міжкультурної правової комунікації полягає у:

- в апелюванні працівників ОВС до прав та альтернатив, визначених законом;
- вивченні проблем, які викликають протистояння;
- уміння переформулювати проблему, щоб вона стала більш зрозумілою, менш дратівливою, конфліктною;
- роз'яснення суті наслідків з метою бути почутим;
- виявлення сфер згоди, уникнення протистояння, суспільних інтересів.

Міжкультурна правова комунікативна компетенція спирається у своїй основі на принципи спілкування, у т. ч. принципи міжкультурної комунікації.

Принципи спілкування – це найзагальніші імпліцитні, сформовані багатовіковою комунікативною практикою національної лінгвокультурної спільноти правила, закони, вимоги до всіх учасників спілкування, виконання котрих є необхідним як для нормального спілкування в цілому, так для і здійснення мовленнєвого впливу.

Принципи міжкультурної комунікації – найзагальніші правила ведення кооперативної міжкультурної комунікації. До них, окрім принципів Г.-П. Грайса і Дж. Ліча, зараховують принципи культурно-мовної неупередженості, терпимості, доброї волі, лояльного ставлення до культури і мови співбесідника та ін. [Бац., с. 144].

Віддавна – від появи християнства – комунікативний вплив здійснювався ним на деякі правові інституції та норми, що започатковували міжнародне право, а саме: дотримання даного слова, захист цивільного населення під час конфліктів [Жан Тускоз, с. 14].

Концепція «публічного права» або «природного права», сукупності норм впливала із природи людини, наділеної розумом, для котрої – дотримання

даного слова, наприклад, одна із таких норм [Жан Тускоз, с. 14-15]. Від найдавніших часів і на перспективу міжнародне право проектувало застосування такої комунікативної норми для всіх людей незалежно від їхньої національної приналежності. Звичаєві норми визрівали, формували ґрунт для інших правових засад цивілізованого співжиття народів.

Міжнародні норми диктують вербальну основу комунікативних дій кожного правника: права людини ґрунтуються на гідності особистості; посад, особи з підтримання правопорядку у комунікації виявляють повагу до закону і діють відповідно до його вимог; посадові особи з підтримання правопорядку повинні завжди виконувати приписи закону, зобов'язані служити суспільству і захищати всіх осіб від незаконних дій з почуттям високої відповідальності, властивій цій сфері професійної діяльності; посадові особи з підтримання правопорядку повинні бути непідкупними, рішуче протистояти всім актам корупції і боротися з ними; посадові особи з підтримання правопорядку повинні поважати й охороняти людську гідність, захищати основні права будь-якої особи; посадові особи з підтримання правопорядку повинні повідомляти про порушення законів, кодексів і зводів принципів, призначених для забезпечення і захисту прав людини; усі дії поліції повинні бути законними продиктованими необхідністю, вільними від дискримінації, співмірними і гуманними [Ю. Римар МПЕ, с. 514].

1.2. РОЛЬ МІЖКУЛЬТУРНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ПРАВНИКІВ ІЗ ГРОМАДЯНАМИ

Функції правової міжкультурної комунікації (далі – ПМК) формуємо на основі класифікації:

1. ПМК як міжособистісний (соціальний) процес і вид соціальної діяльності є одним із найважливіших чинників формування правового суспільства.
2. ПМК — найважливіший «механізм» формування індивіда як соціалізованої правової особистості, пов'язаної з конкретним етносом, його культурою, історією, психологією тощо, тобто специфікою світосприйняття.
3. ПМК загалом сформувала людину як вид «*homo sapiens*» (мисляча людина), виділила його зі світу тварин, «прив'язавши» засобами референції (лат. «повідомляю»), тобто виділення, позначення всього того, що її оточує, саме до «цього світу», зорієнтувала в ньому, сприяла розвитку розуму як одного з найважливіших центрів сприйняття та осмислення світу.
4. ПМК є засобом корекції соціального вияву індивіда або групи.
5. ПМК забезпечує існування соціальної пам'яті, зберігання й передавання інформації між генераціями і в межах однієї генерації.
6. ПМК сприяє синхронізації життя суспільства у часі та просторі.
7. Отже, охоплюючи перцептивну, інтерактивну і комунікативну складові, ПМК постає найважливішим чинником соціальної, зокрема правової, організації полікультурного суспільства, обов'язковою складовою щоденного життя кожної людини.

Основними функціями комунікативного правового акту є:

- 1) репродуктивно-аналітична, суть якої полягає у побудові правовідносин для відтворення правових / неправових фактів, явищ у результаті встановлення між ними логічних зв'язків;
- 2) регулятивно-діяльнісна, спрямована на правове узгодження позицій комунікантів, які перебувають у процесі правової взаємодії, результатом якої передбачається утвердження верховенства права;
- 3) консенсусно-комунікативна, зміст якої спрямований на створення безпечних умов творення правопорядку, профілактики захисту прав і свобод громадян; соціальної рівноваги особистих, громадських та державних інтересів у комунікативних діях;
- 4) інформаційна, суть якої становить правовий інтерес для правоохоронної діяльності, втілена у масовій правовій комунікації.

1.2.1. Функції правової міжкультурної комунікації

Крім згаданих, дослідники вирізняють наступні функції, що притаманні комунікації взагалі. Вони дотичні і до правової міжкультурної комунікації.

Емотивна функція. Полягає в опорі на адресанта. Особистість мовця, його внутрішній світ виявляється найповніше.

Референтна (позначувальна) функція. На передньому плані – об'єкт мовлення. Це скерованість мовлення в реальний (або мислимий як реальний) світ. Учасники «прив'язують» свої повідомлення до об'єктів дійсності.

Конотативна (впливова) функція. Передбачає опору на адресата. Допомагає адресантові впливати на ментальну та емоційну сферу адресата, використовуючи наказ, кличну форму засобів мовного коду, варіюючи ефективність свого повідомлення тощо.

Металінгвістична функція. Полягає в опорі на код. Розкриває значення слів, речень тощо; дає відповіді на запитання: «Що означає це слово? Що ви хотіли сказати, вживаючи цей вислів?» тощо.

Отже, функції та особливості міжособистісного спілкування свідчать про його визначальну роль у житті людини і суспільства загалом. Адже сутність людини полягає не тільки в тому, що вона «*homo sapiens*», тобто істота, яка мислить, а й у тому, що вона «*homo logien*», тобто істота, яка розмовляє, спілкується.

Увесь комплекс комунікативно-правової взаємодії із громадськістю визначається відповідними завданнями, серед яких такі:

- вербальне (і невербальне) запобігання, зупинення і попередження діянь, несумісних із правомірною поведінкою у суспільстві;
- надання вербальної правової допомоги іноземним громадянам у формі консультацій, запобігання конфліктам, комунікативної підтримки, супроводжень, адекватних компромісів і т. ін.

Правова міжкультурна комунікація – це така форма професійної взаємодії із суб'єктами, яка спрямована на ініціювання у комунікаторів правової інтеракції чи блокування протиправних діянь (у т. ч. у формі висловлювань на адресу опонента, його протиправної невербальної і вербальної діяльності), а також спрямована на пошуки шляхів компромісу під час діалогу/полілогу, встановлення справедливості та рівноправності.

Провідну роль у міжособистісному спілкуванні відіграють вербальні компоненти.

Вербальні компоненти – засоби мовного коду, тобто слова, словосполучення, речення (повідомлення), тексти, за допомогою яких передається інформація.

Мовні компоненти комунікації характеризуються такими особливостями:

Спеціалізація мови. Комунікуючи, використовуючи мовлення, людина застосовує первинні органи (язик, голосові зв'язки тощо) з метою створення повідомлень, природа яких є семіотичною, в своїй основі символічною.

Продуктивність (креативність) мови. Пов'язана з динамічністю мовної системи, її здатністю до розвитку і створення нових засобів комунікації. Це різноманітні елементи, категорії і механізми слово- і формотворення, трансформації повідомлень різних типів, механізми задіяння імпліцитних (формально не виражених) смислів тощо.

Недовговічність мови як комунікативного коду. Зумовлена передусім специфікою усного мовлення, яке триває стільки, скільки говорить певна особа. Письмо, друк та інші системи зберігання мовних знаків можуть значно продовжити в часі життя мовлення. Розвиток сучасних комунікативних технологій суттєво продовжує існування мовлення в часі й просторі.

Довільність знаків мовного коду. Пов'язана із загальною знаковою природою мови, яка оперує квазі-об'єктами (несправжніми, вторинними об'єктами). Знаки мови є довільними стосовно тих об'єктів реального і віртуального світів, які за ними стоять. Однак у деяких комунікаціях, зокрема релігійній (фідеїстичній), їх учасники вважають засоби мовного коду органічною складовою об'єктів (у широкому сенсі слова), про які йдеться у спілкуванні.

1.2.2. Особливості міжособистісної міжкультурної комунікації

У житті людини найважливіша роль належить особистісній міжкультурній комунікації.

Міжособистісна міжкультурна комунікація – комунікація між двома і більше особами, яка спирається на їхній психологічний і когнітивний зв'язок, що ґрунтується на особистісно сформованих засадах.

Міжособистісна (інтерперсональна) комунікація характеризується кількісною ознакою (наявність 2–3-х осіб) та якісною (вона відбувається лише тоді, коли комуніканти сприймають один одного як неповторні особистості).

Міжнародно-правова відповідальність передбачає юридичний обов'язок суб'єкта-правопорушника ліквідувати наслідки шкоди, завданої іншому суб'єктові міжнародного права у результаті скоєного правопорушення. Комунікативними правовими методами регулюються колізії, вирішення яких має життєво важливе значення для всієї міжнародної спільноти. Практична бездіяльність, як і ненормативна міжкультурна комунікація, руйнує систему міжкультурних і міжнародних відносин.

Історія міжнародних відносин свідчить про постійне практичне застосування і вдосконалення комунікативних прийомів досягнення згоди, компромісу. Однак правові норми міжкультурної комунікації як інституту до цього часу не кодифіковані. Як правило, і практика міждержавних перемовин ґрунтується на застосуванні правових норм, усталених на базі прецедентів і судових рішень.

Деякі норми загального характеру, які регулюють питання взаємин, відповідальності, закріплені в міжнародних договорах, підтверджені в резолюціях ООН та інших міжнародних організацій.

Комунікативні дії правників спрямовані на забезпечення поважання права іноземних громадян, надання їм допомоги у разі потреби, справедливого поводження з ними, на здійснення кожним свого законного права самозахисту.

Міжособистісній комунікації властиві такі риси:

- 1) неповторність взаємодії в межах комунікативного акту (полягає в тому, що мовленнєва інтеракція не має аналогів серед інших типів особистісних зв'язків людей у суспільстві);**
- 2) незамінність іншими типами зв'язків між людьми (виявляється в тому, що кожна особистість для психологічного комфорту й психічного здоров'я повинна «набрати» певну кількість часу мовленнєвої взаємодії);**
- 3) взаємозалежність учасників міжособистісної комунікації (інколи є обтяжливою, але завжди неповторною і незамінною для конкретної людини та суспільства загалом);**
- 4) взаємне з'ясування особистісних стосунків (виявляється в тому, що люди почуваються комфортніше, якщо мають можливість поділитися думками, почуттями, враженнями тощо);**
- 5) пошук спільної вигоди (виникає в якісних міжособистісних аспектах самого процесу спілкування, в якому особистості самостверджуються, вдосконалюючи себе і впливаючи на світогляд інших учасників комунікації).**
- 6) взаємні психологічні орієнтації («відшліфовування» учасниками міжособистісної комунікації своєї психологічної поведінки, психічного стану тощо; черпання психологічної енергії з різних за тривалістю взаємозв'язків);**
- 7) наявність спільних знань (особистості спроможні комунікувати лише в тому випадку, коли спираються на спільні знання про світ, самих себе в ньому);**
- 8) особистісні засади комунікації (на відміну від усталених типів «безособистісної» комунікації, в основі якої – наперед визначені соціальні «ролі» учасників (правоохоронець – потерпілий; суддя – підсудний тощо), інтерперсональне спілкування ґрунтується на врахуванні вироблених особистісних засад, які можуть не відповідати формальним соціальним законам і правилам).**

Залежно від мети, соціальних і психологічних дистанцій, які виникають між партнерами, виокремлюють *кілька рівнів міжособистісної комунікації*:

- **ритуальний (соціально-рольовий); мета спілкування – виконання очікуваної ролі, демонстрування знання правових, моральних, етичних норм соціального середовища;**
- **діловий, метою є організація спільної діяльності, пошук засобів підвищення ефективності співробітництва тощо;**
- **інтимно-особистісний; мета – задоволення потреби у розумінні, співчутті, співпереживанні.**

Відомі сучасні американські психологи П. Вацлавік, Д. Бивін та Д. Джексон у праці «Прагматика людських комунікацій» визначили найважливіші особливості трансакційності міжособистісного спілкування:

1. Неминучість комунікації. Суть цього принципу в тому, що усі мусять комунікувати; комунікація не має свого протичлена «некомунікації».

Навіть якщо особа не хоче спілкуватися з кимось, то все ж вона стає джерелом інформації для інших і тим самим включається поза власною волею в усезагальну комунікацію.

2. Незворотність комунікації. Полягає в тому, що інформація повідомлень у спілкуванні творить нові ментальні стани тих, хто її сприймає, чи навіть нові ситуації. Незворотність результатів спілкування виразно підкреслює прислів'я: «Слово не птах: випустиш – не впіймаєш».

3. Двоаспектність комунікації. Значеннєвий аспект спілкування передбачає описування осмисленого учасниками спілкування реального (чи такого, що вважається реальним) світу. Одночасно вони описують взаємозв'язки, які існують між ними: соціально-рольові, психологічні, духовні тощо. Це аспект реляційний. Кожен вчинок стосовно іншої особи є інформаційним у тому сенсі, що окреслює і модифікує взаємозв'язки між цими особами.

4. Взаємоприспосовування учасників. Вимагає узгодження систем знаків вербального і невербального кодів комунікантів, які можуть суттєво відрізнятись. Йдеться не лише про різні мови, а й про специфічне використання засобів мовного коду спільної для мовця й слухача ідіотетичної мови (ідіостилі), зумовлене різними соціальними, віковими, статевими, культурними та іншими чинниками.

5. Каузальність комунікації і її розвиток. Передбачає внесення кожним з учасників комунікації свого бачення послідовності, упорядкованості викладу подій, причин і наслідків, стимулів і реакцій тощо. Усе це може стати причиною різноманітних міжособистісних конфліктів. Вчені стверджують, що природа стосунків залежить від комунікативної послідовності учасників взаємодії.

6. Симетричність і/або компліментарність. Симетричність ґрунтується на засадах рівності, визнання кожним з учасників спілкування неповторності іншого. Компліментарність спирається на протилежні засади: один з учасників домінує, інший перебуває на позиції залежного, наприклад, суддя – підсудний, правоохоронець – підозрілий (потерпілий) тощо.

До міжкультурного міжособистісного конфлікту, неправових дій правників може призвести незнання або нерозуміння форм чи звичок комунікації певної національної спільноти. Нерозуміння (у комунікації) – невміння або нездатність комуніканта декодувати (зрозуміти, правильно інтерпретувати, виявити комунікативний смисл тощо) мовленнєвого і/або немовленнєвого, паралінгвального повідомлення суб'єкта. Наприклад: Увічливість арабів не можна сприймати як згоду із чиеюсь точкою зору. Як і ухиляння від пропозиції не варто сприймати як відмову від пропозиції.

1.2.3. Моделі комунікації

В історії розвитку теорії комунікації було створено значну кількість моделей комунікації. Їх класифікують на три групи: лінійні, інтерактивні, трансакційні. Ці моделі можна застосувати і до правової міжкультурної комунікації.

Лінійні моделі У їхніх межах комунікація розглядається як лінійний, односкерований процес – від відправника комунікатора до отримувача комуніканта. Лінійні моделі вивчали такі вчені: Г. Лассвелл, К.- Е. Шеннон, Ю. Лотман.

Модель Г. Лассвелла. Це модель лінійного розгортання мовлення від мотиву, який спонукає комунікатора розпочати спілкування, до ефекту, отриманого адресантом у спілкуванні з комунікантом (аудиторією); запропонована ще в 1948 р. Етапи процесу: *Хто говорить? Що говорить? За допомогою якого каналу? До кого говорить? З яким результатом говорить?*

У цій моделі не враховано інтерактивності учасників комунікації, того, що кожен з них у процесі комунікативного акту міняється місцями, тобто комунікант стає комунікатором, і навпаки.

Модель К.- Е. Шеннона. Зорієнтована на телефонну міжкультурну комунікацію, тобто враховує передусім технічний бік проблеми.

У цій моделі взято до уваги наявність комунікативного «шуму», спричиненого зовнішніми чинниками, зокрема каналом комунікації. Однак комунікативний шум може бути зумовлений і значною кількістю внутрішніх чинників (психологічних, семантичних тощо). Процес комунікації подано як однобічно скерований – від джерела інформації до її адресата.

Модель Р. Якобсона. Подана модель інтерпретується так: адресант, використовуючи засоби мовного коду, формує повідомлення, за допомогою якого у межах певного контексту встановлює контакт з адресатом.

Модель Ю. Лотмана. Комунікація у цій моделі постає як переклад з «мови» на «мову» в діалозі особистостей, оскільки адресант і адресат мають свої «мови», ідіостилі; оперують неповторними смислами.

Лінійні моделі комунікації інтерпретують спілкування як односпрямований процес — від відправника до одержувача. Вони лише частково охоплюють особливості процесу міжособистісного міжкультурного спілкування, оскільки в них представлені не всі важливі для реальної комунікації чинники.

Інтерактивні моделі. Ці моделі передбачають активність усіх учасників спілкування. Тому обов'язковим елементом комунікації є зворотний зв'язок. Запропонували ці моделі спілкування російський філолог Михайло Бахтін, французький філософ Ролан Варт, російський філософ Густав Шпет та ін.

Інтерактивні моделі зображають комунікацію як низку дискретних (перерваних) актів, що мають початок і кінець, і в яких відправник значною мірою детермінує дії того, хто отримує повідомлення.

Однак у цих моделях недостатньо диференційовано канали комунікації, не враховано психологічні, соціальні та інші чинники, які впливають на перебіг міжособистісного спілкування та комунікації.

Вербальна правова міжкультурна комунікація як засіб запобігання протиправній поведінці під час масових заходів – це складний процес взаємозв'язку, під час якого активно поєднуються різні моделі, спонтанно сформовані і часто не передбачувані за наслідками.

Із наведених визначень можна зробити висновок про те, що до вербальної правової комунікації віднесені дії, спрямовані, по-перше, на подолання суперечливих інтересів, по-друге, урегулювання вербальних діянь, конфліктності, по-третє, на правове вирішення проблем. Ці висновки вважаємо за необхідне трактувати як основу подолання бар'єрів міжкультурної правової комунікації.

1.2.4. Комунікативні бар'єри у правовій / протиправній комунікації

Міжкультурна правова комунікація повноцінно функціонує за умови знання мови і культури етносу, із представниками якого відбувається спілкування, непорушення прав і свобод людини і громадянина.

До порушення прав і свобод на рівні міжкультурної комунікації можуть бути віднесені свідомо і несвідомо створювані комунікативні бар'єри, як і їхній різновид – лінгвокультурні перешкоди.

Комунікативні бар'єри (фр. – застава, перепона) – різноманітні труднощі, непорозуміння, конфлікти, які виникають у міжособистісному спілкуванні й визначаються правовими лінгвістичними, когнітивними, соціальними, психологічними причинами. У сфері міжкультурної комунікації причинами бар'єрів може стати неповне володіння комунікативними і лінгвокультурними нормами спілкування, прийнятими в конкретній лінгвокультурній спільноті [Бацевич, с. 23].

Лінгвокультурні бар'єри – це комунікативні перешкоди, причиною яких стає неволодіння або неповне володіння комунікантами (або одним із них) лінгвокультурними нормами спілкування, прийнятими в конкретній національній лінгвокультурній спільноті.

Як правило, до перешкод у комунікації призводять міжкультурні відмінності – неспівпадіння елементів (культурних смислів) рідної та чужої культур, які виявляються у випадках їхнього порівняння або в процесах міжкультурної комунікації. Це одна з найважливіших причин невдач у міжкультурній комунікації [Бацевич, с. 23].

З урахуванням критеріїв фізичного, психічного й інтелектуального сприйняття дослідники виділяють три типи комунікативних бар'єрів:

- **фізичні** (зовнішні або механічні). Це свист, тріщання, крик, димові ефекти, шум мотора автомобіля, шум вентилятора, невиразна або занадто тиха вимова, заповнене цигарковим димом приміщення, невиразний почерк адресанта, нечіткість друкованого тексту та плями на ньому тощо;

- **психічні** - це різні форми психічних порушень та деформацій, зумовлених ставленням до адресанта або адресата: від негативних (упередження і неприхильність) до крайніх позитивних (цілковита відсутність критичного сприйняття, схилення перед авторитетом, навіть обожнення). Спостерігається гіперкритична оцінка іншої особи, почуття зверхності або, навпаки, комплекс меншовартості. Йдеться про неуважність слухача, заглибленого у власні думки, його інтелектуальну обмеженість, брак спостережливості, невміння відбору важливої інформації тощо;

- **семантичні бар'єри** виникають внаслідок послуговування різними мовами, використання учасниками відомої лише обмеженому колу фахівців спеціальної термінології тощо. Часто семантичний шум виникає у випадку наявності довгого комунікативного ланцюжка, коли з'являються неточності в передаванні перекладі інформації, трансформації, додавання від себе припущень або розпочинань інформації тощо.

ентропія повідомлення.

Ентропія повідомлення (*грец. зміна, перетворення*) — спрощення частини інформації на шляху від комунікатора до комуніканта.

Наприклад, накладання семантики однієї мови на іншу призводить до герменевтичного зсуву. Так, українська мова і чеська, польська мають багато загальнослов'янських коренів і слів, які мають цілковито протилежний зміст. Так, вислів «Позор, поліція» означає з чеської «Увага, поліція». Звертання до поважного чоловіка словом «бидло» може викликати в українців суттєвий спротив, хоча в цій мові лексема має позитивне значення. І навпаки – звертання у чеській мові лексемою «женщина» виявляється глибокою образою для жінки; човен у чеській – це «плавадло», «падло». Польський відповідник до українського слова «врода» звучить як «урода».

Спрощення інформації, семантичний зсув, зміщення значення у словах на шляху до адресата може бути незначним і стосуватись другорядних деталей, але може зачіпати саму сутність повідомлення, унеможливаючи процес комунікації загалом, провокуючи конфліктні стосунки, протиправні діяння.

Отже, кожне повідомлення в комунікації має свою конкретну форму втілення (усну, писемну, з використанням різноманітних немовних знаків тощо), яка значною мірою залежить від того, як це повідомлення буде надсилатись автором (адресантом), тобто від конкретних каналів комунікації, від спільної і відмінної семантики близькозвучних слів, значення багатозначних іншомовних лексем.

Хоча правова міжкультурна комунікація є процесом унормованого міжнародними правами й обов'язками взаємозв'язку (невербального і вербального) людей (груп людей), які належать до різних національних лінгвокультурних спільнот, і як правило, послуговуються різними ідіоетнічними мовами, мають різну комунікативну компетенцію, вона не захищена від комунікативних невдач. Інтерація характеризується тим, що її учасники у випадках прямого контакту використовують мовний код і стратегії спілкування, які відрізняються від тих, котрими вони користуються в середині однієї своєї культури.

Одним із найважливіших чинників правової міжкультурної комунікації є усвідомлення взаємної «культурної чужинності» її учасників. Як зазначає Ф. Бацевич, міжкультурна комунікація – це особливий тип культури, який характеризується взаємодією національних (етнічних) культур, етнокультурною компетенцією особистостей, толерантністю, прагненням до міжнаціональної згоди у всіх сферах спілкування [Бац, с. 83].

Специфіка правової міжкультурної комунікації – це явище загальнолюдське, сформоване на ґрунті притаманних мовцям етнічних особливостей, національної своєрідності.

Ця специфіка зумовлена ментальністю різних народів, їх правовою культурою, рівнем культурно-цивілізаційного розвитку і навіть природно-кліматичними умовами [Стахів, с. 17].

Динамічна потреба в ефективному спрямуванні й організації міжкультурних, міжнаціональних взаємовідносин під час масових заходів (чемпіонат із футболу) – це надважлива частина успіху правової професійної діяльності, яка передбачає перш за все взаємини із громадянами. Оскільки працівникам силових структур доводиться мати справу із протиправними діями, проблемними взаємостосунками, за яких конфлікт загострюється, наростає, то потреба і можливості врегулювання протистояння знаходяться насамперед у площині комунікативної професійної діяльності правоохоронців. Як правило, комунікативний конфлікт потрібно або оперативно розв'язати, або припинити, знайшовши компроміс. Для цього постає перша і незмінна умова – встановити комунікативний правовий взаємозв'язок або з ватажком, або з групою учасників чи вболівальників, що спрямований як на з'ясування обставин конфлікту, так і на зниження протистояння, напруги. Правова міжкультурна комунікація сприяє досягненню поставленої мети без застосування сили, тиску, вимог чи шантажу лише тоді, коли вона фахово і стратегічно спрямована та юридично виважена.

Для ефективного виконання службових завдань з охорони громадського порядку під час проведення міжнародних спортивно-масових заходів силами охорони правопорядку необхідні знання основ міжкультурної комунікації, психології поведінки особистості в натовпі, методів психологічного впливу на громадян для попередження та припинення порушень громадського порядку [Донецька, с. 61].

Отже, основне питання, яке стоїть перед органами правопорядку, – це питання про те, як і що говорити для подолання складних протиправних ситуацій у конфліктах з учасниками безчинств, щоб процес правової міжкультурної комунікації став фундаментальною основою взаємин, яка є запорукою професійного успіху та спокою у суспільстві.

Як зазначають дослідники [Переговори, с. 28], і з цим не можна не погодитися – ціна невирішених суперечностей, нерозв’язаних конфліктів може бути дуже високою. Універсальної, унікальної формули успіху для міжкультурної правової комунікації не існує. Але щоб досягти ефективності, потрібно володіти глибокими знаннями контекстуальних факторів вербальної і невербальної міжкультурної взаємодії та вміти адаптувати до них професійну стратегію і тактику. В основу такої комунікації покладені знання психолінгвонаціонального характеру суб’єктів права.

Характер національний (етнічний) – це цілісна структура, яка відображає специфіку психіки, що склалася історично і відрізняє один народ (етнос) від іншого, одну національну лінгвокультурну спільноту від іншої. Така специфіка позначається насамперед на дискурсі. Дискурс – це особливий спосіб спілкування і розуміння навколишнього світу, який не лише відображає цей світ і складені історично соціальні взаємовідносини, але і навпаки – відіграє активну роль у його створенні та перетворенні [Анд., с. 78].

В аналізі міжнародно-правового дискурсу придатними бачаться два принципи – дескриптивний та критичний. Аналіз комунікативного процесу з огляду на закони мистецтва переконання зводиться до структурно-семантичного та семіотико-виражального спектру вербальних і невербальних засобів реалізації міжнародно-правових інтенцій (намірів). Не обійдені увагою залишаються в цьому дослідженні тексти, які позиціонують когнітивні диспозиції окремих суб’єктів перемовин (їхні аксіологічні пріоритети, схильність до певної манери ведення діалогу, намагання до втілення елементів конструктиву, співпраці).

Структурні компоненти правової міжкультурної комунікації:

Вони задають параметри, за якими відбувається комунікація:

- кількість учасників;
- кількість часу;
- місце проведення;
- спосіб прийняття рішень;
- теми [Переговори, с. 53].

Стаття 1 Закону України «Про звернення громадян» визначає, що «громадяни України мають право звернутися до органів державної влади, ... посадових осіб із ... заявою або клопотанням щодо реалізації своїх соціально-економічних, політичних та особистих прав і законних інтересів ... ». Виходячи зі змісту цієї норми, можна зробити висновок, що це право є загальним для громадян, серед іншого й на звернення до органів державної влади за адміністративною послугою. Цей закон містить і деякі процесуальні моменти щодо провадження з цих заяв. Але, як справедливо зауважує доктор юридичних наук І. Голосніченко, він «не може вже задовольнити адміністративно-правове регулювання процесу прийняття, розгляду заяв, прийняття рішень щодо них, оскільки не тільки не глибоко регулює процесуальні відносини, але й має зовсім інше призначення», яке вказується в його преамбулі.

РОЗДІЛ II

ПРАВОВІ ПАРАМЕТРИ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

2.1. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ НОРМИ ВЗАЄМОДІЇ З КОМУНІКАНТАМИ

2.1.1. Законодавчі основи правової комунікації

Основні права вільного спілкування є основою кожного демократичного суспільного розвитку. Стаття 34 Конституції України проголошує право на свободу думки і слова; вільне вираження своїх поглядів і переконань.

Утвердження пріоритету людини в усіх сферах життя і діяльності правового суспільства ґрунтується на урегулюванні відносин держави і суспільства, влади і громадян. Вияв розуміння правової інтеракції на підставі норм права передбачає повагу до гідності людини як основи всіх її прав і свобод, які є невідчужуваними, непорушними, неподільними, взаємозалежними, взаємопов'язаними і універсальними. У ранг найвищих глобально-ціннісних орієнтувань правової прагматики, яка диктує умови професійного комунікативного акту, віднесено Людину як найвищу цінність світової системи.

Право на комунікацію – це суверенне право громадянина встановлювати вербальні та невербальні контакти з особою, групою осіб, юридичними особами, органами державної влади та місцевого самоврядування з метою розв’язання проблемних питань особистого чи суспільного характеру за згодою всіх учасників комунікативного процесу. Це право усіх громадян без винятку забезпечується презумпцією свободи вираження поглядів, думок і переконань, правом на інформацію та свободою слова. Кожний громадянин має право вільного вибору суб’єкта комунікації. Гарантованість права на комунікацію є одним із принципів рівних міжкультурних відносин між суб’єктами комунікації у державі, суспільстві, у світі.

Комунікативно-правове значення законів полягає у здатності визначати права і обов’язки суб’єктів соціальної взаємодії, бути джерелом суб’єктивних прав і правових обов’язків, здійснювати корелятивні зв’язки у правовій міжкультурній взаємодії суб’єктів через нормативну інтерпретацію їхніх прав і обов’язків. Правові акти у вигляді текстів легітимізують і конкретизують правові можливості та обов’язки суб’єктів. Вони створюють основи „ідеології комунікативності”. Недопустиме маніпулювання нормами і морально-етичними засадами залежно від комунікативних намірів (звинуватити, шантажувати, залякати та ін.), що є способом виправдовування своїх діянь, які спричинені відсутністю етичного саморегулювання комунікації. Ця обставина стимулює додаткове “зовнішнє” врегулювання правовими засобами, що покликані за своїм сутнісним призначенням компенсувати дефіцит моральних факторів регламентації суспільної поведінки індивіда. При цьому базовими засадами міжкультурної професійної юридичної комунікації є пріоритет свободи слова, свободи самовизначення та свободи самореалізації особистості.

Загальноєвропейські стандарти функцій поліції – попередження та виявлення злочинів, підтримка і відновлення громадського порядку, надання своєчасної допомоги людям, які потрапили у біду, – є спільними для більшості поліцейських структур у всьому світі і, звичайно, у Європі.

Європейська конвенція про права людини та її органи розробили стандарти виконання функцій поліції, в основі яких лежать принципи захисту прав людини, демократії та законності.

На формування комунікативних взаємозв'язків у державі впливає створена на основі Конституції України система правового регулювання суспільних відносин. Рівень їхньої комунікативної досконалості визначається ступенем втілення на практиці міжнародних та національних стандартів із прав людини і громадянина, що стосуються свободи слова, свободи вираження, свободи спілкування.

Комунікативний потенціал наявних міжнародно-правових та національних законодавчих актів полягає у наявності нормативної узагальненості, припису, констатації вимог насамперед щодо етичної службової діяльності системи правопорядку. В їх основу покладено принципи верховенства права; законності; визнання Людини найвищою соціальною цінністю; пріоритетності її природних прав; забезпечення прав і свобод людини як основного обов'язку правової демократичної держави, її правоохоронних органів зокрема; право людини на захист своїх прав; відновлення прав потерпілого від злочину; підвищення ролі громадських правозахисних організацій та участі їх у формуванні державної правової політики; забезпечення через демократичні процедури контролю за здійсненням державними органами своїх повноважень; відповідність законодавства з прав людини міжнародним нормам і стандартам та ін. [10, с. 6].

Свобода вираження поглядів визнана однією з фундаментальних демократичних цінностей, необхідних для мирного співіснування націй, коли після Другої світової війни Генеральна Асамблея Організації Об'єднаних Націй одностайно прийняла Загальну декларацію прав людини (10 грудня 1948 року). Відтоді свободі вираження поглядів, покладеній в основу комунікації, було надано найвищого статусу у Загальній декларації прав людини шляхом закріплення її в преамбулі як одній з чотирьох невід'ємних свобод: „Люди матимуть свободу слова і переконань і будуть вільні від страху та нестатків”. Тому формування засадничих елементів права на комунікацію ґрунтується на

таких правових нормах: якщо права і свободи людини покладені в основу змісту і спрямованості діяльності держави, то нормою, що визначає сутність правової комунікативної діяльності, є гарантування прав і свобод, закріплених у Конституції України (ст. 22) та в Загальній декларації прав людини (ст. 1.2.). (далі – КУ; ЗДПЛ). Важливі положення щодо цього питання містяться у прийнятій 07.12.2000 на засіданні РЄ і підписаній керівниками Європарламенту, РМ ЄС і Єврокомісії Хартії основних прав ЄС. У Хартії визнається рівність усіх перед законом (ст. 20) та забороняється будь-яка дискримінація на будь-яких підставах. П. 1 ст. 21 Хартії проголошує: «Будь-яка дискримінація за будь-якими ознаками, такими, як стать, раса, колір шкіри, етнічне або соціальне походження, генетичні риси, мова, релігія або вірування, політичні або інші переконання, належність до національної меншини... забороняється» [МПЕ, с. 136].

Міжнародні зобов'язання держав у галузі прав людини не обмежуються тільки тими, котрі прямо чи побіжно впливають із традиційно використовуваної простої і лаконічної формули «кожний має право...». Крім цих конкретних зобов'язань кожна держава, стаючи учасником того чи іншого «правозахисного» договору, бере на себе також зобов'язання загального характеру, що стосуються не окремо взятих, а всіх закріплених у ньому прав. У різних міжнародних угодах розглянуті загальні положення, які можна було б називати «зонтичними» зобов'язаннями, мають різний зміст, і це накладає свій яскравий відбиток на характер відповідних зобов'язань держав-учасниць стосовно того чи іншого конкретного права індивіда.

Основні міжнародні угоди про права людини дають змогу визначити такі «зонтичні» зобов'язання: поважати права людини; домагатися поступового забезпечення реалізації прав людини; забезпечувати права людини не допускати дискримінації при здійсненні прав людини [МПЕ, с. 53].

Відповідно до своєї компетенції міліція вступає в різні відносини з громадянами, включаючи ситуації, які так чи інакше мають пряме відношення до їхніх прав і свобод. У Законі України «Про міліцію» від 20.12.1990 вперше

втілено положення про те, що міліція стоїть на захисті прав будь-якої людини, незалежно від її походження, расової чи національної належності, громадянства, віку, мови, освіти, ставлення до релігії, статі, політичних та інших переконань.

Одним із основних завдань міліції під час масових заходів є забезпечення особистої безпеки громадян, захист їхніх прав і свобод, законних інтересів на основі принципів законності, гуманізму, поваги до прав людини, гласності та ін.

Працівники міліції повинні відрізнятися не лише неупередженістю, непідкупністю, справедливістю, строгістю і мужністю у боротьбі зі злочинністю, а й ввічливістю, доброзичливістю, готовністю допомогти дітям, людям похилого віку. Врахування соціальних, вікових, біологічних, соціально-психологічних та інших особливостей різних верств населення в профілактичній, службово-оперативній діяльності розглядається закордонними фахівцями як один із найважливіших принципів належної професійної поведінки [МПЕ, с. 120].

На основі цих норм конститується повага до закону у правовому дискурсі та комунікативних діях, відповідність вербальної та невербальної комунікації пріоритету закону у міжкультурних зв'язках. Дотримання нормативності комунікації означає: додержання об'єктивізму у вербальних/невербальних оцінках і доказовості власних переконань, толерування прав і свобод усіх громадян, що їх забезпечують правоохоронні органи щодо іноземних громадян.

Друга норма комунікативної діяльності формується на основі відсутності „привілеїв чи обмежень (на основі рівних конституційних прав і свобод) за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, або за мовними ознаками” (ст. 24 КУ; ст. 7 ЗДПЛ).

Ця норма скеровує на аналіз семантики висловлювань щодо уникнення погроз, зневаги, вербального тиску, що асоціюються із походженням, станом політичними чи релігійними переконаннями статі. Небезпека вербального приниження особи, як і невербального (застосування сили), викликає непередбачувані комунікативні наслідки, зумовлює певну протестну форму поведінки суб'єкта. Закон диктує повагу до гідності людини: „Ніхто не може

бути підданий катуванню, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує його гідність, поводженню чи покаранню” (ст. 28 КУ; ст. 5 ЗДПЛ).

Оскільки до функцій правоохоронних органів належить захист прав людини, вони створюють умови підтримання суспільного порядку, за яких населення могло б користуватися всіма категоріями прав людини. Під час виконання професійних обов’язків заборонені будь-які неправомірні комунікативні дії. Відповідно до Загальної декларації прав людини проголошено: захист всіх осіб від катувань та іншого жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження або покарання (1975), через які людині навмисно завдається сильний біль або страждання, фізичні чи розумові, зі сторони офіційної особи чи на підставі її підбурювання з метою одержання від неї чи від третьої особи інформації або зізнань, покарання його за дії, які він вчинив або у здійсненні яких підозрюється, чи залякування його або інших осіб. Від того, як забезпечуватиметься свобода і рівність міжкультурної інтеракції, рівень стимулювання ініціативи суб’єктом діалогічного взаємозв’язку залежить рівень захисту свободи спілкування, додержання міжнародно-правових норм Загальної декларації прав людини.

Специфіку проблеми становить протиріччя між етичною вимогою неупередженості міліції, загальними принципами дотримання і захисту прав людини (незалежно від соціального статусу) і водночас необхідністю врахування специфіки традицій, культури, національної самосвідомості, етнічних характеристик. Деонтологічні норми міліції повинні бути досить гнучкими й універсальними, орієнтувати працівника на неупередженість у виконанні свого обов'язку і на те, що службові обов'язки водночас передбачають особливий підхід до різних груп населення [МПЕ, с. 119].

Унормування міжкультурних інтеракцій не допускає погроз замість вербальних попереджувальних роз’яснень всіма комунікативними засобами, запобігає агресії затриманого чи підозрюваного, бойкотуванню, ігноруванню, зневазі до закону та його представників. Фізична сила (невербальні) і нецензурні (вербальні) комунікативні відповідники у протиправовому дискурсі, які

викликають опір, зневагу, недовіру до ОВС, спричиняють кримінальну або адміністративну відповідальність представників силових структур.

Наявність норм регламентує додержання права на свободу та особисту недоторканність: „Ніхто не може бути заарештований або триматися під вартою інакше як за вмотивованим рішенням суду і тільки на підставах та в порядку, встановлених Законом” (ст. 29 КУ; ст. 9, 1.1 ЗДПЛ; ст. 14, п. 2 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права).

Затримання підозрюваних без проведення будь-яких експертиз, без дозволу на мобільний зв'язок, без урахування заявлених алібі підозрюваних грубо порушує процесуальні норми проведення допиту.

Допит, початий через 5-6 годин після затримання із записом цього часу як часу затримання, поглиблює комунікативну правову і етичну проблеми. Відмова від зйомки на відео, заміна її звукозаписом, від чого точність фіксації вербальних і невербальних даних втрачає свою цінність, постає доказом застосування заборонених прийомів одержання свідчень. Відсутність запису відмови підозрюваного від відеозйомки так само порушує право особи слідчого на свій захист честі й гідності, як і невнесення у протокол допиту всіх прізвищ працівників міліції, які здійснювали запис допиту. Відмова від присутності на допиті адвоката („щоб не затягувати процес”) грубо порушує норми міжкультурного комунікативного обов'язку: кожному заарештованому чи затриманому невідкладно повідомляються мотиви арешту чи затримання, роз'яснюються його права та надається можливість з моменту затримання захищати себе особисто та користуватися правовою допомогою захисника (ст. 29 КУ; ст. 9, 1.1 ЗДПЛ; Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, ст. 9, п. 2; ст. 14, п. 3 а, b, d, ч. II, ст. 2, п. 3 а, b, c).

Обов'язковим комунікативним актом має бути справедливе роз'яснення обставин затримання і після їх з'ясування – обов'язкове вибачення за помилково створені підозри та незручності. Важливим є визнання беззаконності таких дій Зловживання владою або службовим становищем карається статтею 365 Кримінального кодексу України.

До належного правового захисту обох сторін комунікації повинно бути віднесене спілкування неповнолітнього із адвокатом, яке, всупереч міжнародно-правовим стандартам, не передбачене під час слідства, а проводиться без участі останнього. Неповнолітні особи з 11-ти років, які вчинили суспільно небезпечні діяння, повинні мати захисника і право на спілкування із захисником ще до першого допиту [322, с. 24].

Знаковими в унормуванні правової комунікації є законодавчі норми США і Франції. Права Міранди/Miranda Rights: права, які має затриманий під час допиту поліцейськими, вперше були сформульовані Верховним Судом Сполучених Штатів у справі Міранда проти штату Аризона (1966 р.), і про які треба повідомити підозрюваного перед допитом. Головні елементи „попередження Міранди” містять інформацію про те, (1) що обвинувачений має право відмовитися давати показання, (2) що будь-яке висловлювання обвинуваченого може бути використано проти нього в суді, (3) що обвинувачений має право на присутність адвоката на допиті, (4) що адвоката буде надано безоплатно, якщо обвинувачений не має можливості найняти адвоката, і (5) що коли обвинувачений вирішить давати показання, то він у будь-який час може відмовитись від подальшої дачі показань [421, с. 101].

У Франції закон зобов'язує правоохоронні органи, що здійснюють затримання особи, підозрюваної в скоєнні правопорушення, її взяття під варту при проведенні слідства,

- надавати такій особі негайно після затримання повну інформацію щодо її прав на цій стадії (тривалість вжитого заходу, можливість попередити родину чи роботодавця, медичний огляд, зустріч з адвокатом, право не відповідати на запитання), а також повідомити про характер правопорушення, що розслідується [572, с. 211];

- вимагати від слідчого, судді прискорення слідства: так, по закінченні чотиримісячного терміну після останнього допиту підслідний має право вимагати нового допиту (ст. 82-1), і суддя повинен допитати його в місячний термін;

- вимагати від слідчого, судді прийняття рішення про закінчення розслідування (припинення кримінального переслідування, передача справи в суд, припинення справи, роз'єднання справ, ст. 175-1);

- слідчий, суддя повинен від самого початку поінформувати сторони про час, який він вважає необхідним для завершення слідства.

У випадку неадекватної юридичної інтерпретації фактів та ускладненості зворотного зв'язку у комунікації правника і особи актуалізується дія комунікативної рівності й авторитету: демонстрування переконливої поваги до позиції особи, її права на комунікацію і аргументування своєї переконаності у законності дій відповідними законодавчими актами, внутрішнім моральним обов'язком.

Законами надається можливість кожному затриманому „в будь-який час оскаржити в суді своє затримання” (ст. 29 КУ; ст. 8 ЗДПЛ; п. 5, ст. 14 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, п. 5 ст. 14). Право на оскарження здійснюється відповідно до статей 267, 287, 288, 289 Кодексу України про адміністративні правопорушення).

У разі демонстрації незгоди суб'єктів правової міжкультурної комунікації виникає необхідність осмислення мотивації, вияву комунікативної поваги, а не переваги, зневаги чи помсти.

Міжкультурна правова комунікація передбачає гарантування таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції (ст. 31 КУ; ст. 12 ЗДПЛ; ст. 17 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, ст. 17; р. 1, ст. 8 ЄКПЛ).

У даному випадку в комунікативному правовому акті доказами необхідності порушення таємниці кореспонденції, листування можуть бути лише „сильні” аргументи, неспростовні, підтверджені факти та судження, що з них випливають. Інформація повинна бути зібрана, оброблена й узагальнена для доказу потреби такого порушення таємниці; має містити посилання на закони і документи.

У європейських країнах нормативні акти регламентують діяльність у галузі прослуховування. Зокрема, в Естонії 2001 року набула чинності постанова уряду

країни, що дозволяє правоохоронцям прослуховувати розмови мешканців і продивлятися їхню електронну пошту. Такий контроль за SMS здійснюють у США після подій 11 вересня 2001 року. У Німеччині правоохоронні органи мають право прослуховувати мобільні телефони журналістів у разі, коли розслідуються особливо небезпечні злочини.

Комунікативно-правовий акт застерігає від втручання в особисте і сімейне життя. „Не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди...” (ст. 32 КУ; ст. 12 ЗДПЛ; ст. 25, ст. 26 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права; п. 1 ст. 14 ЄКПЛ).

Законами гарантовано „судовий захист права спростовувати недостовірну інформацію про себе і членів своєї сім’ї та права вимагати вилучення будь-якої інформації, а також право на відшкодування матеріальної і моральної шкоди, завданої збиранням, зберіганням, використанням та поширенням такої недостовірної інформації” (ст. 32 КУ; ст. 8, 19 ЗДПЛ; Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, п. 5 ст. 9 ЄКПЛ, ст. 13).

Важлива комунікативна норма регламентує „право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань” (ст. 34 КУ), оскільки кожен має „право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб – на свій вибір” (ст. 34 КУ; п. 1-2, ст. 19 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права; ст. 9, п. 1; ст. 10 ЄКПЛ).

Основні комунікативні права захищають „інформацію та ідеї будь-якого змісту (п. 2 ст. 19 Міжнародного пакту про громадянські та політичні права). „Навіть неусвідомлені, швидше емоційні висловлювання у повсякденному житті підлягають захисту” [313]. Проте відповідальність за такі комунікативні дії неоднакова: правник обмежений в емоційних висловлюваннях, які переважно викликають неадекватну гостру реакцію. Хоча побутовий рівень спілкування часто буває важко відмежувати від офіційно-ділового (особливо у практиці правоохоронної діяльності), проте норма диференціації комунікативних

прийомів для правника є важливою. Він не може користуватися тими ж засобами, що і громадяни, для яких стаття 19 ч. 2 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права гарантує свободу вибору засобів, використовуваних для свободи вираження думок. Хоча і для громадян вільний вибір форм і засобів спілкування обмежений тими рамками, поза якими він починає впливати на інших осіб.

Принципи Загальної декларації прав людини покладені в основу як Американської, так і Європейської конвенції з прав людини, і відповідно Україна зобов'язана Статутами ООН та Загальною декларацією покласти їх в основу національного законодавства.

В основу створення Міжнародного білля про права людини покладені два міжнародних документи. Це Міжнародний пакт про громадянські і політичні права і Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права (1976). На їх підставі визначено, що кожна людина має право безперешкодно дотримуватися своїх поглядів і має право на вільне вираження своєї думки; це право включає свободу шукати, одержувати і поширювати будь-яку інформацію. Дія цієї норми виявилася суперечливою, особливо в останній час – час активізації тероризму.

До норм правової міжкультурної комунікації можна віднести невинуватість особи у вчиненні злочину та неможливість бути підданою кримінальному покаранню, поки вину не буде доведено у законному порядку і встановлено обвинувальними вироком суду; як і ніхто не зобов'язаний доводити свою невинуватість у вчиненні злочину (ст. 62 КУ; п. 1, 2 ст. 14 Міжнародний пакт..., п. 2 ст. 6, ЄКПЛ).

Правило правової комунікації полягає у безсторонності комунікативної ролі правника: протиправності вербального тиску, поки вину не буде встановлено судом; забезпеченні об'єктивного розгляду справи, нівелюванні негативізму, неприпиненні особи, незастосуванні фізичної сили. Протилежні вербальні і невербальні дії трактуються як жорстоке поводження при затриманні, арешті, провадженні слідства та суду.

Наступна норма правової комунікації полягає у тому, що „обвинувачення не може ґрунтуватися на доказах, одержаних незаконним шляхом, а також на припущеннях. Усі сумніви щодо доведеності вини особи тлумачаться на її користь” (ст. 62 КУ).

Норми правового комунікативного акту стосуються процесуальних дій: особа „не несе відповідальності за відмову давати показання або пояснення щодо себе, членів сім’ї чи близьких родичів, коло яких визначається законом. Підозрюваний, обвинувачений чи підсудний має право на захист (ст. 63 КУ; Ч.ІІ, ст. 2, п. 3 а, б, с, Міжнародного пакту про громадські та політичні права; ст. 6, п. 3 а, б, с, е ЄКПЛ).

У професійній комунікації не можна розраховувати лише на регламентаційно-комунікативну особливість закону. Стимулювальні перспективи оптимізації змін приховані у внутрішньому саморегулюванні комунікативної поведінки правників. Окрім цього, зовнішньою регуляторною інстанцією є громадськість, яка виступає посередником втілення свободи і справедливості. Саме вона покликана хоча б частково взяти на себе етичні повноваження (правову культуру як норму), солідарну відповідальність за комунікацію із правовою спрямованістю, яка “ґрунтується на співучасті кожної особи у свободі комунікації як спільного блага” [243, с. 124]. Однак відповідальність представника правоохоронних органів за творення моделі міжкультурного комунікативного акту є первинною за умов рівноправної суб’єкт-суб’єктної взаємодії.

У зв’язку із необхідністю додержання європейських норм взаємодії правоохоронних органів із населенням актуалізується узгодження вітчизняних норм професійної правової комунікації із європейськими стандартами, у т. ч. і на практиці.

Виконання положень Європейського кодексу поліцейської етики, що лежать у площині основних проблем реалізації права громадян на інформацію, здатне оптимізувати міжкультурну комунікативну практику правоохоронних органів і населення через активізування дії норм п. 52, 53, 55, 57, 61 і 62 надання жертвам

злочинності необхідної підтримки, допомоги та інформації; забезпечення усного і письмового перекладу в ході усього поліцейського розслідування; інформування затриманих про причини їх затримання та про будь-які висунуті проти особи звинувачення, а також про процедуру, застосовувану у її справі; повідомлення про затримання третіх осіб за вибором затриманих і забезпечення доступу до адвоката.

Узагальнюючи норми правової міжкультурної комунікації, вважаємо за необхідне освоїти десять основних правозахисних стандартів правильної поведінки для правоохоронних органів. Стандарти розроблені «міжнародною амністією» у грудні 1998 у Лондоні спільно з поліцейськими та експертами з різних країн основні стандарти ООН: 1-й стандарт розкривається так: кожна людина має право на рівний захист закону, без дискримінації за будь-якими ознаками, особливо від насильства та погроз. Особливу увагу слід приділяти вразливим групам населення – дітям, людям похилого віку, жінкам, біженцям, особам, які втратили домівку, або представникам меншин.

2-й стандарт націлює на прояв співчуття та поваги до всіх жертв злочинів, на охорону їх безпеки та приватного життя.

3-й стандарт — застосування сили лише у тих випадках, коли це необхідно, і тією мірою, що є мінімальною необхідною за певних обставин.

4-й стандарт звертає увагу на уникнення застосування сили проти незаконних, але мирних зібрань. Під час розгону зібрань немирного характеру слід застосовувати мінімальну силу.

5-й стандарт — силу, що призведе до загибелі людини, слід застосовувати лише там, де це неминуче, щоб врятувати своє життя або життя інших людей.

6-й стандарт стосується арешту, що має здійснюватися на достатніх підставах та згідно із законними процедурами арешту.

7-й стандарт — важливо, щоб усі затримані — відразу після арешту — мали доступ до своїх рідних, юридичних представників, а також отримали необхідну медичну допомогу.

8-й стандарт розкривається у контексті гуманного поводження з усіма затриманими. за жодних обставин не слід вдаватись, ініціювати і завжди протидіяти будь-яким актам катувань або нелюдського поводження, а також відмовлятись виконувати накази щодо здійснення таких актів.

9-й стандарт передбачає не брати участі у швидкому суді або «зникненнях» людей, накази про здійснення таких дій не віддавати і не брати участі у прикритті таких дій, відмовлятись виконувати накази, що передбачають такі дії.

10-й стандарт наголошує на такому: про всі порушення цих основних стандартів слід повідомляти свого старшого начальника і прокуратуру. Слід робити все для того, щоб забезпечити розслідування таких порушень [МПЕ, т. 2 с. 126].

2.2. РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВОВОЇ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ПІД ЧАС МАСОВИХ СПОРТИВНИХ ЗАХОДІВ

Критерієм стабільного функціонування етносу як соціальної системи в цілому та форм його буття зокрема є порядок, який наводиться кожним народом і досягається звичними для нього методами згідно з усталеними національними зразками. Причому воля до порядку властива тією чи іншою мірою усім народам. Зв'язок етнічної ментальності, що охоплює прошарки т. з. духовних традицій народу і права як особливого регулятора його поведінки, є очевидним. Етнічна ментальність, втілюючись у звичаях і традиціях народу, що є виявом національного менталітету, зумовлює характер механізму соціальної регуляції (встановлення порядку).

В угоді про проведення фінального турніру чемпіонату Європи УЄФА 2010/12 з футболу між УЄФА, Федерацією футболу України та Польською футбольною асоціацією вказано на повну та виключну відповідальність за всі аспекти безпеки офіційних місць проведення турніру (стадіони, тренувальні центри, фан-зони тощо). Уряд має вжити усі необхідні заходи для гарантування безпеки поза офіційними місцями та забезпечення громадського порядку там, де це пов'язано з турніром.

Метою є забезпечення безпеки та правопорядку під час проведення футбольних матчів, що цілком відповідає Європейській конвенції про насильство та неналежну поведінку з боку глядачів під час спортивних заходів, зокрема футбольних матчів, укладеній 19 серпня 1985 року у місті Страсбург, Закону України від 19 квітня 2007 року «Про організацію та проведення фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу в Україні», вимогам і правилам Всесвітнього союзу футбольних асоціацій (ФІФА), Союзу європейських футбольних асоціацій (УЄФА) та визначає обов'язки всіх зацікавлених сторін із питань забезпечення громадського порядку і безпеки під час проведення футбольних матчів.

У сфері правового регулювання положень постанови діють Конституція України, Закони України від 20 грудня 1990 року «Про міліцію», від 15 листопада 2001 року «Про ратифікацію Європейської конвенції про насильство та неналежну поведінку з боку глядачів під час спортивних заходів, зокрема футбольних матчів, укладеної 19 серпня 1985 року у місті Страсбург», від 17 грудня 1993 року «Про пожежну безпеку», від 24 червня 2004 року «Про правові засади цивільного захисту», постанови Кабінету Міністрів України від 18 грудня 1998 року №2025 «Про порядок підготовки спортивних споруд та інших спеціально відведених місць для проведення масових спортивних та культурно-видовищних заходів» та від 29 червня 2004 року № 823 «Про затвердження Порядку забезпечення громадського порядку та безпеки під час проведення футбольних матчів» [Івано-Франківськ, с. 5].

Відсутність єдиної загальнонаціональної системи забезпечення безпеки міжнародних масових спортивних заходів призводить зокрема до дублювання функцій різними правоохоронними та спеціальними органами, а іноді навіть різного концептуального підходу в реалізації окремих заходів безпеки та правопорядку.

Певна регламентація державної політики в цій сфері відображена у: Кримінальному законодавстві України; Законах України: «Про боротьбу з тероризмом», «Про Службу безпеки України», «Про міліцію», «Про оперативно-розшукову діяльність», Розпорядженні Президента України № 136/2007-рп від 4

липня 2007 року «Про антитерористичне забезпечення підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу», Розпорядженні КМУ № 1244-р від 17 вересня 2008 р. «Про схвалення Концепції безпеки та правопорядку підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу»; Постанові Кабінету Міністрів України від 22 лютого 2008 р. № 107 «Про затвердження Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу» та ін. [Матер. конф., с. 24]

Порядок забезпечення громадського порядку та безпеки під час проведення футбольних матчів розроблено відповідно до Європейської конвенції про насильство та неналежну поведінку з боку глядачів під час спортивних заходів, зокрема футбольних матчів, укладеної 19 серпня 1985 р. у м. Страсбурзі і ратифіковано Верховною Радою України 15 листопада 2001 року [4]. Відповідно до положень цього документа, забезпечення громадського порядку та безпеки під час футбольних матчів, які проводяться на території України під егідою Всесвітнього союзу футбольних асоціацій (ФІФА), Союзу європейських футбольних асоціацій [Донецьк, с. 114]. Зокрема до футбольних матчів підвищеного ступеня ризику належать такі:

- фінальні етапи клубних змагань УЄФА, півфінали і чвертьфінали Кубку УЄФА, матчі Ліги чемпіонів, матчі відбіркового і фінального турнірів чемпіонату світу та Європи;

- матчі, на яких передбачено присутність вищих посадових осіб України та інших держав;

- матчі, віднесені ФІФА, УЄФА та Федерацією до цієї категорії на підставі інцидентів за участю вболівальників однієї чи обох команд або інформації щодо можливого виникнення таких інцидентів;

- матчі, на яких передбачається, що кількість осіб, які супроводжують команду, що прибуває на матч, буде перевищувати 10 відсотків загальної кількості місць на стадіоні або їх кількість буде перевищувати 3 тис. осіб;

-матчі, під час проведення яких передбачається повне заповнення стадіону глядачами, або на яких очікується присутність більш як 15 тис. глядачів;

-матчі, на яких передбачається велика кількість глядачів з країни, команда якої прибуває на матч, і вболівальників, які проживають в країні, де проводиться такий матч.

Головним завданням органів внутрішніх справ під час проведення масових спортивних заходів загалом є створення відповідних нормальних умов у місцях їх проведення, забезпечення безпеки учасників і глядачів, попередження та припинення злочинів і правопорушень, надання необхідного сприяння організаторам їх проведення у межах своєї компетенції та Підтримання належного порядку на прилеглий території [Донецьк, с. 115].

Ефективність комунікативної діяльності міліції може бути суттєво підвищеною завдяки; 1) освоєнню норм правової міжкультурної комунікації; 2) розробки механізмів внутрікорпоративної комунікації: інформування та обміну досвідом між поліцейськими установами та футбольними інституціями про осіб, котрі мають наміри вчиняти хуліганські прояви та порушувати громадський порядок; 3) вивчення комунікативних інтенцій через аналіз стану оперативної обстановки напередодні гри та забезпечення адекватних тактично виправданих комунікативних дій грамотних дій за звичайних та надзвичайних умов; 4) постійна та тісна комунікація міліції із фан-об'єднаннями та футбольними клубами з питань безпеки; 5) створення комунікативної системи інформаційного та технічного забезпечення безпеки спортивних змагань тощо; 6) застосування заходів конструктивної комунікації (поєднання переконання та примусу) щодо агресивно налаштованих учасників футбольного чемпіонату; 7) подолання агресії через міжособистісну комунікацію із лідерами агресивно налаштованих груп.

Майже не існує такої людини, у якої не виникали проблеми в іншій країні, адже вона стикається зі сприйняттям світу іншою людиною, з рівнем її комунікативних здібностей, і якщо вони не збігаються – це вже проблема, яка може стати причиною комунікативної невдачі. Сучасні дослідження психологів

підкреслюють, що успіх професійної діяльності залежить не тільки від компетентності, а й на 50% від уміння спілкуватися.

У правовій міжкультурній комунікації діють певні закони. Вони пов'язані із закономірностями процесу обміну інформацією, психологічними особливостями учасників, їхніми соціальними ролями. Комунікативні закони є гнучкими, тобто із плином часу вони можуть змінюватися, і мають як національну специфіку, так і загальнокультурну, вироблену під впливом світової правової культурної і ментальної традиції.

Відомий вітчизняний вчений Ф. Бацевич і російський мовознавець, фахівець з теорії та практики ефективної комунікації Стернін виокремили основні закони спілкування. Ці ж закони є чинними для професійного спілкування і комунікації працівників ОВС із громадянами.

2.2.1. Закони спілкування

Закон дзеркального розвитку. Співбесідники автоматично і підсвідомо імітують стиль один одного.

Наприклад, якщо в розмові хтось раптом починає говорити пошепки, інші мимоволі звертають на це увагу і понижують гучність голосу. Дія закону спостерігається і тоді, коли один із співбесідників починає говорити голосно або посміхатися.

Цей закон дає змогу налагодити добрі стосунки між комунікантами, тобто є одним із найважливіших принципів безконфліктної комунікації.

Закон залежності ефективності взаємодії від комунікативних зусиль: ефективність прямо пропорційна комунікативним зусиллям. Щоб досягти комунікативного успіху, необхідно застосовувати вербальні і невербальні засоби, дотримуватись законів, правил спілкування, норм етикету тощо. *Правоохоронцям важливо знати, що коротко висловлені прохання і розпорядження виконують з меншим бажанням і сприймаються як невічливі, агресивні.*

Закон прогресивного зростання нетерпіння слухачів: чим довше говорить мовець, тим неуважніші й нетерплячіші його слухачі. *Отже, і ефективне мовлення повинно тривати не довше, ніж 10 хвилин.*

Закон зниження рівня інтелекту аудиторії зі збільшенням її чисельності: чим більше людей слухає мовця, тим нижчим є середній рівень інтелекту аудиторії. *З огляду на це мовцеві слід брати до уваги кількість слухачів. Найважче переконати одного слухача.*

Закон комунікативного самозбереження: суб'єкт намагається зберегти досягнуту ним комунікативну рівновагу. Наприклад, мовець переважно утримується від висловлювання своєї думки, яка відрізняється від поглядів решти учасників, тому що хоче уникнути критики або заперечення. Впливом цього закону багато в чому обумовлена комунікативна поведінка у групі: людині простіше пристосуватися до поведінки групи, ніж протистояти їй.

Закон ритму комунікації: співвідношення говоріння і мовчання в мовленні кожної людини – величина постійна. У кількісному вияві вона становить приблизно 1 : 23. Отже, людина говорить менше, ніж мовчить. Через недотримання звичного ритму комунікації може з'явитися психічний неспокій, стрес, погіршення настрою і загального стану здоров'я.

Співвідношення говоріння і мовчання варіюється залежно від багатьох чинників, насамперед професійних (педагоги, актори та інші категорії людей говорять більше), вікових (діти та особи похилого віку мають більшу потребу у говорінні, ніж люди середнього віку), статевих (жінки прагнуть до розмови більше, ніж чоловіки), національних (мало розмовляють народи Півночі; значно активніше спілкуються італійці, іспанці, французи).

Закон мовленнєвого самовпливу: словесне втілення ідеї або емоції формує у мовця цю ідею або емоцію. Як свідчить практика, словесне втілення певної думки дає змогу людині впевнитися в ній, остаточно утвердити її для себе. На основі цього закону ґрунтується аутогенне тренування.

Закон довіри до зрозумілих висловлювань: чим простіше мовець висловлює свої думки, тим краще його розуміють і більше йому довіряють.

Закон притягування критики: чим більше людина вирізняється в оточенні, тим більше про неї лихословлять і критикують її вчинки. Дію цього закону психологи пояснюють так: все, що привертає увагу, стає предметом обговорення; концентруються ж переважно на недоліках людей, що певним чином виділилися, з метою опустити їх до свого рівня.

Закон самовиникнення інформації: у випадку дефіциту інформації в певній групі спілкування інформація самопороджується у вигляді чуток. Раз народившись, вони можуть стати причиною появи інших чуток.

Закон модифікації нестандартної комунікативної поведінки учасників інтеракції: якщо співбесідник у процесі взаємодії порушує комунікативні норми, то інший співрозмовник змушує його змінити комунікативну поведінку. Цей закон конкурує із законом віддзеркалення: перемагає один із них, залежно

від ситуації, особистостей учасників, їхніх комунікативних ролей, статусів, психологічних особливостей, ментальних станів тощо.

Закон прискореного поширення негативної інформації: інформація негативного змісту має тенденцію до швидшого поширення, ніж позитивна. Дія цього закону пов'язана з підвищеною увагою людей до негативних факторів, оскільки позитивне швидко починають вважати за норму і перестають обговорювати.

Закон спотворення інформації («зіпсованого телефона»): будь-яка інформація, яку передають у групі спілкування, спотворюється в процесі передавання через суб'єктивну інтерпретацію інформації кожною особою-отримувачем і особистісне ставлення до змісту інформації.

Закон емоційної афіліації («зараження»): особи, які перебувають в однаковому емоційному стані, прагнуть об'єднатися в групу і спілкуватися один з одним. Збуджені люди створюють групи і навіть натовпи; люди в поганому настрої шукають друзів по нещастю; веселій людині хочеться спілкуватися з веселими партнерами.

Закон мовленнєвого посилення емоцій: емоційні вигуки посилюють емоцію, яку людина переживає у цей момент. Встановлено, що словесна констатація емоції посилює її в півтора-два рази.

Закон мовленнєвого поглинання емоцій: у разі послідовної вдумливої розповіді про емоцію, яку переживають, вона поглинається мовленням і щезає. Слова ніби всмоктують емоцію, забирають її в людини. Це явище відоме як «поскаржитись комусь на життя».

Закон емоційного пригнічування логіки: людина втрачає логічність й аргументованість мовлення, перебуваючи в емоційному стані. Це відбувається тому, що в емоційному стані починає домінувати права півкуля головного мозку, яка відповідає за емоції, а ліва, що відповідає за логіку, розуміння і породження зв'язного мовлення, пригнічена, ніби вимкнена. Саме тому зі збудженою людиною слід спілкуватись спокійно, не сперечаючись, демонстративно

погоджуватися, потроху знижуючи рівень її збудженості, заспокоювати, щоб згодом задіяти логіку переконання.

Знання комунікативних законів та вміння їх використовувати необхідні для ефективної професійної комунікативної діяльності працівників ОВС.

2.2.2. Моральні та етичні вимоги до правової міжкультурної комунікації

Як зазначають російські дослідники [Аракелов, с. 65-66], моральні та етичні вимоги до співробітників залишаються загальновідомі. Вони становлять професійну основу правової міжкультурної комунікації:

- ставлення до людини як до вищої цінності, повага прав, свобод, інтересів і людської гідності у відповідності до міжнародних правових норм і загальнолюдських і загальнонаціональних принципів моралі;
- глибоке розуміння соціальної значущості своєї ролі і високого професіоналізму, відповідальності перед суспільством і державою як співробітника ОВС, від якого залежить громадська безпека, захист життя, здоров'я, правовий захист населення, іноземних громадян;
- розумне і гуманне використання наданих законом співробітникові ОВС прав у суворій відповідності із принципами міжнародного права, соціальної справедливості, громадянського, службового і морального обов'язку;
- принциповість, мужність, безкомпромісність, самовідданість у боротьбі зі злочинністю, у т. ч. транснаціональною, об'єктивність і неупередженість у прийнятті рішень;
- недопущення зловживань службовим становищем, фактів корупції;
- самовіддане і неухильне оберігання невинуватих від беззаконня і обману, слабких – від залякування, мирних – від насилля і безчинства, в екстремальних умовах жінок, дітей, літніх людей, хворих та інвалідів від зла і безкарності;
- висока культура мовлення, поведінки.

Під час з'ясування причин конфлікту сторін важливу роль відіграє професійна правова комунікація, що постає «інструментом створення

можливостей і стримування сторін» у процесі інтеракцій. Добір слів може загострити суперечності, чим посилить поляризацію сторін. Чи навпаки – зробить акцент на тому, що об'єднує, скорочуючи тим самим психологічну дистанцію. Тобто, правова міжкультурна комунікація є єдиним результативним механізмом зниження суспільної, міжособистісної напруги.

Отже, важливою професійною ознакою у діяльності працівників ОВС є освоєння норм і законів міжкультурної комунікації. За визначенням дослідників [Бац., с. 121], **комунікативна норма** – комунікативне правило, закон, максима тощо, обов'язкові для виконання у межах певної національної лінгвокультурної спільноти. Із комунікативними нормами тісно пов'язані культурні норми спілкування, що становлять сукупність найбільш стійких традиційних форм, законів, принципів, звичок тощо спілкування, закріплених практикою і зафіксованих у культурі певного етносу (народу).

Розрізняють:

1. **норму спілкування загальнокультурну** – як притаманні всій національній лінгвокультурній світовій спільноті норми спілкування, пов'язані з ситуаціями найзагальнішого типу без урахування сфер спілкування, віку, статі, соціального статусу учасників тощо (наприклад, звертання, знайомство, привітання, вибачення, комплімент, висловлення вдячності тощо).

2. **норму спілкування індивідуальну** – трансформації загальнокультурних і ситуативних комунікативних норм мовною особистістю, які віддзеркалюють індивідуальну культуру особистості, комунікативний досвід індивіда, його характер, менталітет і стають для нього звичними, щоденними [Бац., с. 121].

Більший результат у міжкультурній правовій комунікації мають ті комуніканти, які ставлять більше запитань і частіше перевіряють, чи правильно вони зрозуміли, а потім частіше роблять підсумки того, що вони почули іноземною мовою.

Якщо до ситуації протиправного діяння причетні два суб'єкти, то не варто концентрувати зусилля лише на заявленій опозиції опонента, яка об'єктивно

виражає бажання іншої сторони. Необхідно намагатися з'ясувати потреби та інтереси, які лежать в основі заявлених позицій [Перег., с. 130]. Оцінювати інтереси і проблеми доволі складно, а тому у ході міжкультурної правової комунікації під час постійного обміну інформацією її вартість (сутність) може змінюватися. Тому мета правника – як можна більше довідатися про інтереси і мету комунікантів. Треба враховувати і те, що вони у запалі можуть відхилитися від своєї мети, якщо у початкових заявах будуть перебільшувати власні інтереси, що неодмінно призводить до ескалації конфлікту. Розуміючи це, можна протистояти такій тактиці, вимагаючи більш детального пояснення і аргументації заяв [Перег., с. 132].

У випадку, якщо у заявника висувається безліч інтересів різного рівня важливості, то чіткі пріоритети і оцінка інтересів – це запорука перспективних компромісів сторін міжкультурної правової комунікації.

На етапі розвитку комунікативного акту важливим залишається триєдина *вимога до обміну інформацією*: 1. зрозуміти проблему; 2. визначити інтереси комунікантів; 3. розставити пріоритети в інтересах. Для розв'язання проблеми визначається хід правоохоронних дій, що допомагає вирішити заявлену проблему. Якщо зарубіжні учасники правової комунікації відчують психологічний клімат справедливим і відкритим, то і комунікативні дії правоохоронців будуть полегшені співробітництвом заявника або зниженням рівня спротиву.

Основне завдання на етапі вирішення проблеми – це зниження намагань учасників в агресивному відстоюванні позицій. У багатосторонніх конфліктах ефективним буде процес генерації ідей. В умовах «без обов'язків» сторони можуть пропонувати ідеї та альтернативні рішення без необхідності відстоювати переваги того, що вони пропонують [Перег., с. 136]. *Мета* більшості правових комунікативних міжкультурних технік – додержання прав і свобод, забезпечення справедливості через вибір альтернативних і компромісних рішень, що не порушували б рівності та права особи на комунікацію. При цьому важливим залишається комунікативна роль працівників ОВС: не піддаватися

протиправному тискові, дотримуватись принципів міжнародного і національного права.

Досягнення *згоди* у конфлікті двох чи кількох сторін залежить від правового/протиправного контексту. Враховуючи рівень недовіри між комунікантами та рівень їхнього протистояння, можна передбачати, як правило, складний комунікативний, малорезультативний процес.

Існують різні етапи прийняття згоди. Перший з них – найбільш поширений. Він пов'язаний із поступовим пошуком прийнятних рішень доти, аж доки не вдасться досягти взаємної згоди.

Другий різновид досягнення згоди – це досягнення принципової домовленості. Сторони ведуть дискусії, досягаючи принципової домовленості, а вже пізніше на її основі формують специфічні додаткові погодженості.

Третій різновид полягає у тому, що зі складних міжнародних питань, згоди з яких досягти складно, долається спочатку незгода через погодження щодо процесу прийняття рішень, визначаються комунікативні дії у процесі суперечки.

2.2.3. Національні стилі комунікації

За спостереженнями практиків-перемовників, комунікація представників різних народів позначається на характері комунікативного акту. Це підтверджує, що національні відмінності впливають на процеси взаємодії між людьми, хід і її результати. Хоча не всі дослідники однаково трактують роль і значення національних особливостей у перемовинах, проте всі вони визнають наявність таких особливостей.

Компромісні погляди запропонував шведський дослідник К. Йонссон: при суттєвому збігу інтересів національні особливості не відіграють суттєвої ролі. *При конфліктності інтересів національні відмінності* виступають на перший план.

Під національними особливостями в комунікації (перемовин) вчені розуміють особливості національного характеру і культури, найбільш поширені

особливості мислення, сприйняття і поведінки, що впливають на процеси інтеракції.

Назагал риси міжкультурної комунікації вирізняються поведінкою учасників насамперед як представників певної держави, ніж як представників певної нації.

Американський стиль поведінки сформований на основі того, що американці (як і в ідеологічному плані) виступають від імені країни, набагато успішної і сильнішої, як будь-яка інша країна. Друга проблема випливає із першої: американці впевнені у своїй абсолютній правоті. І третя – за подекуди простими формулюваннями американців можуть бути приховані більш складні позиції і пріоритети. Американці наполегливо намагаються реалізовувати свою мету, вміють і люблять торгуватися, інколи видаються надто наполегливими, агресивними, навіть грубими [Межд. пер., с. 74].

Німецький стиль характеризується взаємодією із їхніми баченнями знайти таке вирішення проблем, яке їх влаштовувало б і впевненістю у можливості досягнення домовленостей. Для німців характерна точність, пунктуальність, суворе регламентація поведінки, розвинене почуття субординації, розрахунку, педантичності, внутрішня зібраність [с. 75].

Англійський стиль взаємодії характеризується тим, що англійці достатньо гнучкі і охоче відповідають на ініціативу протилежної сторони. Починають розмови ділові із обговорення життєвих проблем (погода, спорт і т. д.). Вони (англійці) виявляються (попри свою доброзичливість і привітність) непохитні у всьому, що стосується додержання правил, а тим більше Законів; вони вміло відстоюють свої інтереси. Почуття справедливості в англійців високо розвинене, вони не витримують хитрості і підступності. Англійські традиції усталили стриманість у судженнях як знак поваги до співрозмовника. Вони вміють уникати гострих кутів, уникають категоричних тверджень чи заперечень. Улюблені вислови «мені здається», «я думаю», «можливо», «я не правий» характеризують їхню схильність до можливості не давати однозначних відповідей «так» і «ні».

Французький стиль поведінки дослідники визначають як наслідок національного характеру, так і системи освіти та виховання. Пунктуальність

трактується у французів як вияв увічливості. Допустимо починати перемовини із обговорення проблем, що не стосуються основної теми. Дослідники вказують на жорсткий, подекуди конфронтаційний підхід у перемовинах, який, як правило, не має альтернативної позиції [с. 76].

Японський стиль вирізняється розвиненим естетичним почуттям, працелюбністю, відданістю традиціям свого народу, дисциплінованості, відданості авторитетам, почуттям обов'язку, ввічливості, акуратності. Японці багато уваги приділяють контактам. Вони вміють слухати, демонструють увагу, однак японське «хай» – «так» зовсім не означає згоди. Це підтвердження того, що сказане почуте чи зрозуміле. На погрози, як правило, не реагують, однак зі слабшим партнером самі можуть погрожувати. Слово «ні» практично відсутнє у лексиці, але це не означає, що японець не може відмовити. Відмову не прийнято виражати прямо. Якщо ви йдете на поступки, вам теж охоче йдуть назустріч. Японцям властиві обов'язковість, точність, виконання обіцянок [с. 78].

Для *китайського стилю* взаємодії властиво звертати увагу на манеру поведінки, зовнішній вигляд. Китайці ініціюють стратегію «відкриття карт» від співрозмовника, рідко змінюють першопочаткову позицію.

Арабський стиль спілкування полягає в умінні відстоювати свої позиції, торгуватися довго і ґрунтовно. Араби легко йдуть на контакт, беруть до уваги людський фактор, надають великого значення особистим зустрічам, встановленню довірливих, дружніх відносин, вміють слухати.

Під час дискусій емоційні, не люблять відвертої критики на свою адресу. Неприємні факти необхідно озвучувати у формі, що не зачіпає національну гідність, честь і гордість. Фаталізм став рисою національного характеру арабів, тому якщо щось відбувається не зовсім так, як треба, араб себе не буде звинувачувати, оскільки «на все воля Аллаха».

Завданнями правоохоронних структур щодо масової міжкультурної комунікації:

- По-перше, визначення схожих рис та розбіжностей в зразках футбольного хуліганства в різних країнах світу.
- По-друге, намагання стимулювати процес розробки суто української стратегії попередження футбольного хуліганства, аналізуючи заходи та методи, що використовуються в інших державах та різноманітними футбольними клубами.

Проблемні питання в комунікації із футбольними вболівальниками:

- По-перше, футбольне хуліганство складається зі «змагального» насильства між конкуруючими фангрупами та не обмежене міжгруповими бійками, а може мати прецеденти підпалювання факелів, «файерів» вандалізму, нападів на правоохоронців та прояви расизму.
- По-друге, злочинна поведінка хуліганських груп спостерігається не тільки на чи в безпосередній близькості до футбольного поля, а до того в центрі міста, кафе, клубах чи залізничних (автобусних) станціях.
- По-третє, футбольному хуліганству властиве «символічне протистояння» та певна «ритуальна» агресія, яка може бути помилково сприйнята за «справжнє насильство». Для багатьох фанатів, які відносять себе до футбольних хуліганів, насильство не є основою їхньої соціальної організації, а кращим результатом «зустрічі» для них стає таке символічне протистояння у вигляді рукопашної сутички.
- По-четверте, кожен із футбольних хуліганів віддає перевагу насильству, його поведінка є перш за все результатом спонтанності у зв'язку із неправомірною агресією правоохоронців чи погано зіграним футбольним матчем улюбленої команди.

Хуліганські групи мають своєрідних «близнюків» по всій Північній та Центральній Європі. Найбільш відмінна фан - субкультура існує у південних та східних частинах Європи та Латинській Америці. В таких країнах, як Італія, Іспанія, Португалія та Франція, «ультрас» більш «мілітаризовані» за характером.

«Ультрас» зазвичай мають високий рівень організації, що включає в себе офіційне членство та кампанії з «рекрутерства». Їх основна функція полягає в забезпеченні емоційної та барвистої підтримки команди. З цієї причини вони

необов'язково беруть участь у масових заворушеннях чи принизливих расистських заходах.

Сформовані як окремі воєнізовані угруповання, такі як «Barras Bravas», хуліганське угруповання, що з'явилося наприкінці 1950-их років в Аргентини, виконують незаконні політичні завдання своїх лідерів з використанням насильства та примусу під час проведення спортивних заходів.

Національні поліцейські підрозділи все більш співробітничать та координують свої дії із так званою «футбольною розвідкою» – спеціально створеними окремими підрозділами правоохоронних органів, особливо під час підготовки до проведення європейських чи міжнародних чемпіонатів. Можна прогнозувати, що в недалекому майбутньому міжнародне співробітництво за цими питанням буде зміцнюватися у зв'язку із процесами розширення Європейського Союзу та популяризації міжнародних футбольних змагань.

В ефективності використання такої «футбольної розвідки» Англія, Нідерланди, Німеччина та Бельгія є своєрідними зразками для інших європейських країн.

Розвідувальні операції підрозділів цих держав тактично сплановані, технічно забезпечені та дозволяють контролювати дії до 80% місцевих хуліганських футбольних груп, слідкувати за їхнім пересуванням, контролювати їхню внутрішню організацію.

Цей стиль забезпечення охорони правопорядку є і зараз успішним для стримування футбольного хуліганства.

З середини вісімдесятих минулого століття британська влада витрачали значні кошти на охорону правопорядку та системи керування безпекою на спортивних спорудах, зокрема на великих футбольних стадіонах, яких в країні десять споруд.

Дії вболівальників на стадіоні контролюються розгалуженою системою відеоспостереження (Closed Circuit Tele Vision чи CCTV, в перекладі з англ. «системи кабельного телебачення»), офіцерами безпеки стадіону, стюардами та поліцією.

ФК «Барселона», як і інші футбольні клуби, страждає від насильницьких дій своїх футбольних фанатів.

В останні роки, члени радикальної групи фанатів «Boixos Nois» стали все частіше нападати на інших вболівальників «Барси», а також журналістів, поліцейських та випадкових свідків їх порушень громадського порядку.

Футбольне хуліганство в клубі тісно пов'язано з іншими злочинами, такими як незаконний обіг наркотиків, вимагання чи грабіж. В основі цієї проблеми – принципова відсутність будь-якого інтересу клубу щодо попередження чи зменшення випадків футбольного хуліганства.

Клуб тривалий час підтримував прихильників фан-групи «Boixos Nois», надаючи їм безкоштовні білети та можливість за рахунок клубу відвідати виїзні матчі.

Керівництво клубу навіть найняло до штату відділу безпеки футбольного клубу декількох найактивніших членів цієї фан-групи. Таке ставлення до футбольних хуліганів призвело до повної безконтрольності в сфері забезпечення охорони громадського порядку під час футбольних матчів за участю «Барси».

Однак перемога в 2003 році на виборах Президента клубу іспанського юриста Джоана Лапорти визвала бурю емоцій серед прихильників футбольного клубу. В перший рік свого президентства Джоан Лапорта викликала на 40% ціни на квитки та почав втілювати у життя програму проти насильства серед футбольних фанатів. Звичайно, «чищення» почалося з «Boixos Nois». Фотографії постійних членів цього угруповання були поширені у відділеннях поліції та видані працівникам стадіону, відповідальним за пропускний режим.

ФК «Барселона» є, на сьогодні, єдиним іспанським клубом, де активно та радикально борються із футбольним хуліганством серед прихильників, хоча інші – наприклад, ФК «Реал Мадрид» – також вживають дієві заходи щодо попередження росту хуліганських груп серед прихильників.

Під час перебування на посту президента клубу Джоана Лапорти було надіслано чимало погроз та попереджено кілька замахів на вбивство з боку активних членів «Boixos Nois». Незважаючи на це, клуб продовжує боротися із

футбольними хуліганами-прихильниками «Барси». Місцеві та національні ЗМІ всіляко підтримують футбольний клуб в цьому.

Однак, незважаючи на такі заходи керівництва «Барселони», нульова стратегія толерантності має декілька недоліків.

Так, на початку своєї передвиборчої кампанії Лапорта підкреслив, що клуб проведе межу між футбольними хуліганами та мирними вболівальниками «Boixos Nois», однак, заходи щодо попередження хуліганства торкнулися всіх членів цієї групи. Інші «мирні» групи вболівальників, такі як «Almogavers» та «Sang Cule», також постраждали від жорсткої політики забезпечення безпеки футбольних матчів.

Футбольні вболівальники – це потенційно значний фактор у боротьбі та попередженні футбольного хуліганства. Чисельні організації футбольних прихильників згуртувалися проти насильства та расової дискримінації під час футбольних матчів. Відверте осудження футбольного хуліганства дозволяє організувати більш конструктивне співробітництво між прихильниками, клубами та органами влади.

Різноманітні семінари, конференції, дебати чи освітні програми з цього напрямку, що проходять під патронатом УЄФА чи ФІФА, дозволяють реалізовувати позитивну соціальну функції спорту, а саме особистісне – спрямоване виховання.

Фан-об'єднання «Gurva Jove» складається із багатьох невеликих за кількістю вболівальників, які підтримують футбольний клуб «RSD Espanyol de Barcelona».

Завданням об'єднання є організація молодіжної підтримки клубу і забезпечення постійної та барвистої підтримки команди. Об'єднанню «Gurva Jove» протистоїть група «ультрас» «Brigadas Blanquiazules». Зазвичай, ці дві групи займають різні сектори на стадіоні, головним чином, щоб не допустити конфлікт між вболівальниками.

Одна з груп, що входить до фан-об'єднання «Gurva Jove», «Eternos», головним чином складається з екс-членів «Brigadas Blanquiazules», була заснована з метою пропаганди ненасильницької та аполітичної культури футбольного вболівальника. У складі фан-об'єднання «Gurva Jove» є багато людей, які б бажали використовувати різноманітні політичні символи, однак це б образило іншу частину об'єднання.

Таким чином, у кожного вболівальника є вибір: чи використовувати заборонену агітацію, що викличе обурення з боку інших, чи залишити такі банери та листівки вдома.

Поступово у «Gurva Jove» з'являлося все більше та більше прихильників (від 200 до більш ніж 2 000 мало чисельних груп), серед яких, приблизно 20%, жінки та тинейджери.

Передовий досвід багатьох європейських країн, визначений на першому плані в цьому матеріалі, вказує на те, що попередження футбольного хуліганства залежить від зусиль багатьох органів державної влади, громадських організацій та окремих осіб. Попередження футбольного хуліганства потребує спільної та неперервної роботи в цьому напрямі.

Міжнаціональна різниця в формах футбольного хуліганства вказує на те, що воно розвивається в межах специфічних, притаманних тільки цьому регіону, місцевих традиціях, звичаях та культурі. Тому стратегія попередження насильства на стадіоні повинна бути розроблена з урахуванням таких особливостей. Використання досягнень різних країн у боротьбі із футбольними хуліганями допоможе Україні тільки за умови пристосування таких заходів під особливості нашої ментальності, культури та діючого правового поля [Мат. Конф., с. 240].

РОЗДІЛ III

ЯКОСТІ І НАВИЧКИ ВЕРБАЛЬНОЇ І НЕВЕРБАЛЬНОЇ МІЖКУЛЬТУРНОЇ ПРАВОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ

3.1. ВЕРБАЛЬНА ПРАВОВА МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ ЯК ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ. КОМУНІКАТИВНІ МОДЕЛІ, ЇХНІ КОМПОНЕНТИ.

Найскладнішим завданням щодо тексту правової міжкультурної комунікації є розкриття розуміння замислів і намірів комуніканта у контексті аналізу у т. ч. обставин історичних, традицій, тривалості зв'язків і відповідності укладеним угодам. Міжнародний правовий дискурс завжди вимагає більш всеохонної його інтерпретації. Це поняття ширше зводиться до розуміння таких комунікативних активів, як історичного продукту, явища культури певної нації.

Усі комунікативні взаємообміни або симетричні, або компліментарні, залежно від того, засновані вони на схожості чи на відмінності. Однак міжнародні контакти, взаємодія націй і народностей до певної міри впливають на міжособистісні, міжгрупові зв'язки. Хоча у кожному комунікативному процесі основою виступає особистість.

Комунікативна особистість – людина, для якої характерна неповторна когнітивна база, знання конкретної ідіоетнічної мови на вербально-семантичному, когнітивному і прагматичному рівнях. Вона (комунікативна особистість) виявляє себе в мовленнєвій діяльності, спілкуванні в сукупності витворюваних дискурсів (текстів), володіє або не володіє гнучкими позиційними, рольовими і комунікативними стратегіями та тактиками спілкування.

Неволодіння або невизнання норм комунікації пов'язане із певними суб'єктивними причинами. Зокрема, це може бути маргінальна культурна особистість – людина, яка живе в межах чужої культури, неповною мірою оволоділа (або не оволоділа взагалі) специфікою традицій комунікативної поведінки іншого етноса, відчуває себе невпевнено в межах чужого культурного середовища. Найчастіше маргінальна культурна особистість – це продукт міграції населення, неповного, поверхневого засвоєння чужої культури і мови.

Особисті якості правника у міжкультурній комунікації:

Характер комуніканта, його знання і комунікативна поведінка накладає свій відбиток на результативність правової міжкультурної комунікації. Враховуючи проблемність такого виду зв'язку в основі професійної комунікативної діяльності має бути свідомо сформована правова поведінкова модель інтеракції, скерована на забезпечення правових наслідків взаємозв'язку із суб'єктами права. Це:

- повага до людської особистості.
- Правдивість.
- Акуратність.
- Спокій.
- Терпіння.
- Скромність.
- Розум.
- Знання.
- Спостережливість.
- Обережність.
- Мужність.
- Такт.
- Справедливість.
- Гостинність.

Конструктивні стосунки, які бачаться як взірець для інтерактивної взаємодії, передбачають уточнення і зіставлення суперечностей комунікантів з метою найкращого їхнього подальшого врегулювання, з урахуванням етноментальних характеристик комунікантів. Така ідентифікація потребує знання персоніфікації.

<i>Персоніфікація особистості – це усвідомлення комунікатором індивідуальної неповторності, несхожості на інших людей.</i>

Персоніфікація впливає на мобільність, культуру особистості, почуття власної гідності, духовні й матеріальні потреби. Із персоніфікацією пов'язані вибір цінностей, прийняття самостійних рішень; зменшення часу, упродовж

якого людина спілкується з близькими їй людьми, проте збільшується час комунікації з новими, часто чужими і неприємними людьми; зростає дистанція між поколіннями; збільшується кількість мікрогруп у колективах, кількість об'єднань людей за груповими інтересами. Однак до певної міри усталеними залишаються культурні цінності, кожного народу, до яких належить мова, комунікація, право.

Діяльність у системі правоохоронних органів багатогранна, багатоаспектна. Це знаходить своє вираження у професійній етиці, яка за своїм характером має комунікативно-правовий характер. У ній яскраво відображаються особливості поведінки і взаємодії співробітників різних служб і підрозділів, виявляється рівень професійної культури, складовою якої є морально-духовні національні якості. Повага до інших національних культур та цінностей і становить основу професіоналізму вітчизняних правників.

Щодо Євро-2012 завдання міліції полягають у наступному:

- забезпечити належний рівень охорони громадського порядку та безпеки;
- забезпечити протидію терористичним актам.

Далі має бути

3.2. НЕВЕРБАЛЬНІ ЗАСОБИ СПІЛКУВАННЯ У СИСТЕМІ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Люди обмінюються інформацією не лише за допомогою мовних засобів, а й багатьох інших — жестів, міміки, постав тіла, одягу, зачісок, запахів, навіть предметів, які їх оточують (наприклад, меблів). Для співрозмовників значущими є прикраси, татування на тілі, гатунки чаю або кави, що споживаються, тощо.

Невербальні засоби спілкування — елементи комунікації, які мають немовну (але знакову) природу і разом із засобами мовного коду служать для створення, передавання і сприйняття повідомлень.

Учені встановили, що різноманітні невербальні сигнали в особистісному спілкуванні несуть від 60 до 80 % інформації. Це означає, що більша частина

спілкування здійснюється без участі засобів мовного коду, але з орієнтацією на інші його складові: паралінгвістичні елементи, елементи інших семіотичних систем тощо.

Американський антрополог Рей Бердвістелл, вивчаючи ступінь невербального спілкування між людьми, констатував, що середньостатистична людина говорить приблизно 10 – 11 хвилин щодня, а середнє речення триває усього 2,5 секунди. Вербальний компонент міжособистісного спілкування не перевищує 35 %, а 65 % інформації, яка передається у процесі спілкування, припадає на невербальні засоби. Учений також зазначив, що людина може відтворити і розпізнати приблизно 250 тисяч виразів обличчя [Пиз А., с. 17].

Жести і міміка – це зовнішній вияв емоційного стану людини. Кожен порух тіла є ключем до почуттів, які переживає людина у певний час. Проте люди дуже рідко усвідомлюють, що їхні пози, жести і міміка говорять зовсім не те, що вони намагаються красномовно висловити словами.

Для того щоб правильно і адекватно сприймати сигнали невербальної комунікації співрозмовника, слід розуміти ментальність, емоційний стан людини під час розмови, чути те, що він говорить, і звернути увагу на обставини, у яких відбувається спілкування. Правильне розуміння контексту спілкування допоможе диференціювати факти і домисли, реальність і фантазії.

Важливе значення для перебігу комунікації має простір, у межах якого перебувають її учасники. Проксеміка — це просторові стосунки людей у процесах спілкування.

Перебіг комунікації залежить від простору навколо людини (індивідуальний простір комунікації). Цей простір свідомо або неусвідомлено охороняється кожним учасником спілкування. Суттєво впливає на міжособистісне спілкування звичка національна дистанція (відстань) між учасниками спілкування. Е. Халл, наприклад, відстань спілкування диференціює так:

- інтимна (0 — 45 см);
- індивідуальна (45 см — 1,2 м) — розмова між рідними, друзями;
- товариська (1,2 м — 3,6 м) — спілкування товарисько-службове;

— публічна (3,6 м — межа бачення і слухання) — спілкування у випадках: спортсмени — глядачі на стадіоні; особисте знайомство учасників спілкування не є обов'язковим. [Бацевич, с. 66]

Звичайно, значення різноманітних невербальних сигналів «перебувають» не в самих сигналах, а приписуються їм тими, хто декодує мовлення, «вичитує» їх. Це декодування відбувається з обов'язковим урахуванням етнокультурних та індивідуальних контекстів.

Існують різні типології невербальних засобів спілкування, оскільки вони витворюються і сприймаються різними сенсорними системами: зором, слухом, тактильними відчуттями, смаком, нюхом, а також з урахуванням того, коли відбувається спілкування.

Невербальні повідомлення мають такі особливості:

- неструктуровані, їх неможливо розкласти на окремі складники; це вияв темпераменту людини, її емоційного стану, самооцінки, соціального статусу, належності до певної групи, субкультури тощо;
- прив'язані до умов спілкування; декодуються «тут і тепер» у межах конкретного контексту й ситуації;
- неінтенціональні, спонтанні (інтенціональні, «відпрацьовані» лише у професійних акторів);
- більше вроджені, ніж набуті; як правило, засвоюються кожним носієм певної культури шляхом спостережень, копіювання невербальної поведінки інших людей;
- витворюються під домінантним впливом правої півкулі головного мозку.

Під час невербального спілкування комуніканти отримують інформацію:

- 1) про особистість комунікатора:
 - темперамент;
 - емоційний стан у даній ситуації;
 - його «Я» (образ і самооцінку);

- особистісні якості;
 - комунікативну компетенцію (як він починає комунікацію, підтримує її, виходить з неї тощо);
 - соціальний статус;
 - належність до певної групи або субкультури;
- 2) про стосунки комунікантів:
- соціальну й емоційну близькість чи віддаленість;
 - характер стосунків (домінування — залежність, прихильність — неприхильність тощо);
 - динаміку стосунків (бажання підтримувати спілкування, перервати його, «з'ясувати стосунки» тощо);
- 3) про ставлення учасників комунікації до самої ситуації, що дає змогу їм регулювати процес інтеракції:
- комфортність;
 - спокій;
 - інтерес до спілкування чи бажання завершити його (нервування, нетерпіння) тощо.

3.2.1. Класифікація невербальних компонентів спілкування

Кінесика («мова тіла») (грец. — *рух*). Це один із найважливіших засобів невербального спілкування, який найбільше впливає на його перебіг. Кінестетичні сигнали (міміка, жести, постава тіла тощо) можуть бути підсвідомими (неконтрольованими) і свідомими (контрольованими). Підсвідомі (неконтрольовані) сигнали — це повідомлення, що надсилаються мозком і є зовнішнім віддзеркаленням насамперед емоційного стану людини. Свідомі (контрольовані) — це набуті, відпрацьовані сигнали. Деякі кінестетичні засоби увійшли в систему комунікації цілих етносів, стали національно-культурними засобами комунікації (жести привітання, прощання тощо). Наприклад, японська чи китайська чайні церемонії, які супроводжуються значною кількістю кінестетичних сигналів.

Міміка (вираз обличчя). Найважливіший засіб невербальної комунікації, оскільки обличчя – дзеркало людських емоцій.

Є розроблені певні системи, які дають змогу вирази обличчя зіставити з виявом певних емоцій. Найбільшому контролю підлягають очі. «Очі не брешуть», «Очі – дзеркало душі», «Хочеш пізнати людину – дивись їй у вічі» – ці вислови свідчать про важливість виразу очей в комунікації. Блискучі очі виражають радість, матові – сум. Широкі зіниці свідчать про страх; нерухомі – про концентрацію уваги; зіниці, які швидко рухаються, – про неспокій, розпорошення уваги; короткі погляди в бік – почуття вини, побоювання осуду оточення; погляд униз – несміливість або почуття провини, страху.

Рухи зіниць можуть свідчити також про внутрішній стан людини домінування у її психо-когнітивній діяльності певних типів відчуттів. Наприклад, якщо співбесідник, перш ніж відповісти на поставлене запитання, піднімає очі догори, можна з упевненістю говорити про домінування у сфері його психо-когнітивних процесів зорових образів; якщо зіниці очей опущені вниз – домінують тілесні відчуття; рух зіниць очей вбік свідчить про переважання слухових вражень.

Наприклад: примруження ока в комунікації українців і деяких європейських етносів означає привертання уваги адресата, попередження його про щось; широко відкриті очі демонструють здивування, несподіванку; кліпання повіками – підтвердження або згода на щось; підняття брів – мовець почув щось дивне, незвичне, непристойне тощо; стягування брів – незадоволення, гнів; опущення куточків зімкнених губ – незнання; усмішка з одночасним примруженням очей – іронія, насмішка з когось.

Постава. Положення людського тіла значуще для комунікації. З позицій міжособистісного спілкування, зокрема ставлення до партнера, виділяють такі типи постав:

– постави, що демонструють відкритість або замкнутість особи адресата. Наприклад, схрещені на грудях руки, сплетені в замок пальці, відхилення спини назад тощо відповідають внутрішній замкнутості

адресата; повернутість голови й тіла в бік партнера, нахилений тулуб уперед, вільні плечі тощо свідчать про внутрішню відкритість адресата;

– постави, що демонструють домінування («нависання» над партнером, рука «забута» на плечі співбесідника тощо) чи залежність (погляд знизу, ситуативна згорбленість тощо);

– постави, що свідчать про гармонію (синхронізація постав тіла, зверненість усього тіла в бік партнера, відсутність напружень окремих груп м'язів тощо) чи протистояння (стиснуті кулаки, руки на паску і плече вперед тощо).

Проксеміка (лат. «розташований близько») – просторові стосунки людей у процесах спілкування, спосіб структурування і використання людьми мікропростору, наприклад, відстань між учасниками спілкування та їх розміщення, форма столів під час вирішення ділових питань тощо.

Проксемічні особливості спілкування є культурно обумовленими і мають суттєве значення у міжкультурній комунікації.

Наприклад: для *американців, китайців, австралійців* комфортною вважаються відстань між співрозмовниками півтора метра, а для *англійців і японців* ще більша; для *представників арабського світу та європейців* відстань спілкування є коротшою.

Ставлення до доторків під час спілкування залежить від етнічної приналежності комунікантів. Наприклад, французи і італійці постійно торкаються один одного упродовж розмови. Англійцям не дуже подобається, коли до них торкаються. Винятком є лише футбольні матчі, коли футболісти демонстративно обіймаються на очах численних уболівальників.

Країни, у яких практикуються доторки між співрозмовниками: Індія, Туреччина, Франція, Італія, Греція, близькосхідні країни.

Країни, у яких не можна торкатися співбесідника: Німеччина, Японія, Англія, США, Канада, Естонія, Португалія.

Негативний вплив на комунікацію створюють натовп, штовханина, вигуки, неадекватна поведінки уболівальників тощо.

Жести. У спілкуванні жести є носіями різного типу інформації, пов'язаної з емоційними станами комунікантів.

Невербальна міжкультурна комунікація як сукупність немовленнєвих комунікативних засобів – система жестів, знаків, символів, кодів використовуються для передачі повідомлення з більшим ступенем точності, які відіграють важливу роль у смисловому розумінні один одного [Андріанов. Невер. к., с. 12].

Оскільки невербальна комунікація здійснюється за участю різних сенсорних систем, то її диференціація відбувається на такі окремі підструктури:

- візуальна – до якої належить фізіономіка (риса обличчя постави, тілобудови), способи зміни зовнішності (одяг, косметика, окуляри, вуса, борода, татування), фізіологічні реакції (почервоніння, розширення зіниць і ін.), кінесика – рух, експресія рук, ніг, голови, міміка, пантоміміка, вираз очей, погляд, візуальний контакт, поза і т. д.

- акустична або звукова – просодика (темп, тембр, висота звуку, ритм, інтонація, мовні паузи, їх локалізація у тексті) і екстралінгвістика (сміх, плач, кашель і т. д.)

- тактильно-кінестезична і терморецепторна – тактика (статичні і динамічні доторкування – рукостискання, погладжування, поплескування і т. д.) і фізичні впливи (підштовхування, удари, ведення за кайданки і т. д.)

- ольфакторна і хеморецепторна – система запахів (приємні, неприємні запахи навколишнього середовища, природні і штучні запахи)

- проксемічна чи дистантна – просторова і часова організація спілкування (відстань до співрозмовника, кут повороту до нього, персональний простір і т. д.)

Таким чином, як стверджує М. Андріанов, полісенсорна природа невербальної комунікації забезпечує можливість сприйняття людиною

практично всіх біологічно і соціально значущих видів інформації у процесі соціальної взаємодії людина одержує саме через невербальні канали.

За законодавством, кожен має право вільно висловлювати свої думки будь-яким доступним для нього способом, якщо це не суперечить суспільним інтересам, а також правам та свободам інших осіб. Це не стосується образливих жестів.

Суттєвою суспільною проблемою стає невербальна міжкультурна комунікація, наприклад, уболівальників, а також і спортсменів різних країн. Безвідповідальне ставлення до своєї публічної поведінки подекуди провокує масові хуліганські безчинства щодо інших уболівальників або простих громадян.

З іншого боку, як зазначають дослідники цієї проблеми, неадекватність поведінки футбольних фанів забезпечує задуманий «результат» через крик, метання запалювальних сумішей на футбольне поле. Такі різні дії невербального характеру, лайливі, образливі слова і погрозливі жести розцінюються як хуліганські дії, оскільки далі вони призводять до актів вандалізму, масових бійок, вуличних безчинств із тяжкими наслідками. Невербальні дії можуть бути маркером (знаком) суспільно небезпечних діянь [Андріанов, с. 121] (топкання прапора, спалювання його, глуmlinня над іншою символікою).

Різноманітна символіка (політична, шовіністична і т. ін.) на плакатах, прапори, стилізація атрибутки під фашистську і т. ін. – все це вимагає ще і соціальних знань із геральдики, щоб вміло і безпомилково ідентифікувати маніфестантів як прихильників і пропагандистів ворожої ідеології чи бунтівників – провокаторів.

Часто саме паралінгвістичний дискурс із його невербальними ознаками засвідчує публічну пропаганду расової, національної переваги, що сприяє розпалюванню расової чи національної ворожнечі [с. 123 Анд.].

Національні стилі комунікативної невербальної поведінки не варто абсолютизувати, але потрібно враховувати у професійному спілкуванні, оскільки в ній виявляється обумовленість культурою. Мовні знаки, будучи довільними за своєю формою стосовно реалій, які вони позначають, завжди мотивовані

культурою кожного народу. Кожен, хто володіє певною ідіоетнічною мовою, тобто семантикою мови, обов'язково оволодіває традиціями тієї культури, яку обслуговує ця мова.

Невербальні компоненти — найважливіші складові правової комунікації, оскільки саме вони виступають важливими носіями значень (смыслів) повідомлень. Подасмо для прикладу наступні:

Вияв нудьги: голова лежить на руці; чим сильніше слухач налягає на руку, тим йому нудніше; палець скерований до скроні, а рука на підборідді свідчить про критичне ставлення до співбесідника та його слів. Таке ставлення посилюється, якщо адресат сидить схрестивши ноги; руки також схрещені на грудях, голова нахилена, тіло відкинута назад, ліва брова опущена, пальці зігнуті.

Позитивне ставлення: голова «вільна», трохи нахилена, палець лише торкається голови, пальці не зімкнені;

Упевненість: мовець тримає пальці хатинкою; жінки, виявляючи упевненість, часто кладуть руки на коліна.

Про відкритість свідчать відкриті долоні, звернені у бік адресата.

Оборона: руки схрещені на грудях, напружена шия, застебнутий піджак, темні окуляри.

Очікування: потирання долонь.

Невпевненість: почухування або легке потирання шиї нижче вуха і позаду вуха — це сигнал, що співбесідник не розуміє сказаного.

Симпатія: копіювання жестів, міміки й постави тіла співбесідника.

Рівність: горизонтальне потискування рук.

Домінування: повертання руки співбесідника при потискуванні донизу.

Приховування: людина часто торкається різних частин свого обличчя, найчастіше носа, ніби прикриваючи губи. Іноді потирає очі, що може бути декодовано як «не хочу бачити цього».

Роздратування: підсвідоме розслаблення комірця або потирання шиї.

Несхвалення, втрата інтересу: пошук чогось дрібного на одязі, часто неіснуючого, змахування його під час розмови; людина палить, опускає очі, додола видихає дим (часто тонкою цівкою).

Недовіра, приховування думок: прикривання рукою губів, потирання вух.

Отже, невербальні компоненти відіграють важливу роль у процесах комунікації, впливають на її результат. Несучи значну частину комунікативної інформації, вони можуть сприяти, перешкоджати (наприклад: надмірна жестикуляція) або навіть унеможливлювати правову міжкультурну комунікацію.

3.2.2. Значення і смисли невербальної комунікації

1. Великий і вказівний пальці у вигляді кільця, середній, безіменний і мізинець – випрямлені.

Європа, Північна Америка:	<i>усе гаразд; о'кей.</i>
Середземномор'я, Росія, Бразилія, Туреччина:	<i>отвір; сексуальна образа. гомосексуаліст.</i>
Туніс, Франція, Бельгія:	<i>нуль; нікчемність.</i>
Японія:	<i>гроші; монети; хабар.</i>

2. Випрямлений вказівний палець.

Країни Заходу:	<i>одиниця; вибачте мені; Бог бачить; ні! (звертаючись до дитини).</i>
----------------	--

3. Вказівний і середній пальці випрямлені (англ. літера V).

Британія, Австралія, Нова Зеландія, Мальта:	<i>іди геть!</i>
США:	<i>два.</i>
Німеччина:	<i>перемога.</i>
Франція:	<i>мир.</i>

4. Великий і вказівний пальці випрямлені.

Європа:	<i>два.</i>
Британія, Австралія, Нова Зеландія:	<i>один.</i>
США:	<i>офіціант.</i>
Японія:	<i>образ.</i>

5. Чотири пальці, крім великого, випрямлені.

Країни Заходу:	<i>чотири.</i>
----------------	----------------

Японія:

образа.

6. П'ять пальців випрямлені.

Країни Заходу:

п'ять.

Греція, Туреччина:

Іди геть!

Міжнародне розуміння:

стоп, зупинись!

7. Випрямлений мізинець.

Середземномор'я:

натяк на

Острів Балі:

погано.

Японія:

жінка.

Південна Америка:

тонкий.

Франція:

ви мене не обдурите.

8. Вказівний і середній пальці випрямлені (англ. літера V), внутрішня сторона долоні обернена до співбесідника.

Греція:

пішов геть!

Країни Заходу:

два.

9. Середній палець випрямлений.

США:

іди геть!

10. Великий палець випрямлений.

Європа:

один.

Австралія, Греція:

іди геть!

Японія:

чоловік, п'ять.

Міжнародне розуміння:

автостоп, добре! усе гаразд;

о'кей.

Варто вивчити національні відмінності у тлумаченні інформації, яка передається за допомогою кисті руки, щоб спілкуючись із представниками інших культур, ненавмисне не образити їх.

Незнання відмінностей у стилі рукостискань може зумовити багато грайливих і незручних ситуацій. Британці, австралійці, жителі Нової Зеландії, німці, американці звичайно потискають руки при зустрічі і при прощанні.

Увічливість арабів не можна сприймати як згоду із вашою точкою зору. Як і ухиляння від пропозиції не варто сприймати як відмову від пропозиції. Болгарське «ні» виглядає як наша згода (кивання головою «так»), а болгарське «так» – як в нас «ні» (заперечення).

Більшість європейців потискає руки кілька разів упродовж дня. Зокрема, середньостатистичний француз потискає руки півгодини на день. Жителі Індії, азіати, араби утримують руку і після того, як рукостискання завершилось. Німці і французи енергійно струшують руку співбесідника один-два рази, англійці – три-пять разів, американці – п'ять-сім разів. Саме тому американці вважають німців холодними і відчуженими. Німців, навпаки, дивує звичка американців довго трясти руку співбесідника.

Щодо вітальних поцілунків, то скандинавці обмежуються одним поцілунком, французи – двома, а голландці, бельгійці і араби – трьома.

Жителі Австралії, Нової Зеландії і країн Північної Америки дуже соромляться, якщо при зустрічі їм доводиться цілуватися. Англійці уникають поцілунків, відступаючи назад.

Коли йдеться про міжнародне спілкування, то маленький, невинний жест, який для одного народу має одне значення, а для іншого – зовсім інше, може погіршити стосунки між співбесідниками, адже поведінкою ми висловлюємо повагу до культури представників інших народів.

Італійці під час спілкування постійно підносять руки до неба, захоплюють особистий простір іншої людини, хапають її за руки, кричать і зляться майже на все, що їх оточує. Для того щоб зупинити італійця, змусити його замовкнути, слід схопити його за руку і відпустити її.

Англійці і німці під час розмови дуже сковані, непорушно вислуховують співбесідника, майже не жестикулюють, тому вони усіляко уникають спілкування з італійцями і французами.

Французи, спілкуючись, активно жестикулюють кистями і передпліччями.

Японія – це країна, де рукостискання, поцілунки і обійми не набули поширення. У Японії фізичний контакт вважається неввічливим і навіть

образливим. Під час першої зустрічі японці кланяються співбесідникам. Людина, яка має найвищий статус, лише трохи схиляє голову. Той, чий статус найнижчий, кланяється значно нижче. На першій же зустрічі японці обмінюються візитівками, тому одразу розуміють статус один одного і можуть визначити глибину поклону. У Японії слід уважно стежити за станом взуття. Воно повинно бути новим і бездоганно чистим. Щоразу, коли японець кланяється співрозмовникові, він звертає увагу на його взуття.

Японська манера слухати співбесідника – це безкінечні міріади кивків, посмішок, увічливих звуків, еквівалентів яких в інших мовах немає. Роль цих сигналів – підбадьорити співрозмовника продовжувати розмову, проте жителі інших країн помилково сприймають це за вияв згоди. Навіть, якщо японець не погоджується зі сказаним, він усе одно кивне для того, щоб співрозмовник продовжував.

Отже, невербальні компоненти мають велике значення у процесах організації та перебігу комунікації, впливають на її результат. Несучи значну частину інформації, вони можуть сприяти, перешкоджати або навіть унеможливити міжособистісне спілкування.

Кожна особа може висловлювати свої думки будь-яким доступним їй способом, у тому числі невербальними комунікативними засобами, якщо це не вступає у суперечність з інтересами суспільства, а також правами і свободами інших людей.

Відомо, що деякі особливості комунікації, зокрема темп мовлення, етикетні ритуали, відстань між мовцями, паралінгвістичні засоби, обумовлені належністю комуніканта до певної культури, нації, етносу тощо. Цим особливостям спілкування слід приділяти особливу увагу у міжкультурній комунікації, оскільки вони можуть стати причиною комунікативних девіацій (невдач) на подолання яких потрібні неабиякі зусилля та час.

Так, конституційні обмеження стосуються пропаганди та агітації, у т. ч. з використанням зображень, що спричиняють соціальну, расову, національну чи релігійну ненависть або ворожнечу. Забороняється пропаганда будь-яких форм

переваг. У міжнародних нормах наявна кримінальна відповідальність за злочинне використання різнопланових малюнків, ілюстрацій чи публічно демонстрованих творів [Анрианов, с. 6].

Процес комунікації не зводиться лише до передачі інформації. У ньому здійснюються інші не менш важливі функції: регулятивні (наприклад, статусні чи управлінські), емоційно-афективні (обмін почуттями, емоціями), фатичні (встановлення контактів) та ін. Відповіді на багато питань, що повідомляється *як* і *яким* способом та інші дають невербальні засоби, що являють собою обмін значущою інформацією, не вираженою словами. Якщо власні невербальні прояви, як правило, не цілковито осмислюються учасниками спілкування (залишаються у сфері несвідомого) і погано піддаються контроль свідомістю, то чужі – сприймаються достатньо легко і правильно інтерпретуються. Тому, як справедливо зазначає М. Андріанов, невербальна інформація може посилити значення, дозволити точніше і повніше зрозуміти сказане [Андріанов, с. 11].

Особливу увагу правоохоронців слід привернути до неоднозначності невербальних знаків, крім тих, за якими закріплене певне значення.

Ключовим в аналізі процесу невербальної комунікації є «знак», що першопочатково означає якість створене людиною зображення, зміст якого відомий. Знак – матеріальний предмет (подія, дія, явище), який виступає у пізнанні в якості вказівок, позначки, події, дії, суб'єктивного утворення. Сукупність знаків, пов'язаних між собою і таких, що утворюють певну цілісність, являють собою знакову систему [Андріанов, с. 26]. Різновидом знака виступає символ. Для знака властива багатозначність (явище негативне). Для його «прочитання» потрібна значна інтерпретаційна робота із кодами різного рівня. Наприклад, трикутник (геометрична фігура, образ тріади, вказівник напрямку руху. У якості символу відображає трійцю, що символізує Бога; древній символізм трикутника сягає трактування окультних знань, алхімії. У нормальному розташуванні, основою вниз – вершиною догори символізує вогонь, що є символом перетворення і переродження, стремління всіх речей до вищої єдності (точки, від якої виходить сіяння), що теж є символом чоловічого

начала, активності, цілеспрямованості, стійкості. Перевернутий трикутник, вершиною донизу, символізує воду, яка є древнім потужним символом, наповненим багатозначними смислами (Джерело і походження). [Андрианов, с. 39-40] Використання свастики у залежності від обставин по-різному трактується законом. Свастику розглядають як багатозначний древній символ – символ сонячного проходу по небесах означав плодючість і відродження життя, а графічний знак символізував удачу, успіх у справах (із санскриту – «благоденствіє»). Однак після використання цього символу фашистами (1919 р.) його зміст видозмінився: з його допомогою відбувається пропаганда екстремістської ксенофобської діяльності.

Негативні смислові асоціації викликають у невербальній міжкультурній комунікації інші символи, що «атрибутують» антисоціальну спрямованість діяльності» людей і об'єднань [Андрианов, с. 46]. Такою є емблема «Веселий Роджер» (череп із кістками на чорному фоні). Це атрибутка піратів XVII-XVIII ст.; потім – нацистська; тепер американського руху «Ангели АДА»; сучасних байкерів, наступників указанного руху. Сучасне використання цього символу носить попереджувальний характер (небезпека здоров'ю), також у деяких випадках може означати «загрозу вбивства».

Ще один приклад невербального комунікативного вияву – перевернута п'ятикутна зірка «пентакль», яка є символом нечистої сили і застосовується в чорній магії, а в сучасному світі – в обрядах сатаністів.

Неоднозначне тлумачення носить древній символ шестикутної зірки «Давида». Згідно з одним із них – зірка створена від накладення двох трикутників. Один – вершиною догори, другий – донизу. Інтерпретація цих символів поокремо ніби об'єднується і в сукупності набуває додаткового смислу. Це символ людської душі, злиття раціонального та ірраціонального в людині, синтез чоловічого і жіночого начала, рівноваги форми і матерії, а також союз протилежностей – води і вогню, позитивного і негативного, еволюції (прагнення до досконалості та ідеалу) та інволюції (відмова від досконалості як неможливість перебороти внутрішні бар'єри і зовнішні перешкоди).

Щит Давида блакитного кольору разом із двома блакитними смужками, що символізує небо на білому фоні (символ чистоти), – символ, затверджений як офіційний прапор Ізраїлю. З кінця XIX ст. він символізував всесвітній рух за створення власної держави. Однак під час Другої світової війни євреїв змушували в окупованій нацистами Європі носити опізнавальний жовтий шестикутний знак із написом «євреї». По-німецьки це називалось «пов'язка ганьби». У такому образливому значенні символ часто використовується сучасними антисемітами. Як зазначає М. Андріанов, дехто, не відаючи про походження цього символу іудаїзму і його сучасне значення в якості атрибутики держави Ізраїль, часто сприймає як прагнення до світового панування [с. 47].

Із юридичної точки зору бувають ситуації, коли правової оцінки вимагає не лише пропаганда різних символів у якості афішування соціально небезпечних ідей і спонукання до певних дій, але і факт наруги над деякими символами, зокрема, державними. Якщо предметом такого злочинного посягання виступає державний герб, державний прапор чи гімн, то діяння кваліфікується за статтею 338 КК України. Злочини проти авторитету органів державної влади, місцевого самоврядування та об'єднань громадян відповідно кваліфікуються у КК України: злочином вважаються діяння, які здійснюють наругу над символами державності. Такими є: зривання герба або прапора, зумисне нищення, розривання, спалювання, нанесення на них образливих знаків, малюнків і надписів, зміна графічного чи кольорового зображення, що спотворює чи принижує символічне значення даних державних атрибутів і т. д.

Наругою не є карикатурні малюнки таких символів. Проте інколи трапляється нерозрізнення офіційного використання символів державності і їх приватного зображення, що не є наругою [Андр., с. 48].

Є немало символів, що здійснюють вплив на сучасну людину чи спонукають людей до здійснення певних антисоціальних і протиправних діянь. Однак для невербальної комунікації значущою виявляється не лише розробка і введення в обіг поняття символу як деякого графічного зображення, наповненого

багатозначним, а подекуди суперечливим, глибинним змістом, а перш за все як надання багатьом невербальним людським проявам символічного характеру.

РОЗДІЛ IV.

МОВЛЕННЄВИЙ ЕТИКЕТ. ОСОБЛИВОСТІ МІЖКУЛЬТУРНОГО ЕТИКЕТУ

4.1. ХАРАКТЕРИСТИКА МОВЛЕННЄВОГО ЕТИКЕТУ

З історії етикету

«Великий тлумачний словник сучасної української мови» подає таке визначення етикету: **«Установлені норми поведінки і правила ввічливості в якому-небудь товаристві».**

Вважається, що слово «етикет» французького походження і має два значення: «ярлик» («етикетка») і «церемоніал». Хоча, насправді, і до французів це слово прийшло з голландської мови, де воно спочатку означало кілочок, до якого прив'язували папірець з назвою товару, а пізніше – папірець з написом-етикеткою. На основі значення «напис» розвинулось більш вузьке значення – «церемоніал», тобто, правила поведінки. Їх (правил) багато, і у різних народів вони неоднакові. Слово "етикет" прижилось у багатьох мовах. **Але в українській мові є свої слова-синоніми до цього слова, а саме: гречність, чемність, норми поведінки.**

Перші згадки про гречність сягають тисячолітніх глибин людської історії. У літературних текстах Стародавнього Шумеру (сучасна територія Іраку та Ірану) було викладено перші моральні принципи, які, на думку шумерів, були надані людям богами.

У правилах поведінки різних народів відображаються різні умови їхнього життя. Ось деякі приклади. З часів стародавнього Риму до нас прийшов звичай гостинності. У стародавньому Єгипті для міжнародних переговорів вперше почали призначати спеціальних людей – послів на перемовини, які проводилися

в урочистій обстановці. До речі, в Єгипті вперше з'явився звичай замикати двері на ключ. Але тільки з того боку, де був замок.

У стародавній Греції посли носили при собі спеціальні жезли Гермеса, до того ж, їм вручали інструкції з поведінки, що мали назву «дипломах». В античній Греції навчилися відмикати замки, а ключі тоді були більше метра довжиною, і носили їх через плече. І здалеку було видно, що йде людина, яка нікому не довіряє. У цій же країні біднякові жити за рахунок багатія не вважалося ганебним. Бідняк був у багатія на побігеньках, розважав його, а за це багатій давав йому харчі. Грецькою мовою слово «дармоїд» звучало так: «парасит», а згодом воно перетворилося у «паразит».

Жителі скандинавських країн першими ввели до правил гречної поведінки звичай надавати почесні місця жінкам і найбільш шанованим гостям. У стародавньому скандинавському епосі «Едда» детально розповідається про поведінку за обіднім столом, а правила проголошення тостів у цього народу були розроблені до дрібниць. За порушення етикету призначались штрафи.

Перший посібник з гречності створив 1204 року іспанець Педро Альфонсо і називався він «Дисципліна клерикаліс». У ньому викладалися правила поведінки за столом, прийому гостей, проведення бесіди.

В Україні перші писемні правила поведінки виклав у «Поученнях дітям...» великий київський князь Володимир Мономах. Він писав: «У домі своїм не лінуйтеся, а за всім дивіться... Ні питтю, ні їді не потурайте, ні спанню... Лжі бережіться... А куди підете і де станете, напоїте, нагодуйте краще стороннього; а ще більше вшануйте гостя, звідки він до вас прийде. Недужого одвідайте, за мрецем ідіте, тому що всі ми смертні єсмо. І чоловіка не миніть, не привітавши, добре слово йому подайте».

У Росії в XVII столітті з'явилася книжка «Юності чесне зеркало...», у якій подавалися настанови молоді про поведінку в гостях, на службі, за столом. У XIV-XVII століттях при дворах європейських правителів було запроваджено посади церемоніймейстерів, які мали знати всі правила придворного етикету – від зачісок до застібок на взутті та прийому гостей.

Люди часто вживають вислів: «розводити китайські церемонії». Таких церемоній у стародавньому Китаї було близько 30 тисяч. Звичайно, їх роками вивчали тільки заможні люди, бо бідняки не могли гаяти час на їх засвоєння та дотримування. Так, колись при зустрічі китайці тиснули руки самі собі. А у більшості країн прийнято тиснути руки один одному. У південних країнах, де руки у людей вологі від поту, такі жести не популярні. Натомість, в африканських народів при зустрічах прийнято дарувати один одному гарбуза. В Україні ж цей звичай має зовсім інше значення.

Калмики, вітаючись у колишні часи, від щирого серця терлись носами. Лапландці, виявляючи повагу та шанобливість, крутили язиками на всі боки. Японців з дитинства привчають посміхатись, щоб нікому не псувати настрою своїм «кислим виглядом». Тому на обличчі японця завжди посмішка, і коли він пригнічений, і коли йому соромно чи боляче.

Сьогодні в багатьох народів видобувати рештки їжі із зубів при людях вважається непристойним. Але не в Німеччині, де часто-густо можна побачити таку картину: ошатно одягнені люди після їжі наводять лад у ротовій порожнині за допомогою зубочистки, і ніхто їх за це не осуджує.

Або американці, які полюбляють сидіти, поклавши ноги на стіл. І це нікого не дивує, бо так допускається за їхніми правилами поведінки. Або ось які недоречності спостерігались колись у народів Кавказу. Одна і та ж людина могла з радістю приймати гостей у себе вдома, а потім пограбувати їх у дорозі.

Велике значення в правилах гречності надається словам. Придворний етикет мови був колись дуже «кучерявим», вигадливим. Прикладом цієї думки може бути такий кумедний випадок. Наприкінці XIX століття в Англії директором Королівського політехнічного інституту був Джон Пеппер. Одного разу до інституту приїхала королева Вікторія. Вчений вирішив продемонструвати їй дослід, але при цьому боявся порушити придворний мовний етикет. Тому, пояснюючи дослід, сказав: «А зараз кисень та водень будуть мати честь з'єднатись перед лицем Вашої Величності».

Зі зміною умов життя багато правил, приписів гречності зникають, натомість з'являються нові. Так, поряд з побутовим з'явився діловий етикет. Зрозуміло, що правила гречності не є чимось назавжди усталеним, але всюди цінуються тактовність, чуйність, повага до звичаїв. Знання етикету –необхідна ознака вихованості.

4.1.1. Атмосфера спілкування

Атмосфера спілкування – це комплексна лінгво-психо-соціокогнітивна категорія спілкування, пов'язана з емпатичними характеристиками інтерактивних процесів у комунікації. Атмосферу спілкування формують чинники лінгвального та позалінгвального характеру. Атмосфера спілкування може сприяти чи ускладнювати міжособистісну інтеракцію, зокрема міжжультурне спілкування.

Ділове спілкування ґрунтується на таких моральних принципах:

1. В основі ділового контакту лежить спільний інтерес до справи. Саме цей принцип порушується найчастіше, тому що не всі хочуть поступитися особистими інтересами, коли вони суперечать інтересам справи
2. Порядність як моральна категорія ґрунтується на таких моральних якостях, як:
 - совість;
 - бажання зберегти незаплямовану честь і гідність;
 - вміння поводитися гідно з будь-якою людиною, незалежно від його службового чи соціального статусу;
 - моральна стійкість, вміння не поступатись своїми принципами;
 - обов'язковість, точність, вірність слову.
3. Доброзичливість.
4. Увічливість, делікатність, тактовність, турботливість, повага.

[Аракеклов, с. 99]

4.1.2. Увічливість

Увічливість позитивна – позитивний образ як адресанта, так і іншого учасника спілкування як адресата, який потрібно постійно підтримувати у спілкуванні, щоб воно було кооперативним. Позитивна увічливість передбачає вживання адресантом мовних засобів, які «піднімають» образ адресата і «не опускають» власний.

Увічливість негативна – тип комунікативної поведінки, коли учасники спілкування з метою підтримання кооперативної комунікації мають право на свободу дій, невтручання у власний і чужий внутрішній світ, несприйняття неприємних предметних і комунікативних зобов'язань.

4.1.3. Мовленнєвий етикет

Вироблені суспільством норми поведінки та форми поводження об'єднуються в цілій системі, яку прийнято називати етикетом (франц. etiquette — ярлик, етикетка).

Ці норми становлять собою категорію *історичну* і змінну. В кожному суспільстві вони залежать від характеру суспільних відносин.

Людське спілкування — це складне явище, в якому переплетені соціальні, психологічні та мовні чинники.

Особлива роль у людському спілкуванні належить мові, мовному контакту, необхідному для досягнення комунікації, що реалізується спеціальними мовними засобами, скерованими на зав'язування, підтримування, припинення комунікації. Тобто встановлення і підтримання контакту обов'язково передбачає дотримання певних норм поведінки (мовного етикету) співрозмовниками. Мовна поведінка

людини повинна виявляти її глибоку, справжню повагу до інших людей [Токарська].

Мовленнєвий етикет – це сукупність словесних форм увічливості, прийнятих у відповідному колі людей певного суспільства, певної країни, властивий усім націям і народам. Це значний у кожній мові спектр висловлювань, які охоплюють формули привертання уваги для встановлення мовного контакту.

Різні мови світу виробили спеціальні (лексичні, морфологічні, синтаксичні, а також і невербальні) засоби вираження ввічливості, спеціальні етикетні мовні формули, що, власне, і становлять мовленнєвий етикет. Це насамперед такі усталені *мовні формули*, які вживаються для зав'язування контакту між комунікантами – формули *вітань* і *звертань*, під час підтримання контакту – формули *вибачення*, *прохання*, *подяки*, під час припинення контакту – формули *прощання*, *побажання*, тобто власне етикетні мовні формули. Сам же мовленнєвий етикет, окрім цих формул, охоплює ще й соціально-мовні символи етикетного рівня, наприклад, етикетні форми *заперечення* (незгоди) і *ствердження* (згоди), форма *питань*, що використовується у певних соціально-культурних групах.

Відбором етикетних мовних формул у кожній ланці мовленнєвого етикету створюється та чи інша *тональність спілкування*. Її можна визначити як ступінь дотримання етичних норм взаємодії комунікантів, як показник культурності, інтелігентності співрозмовників.

У європейському культурному ареалі виділяють п'ять тональностей спілкування: *високу, нейтральну, звичайну, фамільярну (дружню), вульгарну*.

Висока тональність уживається на урочистостях, дипломатичних прийомах, брифінгах, **нейтральна** – у стосунках, що складаються в офіційних установах, на підприємствах, **звичайна** характерна для спілкування у сфері побуту (магазини, транспорт, поліклініки, заклади культури), **фамільярна** – побутує для

спілкування в колі друзів, сім'ї. **Вульгарна тональність** функціонує у сфері неконтрольованих ситуацій.

4.1.4. Види мовленнєвого етикету

За умовами і змістом мовленнєвої ситуації (або ситуації спілкування) розрізняють 15 різновидів мовленнєвого етикету:

- 1.Вітання.
- 2.Звертання, привернення уваги.
- 3.Знайомство.
- 4.Запрошення.
- 5.Прохання, порада, пропозиція.
- 6.Погодження.
- 7.Вибачення.
- 8.Незгода, відмова
- 9.Скарга.
- 10.Втішання.
11. Комплімент.
12. Несхвалення.
13. Поздоровлення.
14. Вдячність.
15. Прощання.

Вітання виконує особливу функцію в комунікативному акті, де важливий сам процес входження у нього. Нерідко спілкування обмежується лише етикетним ритуалом. Цим пояснюється автоматизм і спеціалізований характер вітального вислову.

Набір українських народних вітань надзвичайно різноманітний. Вибір того чи іншого вітання залежить від пори дня, ступеня близькості тих, хто долучається до комунікативного контакту, від того, чим займається в цей момент людина, з якою вітаються (*Доброго ранку! Доброго дня! Доброго вечора!* тощо).

Крім того, існують ще спеціальні сакральні вітання: *Слава Ісусу (Христу)! Христос Рождається! Христос Воскрес!* та ін.

Найпоширенішим давнім загальноукраїнським висловом є *Добрий день*. Його фіксують письмові пам'ятки вже у XVI ст. Вислів цей стилістично нейтральний і може використовуватися у всіх трьох тональностях. У відповідь на нього кажуть: *Добрий день* (висока тональність, нейтральна), *Доброго здоров'я, Дай, Боже, здоров'я!* Чи просто: *Дай, Боже!* (нейтральна, дружня).

Вітання

Висока	Нейтральна	Дружня тональність
<i>Добрий день!</i>	<i>Доброго ранку! Добрий день! Доброго дня! Добрий вечір! Здрастуйте!</i>	<i>Доброго ранку! Добрий день! Доброго дня! День добрий! Добрий вечір! Вечір добрий! Доброго вечора! Добривечір! Здрастуйте! Привіт! Салют! Вітаннячко! Моє шануваннячко! Здоров був! Вітаю! Скільки літ...</i>

Інший різновид етикету — *звертання*.

Вибір тієї чи іншої форми звертання становить собою складний акт комунікативної діяльності. Він залежить від соціального становища, рівня культури, освіти, конкретної ситуації, особистих стосунків, ступеня спорідненості, а також віку тих, до кого звернена мова, і тих, хто звертається, й, безумовно, у всіх випадках — від культурної традиції. Система українських етикетних звертань чи не найбільше з-поміж усіх етикетних висловів зазнала

змін в історичному розвитку, що пояснюється насамперед її особливою залежністю від соціальної організації суспільства.

Упродовж віків наш народ використовував дві основні форми звертання: типову українську — *добродію!* і західнослов'янську *пане, пані!* У спілкуванні у високій тональності ці звертання обов'язково вживалися з означенням *вельмишановний, шановний, високоповажаний*.

Звертання *товаришу, товаришко* існувало ще у запорозьких козаків, а наприкінці XIX — початку XX ст. поширилося з новим змістом у суспільстві. На сучасному етапі це значення звузилося і означає:

— людина, яка спільно з ким-небудь виконує якусь справу, бере участь у якихось діях;

— людина, зв'язана з ким-небудь дружбою, щирий друг, приятель;

— людина, зв'язана з іншими спільною професією, місцем роботи, навчання тощо.

Менше узвичаїлося в українському етикеті вживання вокативів *Громадянинне! Громадянке!* Їх функціонування обмежується переважно правничою сферою.

Звертання по батькові зараз викликають жваві дискусії: чи це національна українська форма, чи привнесена в нашу мову з іншої культури?

В Україні звичай звертатися по батькові побутував головне на Наддніпрянщині й поширювався там під російським впливом. Ця традиція настільки укоренилася, що, очевидно, не доцільно вдаватися до чергової уніфікації форм мовленнєвого етикету і насильно її відкидати. Адже, крім загальнонаціональних форм, існують вислови, вживані на певних територіях, у певному мовному просторі, певних вікових, конфесійних й професійних групах.

Звертання

Висока тональність	Нейтральна	Дружня
--------------------	------------	--------

<i>Вельмишановні пані та панове! Вельмишановне панство!</i>	<i>Пане, пані! Добродію, добродійко! Громадянине! Шановна громадо! Дорогі діти! Пане професоре! Пане Крочук! Пане Володимире! Шановне товариство! Шановні колеги! Іване Петровичу! Ганно Семенівно!</i>	<i>Валюшо! Богдане! Матусю, тату, Пане господарю! Коханий(а)! Сонечко, зайчику!</i>
--	--	--

Варто знати ще й такі етикетні формули звертання: до монархів: *Ваша величносте!;* до князів з царського роду: *Ваша високосте!;* до князів різного родоводу: *Ваша світлосте!;* до представників аристократії: *Вельможний пане!* формули звертання до священнослужителів: диякона — *Ваше боголюбіє!;* ієрея — *Ваше преподобіє!;* протоієрея — *Ваше високопреподобіє!;* єпископа — *Ваше преосвященство! Владико!;* архієпископа — *Ваше високопреосвященство! Владико!;* митрополита — *Ваше блаженство, Блаженний митрополите!;* *Владико!;* патріарха — *Ваша святосте!;* священиків — *отче! Святий отче!;* до монахів — *брате, сестро,* ієромонаха — *отче,* протоієрея — *ігумене, брате,* митрофорного протоієрея — *архімандрите!*

Звертаючись до когось на ім'я і по батькові, на прізвище, за військовим чином, потрібно пам'ятати такі правила:

1. Звертання на ім'я чи ім'я та по батькові завжди має бути у формі **кличного відмінка**: *Степане Васильовичу!;* *Романе Івановичу!;* *Надіє Олександрівно!;* *Євгеніє Петрівно!* Або: *Маріє!;* *Галю!;* *Валерію!;* *Миколо!*

2. Звертання, яке складається з двох загальних іменників, також вимагає від обидвох слів форм кличного відмінка: *Пане президенте! Пане міністре! Пане лейтенанте! Пане капітане! Пане генерале! Пане ректоре!*

3. У звертаннях, що складаються із загальної назви й імені, форми кличного відмінка набуває як загальна назва, так і власне ім'я: *пані Катерино, друже*

Грицю, пане Віталію, колего Степане, брате Петре та ін.

4. У звертаннях, що складаються із загальної назви та прізвища, форму кличного відмінка має лише загальна назва, а прізвище виступає у формі називного відмінка: *друже Максименко, пане Мороз, добродійко Василевська, пане Кравчук* і под. Форма кличного відмінка для прізвищ наявна, хоча й менш уживана (див.: Токарська «Довідник...»)

Знайомство — надзвичайно важливий момент встановлення комунікативних зв'язків як ділових, так і особистих. Вони можуть відбуватися на офіційному і приватному рівні й у кожному конкретному випадку мають специфіку, зумовлену чи не зумовлену певними умовностями. Якщо на офіційному рівні знайомство відбувається за рекомендацією когось чи при безпосередньому контакті, то на приватному рівні існує безліч варіацій.

Знайомство

Висока	Нейтральна	Дружня
<i>Дозвольте відрекомендувати Вам ... Дозвольте відрекомендуватися...</i>	<i>Прошу познайомитися з паном... познайомтесь: Це товариш... Мене звуть... Мого колегу звуть...</i>	<i>Мене звуть... Мого колегу звуть... Я називаюся... Це —...</i>

Дякувати означає «висловлювати, виражати подяку, бути вдячним за щось». В українській мові найуживанішими, стилістично нейтральними висловами подяки вважають репліки *дякую* і *спасибі*, які можуть мати при собі слова, що посилюють вираження вдячності: *дуже, сердечно, щиро, красно, уклінно* та ін. Народний етикет передбачає репліки-відповіді на подяку. Їх вибір залежить від того, за що дякують: якщо за їстівне, тоді відповідають: *"На здоров'я/ їжте на здоров'я!"*. Якщо за річ, то: *"Носіть на здоров'я!"*. Однак, зазвичай, найпоширенішою відповіддю на подяку є слова **прошу і будь ласка**.

В умовах високої тональності спілкування, в офіційних ситуаціях слова подяки можна уживати з дієслівними формами: *дозвольте! Дозвольте подякувати за...*

Подяка

Висока	Нейтральна	Дружня
<i>Дозвольте висловити вдячність Ми дуже вдячні Глибоко вдячний Вельми вдячний</i>	<i>Дякую! Спасибі! Щиро вдячний Велика подяка Вдячний Висловлюю вдячність Висловлюю подяку</i>	<i>Спасибі! Дякую Щиро вдячний Щиро дякую Вік не забуду Велике спасибі Красно дякую Гарно дякую</i>

Вибачення означає "просити вибачення, усвідомлюючи свою провину". Отже, ситуація вибачення — це передусім усвідомлення своєї вини і намагання її спокутувати за допомогою спеціальних висловів. Найуживаніший і стилістично нейтральний вислів *вибачте, пробачте*, який використовують у нейтральній і дружній тональностях у ситуації незначної провини, незначного проступка. Інколи вислів *вибачте (вибач)* вживається як увічливе заперечення, вияв незгоди: "*Вибачте, я слухати Вас не буду...*"

У високій тональності спілкування вживаються конструкції "*Прошу у Вас вибачення за..., Прошу мені вибачити за...*". Підкреслено ввічливий вислів — *вибачте ласкаво*. Вислову "*вибачаюсь*" слід уникати, оскільки за формою він позначає дію, спрямовану на себе, тобто, *сам собі вибачаю*.

У західних областях України поширений у розмовній сфері вибачальний вислів *перепрошую*, що становить кальку з польської.

У розмовному мовленні вживають вислів *даруйте (даруй)*.

Як вибачення за серйозну провину вживають вислів *простіть/ (прости!)*. Вживання цього вислову пов'язане з релігійною сферою. Коли ченці йшли на прощу, то зверталися до тих, хто залишався, з проханням простити їм гріхи.

Вибачення

Висока	Нейтральна	Дружня
--------	------------	--------

<i>Прошу вибачити</i>	<i>Вибачте! Пробачте! Даруйте! Прошу вибачити! Простіть!</i>	<i>Вибачте мені! Пробачте мені! Даруйте! Перепрошую Вибачай Винен Більше не буду</i>
-----------------------	--	--

Особливе місце серед етикетних формул належить спеціалізованим висловам, які використовуються в ситуації вибачення, прохання, спонукання до чогось, запрошення. В українській мові до них належать такі мовні одиниці: *будь ласка, коли буде Ваша ласка, з ласки Вашої (твої), з Вашого дозволу, будь ласкавий, будьте такі ласкаві, ласкаво прошу* і под.

Запрошення належить до форми спілкування між людьми, що наголошує на повазі до людей, яких хочуть бачити серед найближчих, серед друзів. Нерідко запрошення звучить і в офіційних колах: це запрошення на конференції, симпозіуми, спільні засідання. Їздять один до одного і глави держав після відповідного запрошення. Запросити можна і на співбесіду або просто на бесіду, але зробити це потрібно тактовно, у делікатній формі.

Запрошення

Висока	Нейтральна	Дружня
<i>Ласкаво просимо... Люб'язно просимо...</i>	<i>Ласкаво просимо... Заходьте, будь ласка... Приходьте (приїздіть) до нас ще Будемо раді Вас бачити... Прошу... Будь ласка...</i>	<i>Просимо Вас... Будь ласка... Дуже просимо... Приходьте... Заходьте... Заїдьте до нас... Будемо раді Вас бачити... Погостіть у нас... Було б добре, коли б Ви ще зайшли до нас у гості...</i>

Комплімент (франц. *compliment* – досл. вітання) означає люб'язний, приємний вислів із похвалою, схваленням. У побуті це найчастіше схвалення Вашого зовнішнього вигляду, Вашого розуму, вчинку, роботи... Мовленнєва ситуація, в якій має місце комплімент, мусить обов'язково відбуватися між знайомими людьми. Саме з рідними, друзями, колегами, з якими спілкуємося щодня, ми повинні бути особливо уважними. Адже коли на нас звертають увагу і кажуть добре слово, здається, крила можуть вирости. Приємні слова завжди додають наснаги на добрі вчинки, самовіддану працю. Тому не потрібно соромитися їх часто говорити. Виявляється, компліменти вживають не лише у побуті, а й у ділових стосунках. Їх говорять не лише жінкам, а й чоловікам, не лише керівникам, а й підлеглим.

Комплімент

Висока	Нейтральна	Дружня
<i>Висловлюємо своє захоплення...</i> <i>Із задоволенням висловлюю на Вашу адресу...</i> <i>З приводу результатів висловлюємо своє задоволення...</i>	<i>Ми раді висловити своє захоплення Вашою роботою...</i> <i>Ми задоволені результатами Вашої праці</i> <i>Ви, безсумнівно, талановиті...</i>	<i>Так гарно зробити могли лише Ви...</i> <i>У вас талант до цього...</i> <i>Ви чарівні...</i> <i>Цей одяг Вам личить...</i> <i>Ця сукня Вам пасує...</i> <i>Ви сьогодні надзвичайні...</i>

Скарга — це форма вербального висловлення незадоволення, нарікання на неприємності, біль, горе. Можливим є і спосіб невербального сигналу про біль чи нещастя. У діловому мовленні частіше трапляється офіційна письмова чи усна заява про незаконні або неправомірні дії певної особи чи установи.

Скарга

Висока	Нейтральна	Дружня
--------	------------	--------

Змушений(а) потурбувати Вас... На превеликий жаль, змушений повідомити... Повідомляю про... Розраховуючи на Вашу підтримку (співчуття), повідомляю...	Вибачте, але змушений(а) звернутися до Вас у делікатній справі... Вислухайте, будьласка... Чи не могли б Ви зарадити нам у такій справі... Дозвольте викласти свою проблему... Вибачте, що турбую, але... Чи можна Вам поскаржитися... Ось послухайте... Ви можете вислухати мене? У мене проблема, пов'язана з...	Послухай, які у мене неприємності... Я маю проблему з... Я хочу тобі децю сказати про... Мій шеф такий несправедливий. Він... Вчителька не дозволила мені... Тату, а Марійка цього не зробила...
---	---	---

Втішання (співчуття). Це спосіб полегшення горя, суму, неспокою, хвилювання за когось, це вияв чуйного ставлення до чийогось неспокою, чийось переживань, це почуття жалю, викликане людським нещастям або горем. Співчуття особі може бути висловлене усно чи письмово і засвідчує доброзичливе, прихильне ставлення до кого-небудь, підтримку в скрутну хвилину. Може бути виражене в різний спосіб.

Втішання (співчуття)

Висока	Нейтральна	Дружня
---------------	-------------------	---------------

<i>Прийміть наші щирі співчуття... Надсилаємо (висловлюємо) Вам наше співчуття... Щиро сумуємо з приводу...</i>	<i>Прийміть наші співчуття... Щиро співчуваємо... Висловлюємо свій жаль з приводу... Поділяємо Ваше горе (невимовну втрату)... Сумуємо з приводу... Просимо Вас не розчаровуватися, у Вас усе вийде... Ці неприємності незначні. Гадаю, Ви їх достойно подолаєте.</i>	<i>Мої (наші) найщиріші співчуття... Співчуваємо Вам... Прийміть співчуття... Мені (нам) жаль, що так сталося... Яке горе... Яке нещастя... У твоїй біді ми з тобою... Не падай духом. Усе буде добре. Гадаю, що це дрібниці. Вони не вартують твоїх сліз...</i>
--	--	---

Несхвалення — це спосіб вираження чийогось осуду чи заперечення чого-небудь. Формою виявлення несхвалення може бути і відсутність схвалення (СУМ, т. 5, с. 393). Уміння у делікатній формі передати несприйнятливий ставлення до подій, фактів чи певних осіб, не викликаючи образ у присутніх, — велике мистецтво. Варто інколи скористатися короткою паузою у відповідь на неправильне запитання, ніж категорично, різко висловлюватися, чим завдавати шкоди особі й погіршувати стосунки з колегами, друзями. Однією з тактично виправданих форм вираження несхвалення може бути спочатку позитивна відповідь словом "так", а потім "але"...

Несхвалення

Висока	Нейтральна	Дружня
---------------	-------------------	---------------

<i>На жаль, така позиція для нас неприйнятна... Дякуємо, але... Добре було б, якби... проте...</i>	<i>На жаль, це неможливо На превеликий жаль, так бути не може... Ми не згодні... З цим не можна погодитися Ваш погляд для нас неприйнятний... Ні, на жаль, ми не можемо...</i>	<i>Ні, не так. Ні і ще раз ні! Нічого подібного... Ніколи... Навпаки... Я відмовляюся... Вибачте (пробачте), ні! Як це? Невже так може бути?! Як Вам не соромно!</i>
---	---	---

Прощання як і вітання може супроводжуватися спеціальними жестами: уклін голови, рукостискання, обійми. Єдиний специфічний прощальний жест – це помах рукою, частіше правою вслід тому, хто відходить або від'їжджає. В українській мові до усталених прощальних фраз належать: *до побачення, прощай (прощавай, прощавайте), будь здоров, бувай (бувайте) здорові, бувай, до завтра* та ін. Вибір їх залежить від часу, на який розлучаються, і від тональності спілкування.

Найуживанішим і стилістично нейтральним, незалежним від часу і простору, є вислів *до побачення*. Вислів *прощай*, окрім значення "до побачення", має відтінок "прощатися назавжди".

Прощання

Висока	Нейтральна	Дружня
---------------	-------------------	---------------

<i>До побачення! Прощайте! Прощавайте! До нових зустрічей!</i>	<i>До побачення На все добре До нових зустрічей Прощайте Дозвольте відкланятися</i>	<i>До побачення Бувайте здорові До зустрічі До завтра Щасливо Бувай Ходи здоров Всього найкращого На добраніч Кланяюсь Привіт сім'ї</i>
---	--	--

Фатичне спілкування. Кожний народ має свої особливості зачину розмови. Відомо, що в Англії з її особливим кліматом бесіда починалася традиційною фразою про погоду. Згадаймо Елізу Дулітл із п'єси Бернарда Шоу "Пігмаліон", котра старанно вчилася вимовляти по-аристократичному типу для салонних розмов фразу: "Сьогодні прекрасний день!"

У Японії навіть ділову розмову почнуть беззмістовними балачками про погоду, здоров'я і лише після цього перейдуть до суті справи. Зачин ділового листа японця має приблизно такий зміст: *"Тепер дмуть сильні вітри, але ми сподіваємося, що погана погода не вплине на Ваше здоров'я."*

У монгольців традиційні запитання при зустрічі залежать від пори року. Так, восени запитують: *"Чи тлуства худоба?"*, навесні: *"Чи благополучно зустрічаєте весну?"*

А ось як описує А. Кримський одну з особливостей арабського етикету: *"Арабські традиції бувають нестерпними. При зустрічі необхідно до п'яти разів питати про здоров'я, а також про здоров'я родичів. Одного дуже милого студента вважали нікчемою, бо він не питав про здоров'я. Ці церемонії іноді справжня мука, особливо коли людина нервова або прийшла у справі і квапиться".*

Вибір стереотипних, неінформативних з погляду реальної комунікації запитань виконує насправді дуже важливу етикетну функцію — встановлення

контакту та вияв підкресленої уваги до співрозмовника. Така форма спілкування у лінгвістиці називається "фатична комунікація" (дослівно: беззмістовна, пуста). Зазвичай, змістом стереотипних формул фатичного спілкування є запитання про новини, здоров'я, сім'ю, життя, справи, врожай тощо, які виконують передусім контактну-встановлювальну роль. Адже той, хто запитує, зовсім не очікує докладної відповіді. Це лише спосіб вияву прихильності до співрозмовника. Тому і відповіді на них є також узвичаєними, неінформативними. Зауважимо, що за сучасними етикетними правилами, цікавитися життям і справами не прийнято молодшому за віком і становищем у старшого. А запитувати про здоров'я можна лише у людини, про котру відомо, що вона хворіла, або в старших за віком.

4.4. ДІЛОВИЙ МОВЛЕННЄВИЙ ЕТИКЕТ КРАЇН СВІТУ

Особливості культури мовлення

Культура мовлення – це такий вибір і така організація мовленнєвих засобів, які у певній ситуації при дотриманні сучасних мовленнєвих норм і етики спілкування забезпечують найбільший ефект у досягнення поставлених комунікативних завдань [Аракелов, с. 68].

До основних компонентів культури мовлення належать правильність, багатство мови, чіткість, доречність і емоційна виразність.

Працівникам правоохоронних органів необхідно знати про культуру мовлення, адже:

1. Мова є інструментом, за допомогою якого оформлюються і передаються всі думки. Для юриста мова є професійною зброєю, тому що питання, пов'язані з культурою мовлення, є актуальними через постійне практичне застосування.

2. Правник часто буває конфіденційним співбесідником, а це потребує високого рівня культури. В кожному конкретному випадку потрібно застосувати потрібну тональність спілкування і грамотно висловлювати свої думки.

3. Кожен юрист, виступаючи перед слухачами, пропонує правові, моральні знання.

Вимоги до культури мовлення працівника ОВС:

1. Необхідно не вживати слова-паразити («ну», «значить», «ось», «розумієте» та ін.).
2. Корисно знати арго-жаргон кримінального світу. Це полегшує боротьбу із ним. Проте розмовляти, використовуючи арго-жаргон у своєму мовленні, – це означає приниження і свого співрозмовника.
3. Правильно обраний тон мовлення має вагомое значення для комунікації працівника ОВС. Тон спілкування повинен бути спокійний і рівний. Саме за таких умов тон є ефективним засобом переконання комунікантів.
4. Варто пам'ятати про багатство словникового запасу, особливо про виражальні особливості синонімів (слів близьких за значенням).

Отже, спілкуючись, працівник ОВС повинен не забувати такі засоби спілкування:

1. Говорити стільки, скільки потрібно для адекватної передачі інформації.
2. Не відволікатись від теми.
3. Говорити тільки правду.

Особливості культури поведінки працівників органів внутрішніх справ

Професія працівника ОВС вимагає як мужності, витримки професійної майстерності, так і високої культури поведінки. Без цих якостей неможливе успішне виконання відповідальних завдань, які покладені на правоохоронні органи.

Спілкування з людьми є важливою стороною професійної діяльності ОВС. Тому для правників обов'язкова є обізнаність із основними правилами етики та такту поведінки [Аракелов, с. 92].

Етикет – це усталений порядок поведінки, сукупність правил ввічливого поведіння в суспільстві.

Етикетні правила – це відповідність зовнішнього вигляду, мовлення, тестів, міміки, поз, постави характеру ситуації, в якій відбувається спілкування.

Надважливим є дотримання етикетних правил у строго регламентованій церемонії, у якій певні офіційні форми поведінки посадових осіб не повинні виходити з межі чітко встановлених норм. Невиконання норм етикету через їх незнання чи не поваги до них сприймається як образа гідності. Це часто буває причиною конфронтації.

Дотримання правил етикету є важливою умовою високої культури поведінки. Це перше враження, яке справляє людина на навколишніх.

Проте навіть досконале знання і дотримання цих правил не можуть гарантувати відповідної поведінки людини, тому що реальні обставини тут не дуже різноманітні. Щоб уникнути всіх помилок, необхідно виховати у собі почуття емоційного співпереживання з контактером, яке називається тактом. Розвинуте почуття такту дозволяє людині визначити потрібну міру у висловлюваннях і вчинках, у виявленні цікавості до іншої людини.

Саме такт дозволяє знайти вирішення проблемної колізії під час спілкування, не применшуючи при цьому гідності інших людей і не втрачаючи поваги до себе.

Професійний такт – це виявлення стриманості щодо інших, передбачливості і пристойності під час спілкування.

Такт передбачає бережливе, уважне ставлення до особистості співбесідника. Це – вміння тактовно, коректно обійти питання, які можуть викликати незручності у співбесідників.

Прояви безтактності – безпомилкове свідчення відсутності культури, показник невихованості.

Важливо пам'ятати, що дотримання етикету і прояв такту – це невід'ємна складова духовної культури особистості, обов'язкова умова позитивних результатів ділового спілкування і авторитету правоохоронних органів загалом.

Чотирирівнева професійна комунікація?

Обмін інформацією формує певну психологічну установку у суб'єкта спілкування. Залежно від установки комунікації відбувається на одному із чотирьох рівнів:

Перший – в основі позиції комуніканта лежать хибні ідеї і тому позицію потрібно відкинути і подолати.

Другий – думки співбесідника правильні, проте заважають досягти бажаного результату, тому їх необхідно подолати і розвінчати.

Третій – позиція комуніканта, заснована на правильних ідеях, які не стосуються певного питання.

Четвертий – в основі позиції співбесідника лежать правильні і плідні ідеї, їх необхідно проаналізувати у відповідності із власними ідеями [Аракелов, с. 88].

Техніка запитування

Щоб одержати потрібну відповідь, важливо оволодіти технікою задавання питань. Питання – це імпульси для активізації. Вони слугують для з'ясування точок зору і керування ходом бесіди. Вони є інструментом навіювання, який сприяє прийняттю потрібного рішення. Можна, задаючи питання, визначати вид відповіді. Однак треба пам'ятати про право кожної особи на комунікацію, про права і свободи людини і громадянина.

Техніка запитування:

1. *Інформаційні запитання* служать для збору інформації. Це відкриті питання.

2. *Контрольні запитання*. Їх важливо задавати під час будь-якої розмови, щоб з'ясувати, чи дослухається до вас співрозмовник, розуміє вас чи просто підтакує. За його реакцією можна зрозуміти, чи слідує він за логікою

ваших думок. Якщо виявляєте у відповіді несприйняття чи нерозуміння, доведеться повернутися дещо назад.

3. *Запитання для орієнтації* задаються для з'ясування, чи співрозмовник дотримується раніше висловленої думки чи попередніх намірів.

4. *Підтверджувальні запитання* додають, щоб вийти на взаєморозуміння. Якщо з вами погодилися 5 разів, то на шосте питання, очевидно, теж не виникне заперечення. Найбільш передбачливі у цьому англіїці; розмова в них розпочинається із обміну думками про погоду. Якщо досягнуто спільних думок, то і легше вести розмову далі.

Форма підтверджувальних запитань визначена Сократом: «Ви ж дотримуєтеся думки, що...?»; «Напевне ви теж схочете, щоб...».

5. *Ознайомлюванні запитання* служать для ознайомлення із думкою співрозмовника. Це відкриті питання, на які потрібна повна відповідь.

6. *Зустрічні запитання*. Хоча і неввічливо відповідати запитанням на запитання, проте зустрічні запитання є психологічним прийомом для звуження розмови і конкретної відповіді.

7. *Альтернативні запитання* дають співрозмовникові можливість вибору відповіді. Таких варіантів альтернативних відповідей може бути не більше трьох.

8. *Одноголосні запитання* – це всього-на-всього повтор запитання для того, щоб зрозуміли вас, про що йдеться. Ви повторюєте запитання і вже потім даєте відповідь, маючи час на її обдумування.

9. *Засвідчувальні зауваження* передають схвальність поставлених запитань: «Це доречне запитання».

10. *Скеровувальні запитання* служать для вмілого спрямування розмови у потрібне русло.

11. *Провокаційні запитання* – означають уміння кидати виклик, збурювати, провокувати на щирі, чесні відповіді.

12. *Запитання, які відкривають перемовини.* Віртуозно поставлене запитання є добрим стартом. У людини з'являється зацікавленість, стан позитивного очікування.

13. *Заклучні запитання.* Їхня мета – завершити розмову. Але їх добре випереджувати одним-двома підтверджувальними запитаннями [www.kn., с. 123].

Специфіка ділового спілкування в екстремальних умовах

До екстремальних форм службового спілкування в правоохоронній діяльності належить спілкування в умовах конфліктної ситуації, з учасниками мітингів, із затриманими під час обшуку, із спецконтингентом та ін.

Професійна діяльність працівників правоохоронних органів скерована на забезпечення громадського порядку, захист прав і свобод громадян, охорону суспільної і приватної власності.

Різноманітні соціальні катаклізми та масові конфлікти під час спортивних змагань змушують працівників органів внутрішніх справ використовувати нестандартні форми і методи роботи в екстремальних умовах, при яких владні функції держави можуть припиняти свою дію або суттєво обмежуватися до відновлення порядку і організації суспільного та особистого життя громадян.

За екстремальних умов правоохоронні органи покликані припиняти паніку, розповсюдження чуток, боротися з правопорушниками. Тому екстремальні умови ділового спілкування вимагають від працівників значної психологічної рівноваги, такту, здібностей вести перемовини зі знанням особливостей поведінки людей в екстремальних умовах.

Масові заходи та їхня невміла організація з боку правоохоронних структур, екзальтованість молоді та підлітків, вищевказані причини призводять до комунікативного конфлікту (лат. *зіткнення*) – зіткнення, неспівпадіння комунікативних стратегій адресанта і адресата, яке унеможливорює або ускладнює спілкування задля утримання ситуації під контролем.

Конфлікт у міжкультурній правовій комунікації – це різке зіткнення комунікативних стратегій учасників спілкування, викликане несприйняттям

низки його складових, зокрема, вживаних засобів мовного коду; культурних чинників, утілених у цьому коді; етнічних, культурних тощо стереотипів і упереджень, а також інших причин культурно-мовного характеру.

Конфлікт фреймовий (у міжкультурній комунікації) – це поняття, уведене в науковий обіг Р. Волак [Бац.. с. 89].

Тобто, це одночасна активізація у свідомості учасника (учасників) міжкультурної комунікації фреймів, сформованих у межах різних культур. Він може стати причиною протиправних діянь у міжкультурній комунікації, культурного шоку тощо.

До міжкультурного міжособистісного конфлікту, неправових дій правників може призвести незнання або нерозуміння форм і звичок комунікації певної національної спільноти. Нерозуміння (у комунікації) призводить до невміння або нездатності припинити протиправні діяння або бездіяльність через етнонаціональні ментальні відмінності, а також у зв'язку із нетиповістю (неадекватністю) поведінки футбольних фанів.

Екстремальні умови знижують у більшості людей спроможність керувати своїми вчинками, поведінкою, активізують негативні емоції. Деякі люди відчують страх, відчай, безнадію, гнів. У цьому випадку на поведінку людей важко впливати аргументами, тому працівникам у таких умовах необхідно бути стриманими у вербальній та невербальній комунікації.

Протиправна діяльність працівників відчувається у сфері застосування заборонених норм права і пов'язана з правопорушниками, спілкування з якими не засвідчує співчуття, розуміння. Службовий і моральний обов'язок передбачає тактовне, об'єктивне, безпристрасне спілкування з будь-якою (кжною) особою.

Переговори вважають одним із основних видів спілкування в екстремальній ситуації. Спосіб організації переговорів сам на сам є найефективнішим щодо психологічного впливу на співбесідника. Стосунки людей, які ведуть діалог, мають бути рівними. Представник ОВС повинен чітко висловлювати свої думки,

контролювати гучність і тембр голосу, тональність, емоційність мовлення, міміку.

Від умілого застосування тактичних прийомів ведення перемовин, індивідуального підходу залежить результат переговорів.

Якщо під час переговорів відсутній зоровий контакт, то необхідно враховувати такі особливості:

1. працівник, який веде перемовини, повинен мати добре поставлений голос, говорити виразно, висловлювати зрозумілі речення.
2. аргументи потрібно озвучувати переконливим тоном з почуттям власної гідності.

Соціально-психологічна, комунікативна компетентність працівника служитиме успішному вирішенню важких оперативно-службових завдань в екстремальних умовах.

Отже, по-перше, знання із використання етикетних норм ділового спілкування є показником професійної культури працівника ОВС, міри його відповідальності сучасним вимогам. По-друге, уміння розрізняти всі бар'єри (перешкоди) у комунікації, які виникають спонтанно.

Спрощення інформації на шляху до адресата може бути незначним і стосуватись другорядних деталей, але може зачіпати саму сутність повідомлення, унеможливаючи процес комунікації загалом.

Отже, кожне повідомлення в комунікації має свою конкретну форму втілення (усну, писемну, з використанням різноманітних немовних знаків тощо), яка значною мірою залежить від того, як це повідомлення буде надсилатись автором (адресантом), тобто від конкретних каналів комунікації, від спільної і відмінної семантики близькозвучних слів, значення багатозначних іншомовних лексем.

Техніка зупинення неконструктивних діалогів, виступів

1-й рівень: припинення конфронтації у діловій площині: правило трьох Т.

Взаємні «випадки» і атаки можна зупинити правилом «три Т» (Touch- Turn- Talk).

- Touch - негайно заявіть про те, що дана тема не є головною і не веде до мети.
- Turn - назвіть головну тему.
- Talk - продовжуйте розробляти головну тему, сфокусувати на ній основну увагу.

2-й рівень: перешкода конфронтації в емоційній площині: емоційна «жовта картка».

Якщо розмова малопродуктивна, то варто спитати співрозмовника: «До чого, власне, ви все це говорите ?» або «До чого, власне, ви все це говорите ?! Це ніяк не стосується нашої теми. Поверніться нарешті, до головного питання», або: «До чого це все говориться. Мені незручно просто вас слухати».

3-й рівень: зупинення конфронтації у метаплощині.

Дискусія або спілкування сягає критичної точки. Треба її припинити. Метаплощина – це ділянка, яка знаходиться над діловою і емоційною площинами, в яку ви вступаєте для того, щоб досягнути головну тему традиційна схема зворотного зв'язку:

«Що я бачу і чую ?»

«Хто це на мене виливає ?»

«Чого я хочу ?»

або: «Ви вишукуєте непотрібне і багато полемізуєте».

«Ваша поведінка деструктивна і перешкоджає досягненню мети». «Говоріть по суті, бо я буду змушений перервати нашу бесіду». «Ми (зм'якшує розмову) даремно тратимо час. Так ми ніколи (не домовимося) не порозуміємося».

Нова схема конструктиву за Бредемайером:

- зміна / збереження status quo;
- результат.

Приклад: «Припиніть полеміку і говоріть по суті. Тільки так нам вдасться досягти мети» [Чорна рит., с. 87-89].

Техніка професійно гнучкої реакції на запитання

1. Контекстуалізувати питання, розкривати причиново-наслідкові зв'язки.
2. Давати свою оцінку поставленій проблемі і замінювати його іншим.
3. Для початку уточнити значення використаних комунікантом у питанні понять і визначень.
4. Заявити співбесідникові про те, що вам зрозумілий підтекст поставленого питання.

Далі можна: інтерпретувати питання; оголошувати питання суто теоретичними; розглядати питання в іншій перспективі; фокусувати питання; делегувати питання; оголошувати питання доказом некомпетентності співрозмовника у даній галузі; «відводити» питання; відмовлятися відповідати на питання, оголошуючи їх провокаційними.

Тренінг гнучкості реакції на:

- звинувачення вас у необ'єктивності;
- звинувачення вас у непрофесійності;
- критиці вас як упередженої особи.

Тренінг «вдалі варіанти відповідей на критику із приводу»:

- недостатності аргументів;
- непереконливості використаних аргументів;
- поверховості вивчення справи;
- зацікавленості в іншому, негативному результаті [Бреде майтер, с. 99 – 100].

Для результативності: «ніколи не чекайте ввічливості від затриманого чи підозрюваного; послідовно зупиняйте грубість, намагаючись розговорити співбесідника, змушуйте його погоджуватись з вами» [Бреде майтер, с. 110].

«Використовуйте принцип трьохканальної аргументації» (візуальної, аудіальної, кінестетичної)

- візуальний – погляд, вид, перспектива лежить на долоні.
- аудіальні: тон, тріск, добре звучання.
- кінестетичні: захоплене почуття, створюється відчуття [Бреде майтер, с. 113].

Правило «селективної правди»

Знаковою здатністю коригування міжкультурної комунікації є акт налагодження взаємин, встановлення правди.

Якщо треба з етичною метою обійти правдиву відповідь, то варто скористатися величезним потенціалом виражальних образних засобів. Свої почуття ви можете висловити, а можете залишити їх «при собі»:

- «Може, я не так висловився ?»
- «Значить, ми один одного трохи не зрозуміли !»
- «Значить, ви неправильно мене зрозуміли !»
- «Це значить, що ви просто не хотіли зрозуміти мене правильно».

Процес слухання, за К. Бредемаєром, є трьох видів:

- активне – означає, що за допомогою вербальних, паравербальних і невербальних сигналів ви демонструєте, що ви розумієте, про що
 - йдеться;
 - уважне слухання – слухання, зосереджене на кожному слові, реченні,
 - нічого не пропускаючи;
 - аналітичне слухання – читання «між рядками», вникаючи в істинний зміст і глибинне психологічне значення почутого.

Види правди:

- велика неправда;
- маленька неправда;

- неправда для порятунку;
- цілеспрямована дезінформація;
- напівправда;
- свідома неправда;
- вимушена неправда;
- нерозумна неправда [Бреде майтер, с. 65-66].

Не можна витрачати зусилля і час на вдосконалення власної здатності казати неправду, але шліфувати свою здатність переконувати дуже потрібно.

Тут відіграє роль відкритість, яку можна розпізнати за сигналами невербальної комунікації.

Поза правовим міжнародним комунікативним актом не може залишатися відома у науці «теорія поля», що є достатньо аргументованою і переконливою: що так само, як на рух атомів впливають субатомні частинки (протони й електрони) у фізичному світі, так само і соціальні сили діють у світі комунікативного зв'язку суб'єктів. Відтак людська поведінка невідривно пов'язана із соціальним контекстом. Кожний такий контекст створює певний психологічний клімат, який впливає на думки і поведінку людей [Перег., с. 84].

«Клімат – це загальна якість контексту» політичного дискурсу. Диференціація поля зводиться до таких різновидів: 1) тепле, безпечне; 2) холодне і напружене. Психологічний клімат міжнародних перемовин служить контекстом, який підтримує чи нейтралізує такі фактори, як довірливі стосунки, відкритість комунікації, а також спосіб обговорення і управління суперечностями [Пер., с. 84-85].

Отже, дані спостереження вчених доводять, що «теорія силового поля» пояснює принцип дії основних сил, які впливають на вибір слів, емоційні реакції, тиск і вибір тактики у перемовинах.

Якими б не були контекстуальні відмінності у міжнародних перемовинах, характерною для них залишається потреба у побудові довіри, вирішення проблеми і досягнення згоди [Пер., с. 103].

Нейтральність у доборі виражальних засобів міжкультурної комунікації, хоча й у ряді випадків виправдана – це мова компромісу, уникнення агресії, подолання протистоянь опонентів, вагомості міжнародно-правових аргументів, однак вона (міжкультурна комунікація) лише може вплинути на психолінгвальний менталітет із подвоєнням ворожого ставлення чи підвищеною чутливістю до розбіжностей, що поглиблюють конфлікт [Перег., с. 83]. У такому випадку стратегічно виправданим стає крок «перетворення конфлікту у спільну проблему, яку необхідно врегульовувати чи вирішувати спільними зусиллями та взаємодією». Відтак наявність емоційно-експресивних відтінків у лексичному доборі сприяє побудові такого правового дискурсу, який містить ознаки «поступливості на перспективу», тобто означає прокладення «мостів» для забезпечення розв'язання цьогочасних і майбутніх комунікативних невдач. Такий прийом стає реальним шансом для неперервності правового міжнародного взаємодіяння.

У теорії соціальної взаємодії відомими є напрацювання дослідників щодо управління конфліктами і формування норм, спрямованих на побудову комунікації. У них ми вбачаємо і правову основу підтримання взаємостосунків. Це: намагання зрозуміти позицію іншого учасника з його точки зору; визнання повністю цінності ідей іншого учасника; акцентування на позитивних рисах іншого учасника і обмеження вияву негативних емоцій; реагування на законні вимоги іншого учасника; демонстрування чесності і високої моральності, вияву себе як турботливої і справедливої людини; сприяння іншим у побудові спільної комунікації на основі обміну думками, активного слухання і спільного використання інформації.

Узагальнивши твердження Дойча, Тидвелл зробив слушний висновок про те, що комунікація і мова відіграють основну роль у координації дій, вони служать своєрідним каналом, який забезпечує зв'язок людей з ідеями і засобом (методом) володіння владою. Щоб слова не викликали конфлікту, вони повинні бути позбавлені загрозливого змісту і не призводили до поляризації думок, а стимулювали комунікаторів до взаємодії [Перег., с. 83-84].

Отже, персоніфікація об'єктивно стала причиною ускладнення міжособистісного спілкування, збільшення комунікативних конфліктів та інших типів непорозумінь у спілкуванні людей. Цим і зумовлена необхідність формування культури міжнаціональної комунікації, оскільки вона є важливим чинником суспільної інтеграції.

У п. 34 Європейського кодексу поліцейської етики закладена особлива функція – захисту співробітників від бездоказових, безпідставних звинувачень з боку населення. Це означає, що у випадку конфліктних ситуацій населення із правоохоронними органами, якщо претензії стосуються професійної діяльності співробітників, останні повинні мати можливість вербально доказово захистити себе. Таку ж місію, спрямовану на нормативно-регулятивний вплив, ситуативно повинен виконувати професійний керівник, спроможний аргументативно впливати (непримусово, не використовуючи засобів вербального тиску) на комунікантів з метою утвердження справедливості.

Щодо гарантій дотримання обов'язків у правовій комунікації, то у цьому плані потрібна система норм, яка чітко окреслює межі правових комунікативних дій. Такі норми слід оприлюднити, „оскільки визначеність та публічність за своєю суттю передбачають відповідний зовнішній контроль – як громадський (реакція громадської думки), так і організований (реакція інститутів влади)” [58, с. 22].

Епістолярний етикет

З появою Інтернету написання поштових листів відійшло на другий план. Адже оперативна передача інформації є значно зручнішою, а інколи просто життєвою необхідністю. Проте не слід забувати, що написаний власноруч лист – це свого роду опис особи, її почерк, її характер, відображення її життєвого стилю і уподобань.

За змістом листи бувають: ділові, дружні, любовні, листи-відповіді, листи-вітання, листи-співчуття... Стиль та форма написання кожного листа має бути ввічлива, засвідчувати особисту культуру адресанта і пошану до адресата. Коли

пишемо лист «від руки», то варто брати акуратний чистий папір, вгорі справа слід писати дату написання листа. Далі йде звертання до адресата і власне зміст самого листа. Писати треба згідно з правописними нормами сучасної української мови, чітко і грамотно. Лист є відображенням інтелекту та моральних якостей адресанта. Починаючи листа, слід відступити 2-3 см від дати, залишаючи ліворуч абзац. У звертанні засвідчується ставлення до людини – повага, любов, службова залежність чи офіційність.

Прикладами початку листа можуть бути такі мовноетикетні формули: Вельмишановний пане! Високодостойний міністре! Високоповажний пане Консуле! Вельмишановний пане професоре! Високопреподобний Отче Докторе! Шановний добродію! Дорогий! Шановна Редакціє! Дорогий друже Андрію! Мої дорогі батьки! Рідненька матусю! Моя люба сестричко! Мій незабутній Друже!

Після цього варто окреслити причину, що спонукала до написання листа. Якщо це лист-відповідь, то обов'язково слід подякувати за отриманого листа, а лише після цього давати відповідь. Ознакою епістолярного стилю є написання з великої літери всіх особових та присвійних займенників, що стосуються особи адресата, отже, слова Ти, Ви, Тебе, Тобі, Вам, Вас, Твій, Ваш, з Вами тощо, а також іменники, що є назвами найближчої родини адресата: "Ваша Мама", "Як здоров'я Твоїєї Дружини?"... Якщо адресант затримався з відповіддю, то слід обов'язково вибачитися, можливо пояснивши причину затримки, та лише після цього приступити до основного змісту листа.

Якщо це лист до добре знайомих, товаришів, то найперше запитуємо про справи адресата, цікавимося його здоров'ям, здоров'ям найближчих, його працею й успіхами, а тоді вже повідомляємо і про себе з належною скромністю, але не забуваючи обов'язково підкреслити також і свої заслуги та здобутки. Слід подумати також, що саме було би цікаво і потрібно знати адресатові з того, що ви можете розповісти.

Лист - це відображення ставлення до людини, тому листи до старших – батьків, учителів, наставників повинні бути проникнуті глибокою повагою,

любов'ю та вдячністю. В жодному разі не можна тут допускати фамільярності. Адже слово має надзвичайну силу.

4.2. ЕТИКА МОБІЛЬНОГО ЗВ'ЯЗКУ

Знання і виконання правил мобільного етикету – це ознака вихованості та високої культури спілкування абонента.

Правила користування мобільним зв'язком такі:

1. Намагайтеся вимикати мобільний телефон там, де є застереження «Будь ласка, вимкніть Ваш мобільний телефон».
2. Пам'ятайте, що треба переводити свій мобільний телефон у режим «Без звуку» або користуватися послугою «Голосова пошта» у театрах, музеях, на виставках, у кінотеатрах.
3. Оберіть такі рингтони, які будуть приємні Вам, і в той же час не турбуватимуть навколишніх.
4. Установіть мінімальну гучність сигналу мобільного телефону, коли Ви відпочиваєте разом з іншими людьми – наприклад, у ресторані чи кафе.
5. Сідаючи за кермо, вимкніть гучність телефону і не відволікайтеся на дзвінки та телефонні розмови – це робить поїздку безпечнішою.
6. Пам'ятайте про переведення Вашого мобільного телефону у режим «Без звуку» або використовуйте послугу «Голосова пошта» на ділових зустрічах та переговорах, якщо немає інших домовленостей.
7. Якщо під час вистави або в бібліотеці Вам терміново необхідно написати текстове повідомлення, вимкніть сигнали клавіатури.
8. Перебуваючи на роботі, не забувайте брати з собою мобільний телефон, навіть коли ненадовго залишаєте своє робоче місце.
9. У громадських місцях: магазинах, транспорті, ліфті тощо намагайтеся розмовляти по мобільному телефону максимально тихо та коротко, щоб не заважати іншим своїми розмовами.
10. Перебуваючи в бібліотеці, переведіть Ваш мобільний телефон у режим «Без звуку» або переведіть його в режим «Голосова пошта».

4.3. ПРАВИЛА ІНТЕРНЕТ-ЕТИКЕТУ

Етикет – це порядок поведінки, прийнятий у певних соціальних групах. У мережі Інтернет, яка теж є суспільною групою, також сформувалися свої загальновизнані правила, на базі яких будується спілкування в мережі.

Спілкуючись в мережі, не варто забувати, що спілкування відбувається не з віртуальними, а із живими людьми. А правила гречності єдині і для звичайного світу, і для віртуального. Тому адресантам потрібно не писати нічого такого, що могло б принизити опонента.

Особливістю Інтернет-спілкування є те, що співбесідники не бачать емоцій один одного, а також нечують голосу. Тому слід уявити себе на місці людини, до якої звертаємось, і правильно сформулювати свої думки з метою уникнення неправильного їх трактування.

Є і ще одна причина, через яку слід уважно стежити за тим, що пишемо в мережі. «Слово не горобець, вилетить - не впіймаєш» – ця приказка особливо справедлива для кіберпростору, адже все написане зберігається в мережевих сховищах, а отже, може в майбутньому заподіяти багато неприємностей.

Отже, важливим і основоположним принципом Інтернет-етикету є ставлення до віртуальних опонентів, як до реальних людей.

Правила поведінки у міжкультурній комунікації:

1. Переконайте своїх слухачів у намаганні допомогти їм.
2. Продемонструйте свою впевненість, довір'я і ентузіазм тоном вашого голосу, всією вашою поведінкою.
3. Уникайте перебільшень у говорінні і обіцянках.
4. Поважайте своїх слухачів. Підтримуйте їх.
5. Не звинувачуйте, не кричіть, не обманюйте сподіваннями і не узагальнюйте.
6. Уважно вислуховуйте. Докладайте максимум зусиль, щоб вас хотіли слухати.
7. Доносьте до слухачів повідомлення вчасно, тобто коли вони готові до сприйняття і потребують їх.
8. Робіть швидкі висновки із реакцій ваших співрозмовників на повідомлення.
9. Перевірте, як вас зрозуміли, які висновки зроблені слухачами. Чому згодні або чому не задоволені?
10. Перевірте, що вам не вдається у критичній ситуації і як наступного разу будете уникати невдачі у комунікації? Чи ви достатньо самокритичні для цього? [www.Knigashop.ru., с. 90]

Десять типів слів, із якими треба поводитися обережно:

1. Надмірність у вживанні професіоналізмів відштовхує від вас.
2. Піднесений стиль розмови (висока безпідставна тональність) насторожує слухачів.
3. Не завжди треба використовувати жаргонні слова, бо ваш авторитет втрачатиме від цього.
4. Інтернаціональну лексику, неологізми вживайте, лише добре знаючи їхнє значення.
5. Вульгаризми можуть викликати гнів, неконтрольовані реакції.
6. Специфічні фрази вживайте лише у відповідній ситуації, в установі.
7. Слова, що нібито підсилюють увагу (слова-паразити), можуть відволікати від справжнього змісту висловлювання.
8. Незрозуміла або абстрактна мова лише у виняткових (критичних) ситуаціях може бути виправдана. Краще її уникати.
9. Надзвичайно складні слова сприймаються із подивом.
10. Стандартні (банальні, звичні) фрази сприймаються як недолугість, обмеженість або небажання почути (допомогти).

Умовну згоду передаємо словами: «звичайно, на цю проблему можна подивитися і так...»; «Якщо подумати, що ви вже все виклали (розповіли)...»; «У вас, очевидно, склалася не зовсім позитивна думка про нас...».

Так, і ...: «Так, і для вас це важливий момент...»; «Так, і це нам ще треба з'ясувати...»; «Так, і це саме те, у чому ви зацікавлені...»; «Так, і тоді це буде виглядати таким чином...».

Як подолати заперечення:

1. Якщо ви чуєте «ні», дотримуйтеся наступних принципів: не погоджуйтеся з ними, але кажіть: «Добре», «Нема проблем», «О'кей».
2. Говоріть потім: «Зробіть послугу. Поясніть свою точку зору». Ваша мета – довідатися справжню причину.
3. Після одержаної відповіді запитайте: «Це ваше єдине заперечення?»
4. Використайте принципи «Думайте – Думав – Зрозумів». «Я розумію, що ви думаєте, я теж раніше так думав, але потім зрозумів».

Правила спілкування

1. Пристосуйтеся до комунікативної ситуації, в яку потрапили.
2. Вітайтеся і усміхайтеся перші.
3. Виявляйте дружнє ставлення до людей.
4. Не чекайте, доки вони виявлять до Вас прихильність.
5. Дотримуйтеся вимог до культури мовлення, універсальних правил спілкування, правової комунікації.
6. Цікавтеся людьми, що Вас оточують, їхніми турботами, радощами.
7. Вживайте якомога більше слів, які наголошують на шанобливому ставленні до людей: *вибачте, пробачте, даруйте, перепрошую, дякую, будь ласка, не ображайтеся...*
8. У товаристві не намагайтеся переговорити всіх. Дайте змогу висловитися іншим.
9. Пам'ятайте, що ім'я людини – це найсолодший і найважливіший для нього звук у будь-якій мові.
10. Говоріть про те, що тривожить чи цікавить Вашого співрозмовника, або про те, що може "зацепити" його за живе.
11. Дотримуйтеся доброзичливого тону.
12. Єдиний спосіб отримати перемогу в суперечці – це ухилитися від неї.
13. Кидайте виклик, зачіпайте за живе, коли бажаєте розговорити маломовного співрозмовника.
14. Якщо Ви помилилися – визнайте це швидко і рішуче

Тринадцять стандартних заперечень (за Дипом і Сесменом):

1. І не робіть спроби...
2. Втрати надзвичайно дорогі (значні)...
3. Дуже ризиковано.
4. Ми це вже пробували.
5. Це не в нашому стилі.
6. Почекаємо і подивимося, що будуть робити...
7. У нас немає засобів.
8. Ми дуже багато вклали у розслідування...
9. Зараз дуже багато всього відбувається.
10. Чому я повинен вам вірити (довіряти)?
11. Я вважаю, що це не спрацює...
12. Я-то згідний, але вони – ні.

Правило переконання

Перше правило (правило Гомера):

Порядок наведених аргументів часто впливає на їх переконливість.

Найпереконливішим є такий порядок: сильні - середні - один найбільш ґрунтовний (слабкими аргументами взагалі не варто користуватися).

Правило переконання

Друге правило (правило Сократа):

Для одержання позитивної відповіді з важливого (для процесу правового дискурсу) питання поставте його на третє місце, а перед ним - два короткі, прості для комуніканта запитання, на які він, напевно, без проблем відповість «так».

Правило переконання

Третє правило (правило Паскаля):

Не заганяти співрозмовника в кут.

Дати йому можливість зберегти обличчя, зберегти свою гідність.

Правило переконання

Четверте правило:

Переконливість аргументів значною мірою залежить від іміджу й становища людини.

Високий посадовий чи соціальний стан, компетентність, авторитетність, підтримка колективу підвищують рівень переконливості її аргументів.

Правило переконання

П'яте правило:

Не заганяти себе в кут, не принижувати свій статус проявами невпевненості, зайвих вибачень.

Правило переконання

Шосте правило:

Не принижувати співрозмовника.

Правило переконання

Сьоме правило:

До аргументів позитивних, доброзичливих ставитися прихильно, до аргументів протилежних – з упередженням.

Правило переконання

Восьме правило:

Бажаючи переконати, варто починати не із суперечностей, а з того, у чому ви згодні із особою.

Правило переконання

Дев'яте правило:

Виявляти емпатію, розуміння емоційного стану іншої людини, уявляти хід її думок, співчувати їй.

Правило переконання

Десяте правило:

Уважно слухати.

Правило переконання

Одинадцяте правило:

Перевіряти, чи ви правильно розумієте співрозмовника.

Правило переконання

Дванадцяте правило:

Уникати слів, дій, що можуть призвести до конфлікту.

Правило переконання

Тринадцяте правило:

Стежити за мімікою, жестами, позами - своїми та співрозмовника.

- Дотримуйтесь схвальної реакції щодо співрозмовника.
- Ваше схвалення допомагає йому точніше висловити свої думки.
- Будь-яка від'ємна ваша реакція викличе у комуніканта захисну реакцію, почуття невпевненості, настороженість.

- Намагайтеся зрозуміти не лише зміст слів, але й почуття співрозмовника.
- Пам'ятайте, що люди передають свої думки і почуття «закодованими», у відповідності із прийнятими соціальними нормами.
- Пам'ятайте, що часто метою співрозмовника є одержати від вас допомогу або змінити вашу думку (щоб уникнути покарання, осуду і т. ін.).
- У такому випадку найкращою відповіддю може бути лише дія (конкретна і професійна).
- Інколи мовчанка містить більше інформації, ніж говоріння.
- Не нападайте на позицію своїх опонентів, загляньте за неї.
- Наполягайте на використанні об'єктивних критеріїв.
- Не захищайте свої ідеї, заохочуйте критику і поради.
- Перетворіть напади на вас в атаку на проблему.
- У критичних ситуаціях відповідайте: «Ми хотіли б урегулювати конфлікт не на основі егоїстичних інтересів і сили, а покладаючись на принципи міжнародного права».

Загрозлива комунікація

Погрози – це тиск і протиправний метод комунікації. Вони провокують зворотні результати – замість полегшення настає ускладнення ситуації. Попередження – більш законний метод опису наслідків можливих діянь, що можуть виникати не залежно від вашої волі.

- Реагувати на погрози можна лише тоді, коли вони реальні. В іншому випадку краще використовувати деякі прийоми комунікативної нейтралізації тиску на вас (наприклад, влаштування запису погроз, що буде ризикованим для особи).
- Не нападайте на людей за те, що вони використовують тактику, яку ви вважаєте незаконною.
- Якщо вони займуть оборонну позицію, їм буде важче відмовитися від прийнятої тактики, з'явиться роздратування.
- Запам'ятайте: неповне розкриття фактів не є обманом.
- Якщо хочете впливати на ситуацію – слухайте, що говорить особа. Вона може сказати дещо досить цінне. Слухайте уважно, беручи із цього користь.

Ніколи не піддавайтеся тиску. Відповідайте: «Нас цікавить справедливість». Тиск може набувати різних форм: хабара, погрози, закликів не слухатися, не підкорятися, шахрайських способів спілкування, фальшивих фактів, сумнівних намірів.

Інколи, перш ніж сказати слово, краще скористатися теорією паузи, що значить – помовчати. Згадаймо: «Штирліц нічого не відповів Плейшнеру і відбувся деякими «соціальними» звуками – так він називав «м-да», «дійсно», «ай-яй-яй», коли саме мовчання небажане, але і будь-яка пряма відповідь неможлива»

Для цього концентруйте увагу на окремих моментах:

1. Слова, ідеї, «вузькі» місця, суперечності. Слушайте, щоб знайти ключові слова, з яких можна робити логічні висновки.

2. Слушайте, щоб визначити «вузькі» місця, щоб була можливість комунікативного маневру.

3. Слушайте, щоб почути суперечності у міркуваннях комуніканта. У всякій суперечності є своє яблуко розбрату.

4. Слушайте уважно: вам треба знати, чого ж дійсно вимагає особа, на що вона розраховує.

5. Слушайте без емоцій. Вам потрібні факти і лише факти.

6. Слушайте, щоб виявити ключові ідеї. Треба знати істинні наміри, справжню мету особи і можливість знайти вихід із протиправної ситуації. Чи можливий компроміс?

7. Слушайте, уникаючи «дуологу» (ситуація, коли обмін думками не відбувається, один одного не слухає і не чує) [www. С. 93].

Слушними є правила слухання професора Кіта Девіса:

- Припиніть говорити. Неможливо слухати розмовляючи;
- допоможіть особі відчувати право на свободу вираження;
- покажіть особі, що ви готові слухати. Необхідно виглядати і діяти зацікавлено;
- усувайте подразники комунікації;
- співчуйте комунікантові, станьте на його позицію;
- будьте терплячі. Не економте часу. Не перебивайте. Не робіть спробу вийти із кабінету;
- стримуйте свій характер. Розгнівана людина надає словам неправильного змісту;
- ставте запитання. Це сприяє продовженню комунікації, обнадіює і просуває вперед;
- припиніть говорити. Ця настанова і перша, і остання, бо від неї залежить всі інші. Той, хто не слухає, одержує менше інформації для прийняття виважених рішень;
- не поспішайте робити висновки (кінцеві, безапеляційні). Краще мати можливість змінити (уточнити) свою думку.

Давайте потрібну відповідь твердим, упевненим голосом. Кінцеву відповідь (проблемну) давайте не відразу.

Якщо є змога, обіцяйте повернутися до розгляду непростого питання ще раз (пізніше).

Свою обіцянку дотримуйте, не порушуючи права особи на своєчасний розгляд звернення.

Дослухайтесь до себе самого. Ваша стурбованість і емоційне збудження заважають слухати.

Якщо вас турбує мова і поведінка особи, намагайтеся висловити це, не принижуючи її честь і гідність: це прояснить ситуацію, вам стане легше слухати, а їй (особі) висловлюватися.

Жести, постава, міміка говорять більше ніж слова. З них можна почерпнути до 70% інформації

Умійте зосередитися на тому, що говорить співрозмовник. Це вимагає свідомих зусиль, оскільки зосереджена увага утримується недовго (менше однієї хвилини). Не допускайте «блукання» думок.

Стежити треба за виразом обличчя співрозмовника: як він дивиться, як він підтримує контакт, як сидить чи стоїть, як поводить себе під час розмови. Чи відповідають вербальні сигнали співрозмовника його мові чи суперечать їй?

Слідкуйте за невербальними сигналами комунікатора, оскільки на емоційне спілкування припадає більша частина взаємодії.

Умійте бути спостережливими.

Загальний порядок дій при проведенні спеціальних операцій щодо запобігання масовим правопорушенням визначений.

Здійсненню примусових заходів у обов'язковому порядку повинні передувати заходи, спрямовані на виведення з району проведення операції вболівальників, які мирно налаштовані, шляхом оголошення всім присутнім на стадіоні про наміри міліції застосувати силові методи відносно осіб, які спричиняють масові заворушення або інші групові протиправні дії. При цьому чітко зазначаються маршрути переміщення вболівальників, які добровільно залишають стадіон, їм подається допомога у безперешкодному виході за межі оточення через спеціально підготовлені коридори, припиняються можливі спроби з боку організаторів та активних учасників заворушень протидіяти цьому. Важливо при цьому здійснювати попередження декількома мовами, наприклад, українською, російською та англійською. Уболівальники мають знати про наміри міліції застосовувати заходи примусу. Для того щоб уболівальники зрозуміли шляхи виходу із стадіону та наміри міліції застосовувати заходи примусу, має бути підготовлена спеціальна група працівників міліції, яка вільно володіє декількома мовами.

Якщо обстановка на трибунах різко ускладнилася, емоційне збудження вболівальників зросло, а сил міліції недостатньо, то доцільно застосувати такий тактичний прийом, як «демонстрація сили». Суть прийому полягає в оперативному зосередженні наявних сил міліції (резерв і частина зовнішнього оточення) в одному місці й кількаразовому організованому русі перед глядачами, або різким збільшенням чисельності нарядів міліції на тій трибуні, де назріває кризова ситуація. Причому наряди на трибуну прибувають великими групами. В разі зниження емоційного збудження частина нарядів почергово знімається.

У разі прориву агресивних вболівальників через рубежі оточення в район ліквідації масових заворушень начальник групи оточення зобов'язаний:

- використовуючи свій резерв, закрити розриви, що утворилися в розташуванні нарядів;
- про обстановку і вжиті заходи доповісти керівникові.

Керівник групи патрулювання зобов'язаний дати вказівку щодо:

- недопущення скупчення вболівальників на підступах до стадіону. Для їх своєчасного розосередження збільшити патрульні наряди за рахунок свого резерву;
- своєчасного інформування начальника групи оточення про утворення груп уболівальників, які направляються до рубежу оточення і які силами групи патрулювання розосередити не вдалося;
- поновлення використаного резерву.

Одержавши інформацію про те, що група розосередження закінчила розподіл натовпу на частини, керівник операцій зобов'язаний дати такі розпорядження:

- групі розосередження про перешикування в ланцюг і витіснення натовпу;
- групі патрулювання про передислокацію нарядів на вулиці, з яких буде проводитися розосередження, із завданням запобігати правопорушенням і затримання осіб, які їх вчинили;
- групі гасіння пожеж передислокувати незадіяні бойові розрахунки й пожежну техніку на вулиці, з яких буде проведено розосередження, із завданням локалізувати пожежі, що виникли внаслідок підпалів;
- резерву висунути частину сил на вулиці, з яких провадиться розосередження, із завданням запобігати правопорушенням і затримання осіб, які їх вчинили.

У разі виявлення натовпу, груп агресивних вболівальників, які направляються для організації масових заворушень до інших місць (фан-зон).

Керівник операції зобов'язаний:

- оцінити обстановку, визначити необхідну кількість та чисельність маневрених груп, їх мобільність, шляхи й порядок пересування, місця розташування (дії);
- здійснити інструктаж керівників маневрених груп з питання порядку дій, застосування спеціальних засобів, зброї та підтримання зв'язку з оперативним штабом;
- організувати всебічне забезпечення маневрених груп;
- віддати команду на марш маневреним групам до місць виконання завдання;
- дати вказівку керівникам органів внутрішніх справ на активізацію оперативно-пошукових заходів у місцях на шляху натовпу, груп агресивних вболівальників з метою виявлення фактів підготовки до масових заворушень окремих груп і вжити попереджувальних заходів для їх запобігання;
- дати вказівку керівникам органів внутрішніх справ щодо посилення патрульно-постової служби на шляху натовпу;
- продовжити ведення контролю за пересуванням натовпу, груп бойовиків. Одержану інформацію використовувати для внесення корективів у завдання, напрям і порядок руху маневрених груп або додаткових сил.

У разі зупинки колон груп блокування чи розосередження внаслідок опору агресивних вболівальників із застосуванням, як зброї металевих штирів, цепів, палиць та інших засобів, керівник операції має дати вказівку начальникові групи блокування (розосередження) про посилення психологічного впливу шляхом створення звукових ефектів і застосування спеціальних засобів відносно осіб, які чинять опір, завчасно попередивши цих осіб.

Після витіснення натовпу за рубіж оточення керівник зобов'язаний поставити завдання:

- групі розосередження на перегрупування сил і продовження витіснення натовпу за межі стадіону аж до розосередження на дрібні групи;
- групі конвоювання на висунення до району блокування;
- слідчо-оперативній групі для огляду місця події.

З прибуттям групи конвоювання і слідчо-оперативної групи керівник зобов'язаний організувати:

- посадку до спеціальних автомобілів затриманих і конвоювання їх на фільтраційний пункт;
- охорону місця події;
- передачу групою документування усіх матеріалів слідчо-оперативній групі;
- передачу слідчо-оперативній групі даних про свідків, а також інформації про правопорушення осіб, до них причетних.

Для посадки затриманих до спецавтомобілів для конвоювання керівник зобов'язаний, використовуючи частину сил свого резерву, створити коридори від рубежу блокування до дверей спецавтомобілів, забезпечити виведення й посадку затриманих. Після заповнення спецавтомобілів дає команду про доставлення затриманих на фільтраційний пункт. У разі необхідності, виходячи з умов обстановки, охорона спецавтомобілів для конвоювання посилюється за рахунок резерву.

Охорона місця події здійснюється шляхом виставлення постів частини сил групи блокування, що вивільнилася.

Завершивши конвоювання всіх затриманих на фільтраційний пункт, слідчо-оперативна група проводить огляд місця події, процесуально оформляє дії та наслідки масових заворушень і проводить пошук речових доказів. Після виконання усіх заходів керівник слідчо-оперативної групи дозволяє зняти охорону, а група виїжджає на фільтраційний пункт для проведення слідчих дій.

На етапі завершення заходів з припинення масових заворушень керівник зобов'язаний прийняти рішення та поставити завдання:

- про збір особового складу, його перевірку, огляд озброєння, спеціальної та іншої техніки, майна, а також організацію відпочинку;
- про оточення району проведення операції та охорону особливо важливих об'єктів з метою забезпечення ліквідації наслідків масових заворушень;
- про організацію охорони громадського порядку за посиленням варіантом оперативно-службової діяльності;
- про створення мобільних оперативних груп з метою попередження повторного збору учасників масових заворушень;
- про організацію оперативно-пошукових заходів для виявлення та затримання організаторів та активних учасників заворушень;
- про технічне обслуговування транспортних засобів, що використовувалися в заходах; про подання допомоги потерпілим працівникам міліції і військовослужбовцям, а також проведення виховної роботи з особовим складом, який брав участь у заходах;
- про участь працівників ОВС у роз'яснювальній роботі в трудових колективах і за місцем проживання населення;
- про час, місце й порядок проведення розбору;
- про підготовку узагальненої інформації до МВС України, органів виконавчої влади, прокурора;
- про розробку заходів з недопущення повторних масових заворушень [Матер. конф.с. 95].

Список літератури:

1. Аракелов Ю. С., Джегутанов Б. К., Олейников В. С. Профессиональная этика юриста: ответы на экзаменационные билеты. – СПб.: Питер, 2006. – 128 с. – (Серия «Завтра экзамен»).
2. Андрианов М. С. Невербальная коммуникация: психология и право. – М.: Институт Общегуманитарных Исследований, 2007. – 256 с.
3. Авидон И., Гончукова О. Тренинги ведения переговоров: Материалы для подготовки и проведения. – СПб.: Речь, 2008. – 192 с.
4. Актуальні питання охорони громадського порядку під час проведення міжнародних спортивно-масових заходів: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. - Донецьк: ДЮІ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2008. - 276 с.
5. А. Т. Кривоносов. Розговорник для работников милиции (на русском, английском, французском, немецком и испанском языках). Москва: Издательство «Ркский язык», 1980. – 390 с.
6. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. Підручник. – К.: Видавничий центр «Академія», 2004. – 344 с. (Альма-матер)
7. Бацевич Ф. С. Міжкультурна комунікація: Довідник. – Львів, 2003. – 141 с.
8. Бацевич Ф. С. Філософія мови: Історія лінгвофілософських учень: Підручник. – К.: ВЦ «Академія», 2008. – 240 с. (Альма-матер).
9. Бредемаер К. Черная риторика: Власть и магия слова / Карстен Бредемаер; Пер. с нем. - 2-е изд. - М.: Альпина Бизнес Букс, 2005. - 224 с. (с. 54 - 55, 65).
10. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. І голов. ред. В. Т. Бусел. – К., Ірпінь : ВТФ «Перун», 2001. – 1440 с.
11. Волкова Н. П. Професійно-педагогічна комунікація: Навч. посів. – К.: ВЦ «Академія», 2006. – 256 с. (Альма-матер).
12. Гойхман О.Я., Надеина Т.М. Речевая коммуникация: Учебник. – Г57 2-е изд., перераб. и доп. – М.: ИНФРА-М, 2007. – 272 с. – (Высшее образование).

13. Забезпечення громадської безпеки правоохоронними органами під час проведення чемпіонату Європи з футболу 2012 року: матеріали українсько-німецької міжнародної науково-практичної конференції (м. Донецьк, 18 червня 2009 року). – Донецьк: Донецький юридичний інститут ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2009. – 300 с.
14. Элизабет Мермани. Коммуникация и коммуникабельность / Пер. с нем. – Х.: Изд-во Гуманитарный Центр, 2007. – 296 с.
15. Эванс П. Как справиться с вербальной агрессией / П. Эванс; Пер. с англ. П.В.Сарновой. – М.: ООО «Издательство Астрель»: ООО «Издательство АСТ», 2004. – 237, [3] с. – (Сам себе психолог).
16. Климанська Л. Д. Соціально-комунікативні технології в політиці: таємниці політичної кухні: Монографія. – Львів: Вид-во Націон. Ун-ту «Львівська політехніка», 2007. – 332 с.
17. Кочан І. М. Лінгвістичний аналіз тексту: Навч. посіб. – 20ге вид., перероб. і доп. –К.: Знання, 2008. – 423 с.
18. Пиз А. Язык телодвижений. Разширенная версия / Аллан Пиз, Барбара Пиз; [пер. с англ. Т. Новиковой]. - М.: ксмо, 2009. - 464 с.: ил.
19. Попов, Герман Васильевич. Невидимая брань: конспирологический анализ религиозно-политических учений / Г. В. Крафт+, 2009. – 384 с. – ISBN 978-5-93675-143-1
20. Спэнгл М., Айзенхарт М. Переговоры. Решение проблем в разном контексте / Пер. с англ. – Х.: Изд-во Гуманитарный Центр, 2009. – 592 с.
21. Співпраця поліції, органів адміністрації та місцевої громадськості задля забезпечення безпеки під час масових заходів Євро-2012 : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. (17-19 листопада 2008 року, с. Гута, резиденція «Синьогора»). - Івано-Франківськ : ПЮІ ЛьвДУВС, 2009. - 203 с.
22. Токарська А. С. Довідник з фахового мовлення для працівників правоохоронних органів. – 2-ге вид., доп. і випр. – Львів: ПАІС, 2004. – 140 с.
23. Токарська А. С. Правова комунікація в контексті посткласичного праворозуміння / Автореферат дисертації на здобуття наук. ступеня докт. юрид.

наук за спеціальністю 12.00.12 – філософія права // Київський національний університет внутрішніх справ. Київ, 2008. – 35 с.

24. Токарська А. С. Комунікація у праві та правоохоронній діяльності / Львівський юридичний інститут МВС України. Львів, 2005. – 284 с.

25. Філософський енциклопедичний словник / За ред. В. І. Шинкарука. К., – 2002. – 744 с.

26. Шеретов С. Г. Ведение международных переговоров: Учебное пособие. – Алматы: Данекер, 2004. – 154 с.

УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКИЙ СЛОВНИК

ЗНАКОМСТВО, КОНТАКТЫ / ZAWIERANIE ZNAJOMOŚCI, KONTAKTY

I. ПРИВЕТСТВИЕ, ОБРАЩЕНИЕ, ЗНАКОМСТВО, ПОЖЕЛАНИЯ, ПРИГЛАШЕНИЕ, ПРОЩАНИЕ / POWITANIE, ZWROTY GRZECZNOŚCIOWE, ZAWIERANIE ZNAJOMOŚCI, ŻYCZENIA, ZAPROSZENIE, POŻEGNANIE

1. ПРИВЕТСТВИЕ / POWITANIE

1. Доброе утро	1. Dzień dobry! // День добры!
2. Добрый день (вечер)
добры! Добры вечур	2. Dzień dobry! Dobry wieczór! // День
3. Привет
Чэсьть! Чолэм!	3. Witam! / Cześć! / Czołem! // Витам!
4. Добро пожаловать
Вита <u>м</u> ы! / Вита <u>й</u> те сэр <u>д</u> эч <u>н</u> е!	4. Witamy / Witajcie serdecznie! //

2. ОБРАЩЕНИЕ / ZWROTY GRZECZNOŚCIOWE

1. Господин	1. Pan // Пан
2. Госпожа	2. Pani // Па <u>н</u> и
3. Дамы и господа	3. Panie i Panowie // Па <u>н</u> е и Па <u>н</u> ове
4. Девушка	4. Pani // Па <u>н</u> и
5. Молодой человек (юноша)	5. Pan // Пан
6. Уважаемый (-ые) ...
Ша <u>н</u> овны ... / Ша <u>н</u> овни	6. Szanowny ... / Szanowni ... //
7. Господин ...
— руководитель делегации
/ кер <u>о</u> вник д <u>е</u> л <u>е</u> г <u>а</u> ци
— тренер	7. Pan ... // Пан
— szef / kierownik delegacji. // шэф
— trener. // тр <u>э</u> н <u>э</u> р

3. ЗНАКОМСТВО / ZAWIERANIE ZNAJOMOŚCI

Как представиться / Jak się przedstawić?

1. Разрешите представиться
przedstawić? / Pozwoli Pan(i), że się	1. Czy mogę się
przedstawię. //
1. Чы мог ^{ем} си ^{ем} пшецтавить? / Позволи
пшецтави ^{ем} ?	Пан, жэ си ^{ем}
2. Сержант (лейтенант, ст. лейтенант, капитан, майор,
(lejtnant, starszy lejtnant, kapitan, major,
подполковник, полковник, генерал) милиции Иваненко | 2. Sierżant

podpułkownik,
pułkownik,
generał) milicji
— Iwanienko.
// 2. Сержант
(лейтнант,
старшы
лейтнант,
капитан, маёр,

подпулковник,
пулковник,
гэнэрал) милици
— Иваненко. |

Как узнать фамилию (имя) / Jak zapytać o nazwisko (imię)?

1. Назовите вашу фамилию, имя, пожалуйста
nazwisko i imię. // 1. Прош ^{ем} подать назвиско	1. Proszę podać
и ими ^{ем} .
2. Меня зовут...
Называм си ^{ем} ...	2. Nazywam się ... // 2.
3. Моя фамилия...
/ Moje nazwisko to ... // 3. Мам на назвиско / | 3. Mam na nazwisko ...

Мое назвиско то ... |
| 4. Как фамилия и имя...
4. Як си ^{ем} называ ... | 4. Jak się nazywa ... // |
| — вашего знакомого
Pani znajomy? // ваш / Пана / Пани знаёмы? | — wasz / Pana / |
| — вашего коллеги
Pani kolega? // ваш / Пана / Пани колега? | — wasz / Pana / |
| — этого спортсмена
sportowiec? // тэн спортовец? | — ten |

— вашего товарища
Pani kolega / towarzysz? // ваш / Пана / Пани

— wasz / Pana /
колега /

товажыш?

5. Повторите, напишите, пожалуйста, вашу фамилию
napisać swoje nazwisko! // 5. Прош^{ем}

5. Proszę powtórzyć /

пофтужыць /

написать свое название!

6. Прошу предъявить ваш...

6. Proszę okazać ... //

6. Прош^{ем} оказать ...

— билет

— swój bilet. //

— сфуй билет.

— паспорт

— swój paszport.

// — сфуй паспорт.

— права (на вождение автомобиля)
jazdy. // — сфое право jazdy.

— swoje prawo

Откуда прибыл / Skąd Pan(i) przybył(a)?

1. Из какой вы страны?

1. Z jakiego państwa

Pan(i) pochodzi? // 1. Зьякего паньстфа Пан(и)

походи?

2. Я (мы) из ...

2. Jestem (jesteśmy) z

... // 2. Естэм (естэсьмы) с / з ...

— Польши

— Polski. // — с

Польски.

— Niemiec. // —

— Германии

з Немец.

— Francji. // — с

— Франции

Франци.

— Hiszpanii. //

— Испании

— с Хишпани.

— Anglii

— Англии

(Wielkiej Brytanii). // — з Англи (з Велькей

Брытани).

— USA (Stanów

— США

Zjednoczonych Ameryki Północnej). // з УэСА

(зэ Стануф

Зъедночных Амэрыки Пулноцнэй)

3. Из какого города вы приехали?

3. Z jakiego miasta

Pan(i) przyjechał(a)? / Z jakiego miasta Państwo

przyjechali? // 3.

Зьякего мяста Пан(и) пшыехал(а) / Зьякего

мяста Паньстфо

пшыехали?

4. Я (мы) приехал (-и) из...
 przyjechaliśmy z ... // 4. Пшыехалэм(-ам) з ...
 — Варшавы
 — Варшавы.
 — городка...около...
 pobliżu ... // — мяста ... фпоближу ...
 — Это недалеко от...
 od ... // — То недалёко от ...
5. Ваш адрес в ...Польше
 Polsce ... // 5. Пана / Пани адрэс в Польшцэ ...

4. Przyjechałem(-am) /
 — Warszawy. //
 — miasta ... w
 — To niedaleko
5. Pana / Pani adres w

Национальность / Narodowość

1. Ваша национальность?
 1. Якей ест Пан(и) народовосьти?
 2. Я...
 — поляк (полячка)
 Полякем / Поляк^{ом}.
 — немец (немка)
 Немцэм / Немк^{ом}.
 — француз (француженка)
 — Французэм / Француск^{ом}.
 — испанец (испанка)
 — Хишпанэм / Хишпанк^{ом}.
 — англичанин (англичанка)
 — Англикем / Ангельк^{ом}.

1. Jakiej jest Pan(i) narodowości? //
 2. Jestem ... // 2. Естэм ...
 — Polakiem / Polką. // —
 — Niemcem / Niemką. // —
 — Francuzem / Francuzką. //
 — Hiszpanem / Hiszpanką. //
 — Anglikiem / Angielką. //

4. ПОЖЕЛАНИЯ / ŻYCZENIA

1. Приятного аппетита
 2. Счастливого пути
 Щ^{ен}сьливэй подружы!
 3. Желаю вам успехов
 sukcesów! // 3. Жыч^{ем} Пану / Пани / Паньстфу
 4. Будьте здоровы
 здоровья!

1. Smacznego! // 1. Смачнэго!
 2. Szczęśliwej podróży! // 2.
 3. Życzę Panu / Pani / Państwu
 сукцэсуф!
 4. Życzę zdrowia! // 4. Жыч^{ем}

5. ПРИГЛАШЕНИЕ / ZAPROSZENIE

1. Пригласите, пожалуйста...
 запросить ...
 — гида
 пшеводника.
 — переводчика
 — руководителя делегации (группы)
 delegacji (grupy). // — шефа / керовника дэлегаци.
 — тренера

1. Proszę zaprosić ... // 1. Прош^{ем}
 — przewodnika. // —
 — tłumacza. // — тлумача.
 — szefa / kierownika
 — trenera. // — трэнэра.

2. Вас приглашают...
 ... // 2. Пана / Пани^{ом} запраша^{ём} / прош^{ом} ...
 — к судейскому столику
 // — до столика с^{ен}дѣфского.
 — к руководителю делегации (группы)
 // — до шѣфа дэлега^ици (группы).
 — в отделение милиции
 posterunek). // — до едностки милици

3. Пойдемте с нами
 Пан(и) пуйде знами!
 4. Прошу вас пройти со мной
 Прош^{ем} си^{ем} удать зэмн^{ом}!

2. Pana / Panią zapraszają / proszą
 — do stolika sędziowskiego.
 — do szefa delegacji (grupy).
 — do jednostki milicji (na
 (на постэрунэк).

3. Pan(i) pójdzie z nami! // 3.
 4. Proszę się udać ze mną! // 4.

6. ПРОЩАНИЕ / POŻEGNANIE

1. До свидания
 2. Прощайте
 3. Спокойной ночи
 4. Всего хорошего
 Фшысткего найлепшэго!
 5. Приезжайте, пожалуйста, опять (еще)
 ponownie! // 5. Запраша^{мы}, пшыежд^жайте

1. Do widzenia! // 1. До вид³еня!
 2. Żegnajcie! // 2. Жэгнай^{те}!
 3. Dobranoc! // 3. Добраноц!
 4. Wszystkiego najlepszego! // 4.

5. Zapraszamy, przyjeżdżajcie
 поновне!

II. ПРОСЬБА, БЛАГОДАРНОСТЬ, ИЗВИНЕНИЕ, СОГЛАСИЕ, НЕСОГЛАСИЕ / PROŚBA, PODZIĘKOWANIE, PRZEPROSINY, ZGODA, NIEWYRAŻENIE ZGODY

1. ПРОСЬБА, БЛАГОДАРНОСТЬ / PROŚBA, PODZIĘKOWANIE

1. Пожалуйста
 2. Прошу вас (будьте добры, любезны)...
 tak dobry (-ra), uprzejmy(-ma)

1. Proszę! // 1. Прош^{ем}!
 2. Proszę / Czy będzie Pan(i)

// 2. Прош^{ем} / Чы б^{ен}д³е

Пан(и) так добры(-ра), упшэймы(-ма)

— показать мне (нам)
 ...? // — показ^{ать} ми (нам) ...?
 — объяснить мне (нам)
 ...? // — выя^{сь}нить ми (нам) ...?
 — помочь мне (нам)
 // — пом^{уц} ми (нам) ...?
 — позвонить мне (нам)
 (do nas)? // — зад³вонить до мне (до нас)?

— pokazać mi (nam)
 — wyjaśnić mi (nam)
 — pomóc mi (nam) ...?
 — zadzwonić do mnie

- через час (через несколько минут, завтра) minut, jutro)? // загод³ин^{ем} (закилька минут, — za godzinę (za kilka
- подождать (меня, нас, его, ее, их) здесь ютро)?
- na nas, na niego, na nią, na nich) tutaj? — poczekać (na mnie,
- (намне, нанас, нанего, нан^{ем}, наних) тутай? // — почэкать
- 3. Прошу вас... 3. Proszę ... // 3. Прош^{ем} ...
- дайте мне (ему, ей, нам, им) — dać mi (mu, jej,
- nam, im) ... // — дать ми (му, ей, нам, им) ...
- скажите мне (ему, ей, нам, им) — powiedzieć mi (mu,
- jej, nam, im) ... // — повед³еть ми (му, ей, нам, им) ...
- принесите (ему, ей, нам, им) — przynieść mi (mu,
- jej, nam, im) ... // пшынесьть ми (му, ей, нам, им) ...
- подождите здесь. Я доложу об этом — poczekać tutaj.
- Zamelduję o tym swojemu przełożonemu. // почэкать тутай.
- моему начальнику
- Замэльду^{ем} отым сфоему пшэложонэму.
- 4. У меня к вам просьба 4. Mam do Pana / Pani
- prośbę. // 4. Мам до Пана / Пани прозьб^{ем}.
- 5. Разрешите... 5. Czy mogę ... // 5. Чы мог^{ем}
- ... — wejść? // —
- войти — wyjść? // —
- вэйсьть? — przejść? // —
- выйти — wziąć? // — вз^{ен}ть?
- выйсьть? — się dowiedzieć? // —
- пройти пшэйсьть?
- взять
- узнать
- си^{ем} довед³еть?
- 6. Объясните, пожалуйста 6. Proszę mi powiedzieć
- (objaśnić)! // 6. Прош^{ем} ми повед³еть (объясьнить)!
- 7. Выясните, пожалуйста 7. Proszę mi powiedzieć
- (wyjaśnić)! // 7. Прош^{ем} ми повед³еть (выясьнить)!
- 8. Повторите, пожалуйста 8. Proszę powtórzyć! // 8.
- Прош^{ем} пофтужыть!
- 9. Дайте, пожалуйста 9. Proszę mi dać! // 9. Прош^{ем}
- ми дать!
- 10. Скажите, пожалуйста 10. Proszę powiedzieć! // 10.
- Прош^{ем} повед³еть!

11. Напишите, пожалуйста
Прош^{ем} написать!
12. Предъявите, пожалуйста
Прош^{ем} оказать!
13. Проводите меня (нас), пожалуйста...
... // 13. Прош^{ем} мне запровад^зить ...
— в медпункт
medycznej (na pogotowie, do ośrodka zdrowia).
помоцы мэдычнэй (на поготове, до осьротка
— к врачу
лекажа.
— к остановке автобуса (троллейбуса, трамвая)
autobusowy (trolejbusowy, tramwajowy). // — на
аутобусовы (тролейбусовы, трамваёвы)
— к стоянке такси
// — на постуй таксувэк.
— к трибуне (западной, восточной, южной,
(zachodnią, wschodnią, południową, północną). // — на
северной)
фсходн^{ём}, полуднёв^{ом}, пулноцн^{ом}).
14. Я сделаю все, что смогу
mojej pomocy. // 14. Зроби^{ем} фшыстка, цо в мой
15. Постараюсь помочь вам
Państwu pomóc. // 15. Постарам си^{ем} Пану /
16. Слушаю вас
слухам.
17. К вашим услугам
Państwa usług. // 17. Естэм до Пана / Пани /
18. Спасибо
19. Очень вам признателен
/Państwu bardzo wdzięczny! // 19. Естэм Пану
бард^зо вд^{зех}чны!
20. Не стоит благодарности
// 20. Нема зацо д^{зех}ковать!
21. Это мой долг
То муй обови^{он}зэк.
22. С этим вопросом рекомендую обратиться...
się zwrócić ... // 22. С тым пытанем
11. Proszę napisać! // 11.
12. Proszę okazać! // 12.
13. Proszę mnie zaprowadzić
— do miejsca pomocy
// — до мейсца
здоровья).
— do lekarza. // — до
— na przystanek
пшыстанэк
— na postój taksówek.
— na trybunę
трыбун^{ем} (заходн^{ём},
14. Zrobię wszystko, co w
моцы.
15. Postaram się Panu / Pani /
Пани / Паньстфу помуц.
16. Tak, słucham. // 16. Так,
17. Jestem do Pana / Pani/
Паньстфа услуг.
18. Dziękuję! // 18. Д^{зех}куй^{ем}!
19. Jestem Panu / Pani
/ Пани / Паньстфу
20. Nie ma za co dziękować!
21. To mój obowiązek. // 21.
22. Z tym pytaniem proponuję

пропону^{ѐм} си^{ѐм} зврутить

...

— в представительство...

... // — до пшецтавителья ...

— к переводчику

тлумача.

— к гиду

— до пшеводника.

— к руководителю делегации

kierownika delegacji. // — до шэф / керовника

— do przedstawiciela

— do tłumacza. // — до

— do przewodnika. //

— do szefa /

дэлегаци.

2. ИЗВИНЕНИЕ / PRZEPROSINY

1. Извините, пожалуйста

Пшепрашам.

2. Простите за беспокойство

// 2. Пшепрашам, жэ непоко^{ѐм}.

3. Примите наши извинения

przeprosiny. // 3. Прош^{ѐм} пшы^{ѐн}ть мое

4. Ничего, не беспокойтесь

nie denerwować. // 4. Ниц си^{ѐм} не стало,

дэнэрвовать.

5. Все в порядке

Фшыстка фпож^{он}тку.

1. Przepraszam. // 1.

2. Przepraszam, że niepokoję.

3. Proszę przyjąć moje

пшэпросины.

4. Nic się nie stało, proszę się

прош^{ѐм} си^{ѐм} не

5. Wszystko w porządku. // 5.

3. СОГЛАСИЕ, НЕСОГЛАСИЕ / ZGODA, NIEWYRAŻENIE ZGODY

1. Хорошо

2. Вы правы

Raństwo rację. // 2. Ма Пан(и) раци^{ѐм}. / Ма^{ѐм}

3. Согласен

си^{ѐм}.

4. Конечно

Очывісьте.

5. Правильно

Zgadza się // 5. Так / Добжэ / Власьтыве /

6. Нет

7. Возражаю

przeciwny(-na) / Jestem przeciw

Естэм пшэтивны(-на) / Естэм пшэтиф

8. Это...

1. Dobrze. // 1. Добжэ.

2. Ma Pan(i) rację. / Mają

Паньстфо раци^{ѐм}.

3. Zgadza się. // 3. Згад³ам

4. Oczywiście. // 4.

5. Tak / Dobrze / Właściwie /

Згад³а си^{ѐм}.

6. Nie. // 6. Не.

7. Sprzeciwiam się / Jestem

// 7. Спшэтивям си^{ѐм} /

8. To ... // 8. То ...

- не нужно
- неест потшебнэ.
- невозможно
- неест можливэ.

9. К сожалению...

- мы не можем выполнить вашу просьбу
- Rana / Pani / Państwa prośby. // — не можэмы

Пани / Паньстфа прозьбы.

- не могу вам помочь
- w stanie) Panu / Pani / Państwu pomóc.

естэм фстане) Пану / Пани / Паньстфу помуц.

— nie jest potrzebne. //

— nie jest możliwe. //

9. Niestety ... // 9. Нестэты ...

— nie możemy spełnić

спэлнить Пана /

— nie mogę (nie jestem

// — не мог^{ем} (не

III. ЯЗЫК / JĘZYK

1. ВЛАДЕНИЕ ЯЗЫКОМ / WŁADANIE JĘZYKIEM

1. На каком языке вы разговариваете?
mówi? // 1. Вьяким й^{ен}зыку Пан(и) муви?

2. Я говорю...

- по-польски
- польску.
- по-английски
- по ангельску.
- по-французски
- по французску.
- по-испански
- по хишпаньску.
- по-немецки
- по немецку.

3. Кто из вас говорит по-русски?
rosyjsku? // 3. Кто с Паньстфа муви по

4. Говорите, пожалуйста, медленнее (громче)
(głośniej)! // 4. Прош^{ем} мувить вольней

1. W jakim języku Pan(i)

2. Mówię ... // 2. Муви^{ем} ...

— po polsku. // — по

— po angielsku. // —

— po francusku. // —

— po hiszpańsku. // —

— po niemiecku. // —

3. Kto z Państwa mówi po
росыйску?

4. Proszę mówić wolniej
(głośniej)!

2. ПОНИМАНИЕ / ROZUMIENIE

1. Вы понимаете...?
Чы Пан(и) розуме ...

- по-польски
- польску?

1. Czy Pan(i) rozumie ... // 1.

— po polsku? // — по

– по-английски
по ан <u>г</u> ельску?	— po angielsku? // —
– по-французски
по фран <u>ц</u> уску?	— po francusku? // —
– по-испански
по хиш <u>п</u> аньску?	— po hiszpańsku? // —
– по-немецки
по неме <u>ц</u> ку?	— po niemiecku? // —
2. Да	2. Tak. // 2. Так.
3. Вы (меня, нас) не понимаете?
rozumie? // 3. Чы П <u>а</u> н(и) мне (нас) розуме?	3. Czy Pan(i) mnie (nas)
4. Нет	4. Nie. // 4. Не.
5. Я немного понимаю
Тр <u>о</u> х ^{ем} розумем.	5. Trochę rozumiem. // 5.
6. Я вас (не) понимаю
Nie rozumiem Pana / Pani. // 6. Розумем П <u>а</u> на /
П <u>а</u> ни.	6. Rozumiem Pana / Panią.
П <u>а</u> н ^{ем} . Не розумем П <u>а</u> на /
7. Что он (она) говорит?
он (о <u>н</u> а) муви?	7. Co on (ona) mówi? // 7. Цо
8. Что он (они) сказал (-и)?
powiedzieli? // 8. Цо он повед ^з ял? Цо о <u>н</u> и	8. Co on powiedział? Co oni
повед ^з ели?
9. Повторите, пожалуйста, еще раз
raz. // 9. Пр <u>о</u> ш ^{ем} пофтужыть е <u>щ</u> э рас.	9. Proszę powtórzyć jeszcze
10. Простите, вы меня неправильно поняли
mnie niewłaściwie / źle zrozumiał(a).
П <u>а</u> н(и) мне невла <u>с</u> тьиве / з <u>ь</u> ле зрозум <u>я</u> л(а).	10. Proszę wybaczyć, Pan(i)
// 10. Пр <u>о</u> ш ^{ем} выбачыть,
11. Я прошу вас объяснить
(objaśnić). // 11. Пр <u>о</u> ш ^{ем} ми вытлумачыть	11. Proszę mi wytłumaczyć
(об <u>ъ</u> яснить).
12. У вас есть переводчик?
przewodnika? // 12. Чы ма ^{ем} П <u>а</u> ньст <u>ф</u> о пшэвод <u>н</u> ика?	12. Czy mają Państwo
13. Пригласите, пожалуйста, переводчика
// 13. Пр <u>о</u> ш ^{ем} за <u>п</u> росить тлумача.	13. Proszę zaprosić tłumacza.
14. Прошу перевести на украинский (русский)
język ukraiński (rosyjski). // 14. Пр <u>о</u> ш ^{ем}
язык
украиньски (рос <u>ы</u> йски).	14. Proszę przetłumaczyć na
пшэтлумачыть на й ^{ен} зык

СЛУЖБА МИЛИЦИИ / SŁUŻBA MILICYJNA (POLICYJNA)

IV. ГОРОД, ТУРИСТ, ОБЩЕСТВЕННЫЙ ПОРЯДОК / MIASTO, TURYSTA, PORZĄDEK PUBLICZNY

1. ОРИЕНТИРОВКА В ГОРОДЕ / ORIENTACJA W MIEŚCIE

1. Как называется...?

си^{ем} называ ...

- эта улица
улица?
- эта площадь
пляц?
- это шоссе
шоса?
- эта деревня
весь?
- этот город (городок)
(miasteczko)? // — то място (мястэчко)?
- этот населенный пункт
— та мейсцовосьть?

2. Эта улица называется...

улица ...

3. Как проехать, пройти...?

// 3. Як доехать (дойсьть) до ...

4. Как (нам) пройти (проехать)...?

... // 4. Як мамы доехать (дойсьть) до ...

- в центр города
// — до цэнтрум мяста?
- на главную улицу
— до глывнэй улицы?
- на площадь...
напляц ...?
- на проспект...
- до проспэку ...?
- на...вокзал
на дво́жэц ...?
- в аэропорт
лётніска?
- в музей
до музэум?
- в церковь
косьтёла?

1. Jak się nazywa ... // 1. Як

— ta ulica? // — та

— ten plac? // — тэн

— ta szosa? // — та

— ta wieś? // — та

— to miasto

— ta miejscowość? //

2. To jest ulica ... // 2. То ест

3. Jak dojechać (dojść) do ...?

4. Jak mamy dojechać (dojść)

— do centrum miasta?

— do głównej ulicy? //

— na plac ...? // —

— do prospektu ...? //

— na dworzec ...? // —

— do lotniska? // — до

— do muzeum? // —

— do kościoła? // — до

- к ближайшему почтамту
budynku poczty? // — до найблишшэго будынку
- к универмагу (супермаркет)
(supermarketu)? // — до склепу (супэрмаркэту)?
5. Как лучше доехать до...?
...// 5. Як наилепей доехать до ...
- посольства
амбасады?
— консульства
консуляту?
— гостиницы
хотэлю?
6. Можно проехать...до остановки...
przystanku ... // 6. Можна доехать ...
- автобусом №...
— аутобусэм нумэр ...
— троллейбусом №...
— тролейбусэм нумэр ...
— на трамвае №...
— трамваем нумэр ...
7. Остановка за углом направо (налево, прямо, через улицу)
8. Сделайте пересадку на автобус (трамвай, троллейбус)
się przesiąść na autobus (tramwaj, trolejbus).
- Тшэба си^{ем} пшэси^{он}сьть на аутобус (трамвай,
- do najbliższego
почты?
— do sklepu
5. Jak najlepiej dojechać do
- ambasady? // —
— konsulatu? // —
— hotelu? // —
6. Można dojechać ... do
- до пшыстанку ...
— autobusem nr ... //
— trolejbusem nr ... //
— tramwajem nr ... //
7.
Przystanek
jest za
rogiem na
prawo (na
lewo, na
wprost, za
następną
ulicą). // 7.
Пшыстанэ
к ест
зарогем
направо
(налево,
навпрост,
за
наст^{ем}пн^{ом}
улиц^{ом}).
8. Trzeba
- // 8.

тролейбус).

9. Можно пройти...пешком прямо по улице...,

rójsć ... piechotą ulicą ...,

затем свернуть через один (два) квартал(а) направо (налево)

skręcić za dzielnicą (dwoma dzielnicami)

prawo (na lewo). // 9. Можна пуйсьць ... пехот^{ом}

потэм скр^{ен}тить за д^зельниц^{ом} (двома

д^зельницами) направо (налево).

10. Это совсем рядом

bardzo blisko. / To całkiem niedaleko.

То бард^зо блиско. / То цалкем недалёко.

Как найти дорогу в незнакомом городке? / Jak odnaleźć drogę w nieznanym miasteczku?

1. Я сбился с пути (заблудился)
(zabłądziłem). // 1. Згубилэм дрог^{ем}

2. Как мне добраться до...?
// 2. Як си^{ем} достать до ...?

3. Можете ли вы указать мне (нам) дорогу?
pokażać nam drogę do ...? // 3. Чы можэ

нам дрог^{ем} до ...?

4. Вы едете в другом направлении
przeciwnym kierunku. // 4. Пан(и) еде

керунку.

5. Вам нужно доехать до остановки... и пересечь на...
do przystanku ... i przesiąść się na ...

доехать до пшыстанку ... и пшэс^{ен}сть си^{ем} на... — трамвай №

— tramwaj nr ... // — трамвай нумэр ...

— троллейбус №

// — троллейбус нумэр ...

— метро

мэтро.

6. Возьмите такси

pojedzie taksówką. / Niech Państwo wezmą

Пан(и) поёде таксуфк^{ом}. / Нех Паньстфо

9. Można

potem

na

улиц^{ом},

10. To

// 10.

1. Zgubiłem drogę

(забл^{он}д^зилэм).

2. Jak się dostać do ...?

3. Czy może Pan / Pani

Пан(и) показать

4. Pan(i) jedzie w

фпшэтивным

5. Musi Pan(i) dojechać

// 5. Муси Пан(и)

6. Niech Pan(i)

taksówkę. // 6. Нех

Где находится...? / Gdzie się znajduje?

1. Где находится «Гостиница для зарубежных судей»?	1. Gdzie się znajduje „Hotel dla sędziów z zagranicy”?
1. Где си ^{ем} для с ^{ен} дюф ззаграницы?	знайдуе «Хотэль
2. Где находится...?	2. Gdzie się znajduje...
// 2. Где си ^{ем} знайдуе ...	
отделение милиции	— jednostka
(posterunek) milicji? // — едн ^{остка} (постэрунэк)	
	милици?
— справочное бюро	— punkt
informacyjny? // — пункт информац ^{ыйны} ?	
— стадион	— stadion? // —
стадион?	
— кинотеатр	— kino? // —
кино?	

Где можно купить, заказать, обменять...? / Gdzie można kupić, zamówić, wymienić...?

1. Где можно купить...	1. Gdzie można kupić ... // 1. Где
можна купить ...	
— в магазине...на улице...	— w sklepie ... na ulicy ...?
// — фсклепе ... наулицы ...?	
2. Где можно купить газеты?	2. Gdzie można kupić gazety? // 2.
Где можна купить газэты?	
— в любом газетном киоске	— w każdym kiosku z
gazetami / z prasą. // — фкаждым киоску згазэтами	/ спрас ^{ом} .
3. Где можно заказать билеты...?	3. Gdzie można zamówić bilety ... //
3. Где можна замувить билэты ...	
— на футбольный матч	— na mecz piłki nożnej? // —
на мэч пилки ножнэй?	
— на концерт	— na koncert? // — на
концэрт?	
— в театр	— do teatru? // — до театру?
4. Где можно обменять валюту?	4. Gdzie można wymienić walutę? //
4. Где можна выменить валют ^{ем} ?	
Вам следует обратиться в бюро	5. Musi się Pan(i) / Muszą się
Raństwo zwrócić do hotelowego biura obsługi	(recepcji). // 5. Муси си ^{ем} Пан(и)
обслуживания (рецепцию) гостинницы	
/ Муш ^{ом} си ^{ем} Паньстфо зврутить	

(рэцэпцы).

Местожительство / Miejsce zamieszkania

1. Где вы живете (остановились)?
Państwo mieszkają?

Gdzie się Państwo zatrzymali?

затшымал(а)? / Где си^{ем} Па́ньстфо затшымали?

2. Я живу...
— в отеле

1. Gdzie Pan(i) mieszka? Gdzie

/ Gdzie się Pan(i) zatrzymał(a)? /

// 1. Где си^{ем} Па́н(и)

2. Mieszkam ... // 2. Мешкам ...
— w hotelu. // — фхотэлю.

Указания и ответы милиционера / Wskazówki i odpowiedzi milicjanta (policjanta)

1. Идите (езжайте)...

... // 1. Прош^{ем} исьть (ехать) ...

— прямо (направо, налево, в обратном направлении)
prawo, na lewo, w przeciwnym kierunku!

(направо, налево, фпшэтивным керунку)!

— по этой улице
т^{ом} улиц^{ом}!

— до следующего перекрестка
skrzyżowania! // — до наст^{ем}пнэго

1. Proszę iść (jechać)

— prosto (na

// — просто

— tą ulicą! // —

— do następnego

skrzyżowania!

2. Заверните за угол

róg! // 2. Прош^{ем} скр^{ен}тить заруг!

3. Перейдите через улицу (площадь)

plac (ulicę)! // 3. Прош^{ем} пшэйсьть пшес пляц

4. Отсюда вторая улица направо (налево)

prawo (na lewo)! // 4. Ст^{онт} друга улица

5. Вам следует пройти до (к)...

.../ Muszą Państwo dojść do ...

Муш^{ом} Па́ньстфо дойсьть до ...

6. Идите...

Прош^{ем} ...

— по ходу автобуса (троллейбуса, трамвая)
jedzie autobus (trolejbus, tramwaj). // — исьть

аутобус (тролейбус, трамвай).

2. Proszę skręcić za

3. Proszę przejść przez

(улиц^{ем})!

4. Stąd druga ulica na

направо (налево)!

5. Musi Pan(i) dojść do

// 5. Муси Па́н(и) /

6. Proszę ... // 6.

— iść tak, jak

так, як еде

— назад

(cofnąć się). // — заврутить (цофн^{он}ть си^{ем}).

7. Через два перекрестка (квартала) сверните налево
skrzyżowaniach (dzielnicach) trzeba skręcić w lewo.

скжыжованях (дельницах) тшэба скр^{ен}тить влево.

8. Вы можете доехать автобусом
autobusem (trolejbussem, tramwajem).

(троллейбусом, трамваем, на метро)
доехать аутобусэм (тролейбусэм, трамваем).

9. Можно доехать на электричке с...вокзала
kolejką elektryczną z dworca ... // 9. Можна

электрычн^{ом} здворца ...

10. Ходит автобус?

/ jeździ? // 10. Чы аутобус курсуе? / езьди?

11. Вот ваш автобус (троллейбус, трамвай)

/Państwa autobus. // 11. Ото Пана / Пани

аутобус (тролейбус, трамвай).

12. Дом №...находится на той стороне улицы
... znajduje się po tamtej stronie ulicy.

(будынэк) нумэр ... знайдзе си^{ем} потамтэй строне

— zawrócić

7. Po dwóch

// 7. По двух

8. Można tam dojechać

// 8. Можна там

9. Można dojechać

доехать коле^{йк}^{ом}

10. Czy autobus kursuje

11. Oto Pana / Pani

/ Паньстфа

12. Dom (budynek) nr

// 12. Дом

улицы.

2. ОХРАНА ОБЩЕСТВЕННОГО ПОРЯДКА / OCHRONA PORZĄDKU PUBLICZNEGO

Меры безопасности / Środki bezpieczeństwa

1. Куда звонить при пожаре?
wybrać, gdy się pali? // 1. Яки нумэр тшэба пали?	1. Jaki numer trzeba wybrać, gdy się ^{ем} pali?
2. При пожаре звоните 101
zadzwoń pod 101.

тшэба зад ³ вонить пот сто один. | 2. Jak jest pożar, trzeba

// 2. Як ест пожар, |
| 3. Как позвонить в милицию?
milicję? // 3. Як зад ³ вонить на милици ^{ем} ? | 3. Jak zadzwoń na |
| 4. В милицию звоните по телефону 102
milicję, trzeba wybrać 102. // 4. Жэбы милици ^{ем} , тшэба выбрать сто два. | 4. Żeby zadzwoń na

зад ³ вонить на |
| 5. Как вызвать скорую помощь?
// 5. Як вэзвать карэtk ^{ем} ? | 5. Jak wezwać karetkę? |
| 6. Для вызова скорой помощи звоните 103
karetkę, trzeba zadzwoń pod 103.

карэtk ^{ем} , тшэба зад ³ вонить под сто тшы. | 6. Żeby wezwać

// 6. Жэбы вэзвать |

Соблюдение общественного порядка / Przestrzeganie porządku publicznego

1. Господа, вы нарушаете общественный порядок
porządek publiczny! // 1. Панове наруша ^{ем} | 1. Panowie naruszają

пож ^{он} дэк публичны. |
| 2. Прошу прекратить!
Прош ^{ем} пшэстать! | 2. Proszę przestać! // 2. |
| 3. В чем дело?
Оцо ходи? | 3. O co chodzi? // 3. |
| 4. Кто это сделал?
Кто то зробил? | 4. Kto to zrobił? // 4. |
| 5. Кто свидетель?
Kto może zaświadczyć? // 5. Кто ест

можэ засьвятчыть? | 5. Kto jest świadkiem?

сьвядкем? Кто |
| 6. Куда ушел (убежал) нарушатель?
sprawca? // 6. Док ^{он} т утекл справца? | 6. Dokąd uciekł |
| 7. В метро (автобусе, троллейбусе, трамвае)
trolejbusie, tramwaju) nie wolno palić
не разрешается курить (сорить) | 7. W metrze (autobusie,

(śmiecić). // 7. |

- Вмэ́тшэ (аутобүсе, трөлейбүсе, трамваю)
8. Здесь курить не разрешается
palić! Palenie zabronione! // 8. Тутай не вольно
палить! Палене
забрононэ!
9. Прошу предъявить...
9. Прош^{ем} оказать ...
— ваши документы
dokumenty. // — сфое докумэнты.
— паспорт
paszport.
— удостоверение личности
tożsamości. // — довут тошсамосьти.
10. Вы (грубо) нарушили общественный порядок
oczywisty naruszył(a) Pan(i) porządek publiczny.
очывисты нарушыл(а) Пан(и) пож^{он}дэк
публичны.
11. Я должен составить протокол
protokół. // 11. Муш^{ем} спож^{он}дить протокул.
12. Прошу его подписать
// 12. Прош^{ем} го потписать.
13. Я должен доставить вас в отделение милиции
doprowadzić do jednostki milicji
(na posterunek). // 13. Муш^{ем} Пана / Пани^{ом}
допровадить
милици (на постэрунэк).
14. Прошу следовать со мной
Pan (Pani) pozwoli ze mną! // 14. Прош^{ем} зэмн^{ом}!
зэмн^{ом}!
15. Садитесь в автомашину
samochodu! // 15. Прош^{ем} до самоходу!
16. Выходите из автомобиля
samochodu! // 16. Прош^{ем} выйсьть ссамоходу!
17. Пройдите к начальнику
pójść do naczelnika! // 17. Прош^{ем} си^{ем} удать
начэльника!
18. Прошу вас подчиниться требованию
podporządkować żądaniom administracji! администрации
// 18. Прош^{ем} си^{ем} потпож^{он}тковать ж^{он}данём
администраци!
8. Tutaj nie wolno
9. Proszę okazać ... //
— swoje
— paszport. // —
— dowód
10. W sposób
// 10. Фспосуп
11. Muszę sporządzić
12. Proszę go podpisać.
13. Muszę Pana / Panią
14. Proszę ze mną! /
/ Пан(и) позволи
15. Proszę do
16. Proszę wyjść z
17. Proszę się udać /
/ пуйсьть до
18. Proszę się

19. Вход на стадион в нетрезвом виде не разрешается
w stanie nietrzeźwym jest zabronione!

19. Wejście na stadion

стадион фстане нетшэзьвым ест забронёнэ!

// 19. Вэ́йсьте на

Приметы человека (внешность, возраст) / Wygląd (cechy) człowieka

1. Какого цвета у него волосы?
włosy? // 1. Якего колёру с^{ом} его влосы?

1. Jakiego koloru są jego

2. Он (она)...

2. On(a) jest ... // 2. Он(а) ест

...

— блондин(-ка)
blondynka. // — блёндынэм / блёндынк^{ом}.

— blondynem /

— шатен(-ка)
// — шатынэм / шатынк^{ом}.

— szatynem / szatynką.

— брюнет(-ка)
// — брунэтэм / брунэтк^{ом}.

— brunetem / brunetką.

— рыжий(-ая)
руды / руда.

— rudy / ruda. // —

— седой(-ая)
сивы / сива

— siwy / siwa. // —

3. Какого цвета у него (нее) глаза?
oczy? // 3. Якего колёру с^{ом} его (ей) очы?

3. Jakiego koloru są jego (jej)

4. Карие (черные, голубые, серые)
szare). // 4. Пивнэ (чарнэ, бл^энитнэ, шарэ)

4. Piwne (czarne, błękitne,

5. Какого он (она) роста?
// 5. Якего ест он(а) взросту?

5. Jakiego jest on(a) wzrostu?

6. Маленького (высокого, среднего) роста
średniego) wzrostu. // 6. Ест нискего

6. Jest niskiego (wysokiego,

взросту.

(высокего, сьрэднего)

7. Как он (она) был(-а) одет(-а)?
па)? // 7. Як он(а) был убраны(-на)?

7. Jak on(a) był(a) ubrany(-

8. На нем (ней) был костюм
(palto, sukienkę, marynarkę)

8. Miał(a) na sobie garnitur

// 8. Мял(а) на собе гарнитур (пальто,

(пальто, платье, пиджак).

сукенк^{ем}, марынарк^{ем}).

9. Какого цвета?
Якего колёру?

9. Jakiego koloru? ... // 9.

— серый
шарэго.

— szarego. // —

— черный
чарнэго.

— czarnego. // —

— коричневый
бр^{он}зовэго.

— brązowego. // —

– бежевый
бэжовэго.	— beżowego. // —
– красный
чэрвонэго.	— czerwonego. // —
– зеленый
зелёнэго.	— zielonego. // —
– желтый
жултэго.	— żółtego. // —
10. На нем (ней) был костюм
kostium ... // 10. Мял(а) на собе гарнитур
– в полоску
фпаски,	/ ко ^с тьюм ...
— w paski, // —
– в клетку
фкратк ^{ем} ,	— w kratkę, // —
– в горошек
вгрошки.	— w groszki. // —
11. Сколько ему (ей) приблизительно лет?
przybliżeniu lat? // 11. Иле он(а) можэ меть
12. Он (она) молодой(-ая), старый(-ая),
stary(-ra), w średnim wieku.
средних лет
да), стары(-ра), фсьредним веку.
13. Ему (ей) около 25, 30, 35, 40, 45, 50
45, 50 lat. // 13. Ма околo двудесту пи^{ен}тю,
пи^{ен}тю, чтэрдесту, чтэрдесту пи^{ен}тю,
11. Ile on(a) może mieć w
фпшыближэню лят?
12. On(a) jest młody (-da),
// 12. Он(а) ест млoды(-
13. Ma około 25, 30, 35, 40,
тшыдесту, тшыдесту
пи^{ен}десэнтю лят.

Соблюдение тишины / Zachowanie ciszy

1. Господа, уже позднее время
różno! // 1. Прош ^{ем} Паньстфа, ест юш пузьно!	1. Proszę Państwa, jest już
2. На улице (здесь) нельзя...
... // 2. На улицы (тутай) не вольно ...	2. Na ulicy (tutaj) nie wolno
– громко петь
глосьно сыпевать.	— głośno śpiewać. // —
– включать на большую громкость
magnetofonu na cały regulator. // — наставять магнитофон
магнэтофону на цалы рэгулятор.	— nastawiać
3. Пожалуйста, не шумите
Прош ^{ем} не халасовать!	3. Proszę nie hałasować! // 3.
4. Пожалуйста, не кричите
Прош ^{ем} не кшычэть!	4. Proszę nie krzyczeć! // 4.

Соблюдение чистоты / Przestrzeganie czystości

1. Здесь нельзя...
Тутай не <u>во</u> льно ...
— сорить
с <u>ь</u> метить!
— курить
— палить пап <u>е</u> росуф! | 1. Tutaj nie wolno ...// 1.

— śmiecić! // —

— palić papierosów! // |
| 2. Не бросайте...
Прош ^{ем} не жуцать ...
— окурки
недопалкуф!
— бумагу
пап <u>е</u> руф! | 2. Proszę nie rzucać ... // 2.

— niedopałków! // —

— papierów! // — |
| 3. Не оставляйте после себя...
sobie ... // 3. Прош ^{ем} не позоставять

— Мусор
с <u>ь</u> мети!
— газеты
— бутылки
бут <u>э</u> лек!
— бумажные стаканчики
kubeczków! // — пап <u>е</u> ровых куб <u>э</u> чкуф! | 3. Proszę nie pozostawiać po
po <u>с</u> обе ...
— śmieci! // —

— gazet! // — г <u>э</u> зэт!
— butelek! // —

— papierowych |
| 4. Не загрязняйте тротуары
chodników! // 4. Прош ^{ем} не зас <u>ь</u> мецать ходни <u>к</u> уф! | 4. Proszę nie zaśmiecać |
| 5. Пользуйтесь урнами для мусора
pojemników / koszy! // 5. С <u>ь</u> мети про <u>ш</u> ^{ем}

ко <u>ш</u> ы! | 5. Śmieci proszę wrzucać do

вжуцать до поемни <u>к</u> уф / |

Предупреждение / Ostrzeżenie

1. Здесь разрешено (запрещено) производить киносъемку
Tutaj (nie) wolno nakręcać / kręcić film(u).

1. Тутай (не) <u>во</u> льно накр ^{ен} цать / кр ^{ен} цить

фи <u>л</u> ьм(u).

2. Можно фотографировать (снимать на киноплёнку, зарисовывать)...
Można fotografować (filmować, rysować) ...

2. Мо <u>ж</u> на фотогра <u>ф</u> о <u>в</u> ать (фильмо <u>в</u> ать,

рысо <u>в</u> ать) ...

3. Господа, обменивать иностранную валюту запрещается
Proszę Państwa, tutaj zabrania się wymiany | 1.

2.

3. |
|--|--|

obcej waluty! // 3. Прош^{ем} Паньстафа, тутай

забра^{ня} си^{ем} вымяны опцей валюты.

4. Здесь разрешено обменивать валюту 4.
Tutaj wolno wymieniać walutę!

//

4. Тутай вольно выменять опц^{ом} валют^{ем}.

5. Прошу вас пройти со мной в отделение милиции 5.
Proszę udać się ze mną do jednostki milicji
для выяснения этого вопроса
(na posterunek), aby wyjaśnić tę sprawę!

//

5. Прош^{ем} удал^ь си^{ем} зэмн^{ом} до едностки

милици, абы выяснить т^{ем} справ^{ем}.

V. ГОСУДАРСТВЕННАЯ АВТОИНСПЕКЦИЯ (ГАИ) / SŁUŻBA RUCHU DROGOWEGO

1. Дорожные знаки / Znaki drogowe

1. Пешеходный переход
Пшэйсьте для пешых.	1. Przejście dla pieszych. // 1.
2. Пешеходное движение запрещено
руху пешых.	2. Zakaz ruchu pieszych. // 2. Закас
3. Проезд без остановки запрещен
zabroniony! / Stop! // 3. Пшэяст бэс
Стоп!	3. Przejazd bez zatrzymania się —
затшыманя си ^{ем} — забронёны! /
4. Направление объезда препятствия
4. Керунэк объязду пшэшкоды.	4. Kierunek objazdu przeszkody. //
5. Одностороннее движение
еднокерунковы.	5. Ruch jednokierunkowy. // 5. Рух
6. Движение в два ряда
двукерунковы.	6. Ruch dwukierunkowy. // 6. Рух
7. Берегись поезда
пот ^{ен} к!	7. Uwaga, pociąg! // 6. Увага,
8. Этот дорожный знак означает...	8. Ten znak drogowy oznacza ... //
8. Тэн знак дрог ^{овы} означа ...	
9. Движение запрещено	9. Zakaz ruchu. // 9. Закас руху.
10. Ограничение скорости
Ограничэне пр ^{ен} ткос ^{ьти} .	10. Ograniczenie prędkości. // 10.

11. Прочие опасности
И ^{ннэ} небеспечэ ^н стьфо.	11. Inne niebezpieczeństwo. // 11.
12. Автомобильное движение запрещено
silnikowuch. // 12. За ^{кас} ру ^{ху} по ^{язду} ф сильнико ^в ых.	12. Zakaz ruchu pojazdów
13. Ремонтные работы
на дро ^д э.	13. Roboty na drodze. // 13. Роботы
14. На ^п равление объезда препятствия	14. Kierunek objazdu przeszkody.
15. Обязательное направление движения
lewo, prosto, z prawej strony znaku).	15. Nakaz jazdy ... (np. w prawo, w
	// 15. На ^{кас} я ^{зды} ...
(напшы ^к лат ф ^п раво, вле ^{во} , про ^{сто} , справ ^э й стро ^{ны}
зна ^{ку} .	

2. Нарушение правил дорожного движения / Naruszenie (łamanie) zasad ruchu drogowego

1. Пожалуйста, предъявите удостоверение
1. Попрош ^{ем} о право я ^{зды} !
на управление автомобилем	1. Poproszę o prawo jazdy! //
2. Вы нарушили правила...
... // 2. Нар ^у шил(а) П ^{ан} (и) заса ^д ы ...	2. Naruszył(a) Pan(i) zasady
— дорожного движения
— ру ^{ху} дро ^{го} во ^э го.	— ruchu drogowego. //
— маневрирования
manewru. // — вы ^к о ^н ыва ^н ия ман ^э вру.	— wykonywania
— проезда перекрестка
skrzyżowanie. // — пшэ ^я зду пшэс скжыжова ^н е.	— przejazdu przez
— обгона
выпшэд ^з а ^н я.	— wyprzedzania. // —
3. Вы нарушили требования запрещающего
zakazu. // 3. Нар ^у шил(а) П ^{ан} (и) знак за ^{ка} зу.
дорожного знака	3. Naruszył(a) Pan(i) znak
4. Я предупреждаю вас
Państwa! // 4. Остшэ ^г ам П ^{ан} а	4. Ostrzegam Pana / Panią /
	/ П ^{ан} ^{ем} / П ^{ан} ьстфа!
5. Вы...	5. Pan(i) ... // 5. П ^{ан} (и) ...
— выехали на левую сторону дороги
stronę jezdni. // — зъеха ^л (а) на лэ ^в ^{ом}	— zjechał(a) na lewą
— не переключили свет фар
Pan(i) świateł podczas wymijania.
при встрече с автомашиной
П ^{ан} (и) сьфятэл потчас вымiania. | — nie przełączył(a)

// — не пшэл ^{он} чыл(а) |
| 6. Вы совершили обгон... | 6. Wyprzedził(a) Pan(i) ... // |
| 6. Выпшэд ^з ил(а) П ^{ан} (и) ... | |

— в непосредственной близости
bliskości / zbyt blisko nadjeżdżającego
встречного транспорта
pojazdu / bez zachowania bezpiecznej odległości.

вбэспосьрэдней блискосьти / збыт блиско
знапшэтифка поязду / бэззахованя бэспечнэй

— на крутом повороте
// — на остром закр^{ен}те.

— на спуске
стоку.

7. Вы не выполнили предписаний дорожных
drogowy. // 7. Злэкцэважыл Пан(и)

знаков

8. Вы следуете на неисправной машине
autem. // 8. Еде Пан(и) неисправным аутэм.

9. Необходимо составить акт о техническом
sporządzić protokół stanu technicznego pojazdu.

состоянии автомобиля

спож^{он}дить протокул стану тэхнічнэго поязду.

10. Прошу дать письменное объяснение
wyjaśnienie na piśmie! // 10. Прош^{ем} спож^{он}дить

11. Я должен составить протокол о нарушении
wykroczeniem muszę sporządzić protokół.

звыкročэнем муш^{ем} спож^{он}дить протокул.

12. Прошу вас следовать за мной для медицинского
celu przeprowadzenia badania lekarskiego.

освидетельствования

зэмн^{ом} фцэлю пшэпровад^эня

13. Я задерживаю ваш автомобиль
pojazd! // 13. Затшыму^{ем} Паньски прояст!

14. Я отстраняю вас от управления автомобилем
kierować pojazdem. // 14. Не можэ Пан(и)

15. Машина будет находиться в...
znajdować w ... // 15. Самохут б^{ен}де си^{ем}

16. За нарушение правил дорожного движения
drogowego zostanie Pan(i) ukarany(-na)

— w bezpośredniej

z naprzeciwka

// —

надъезд^{жа} ^{ен}цэго

одлэглосьти.

— na ostrym zakręcie.

— na stoku. // — на

7. Zlekceważył(a) Pan(i) znak

знак дроговы.

8. Jedzie Pan(i) niesprawnym

9. Trzeba koniecznie

// 9. Тшэба конечне

10. Proszę sporządzić

выяснэне на письме.

11. W związku z

// 11. Взви^{он}ску

12. Proszę się udać ze mną w

// 12. Прош^{ем} си^{ем} удать

баданя лэкарскаго.

13. Zatrzymuję Pański

14. Nie może Pan(i) dalej

далей керовать пояздэм.

15. Samochód będzie się

знайдовать в ...

16. Za naruszenie zasad ruchu

вы подвергаетесь штрафу в размере...гривен
... hrywien. // 16. За нарушѐне засат руху

Пан(и) укараны(-на) мандатѐм

17. Я отбираю (задерживаю) ваше удостоверение
Pańskie /prawo jazdy. // 17. Затшыму^{ем}
на право управления автомобилем
право язды.

18. За ним вы должны явиться в ГАИ по адресу...

19. Вы не обратили внимания на красный
uwagi na czerwone (żółte) światło. // 19. Не
зврутил(а) Пан(и) уваги на чѐрвонѐ (жултѐ) сьфятло.

20. Вы очень неосторожны
nieostrożny(-na). // 20. Ест Пан(и) бард³о

21. Вы можете сбить (задавить) пешехода
potrącić (przejechać) pieszego. // 21. Мук Пан

(пшѐхать) пешѐго.

22. Вы превысили скорость
dopuszczalną prędkość. // 22. Пшѐкрочыл(а)

пр^{ѐн}ткосьть.

23. Здесь ведутся дорожные работы
roboty na drodze / roboty drogowe.

провад³онѐ роботы на дрод³ѐ / роботы дроговѐ.

24. Я должен вас оштрафовать
wystawić mandat. // 24. Муш^{ем} Пану / Пани

25. Получите квитанцию
// 25. Прош^{ем}, ѐто покфитованѐ.

26. Прошу вас соблюдать правила движения
ruchu drogowego. // 26. Прош^{ем} пшѐстшѐгать

mandatem w wysokości

дроговѐго зостанѐ

ввысоко^{сь}ти ... хрывен.

17. Zatrzymuję Pana / Pani /

Пана / Пани / Паньске

18. Po prawo jazdy proszę się
zgłosić do Państwowej
Inspekcji
Samochodowej przy ulicy
... // 18. По право язды
прош^{ем} си^{ем}
зглосить до
Пантстфѐвѐй Инспѐкци
Самоходѐвѐй пши
улицы ...

19. Nie zwrócił(a) Pan(i)

(желтый) свет

20. Jest Pan(i) bardzo

неострожны(-на).

21. Mógł Pan / mogła Pani

/ могла Пани потр^{он}тить

22. Przekroczył(a) Pan(i)

Пан(и) допушальн^{ом}

23. Tutaj są prowadzone

// 23. Тутай с^{ом}

24. Muszę Panu / Pani

выставить мандат.

25. Proszę, oto pokwitowanie!

26. Proszę przestrzegać zasad

засат руху дороговэго.

27. Вы отклонились от маршрута
Pan(i) z trasy. // 27. Збочыл(а) / Зъехал(а)

28. Прошу следовать по маршруту
trasą. // 28. Прош^{ем} ехать згодне страс^{ом}.

27. Zboczył(a) / Zjechał(a)

Пан(и) страсы.

28. Proszę jechać zgodnie z

3. Безопасность движения / Bezpieczeństwo ruchu

1. С какой скоростью здесь можно ехать?
jechać? // 1. Зьяк^{ом} пр^{эн}ткосът^{ём} можна

2. 60 км. в час
килёмэтруф на годин^{ем}.

3. Со скоростью, обеспечивающей безопасность
bezpieczeństwo ruchu. // 3. Спр^{эн}ткосът^{ём}
движения

бэспечэньство руху.

4. Где находится ближайшая автостоянка?
parking? // 4. Где ест найблишшы паркинг?

1. Z jaką prędkością można

jechać?

2. 60 km/h // 2. Шэсьдес^{энт}

3. Z prędkością zapewniającą

zapewnian^{энт}ом

4. Gdzie jest najbliższy

Указания, обеспечивающие безопасность / Wskazówki zapewniające bezpieczeństwo

1. Прошу остановиться
zatrzymać! // 1. Прош^{ем} си^{ем} затшымать!

2. Поставить автомобиль на обочину
na roboczu! // 2. Прош^{ем} поставитъ ауто

3. Езжайте, пожалуйста, прямо
(na lewo, na prawo, do tyłu)! // 3. Прош^{ем}
(налево, направо, назад)

(налево, направо, дотылу)!

4. Попытайтесь устранить неисправность
spróbuje usunąć usterkę! // 4. Нех Пан(и) спрубѹе

5. Дайте, пожалуйста, сигнал (фарами)
światłami drogowymi! // 5. Прош^{ем} дать сыгнал

дороговыми.

6. Предъявите ваше удостоверение на право
jazdy do kierowania samochodem osobowym!

управления автомобилем
право jazdy до керованя самоходэм

1. Proszę się

2. Proszę postawić auto

на побочу!

3. Proszę jechać prosto

ехать просто

4. Niech Pan(i)

усун^{онт}ть устэрк^{ем}.

5. Proszę dać sygnał

сьфятлами

6. Proszę okazać prawo

// 6. Прош^{ем} оказатъ

особовым!

7. У меня его нет с собой
jazdy przy sobie. // 7. Не мам права язды пшы

8. Есть ли у вас другие документы?
dokumenty? // 8. А чы ма Пан(и) иннэ

9. К сожалению, нет

9. Нестэты, не мам.

10. Движение в Украине...

... // 10. Рух на Украине ...

— правостороннее

prawostronny. // — ест правостронны.

— очень интенсивное

intensywny. // — ест бард³о интэнсывны.

11. Смотрите вперед

przodu! // 11. Прош^{ем} патшэть допшоду!

12. Будьте...

Прош^{ем} ...

— внимательны

уважать!

— осторожны

ostrożność! // — заховать острожність!

13. Вы должны соблюдать правила уличного движения
powinna Pani przestrzegać przepisów drogowych!

// 13. Повинен Пан / повинна Пани пшэстшэгать

пшэписуф

14. Вы должны ждать, пока не зажжется зеленый свет

15. Помните следующее: ходите только по тротуарам!
aby chodzić tylko po chodnikach! // 15. Прош^{ем}

ходить только по ходниках!

16. Переходите улицу по пешеходным переходам
przechodzić tylko po pasach! // 16. Пшэс

пшэходить только по пасах!

7. Nie mam prawa

собе.

8. A czy ma Pan(i) inne

докумэнты?

9. Niestety, nie mam. //

10. Ruch na Ukrainie

— jest

— jest bardzo

11. Proszę patrzeć do

12. Proszę ... // 12.

— uważać! // —

— zachować

13. Powinien Pan /

дроговых.

14. Powinien Pan /
powinna Pani
zaczekać, aż się
zapali zielone
światło. // 14.

Повинен Пан /
повинна Пани
зачэкать, аш си^{ем}
запали зелёнэ
сьфятло.

15. Proszę pamiętać,

памі^{ен}татъ, абы

16. Przez ulicę należy

улиц^{ем} належы

17. Посмотрите сначала налево
na lewo! // 17. Попачте найперф налево!
18. Если вы уверены, что дорога свободна, переходите
że droga jest wolna, można przechodzić.

си^{ем}, жэ дрога ест вольна, можна

19. На середине улицы остановитесь и посмотрите
trzeba się zatrzymać i spojrzeć w prawo.

направо
ездни тшэба си^{ем} затшымать и спойжэть

20. Переходите улицу только...
należy przechodzić tylko ... // 20. Пшэс ездн^{ем}

пшэходить тылько ...

- сзади стоящего автобуса и троллейбуса
stojącego autobusu i trolejbusu. // — стылу
- аутобусу и тролэйбусу.
- впереди стоящего трамвая
stojącego tramwaju. // — спшоду сто^{ен}цэго

Запрещения / Zakazy

1. Не разрешается...

Забраня си^{ем} ...

- в таком состоянии управлять автомобилем
kierować autem. // — фтаким стане
- аутэм.
- продолжать движение
jazdę. // — контынуовать язд^{ем}.
- переходить улицу здесь
tym miejscu przez ulicę. // — пшэходить

пшэс улиц^{ем}.

2. Вас могут оштрафовать
mandat. // 2. Можэ Пан(и) заплатить

3. Стоянка здесь запрещена
zabroniony. // 3. Постуй ест тутай забронёны.

4. Поставьте машину на обочину
na roboczu! // 4. Прош^{ем} поставить ауто

17. Popatrzcie najpierw

18. Po upewnieniu się,

// 18. По упэвнению

пшэходить.

19. Na środku jezdni

// 19. Насьротку

фправо.

20. Przez jezdnię

належы

— z tyłu

сто^{ен}цэго

— z przodu

трамваю.

1. Zabrania się ... // 1.

— w takim stanie

керовать

— kontynuować

— przechodzić w

фтым мейсцу

2. Może Pan(i) zapłacić

мандат.

3. Postój jest tutaj

4. Proszę postawić auto

на побочу.

Разрешения / Pozwolenia

1. Это разрешено
To wolno! // 1. То ест дозволѐнэ! / То вольно!
2. Извините. Вы можете продолжать движение
Pan(i) jechać dalej. // 2. Пшэпрашам.

далеей.

Предостережения / Ostrzeżenia

1. Впереди...

Спшоду...

- интенсивное движение пешеходов
intensywny ruch pieszych, // — ест интэнсывны рух

- спортивные соревнования
zawody sportowe, // — одбыва^{ѐм} си^{ѐм}

спортовэ

- ремонт дороги
drogi. // — ест рэмонт дроги.

2. Скорость ограничена до... км в час
ograniczona do ... km/h . // 2. Пр^{ѐн}ткосць

до ... килѐмэтруф на годин^{ѐм}.

3. На этом участке скорость не должна
prędkość nie powinna przekraczać ... km/h.

превышать... км в час

пр^{ѐн}ткосць не повинна пшэкрачэць ...

годин^{ѐм}.

4. Это опасно

niebezpieczne. // 4. То ест небеспечнэ.

4. Направление движения / Kierunek ruchu

1. Прямо

2. Налево

2. Налѐво / влево.

3. Направо

// 3. Направо / фправо.

4. Назад

Дотылу.

5. По улице

5. Поворот, разворот / Skręt, zawracanie

1. Где можно сделать...?

Где можна ...

1. To jest dozwolone! /

2. Przepraszam. Może

Можэ Пан(и) ехэть

1. Z przodu ... // 1.

— jest

пешых,

— odbywają się

заводы

— jest remont

2. Prędkość została

зостала ограничона

3. Na tym odcinku

// 3. На тым оттинку

килѐмэтруф на

4. To jest

1. Prosto. // 1. Просто

2. Na lewo / w lewo. //

3. Na prawo / w prawo.

4. Do tyłu. // 4.

5. Ulicą. // 5. Улиц^{ѐм}.

1. Gdzie można ... // 1.

– левый поворот
 lewo? // — скр^{ен}тить влево?
 – свернуть направо
 prawo? // — скр^{ен}тить направо?
 2. Через 800 м (2 км)
 m (2 km). // 2. По пеше́ханию о́сьмьюсэ́т
 3. Где можно развернуться?
 zawrócić? // 3. Где мо́жно за́врутить?
 4. Здесь нельзя
 Тутай не во́льно.
 5. Через 500 м, пожалуйста
 przejechaniu 500 m. // 5. Мо́жна то зро́бить
 пи^{ен}түсэ́т мэ́труф.
 6. Разворот через 100 м впереди
 zawrócić po przejechaniu 100 m. // 6. Я́д^{он}ц
 за́врутить по пеше́ханию сту мэ́труф.

6. Ремонт, техобслуживание автомобиля / Remont, autoserwis

1. Где можно отремонтировать автомашину?
 naprawić auto? // 1. Где мо́жна напра́вить ау́то?
 2. По адресу...
 Под адрэ́сэм ...
 3. Где находится ближайшая станция техобслуживания?
 autoserwis? // 3. Где е́ст на́йбли́шшы
 4. До ближайшей станции техобслуживания... км
 5. Где ближайшая мастерская
 warsztat? // 5. Где е́ст на́йбли́шшы
 6. У меня поломалась машина
 samochód. // 6. За́псул ми си^{ем} самоху́т.
 7. Не заводится мотор?
 uruchomić silnika? // 7. Не мо́жна урухо́мить си́льни́ка.

— skręcić w
 — skręcić w
 2. Po przejechaniu 800
 мэ́труф.
 3. Gdzie można
 4. Tutaj nie wolno. // 4.
 5. Można to zrobić po
 по пеше́ханию
 6. Jadąc dalej, można
 да́лэй, мо́жна
 1. Gdzie można
 2. Pod adresem ... // 2.
 3. Gdzie jest najbliższy
 ау́тосэ́рвис?
 4. Do najbliższego
 autoserwisu jest ... km
 / są ... km.
 // 4. До
 на́йбли́шшэ́го
 ау́тосэ́рвису е́ст ...
 килё́мэ́труф
 / с^{ом} ...
 килё́мэ́тры.
 5. Gdzie jest najbliższy
 ва́рштат?
 6. Zepsuł mi się
 7. Nie można

8. Прокол в шине?
Пшэбита опона?
9. Нужна ли вам моя помощь?
Pan(i) mojej pomocy? // 9. Чы потшэбуе Пан(и)

10. Я вызову техническую помощь
techniczną (drogową). // 10. Вэзв^{ем} помоц

11. У вас (меня) забуксовала машина
zabuksował. // 11. Муй самохут забуксовал.

12. Произошла авария

12. Дошло до аварии.

13. Машина неисправна
nieprawny. // 13. Самохут ест несправны.

14. Ездить на ней опасно
samochodem jest niebezpieczna. // 14. Язда тым

небэспечна.

15. Неисправность устраню
usunięta. // 15. Устэрка зостала усун^{ен}та.

16. Вы можете продолжать движение
dalej. // 16. Можэ Пан(и) ехать dalej.

17. Где можно вымыть машину?
samochód? // 17. Где можна ўмыць самохут?

18. На станции техобслуживания. Вот адрес...
samochodów. Proszę, oto adres ...

опслуги самоходуф. Прош^{ем}, ото адрес ...

19. Техобслуживания производит станция на улице...
samochodów zajmuje się stacja przy ulicy ... (przy ...
(на ...километре дороги)

19. Опслуг^{ом} самоходуф займе си^{ем}

... (пшы ... килёмэтше дроги).

20. Знак показывает станцию техобслуживания.
stację obsługi samochodów. // 20. Знак фсказуе

самоходуф.

7. Заправка / Tankowanie

1. Мне необходимо заправить автомобиль
zatankować auto. // 1. Муш^{ем} конечно

8. Przebita opona? // 8.

9. Czy potrzebuje

mojej pomocy?

10. Wezwę pomoc

techniczną^{ом}.

11. Mój samochód

12. Doszło do awarii. //

13. Samochód jest

14. Jazda tym

самоходэм ест

15. Usterka została

16. Może Pan(i) jechać

17. Gdzie można umyć

18. Na stacji obsługi

// 18. На стации

19. Obsługa

kilometrze drogi). //

стация пшы улицы

20. Znak wskazuje

стаци^{ем} опслуги

1. Muszę koniecznie

затанковать ауто.

2. Где ближайшая заправка?
stacja benzynowa? // 2. Где ест найблишша

3. До ближайшей заправки ... км
benzynowej jest / są ... km.

найблишшэй станции бэнзыновэй ест ... килёмэтруф / с^{ом}

4. У меня кончилось...

4. Сконьчыл(а) си^{ем} ...

— масло

олей.

— вода

вода.

— бензин

(а) бэнзына.

5. Вы заправитесь очень быстро
bardzo szybko. // 5. Затанкуе Пан(и) бард^{3о}

6. Заправочная расположена дальше
znajduje się dalej. // 6. Стация бэнзынова

7. Пожалуйста, заправьте мою машину
Прош^{ем} ...

— бензином

benzynę! // — затанковать бэнзын^{ем}!

— маслом

— долять олею!

— дизельным топливом

parędowny! // — влять олей нап^{эн}довы!

8. Документы / Dokumenty

1. Прошу предъявить...

dokumenty ... // 1. Прош^{ем} оказать докумэнты ...

— удостоверение личности (паспорт)

tożsamości (paszport). // — довут тошсамосьти

— удостоверение водителя

// — право язды.

2. Пожалуйста, вот оно

Прош^{ем} бард^{3о}!

3. Я потерял...

Згубилэм ...

— удостоверение на право управления автомобилем
do kierowania pojazdem samochodowym.

2. Gdzie jest najbliższa

станция бэнзынова?

3. Do najbliższej stacji

// 3. До

... килёмэтры.

4. Skończył(a) się ... //

— olej. // —

— woda. // — (a)

— benzyna. // —

5. Zatankuje Pan(i)

шыпко.

6. Stacja benzynowa

знайдуе си^{ем} далее.

7. Proszę ... // 7.

— zatankować

— dolać oleju! //

— wlać olej

1. Proszę okazać

— dowód

(пашпорт).

— prawo jazdy.

2. Proszę bardzo! // 2.

3. Zgubiłem ... // 3.

— uprawnienia

управнѣня до керованя пояздѣм самоходовым.
– технический паспорт
rejestracyjny. // — довут реестрацыйны.

4. Это ваш автомобиль? Прошу предъявить
samochód? Proszę okazać dowód rejestracyjny!

паспорт о его регистрации
Пани самохут? Прош^{ем} оказать довут

5. Застрахован ли ваш автомобиль?
ubezpieczony samochód? // 5. Чы ма Пан(и)

самохут?

6. Застрахованы ли вы от несчастного случая?
ubezpieczony(-na) od następstw nieszczęśliwych

ест Пан(и) убэспечоны(-на) от наст^{эм} пстф

выпаткуф?

7. Имеется ли у вас страховой полис?
OC? // 7. Чы ма Пан(и) полис^{ем} ОЦ?

8. Да (нет)
(не).

9. Каков ваш водительский стаж?
kierowca? / Od ilu lat kieruje Pan(i) samochodem?

Пан(и) керовц^{ом}? / Одилю лят керуе Пан(и)

10. Пять (десять) лет

10. Пи^{ен}ть (дес^{ен}ть) лят.

9. Авария / Wypadek

1. На ... км авария
wydarzył się wypadek. // 1. На ... килѣмэтшэ

выпадэк.

2. Здесь произошел несчастный случай
nieszczęśliwy wypadek. // 2. Ту мял мейсцэ

выпадэк.

3. Есть ли пострадавшие?
(poszkodowani)? // 3. Чы с^{ом} офиары

// —

— dowód

4. Czy to Pana / Pani

// 4. Чы то Пана /
реестрацыйны!

5. Czy ma Pan(i)

убэспечоны

6. Czy jest Pan(i)

wypadków? // 6. Чы
нещ^{ен} сьливых

7. Czy ma Pan(i) polisę

8. Tak (nie). // 8. Так

9. Ile lat jest Pan(i)

// 9. Иле лят ест
самоходѣм?

10. Pięć (dziesięć) lat. //

1. Na ... kilometrze

выдажыл си^{ем}

2. Tu miał miejsce

нещ^{ен} сьливы

3. Czy są ofiary

(пошкодовани)?

4. Он (она) потерял(-а) сознание
przytomność. // 4. Она стратила пшытомность.

5. Кто может...

Кто можэ ...

— оказать первую помощь
pierwszej pomocy? // — уделить перфшэй

— доставить пострадавшего в больницу
poszkodowanego (ofiary) do szpitala?

достарчыть пошкодованэго (офиар^{ем}) до шпиталя?

6. Где водитель?

// 6. Где ест керофца?

7. Как вел машину шофер такси (автобуса)
samochód szofer taksówki (autobusu)?

самохут шофэр таксуфки?

8. Он ехал быстро, но очень осторожно
bardzo ostrożnie. // 8. Ехал шыпко,

острожно.

9. Вы (не) разговаривали с шофером во время езды?
Pan(i) z kierowcą podczas jazdy?

розмавял(а) Пан(и) скерофц^{ом} потчас язды?

10. Да (нет)

(-am). Nie, nie rozmawiałem (-am).

розмавялэм(-ам). Не, не розмавялэм(-ам).

11. Кто попал под машину?

samochód? // 11. Кто фпат пот самохут?

12. Женщина (мужчина), ребенок
(mężczyzna), dziecko. // 12. Кобета (м^{ен}щызна).

13. Вы начали тормозить, когда увидели
zaczęła Pani hamować, zobaczywszy
перед собой людей?

// 13. Чы зачол Пан / зачэла Пани

зобачывшы пшэт соб^{ом} люди?

14. Я не виноват в несчастном случае
jest z mojej winy. // 14. Тэн выпадэк неест

15. Выясним

Выясньимы то.

4. On(a) stracił(a)

5. Kto może ... // 5.

— udzielić

помоцы?

— dostarczyć

// —

6. Gdzie jest kierowca?

7. Jak prowadził

// 7. Як провадил

8. Jechał szybko, lecz

леч бард^о

9. Czy nie rozmawiał(a)

// 9. Чы не

10. Tak, rozmawiałem

// 10. Так,

11. Kto wpadł pod

12. Kobieta

13. Czy zaczął Pan /

przed sobą ludzi?

хамовать,

14. Ten wypadek nie

змоей вины.

15. Wyjaśnimy to. // 15.

16. Женщина (мужчина), ребенок вышла на проезжую
wtargnął / kobieta wtargnęła / dziecko wtargnęło na
мог остановиться
М^{сн}щызна

фтаргнэла / децко фтаргнэло на ездн^{см}

фстане захамовать.

17. Я ничего не мог сделать
mogłem zrobić. // 17. Ничэго не моглэм зробить.

18. До сих пор у меня не было...
miałem(-am) ... / 18. До тэй поры не мялэм(-ам)
— аварий
— выпатку.
— происшествий
drodze. // — здажэнь на дрод^{3э}.

19. Как вы себя чувствуете?

// 19. Як си^{см} Пан(и) чүе?

20. Плохо (хорошо)

Зьле (добжэ).

21. Вам (им, нам) нужна медицинская помощь

22. Я вызову скорую помощь
pogotowia. // 22. Вэзв^{см} карэтк^{см} поготовя.

23. Имеются ли свидетели?

// 23. Чы с^{ом} сьфятковэ?

24. Вы были очевидцем аварии?
naocznym świadkiem tego wypadku?

Пан(и) наочным сьфяткем тэго выпатку?

25. Я все видел и все могу описать
widziałem i wszystko mogę opisać. // 25. Фшыстко

фшыстко мог^{см} описать.

16. Mężczyzna
часть неожиданно, и я не
jezdnę i nie byłem w stanie zahamować. // 16.

фтаргнол / кобета

и не былэм

17. Niczego nie

18. Do tej pory nie

— wypadku. //

— zdarzeń na

19. Jak się Pan(i) czuje?

20. Źle (dobrze). // 20.

21. Pan(i) potrzebuje
pomocy
medycznej. /
Państwu (im, nam)
jest potrzebna
pomoc medyczna.
// 21. Пан(и)
потшэбуе помоцы
мэдычнэй. /
Паньстфу (им,
нам) ест потшэбна
помоц мэдычна.

22. Wezwę karetkę

23. Czy są świadkowie?

24. Czy był(a) Pan(i)

// 24. Чы был(а)

25. Wszystko

видялэм и

26. Ваше имя?

pazywa? // 26. Як си^{ем} Пан(и) называ?

27. Куда нужно звонить при аварии?

zadzwoń, jak się wydarzy wypadek?

належы зад^звонить, як си^{ем} выдажы выпадэк?

28. Вот телефон (номер)

telefonu. // 28. Прош^{ем}, ото нумэр тэлефону.

29. Благодарю вас

Д^{зех}ку^{ем}!

30. Можете ли вы отправить нас автобусом

odwieźć autobusem (innym samochodem)?

(другой машиной)?

нас одвезьць аўтобусэм (інным самоходэм)?

Указания при аварии / Wskazówki podczas wypadku

1. Прошу вас назвать...

Попрош^{ем} о ...

— вашу фамилию, имя

pazwisko, imię. // — Паньске назвиско, ими^{ем}.

— ваше местожительство

adresu. // — подане адрэсу.

— ваш номер телефона

numeru telefonu. // — подане нумэру тэлефону.

2. Мне необходимо составить протокол

sporządzić protokół (schemat sytuacyjny / szkic).

(схему происшествия)

конечне спож^{он}д^зить протокул (схэма

3. Прошу подписать его

protokół! // 3. Прош^{ем} подписать протокул!

4. Пожалуйста, переставьте машину назад

samochód! // 4. Прош^{ем} высофать самохут!

5. Поставьте ее в сторону

bok! // 5. Прош^{ем} зъехать набок!

6. Освободите улицу (дорогу)

jezdnie (drogę)! // 6. Прош^{ем} опусьтить ездн^{ем}!

7. Проезжайте. Не задерживайте движения

hamować ruchu! // 7. Прош^{ем} ехать,

8. Я прошу вас позвонить в милицию

milicję! // 8. Прош^{ем} зад^звонить

9. Попросите прислать автоинспекцию

26. Jak się Pan(i)

27. Do kogo należy

// 27. До кого

28. Proszę, oto numer

29. Dziękuję! // 29.

30. Czy możecie nas

// 30. Чы можэце

1. Poproszę o ... // 1.

— Pańskie

— podanie

— podanie

2. Muszę koniecznie

// 2. Мушем

сытуацыйны).

3. Proszę podpisać

4. Proszę wycofać

5. Proszę zjechać na

6. Proszę opuścić

7. Proszę jechać, nie

не хамовать руху.

8. Proszę zadzwonić na

на милици^{ем}!

9. Proszę przysłać

patrol drogowy! 9.

10. Извините, вы не можете продолжать движение
może Pan(i) kontynuować jazdy / jechać dalej!

але не можэ Пан(и) контынуовать язды

11. Разрешите проверить техническое состояние
przeprowadzić badanie techniczne pojazdu!

автомобиля
позволить пшэпровадить бадане тэхничнэ

12. Заведите двигатель
włączyć silnik! // 12. Прош^{ем} урухомить

сильник!

13. Включите свет
światła! // 13. Прош^{ем} вл^{он}чыть сьфятла!

14. Нажмите на педаль тормоза
pedał hamulca! // 14. Прош^{ем} натис^{он}ть

15. Прошу устранить неисправность
usterkę! // 15. Прош^{ем} усун^{он}ть устэр^{ем}к!

16. Вам придется немного подождать
Pan(i) trochę poczekać. // 16. Б^{ен}д^эе мусял(а)

почэ^кать.

17. Дайте, пожалуйста...

Попрош^{ем} о ...

— насос

п^{ом}пк^{ем}.

— инструмент

instrument. // — нажэнде / инструмэнт.

18. Нажмите на педаль газа
pedał gazu! // 18. Прош^{ем} натис^{он}ть пэдал газу!

19. Возьмите пожалуйста, меня (его, ее, их) на буксир
ich) odholować! // 19. Прош^{ем} мне (го, и^{ом},

10. Автотурист / Turysta zmotoryzowany

1. Что случилось?

си^{ем} стало?

2. Вы заблудились?

zabłądził(a)? // 2. Чы Пан(и) збл^{он}д^эил(а)?

Прош^{ем} пшыслать
патроль дрог^овы!
10. Przykro mi, ale nie

// 10. Пшы^кро ми,

/ ех^ать да^лей!

11. Proszę pozwolić

// 11. Прош^{ем}

поязду!

12. Proszę uruchomić /

/ вл^{он}чыть

13. Proszę włączyć

14. Proszę nacisnąć

пэдал хамульца!

15. Proszę usunąć

16. Będzie musiał(a)

Пан(и) трох^{ем}

17. Poproszę o ... // 17.

— pompkę. // —

— narzędzie /

18. Proszę nacisnąć

19. Proszę mnie (go, ją,

их) одхолё^вать!

1. Co się stało? // 1. Цо

2. Czy Pan(i)

3. Мы...

- остановились отдохнуть
się, żeby odpocząć. // — затшымалисьмы
отпоч^{он}ть.
- сбились с маршрута
trasy. // — збочылисьмы страсы.
- не знаем, куда ехать (идти)
dokąd jechać (iść). // — неведемы, доконт

4. Вы откуда приехали?

Pani przyjechała / Państwo przyjechali?

пшыехал(а) / Паньстфо пшыехали?

5. У вас есть переводчик?

tłumacza? / Czy mają Państwo tłumacza?

тлумача / Чы ма^{ем} Паньстфо тлумача?

6. Куда вам нужно ехать?

Państwo dotrzeć / dostać się / dojechać?

замежа^{ем} Паньстфо дотшэть / достать си^{ем}

7. Как долго...?

длуго ...

- Мы будем в дороге
jechać? // — б^{ен}демы ехать?
- Вы были в дороге
— ехалисьмы?

8. Один день (два дня)

dni). // 8. Едэн день (два дни).

9. Куда ведет...?

9. Доконт провади ...

- эта дорога
ta droga?
- это шоссе
ta szosa?
- эта автострада
// — та аутострада?

10. Как называется это шоссе?

szosa? // 10. Як называ си^{ем} та шоса?

11. Это...шоссе

To шоса ...

12. Оно ведет в...

// 12. Она провади до ...

3. Мы ... // 3. Мы ...

— zatrzymaliśmy

си^{ем}, жэбы

— zboczyliśmy z

— nie wiemy,

ехать (исъть).

4. Skąd Pan przyjechał /

// 4. Сконт Пан(и)

5. Czy ma Pan(i)

// 5. Чы ма Пан(и)

6. Dokąd zamierzają

// 6. Доконт

/ доехать?

7. Jak długo ... // 7. Як

— będziemy

— jechaliśmy? //

8. Jeden dzień (dwa

9. Dokąd prowadzi ... //

— ta droga? //

— ta szosa? //

— ta autostrada?

10. Jak nazywa się ta

11. To szosa ... // 11.

12. Ona prowadzi do ...

13. Как называется этот город (эта река)?
miasto (ta rzeka)? // Як си^{ем} называ то място

14. Он (она) называется
ест ...

15. Сколько километров до...Киева
do ... Kijowa? // 15. Иле ест килёмэтруф

16. ...км
килёмэтры / килёмэтруф.

17. Какой марки ваш автомобиль (мотоцикл, автобус)?
Pana / Pani samochód (motocykl, autobus)?

ест Пан а / Пани самохут (мотоцыкль,

18. Это легковой (грузовой) автомобиль марки...
osobowy (ciężarowy) marki ... // 18. То самохут

(т^{ен}жаровы) марки ...

19. Какую скорость развивает эта машина?
rozwija to auto? // 19. Як^{ом} пр^{ен}ткосьть

20. Какова мощность двигателя (дизеля)?
(diesel)? // 20. Як^{ом} моц ма сильник

13. Jak się nazywa to
(ta жэка)?

14. To jest ... // 14. То

15. Ile jest kilometrów
до ... Киёва?

16. ... km. // 16. ...

17. Jakiej marki jest

// 17. Якей марки

аутобус?

18. To samochód

особовы

19. Jaką prędkość

розвия то ауто?

20. Jaką moc ma silnik

(дизель)?

Где поставить машину / Gdzie postawić / zaparkować pojazd?

1. На перекрестке останавливаться нельзя

wolno się zatrzymywać. // 1. На скжыжованю

не вольно си^{ем}

затшымывать.

2. Это опасно

niebezpieczne. // 2. То ест небэспечнэ.

3. Можно ли здесь остановиться?

zatrzymać? // 3. Чы можна си^{ем} тутай

4. Длительная остановка транспорта здесь запрещена
się w tym miejscu pojazdem jest zabronione.

затшымане си^{ем} фтым мейсцу пояздэм

2. To jest

3. Czy można się tutaj

затшымывать?

4. Dłuższe zatrzymanie

// 4. Длушшэ

ест забрононэ.

5. На ночь автомобиль здесь оставлять нельзя
pozostawiać tutaj auta na noc. // 5. Не вольно

auta на^{но}ц.

6. Поставьте его на обочину
na roboczu! // 6. Прош^{ем} постави^{ть} ауто

7. Включите, пожалуйста, подфарники
światła postojowe! // 7. Прош^{ем} вл^очыть сьфятла

8. Ночью стоять без света опасно
światel jest niebezpieczny. // 8. Ноц^{ом} постуй бэс

небэспечны.

9. Где автомобильная стоянка?

9. Где ест паркинк?

10. Бесплатная (платная) стоянка находится...
parking znajduje się ... // 10. Бесплатны

знайдуе си^{ем} ...

— в двух, пяти километрах отсюда
/ pięć kilometrów stąd. // — два килёмэтры

килёмэтруф стонт.

— за углом (налево, направо)
lewo, na prawo). // — зарогем (налево,

5. Nie wolno

позоставя^{ть} тутай

6. Proszę postawić auto

напобочу!

7. Proszę włączyć

постоёвэ!

8. Nocą postój bez

сьфятэл ест

9. Gdzie jest parking? //

10. Bezpлатny (płatny)

(платны) паркинк

— dwa kilometry

/ п^{ен}ть

— za rogiem (na

направо).

Ориентировка / Orientacja w terenie

1. Покажите, пожалуйста...

показа^{ть} ...

- схему маршрута трасы.
- атлас автомобильных дорог дорогов.
- карту-схему этого района тэго рэёну.
- план города
- путеводитель по...
пшэводник по ...

2. Куда ведет эта дорога?

провади та дрога?

3. Куда вы следуете?

jadą? // 3. Док^{онт} Пан(и) еде? / Док^{онт}

1. Proszę pokazać ... // 1. Прош^{ем}

— schemat trasy. // — схэма^т

— atlas drogowy. // — атляс

— mapę tego rejonu. // — мап^{ем}

— plan miasta. // — плян мяста.

— przewodnik po ... // —

2. Dokąd prowadzi ta droga? // 2. Док^{онт}

3. Dokąd Pan(i) jedzie? / Dokąd Państwo

Паньстфо яд^{ом}?

4. Эта дорога ведет в...
 провади до ...
 5. Сколько км до...?
 килёмэтруф до ...
 6. До...осталось...км
 позостало ... килёмэтры / килёмэтруф.
 7. По какой дороге мы поедем?
 Яком дрог^{ом} / трас^{ом} поедем?

4. Ta droga prowadzi do ... // 4. Та дрога
 5. Ile jest kilometrów do ...? // 5. Иле ест
 6. Do ... pozostało ... km. // 6. До ...
 7. Jaką drogą / trasą pojedziemy? // 7.

Дорога / Droga

1. Можно проехать по этой дороге?
 Чы можна ехат^г дрог^{ом}?
 2. Проезд закрыт
 przejazdu. // 2. Пшэяст ест замкн^{ен}ты.
 3. Дорога неисправна
 Дрога ест ушкод^зона.
 4. Идет ремонт
 drogowy. // 4. Трва^{ем} роботы на дрод^{зэ} / дроговэ.
 5. Можно ли проехать другой дорогой?
 droga? // 5. Чы можна пшэехат^г инн^{ом} дрог^{ом}?
 6. Можно. Посмотрите ее на карте
 // 6. Можна. Прош^{ем} спойжэт^г на мап^{ем}.
 7. Нет, другой дороги нет
 иннэй дроги не ма.
 8. Что делать?
 робить?
 9. Поезжайте назад, до перекрестка
 skrzyżowania! // 9. Прош^{ем} заврутит^г до скжыжованя!
 10. Сверните налево (направо)
 prawo)! // 10. Прош^{ем} скр^{ен}тить влево (фправо)
 11. Там...
 — шоссейная дорога
 — автострада
 аутострада.
 — кольцевая дорога
 обводница.
 12. Где здесь дорога (улица)
 jednokierunkowym (dwukierunkowym)?
 с односторонним (двухсторонним)
 руху еднокерунковым?
 движением?
 13. А куда вам ехать?
 A dokąd chcą Państwo dojechać?

1. Czy można jechać tą drogą? // 1.
 2. Przejazd jest zamknięty. / Nie ma
 / Не ма пшэязду.
 3. Droga jest uszkodzona. // 3.
 4. Trwają roboty na drodze /
 5. Czy można przejechać inną
 6. Można. Proszę spojrzeć na mapę.
 7. Nie, innej drogi nie ma. // 7. Не,
 8. Co mamy robić? // 8. Цо мамы
 9. Proszę zawrócić do
 10. Proszę skręcić w lewo (w
 11. Tam jest ... // 11. Там ест ...
 — szosa. // — шоса.
 — autostrada. // —
 — obwodnica. // —
 12. Gdzie jest droga (ulica) o ruchu
 // 12. Где ест дрога (улица) о
 13. A dokąd chce Pan(i) dojechać? /

ехать? / А док^{он}т хц^{ом} Паньстфо ехать?

14. Это в трех км отсюда.

тшы килёмэтры ст^{он}т.

// 13. А док^{он}т хцэ Пан(и)

14. To trzy kilometry stąd. // 14. То

Кемпинг, гостиница / Camping, hotel

1. Где (находится) ближайшая(-ий) гостиница (camping)? // 1. Где ест найблишшы хотэль (кемпинг)?

2. Вот ее адрес
ото адрес.

3. Откуда можно позвонить в гостиницу? hotelu? // 3. Ск^{он}т можна зад^звонить до хотэлю?

4. Телефон справочного бюро...
informacyjnego ... // 4. Тэлефон до пункту

5. Телефон администратора...
Тэлефон до администратора ...

6. Можно ли вызвать такси?

6. Чы можна вэзвать таксуфк^{ем}?

7. Пожалуйста, вот телефон
ото нумэр.

8. Обратитесь...(к дежурному) по этажу
(dyżurnego na piętrze). // 8. Прош^{ем} си^{ем} зврутить

1. Gdzie jest najbliższy hotel

(к^{эм}пинк)?

2. Proszę, oto adres. // 2. Прош^{ем},

3. Skąd można zadzwonić do

4. Telefon do punktu

информацийнэго ...

5. Telefon do administratora ... // 5.

6. Czy można wezwać taksówkę? //

7. Proszę, oto numer! // 7. Прош^{ем},

8. Proszę się zwrócić do ...

до ... (дыжурнэго на п^{ен}тшэ.)

VI. ТРАНСПОРТНАЯ МИЛИЦИЯ / MILICJA TRANSPORTOWA

1. На вокзале / Na dworcu

1. Вокзал

2. Выход...

— в город

— к поездам дальнего следования

odchodzą pociągi dalekobieżne. // — на пэроны,

поти^{он}ги далекобежнэ.

3. Дежурный по станции
станции.

4. Железнодорожные билеты на поезда

4. Билеты на поти^{он}ги далекобежнэ.

дальнего следования

5. Зал ожидания

6. Касса работает с 8 до 22 часов

Каса чынна от усмэй до двудестэй другей.

1. Dworzec. // 1. Двожэц

2. Wyjście ... // 2. Выйсьте ...

— do miasta. // — до мяста.

— na perony, z których

сктурых отход^{зом}

3. Dyżurny stacji. // 3. Дыжурны

4. Bilety na pociągi dalekobieżne. //

5. Poczekalnia. // 5. Почекальня.

6. Kasa czynna od 8 do 22. // 6.

7. Комната отдыха
р^эляксац^ыйны.

8. Платформа №...

9. Путь №...

10. Кассы...

- предварительной продажи
транзитовых. // — пшэцспшэдажы билетуф
билетов для транзита

11. Справочное бюро

Пункт информац^ыйны.

12. Туалет

7. Pokój relaksacyjny. // 7. Покуй

8. Peron ...// 8. Пэрон ...

9. Tor ... // 9. Тор ...

10. Kasy ... // 10. Касы ...

- przedsprzedaży biletów
транзитовых.

11. Punkt informacyjny. // 11.

12. Toaleta. // 12. Тоалета.

2. Путешествие поездом / Podróż pociągiem

1. Зал ожидания (выход к поездом)...
perony) ... // 1. Почекальня (выйсьте на

- прямо
нафпрост
- налево
налево.
- направо
направо
- вниз по переходу
— вдул пшэйсьтем.
- вверх по лестнице
— вгур^{ем} сходами.
- в соседнем зале
sali obok. // — фс^{он}седней сали / фсали обок.

2. Где можно узнать...?

dowiedzieć ..., // 2. Где можна си^{ем} доведеть, ...

- расписание поездов
// — як курсу^{ем} пот^{ен}ги?
- стоимость билета
— иле коштуе билет?

3. Об этом вы можете справиться...

... // 3. Можна си^{ем} тэго доведеть ...

- в справочном бюро
informacyjnym / w informacji. // — фпункте
винформации.
- у расписания движения поездов
jazdy pociągów. // — стаблицы
пот^{он}гуф.

1. Poczekalnia (wyjście na

пэроны) ...

— na wprost. // —

— na lewo. // —

— na prawo. // —

— w dół przejściem. //

— w górę schodami. //

— w sąsiedniej sali / w

2. Gdzie się można

— jak kursują pociągi?

— ile kosztuje bilet? //

3. Można się tego dowiedzieć

— w punkcie

информаци^ыйным /

— z tablicy rozkładu

роскладу язды

4. Вы опоздали на поезд?
pociąg? / Czy Państwo się spóźnili na pociąg?

спузьнил(а) на поти^{он}г? / Чы Паньстфо си^{ем}

5. Да

6. Вам надо обратиться к дежурному
Muszą się Państwo zwrócić do dyżurnego /
по вокзалу (по станции)
Муши си^{ем} Пан(и) / Муш^{ом} си^{ем} Паньстфо

завядофцы стации.

7. На какой поезд объявлена посадка?
wsiadać? // 7. До якого поти^{он}гу можна

8. На поезд №..., следующий до...
поти^{он}гу нумэр ...

9. С какого вокзала отправляется наш поезд?
nasz pociąg? // 9. З якого дворца одъезд^жа

10. Из Киевского вокзала

10. Здворца Киёфского.

11. В Крым на Берлин поезд отправляется
pociąg odchodzi z Dworca ... // 11. На Крым
с...вокзала

отходи здворца ...

12. От какой платформы отправляется наш поезд?
odjeżdża / odchodzi nasz pociąg? // 12. Сктуруго

поти^{он}к?

13. От первой (второй, третьей) платформы
(drugiego, trzeciego). // 13. Сперону першого

14. Где мой вагон?

// 14. А где ест муй вагон?

15. У вас билет...

bilet ... // 15. Ма Пан(и) / Ма^{ем} Паньстфо

- в международный вагон
międzynarodowego. // — до вагону
- купейный вагон
sypialnego. // — до вагону сыпальнэго.
- плацкартный вагон
miejscówkami. // — до вагону змейсцуфками.

4. Czy Pan(i) się spóźnił(a) na

// 4. Чы Пан(и) си^{ем}

спузьнили на поти^{он}г?

5. Tak. // 5. Так.

6. Musi się Pan(i) zwrócić /
zawiadowcy stacji. // 6.

зврутьить до дыжурнэго /

7. Do jakiego pociągu można

фсядать?

8. Do pociągu nr ... // 8. До

9. Z jakiego dworca odjeżdża

наш поти^{он}к?

10. Z Dworca Kijowskiego. //

11. Na Krym i do Berlina

и до Бэрлина поти^{он}к

12. Z którego peronu

пэруну одъезд^жа наш

13. Z peronu pierwszego

(другого, тшэтого).

14. A gdzie jest mój wagon?

15. Ma Pan(i) / Mają Państwo

билет ...

— do wagonu

м^{ен}д^зынародовэго.

— do wagonu

— do wagonu z

16. К какой платформе прибывает поезд №...?
rosiąg nr ...? // 16. На ктуры пэрон въезд^жа

17. К...платформе
пэрон ...

18. Когда прибывает поезд №...?
przybędzie rosiąg nr ...? // 18. Кеды пшыеде поти^{он}к

19. В... часов... минут

19. О године ... минут ...

20. В котором часу отправляется наш поезд?
odjeżdża nasz rosiąg? // 20. О ктурэй године

21. Через сколько минут отправляется поезд №...?
rosiąg nr ...? // 21. За иле минут одъезд^жа

22. Через... минут
минуты / ... минут.

23. Сколько времени осталось до отхода
odejścia rosiągu nr ...? // 23. Иле часу позостало
поезда №...?

нумэр ...?

24. ... часов... минут

... годин / години ... минут / минуты

3. В аэропорту / W porcie lotniczym (na lotnisku)

1. Аэропорт...

— вылета

сктурэго си^{ем} вылятуе.

— назначения

нактурым си^{ем} лёндуе.

2. Время...

— вылета

— прибытия

3. Выход к автобусам
до аутобусуф.

4. Выход на посадку
брамка.

5. Продажа билетов на самолеты
Спшэдаш билетуф самолётовых.

6. Расписание движения самолетов

7. Номер рейса

8. Оформление багажа

Формальности багажовэ.

9. Посадочный талон

16. Na który peron wjeżdża

поти^{он}к?

17. Na peron ... // 17. На

18. Kiedy przyjedzie /

нумэр ...?

19. O godzinie ... minut ... //

20. O której godzinie

одъезд^жа наш поти^{он}к?

21. Za ile minut odjeżdża

поти^{он}к нумэр?

22. Za ... minut. // 22. За ...

23. Ile czasu pozostało do

до одэйсьця поти^{он}гу

24. ... godzin ... minut. // 24.

1. Lotnisko, // 1. Лётниско,

— z którego się wylatuje. // —

— na którym się ląduje. // —

2. Czas / godzina ... // 2. Час / година ...

— wylotu. // — вылёту.

— przylotu. // — пшылёту.

3. Wyjście do autobusów. // 3. Выйсьте

4. Wyjście / bramka. // 4. Выйсьте //

5. Sprzedaż biletów samolotowych. // 5.

6. Rozkład lotów. // 6. Роклат лётуф.

7. Numer rejsu. // 7. Нумэр рэйсу.

8. Formalności bagażowe. // 8.

9. Miejscówka. // 9. Мейсцуфка.

10. Регистрация пассажиров
пасажэруф.

11. Паспортный контроль
пашпортова.

12. Таможенный контроль
цэльна.

10. Odprawa pasażerów. // 10. Отправа

11. Kontrola paszportowа. // 11. Контроля

12. Kontrola celnа. // 12. Контроля

4. Путешествие самолетом / Podróż samolotem

1. С какого аэропорта мы вылетаем?
wylatujemy? // 1. Зякего лётниска вылятуемы?

2. Когда мы должны быть в аэропорту?
być na lotnisku? // 2. Кеды повиннисьмы быть

3. Мы вылетаем из ...
Вылятуемы з ...

4. Сколько кг багажа можно взять с собой бесплатно?
bagażu można wziąć ze sobą bez dodatkowej opłaty?

килёграмуф багажу можна взимать зэсобом бэс

5. Где регистрация (выдача) багажа?
(wydaje) bagaż? // 5. Где сим отправя (выдае)

6. Где паспортный (таможенный) контроль?
paszportowa (celna)? // 6. Где ест контроля

(цэльна)?

7. Где посадка на рейс №...?
lot / rejs nr ...? // 7. Где сим фсяда на лёт

8. Рейс №... откладывается ввиду нелетной погоды

9. Граждане пассажиры, отлетающие рейсом
odlatujący rejssem nr ..., są proszeni do wyjścia!

1. Z jakiego lotniska

2. Kiedy powinniśmy

на лётниску?

3. Wylatujemy z ... // 3.

4. Ile kilogramów

// 4. Иле

додатковой оплаты?

5. Gdzie się odprawia

багаж?

6. Gdzie jest kontrola

пашпортова

7. Gdzie się wsiada na

/ рэйс нумэр ...?

8. Rejs / lot nr zostaje odwołany z powodu złych warunków atmosferycznych (z powodu nielotnej pogody). // 8. Лёт / рэйс нумэр зостае одволаны споводу злых варункуф атмосфэрычных (споводу нелётнэй погоды).

9. Pasażerowie

одлятуи^{он}цы рэйсэм нумэр ..., с^{ом} прошэни
№..., пройдите к выходу
10. На ваш рейс объявлена посадка
odprawę na rejs / lot ... // 10. Роспоч^{эн}то отпра^вем

11. Где выход на посадку?
bramka? // 11. Где ест выйсьте / бра^мка?
12. Выход на посадку из зала №...
... / Wyjście do odprawy z sali nr ...

ссали нумэр ... / Выйсьте доотправы ссали

13. Предъявите, пожалуйста, документы
dokumenty (deklarację celną, paszport, bilet)!
(таможенную декларацию, паспорт, билет)
оказать докумэнты (дэкляра^{ци}ем цэльн^{ом},

14. Просим застегнуть ремни
// 14. Прош^{ем} запи^{он}ть паса^мы!

5. Утерянныя вещи / Rzeczy utraczone

1. Что у вас случилось?
си^{ем} стало?
2. Я оставил(-а) (потерял, (-а))...
zgubiłem (-am) ... // 2. Зоставилэм(-ам)

- мой чемодан
walizkę. // — сф^оем валиск^{ем}.
- мой багаж
— сфуй ба^гаш.
- мой портфель
// — сф^оем тэчк^{ем}.
- мой зонтик
// — сфуй парасоль.

3. Я оставил(-а) (потерял, (-а) сумку)...
zgubiłem (-am) ... torbę. // 3. Зоставилэм(-ам)

торб^{ем}.

- в метро
— в^мэтшэ.
- в поездке
— фпоци^{он}гу.

// 9. Пасажэро^ве

довыйсьтя!

10. Rozpoczęto

на рэйс / лёт ...

11. Gdzie jest wyjście /

12. Do wyjścia z sali nr

// 12. Довыйсьтя

нумэр ...

13. Proszę okazać

// 13. Прош^{ем}

пашпорт, билет)!

14. Proszę zapiąć pasy!

1. Co się stało? // 1. Цо

2. Zostawiłem(-am) /

/ згубилэм (-ам) ...

— swoją

— swój bagaż. //

— swoją teczkę.

— swój parasol.

3. Zostawiłem(-am) /

/ згубилэм (-ам) ...

— w metrze. //

— w pociągu. //

- в автобусе — w autobusie. //
 - ваутобусе. — w trolejbusie.
 - в троллейбусе // — фтролэйбусе.
 - на стадионе — na stadionie. //
 - на стадионе.
4. У меня пропало(-ли)...
4. Згубилэм (-ам) ...
- пальто — palto. // — пальто.
 - удостоверение личности osobisty. // — довут особисты.
 - часы — zegarek. // — зэгарэк.
 - деньги — pieniądze. //
 - пен^{ён}д³э.
 - драгоценности (документы) — kosztowności (докумэнты).
5. Куда мне обратится по поводу утерянных
- zgubić w sprawie utraconych (zapomnianych)
- (забытых) вещей?
- мам си^{ем} зврутить фсправе утрацоных
- жэчы?
6. Вам необходимо сообщить об этом в отделение
- powiadomić o tym milicję. // 6. Муси Пан(и)
- милиции
- повядомить отым
- милици^{ем}.
7. Обращались ли вы в бюро находок?
- biurze rzeczy znalezionych? // 7. Чы пытал(а)
- Пан(и) вбюжэ жэчы
- зналэзёных?
8. Оно находится по телефону №...
- dodzwonić pod numerem ... // 8. До бюра
- дод³вонить под нумэрэм ...
9. Успокойтесь, пожалуйста
- // 9. Прош^{ем} си^{ем} успокоить!
10. Пройдемте, пожалуйста, в отделение милиции,
- mną na posterunek milicji, by
- надо оформить заявление о пропаже
- formalności związane z zagubieniem rzeczy.
- załatwić
- // 10. Прош^{ем} си^{ем}
- удать зэмн^{ом} на постэрунэк милиции,

формальность зви^{он}занэ ззагубенем жэчы.

11. Напишите заявление о пропаже
oświadczenie o zagubieniu rzeczy. // 11. Прош^{ем}

осьфятчэне о загубеню жэчы.

12. Когда вы заметили, что у вас пропал...?
zauważył(a), że zgubił(a) ...? // 12. Кеды Пан(и)

згубил(а) ...?

13. Кто был с вами в то время?
Panią w tym czasie? // 13. Кто был спанэм /

часе?

14. Был ли кто-нибудь рядом?
// 14. Чы был ктось обок?

15. Какие особые приметы вещи?
jakieś cechy szczególne? // 15. Чы та жэч ма

щэгульнэ?

16. Подпишите ваше заявление
oświadczenie. // 16. Прош^{ем} потписать

17. О результатах сообщим
powiadomimy Pana / Panią. // 17. О выниках

/ Пан^{ем}.

18. Напишите ваш адрес и телефон

бы залатфить

11. Proszę napisać

написать

12. Kiedy Pan(i)

зауважыл(а), жэ

13. Kto był z Panem /

/ спан^{ем} фтым

14. Czy był ktoś obok?

15. Czy ta rzecz ma

якесь цэхы

16. Proszę podpisać

осьфятчэне.

17. O wynikach

повядомимы Пана

18. Proszę podać adres i
numer telefonu. // 18.

Прош^{ем} подать адрэс
и нумэр тэлефону.

УСЛУГИ, ОТДЫХ / USŁUGI, ODPOCZYNEK

VII. ПОЧТА, ТЕЛЕГРАФ, ТЕЛЕФОН / POCZTA, TELEGRAF, TELEFON

1. Где находится ближайший...

1. Где си^{ем} знайдзе найблишшы ...

— телеграф

— переговорный пункт

// — розмувница тэлефонична?

1. Gdzie się znajduje najbliższy... //

— telegraf? // — тэлеграф?

— rozmównica telefoniczna?

- телефон-автомат
бутка тэлефонична?
 - факс
 - Интернет-кафе
— кавярэнка інтэрнэтова?
2. Ближайший телеграф на улице...
... // 2. Найблішшы тэлеграф ест пшы
3. Ближайший автомат...
... // 3. Найблішшы аўтомат знайдзе с^{ем} ...
- около станции метро
обок стации мэтра.
 - налево (направо), за углом
rogiet. // — налево (направо), зарогем.
 - в зале ожидания
фпочэкальні.
4. Я помогу вам набрать номер
Państwu wybrać numer. // 4. Мо^{ем} помуц
выбрать нумэр.
5. Где здесь можно отправить денежный
pieniężny (paczkę)? // 5. Где тутай можна
перевод (посылку)?
(пачк^{ем})?
6. Как пройти (проехать) к почтамту
(poczty głównej)? // 6. Як дойсьць (доехать)
(главпочтамту)?
7. Где можно купить...
можна купиить ...
- телефонную карточку
карт^{ем} тэлефоничн^{ом}?
 - Интернет-карточку
карт^{ем} інтэрнэтов^{ом}?
- budka telefoniczna? // —
 - faks? // — факс?
 - kawiarenka internetowa? //
2. Najbliższy telegraf jest przy ulicy
улицы ...
3. Najbliższy automat znajduje się
— obok stacji metra. // —
— na lewo (na prawo), za
— w poczekalni. // —
4. Mogę pomóc Panu / Pani /
Пану / Пани / Паньстфу
5. Gdzie tutaj można wysłać przekaz
выслать пшэкас пен^{ен}жны
6. Jak dojść (dojechać) do poczty
до почты (почты глывнэй)?
7. Gdzie można kupić ... // 7. Где
— kartę telefoniczną? // —
— kartę internetową? // —

VIII. ОКАЗАНИЕ МЕДИЦИНСКОЙ ПОМОЩИ / UDZIELANIE POMOCY MEDYCZNEJ

1. Как вы себя чувствуете?
Państwo czują? // 1. Як с^{ем} Пан(и) ч^ее?
2. Благодарю вас, хорошо (плохо)
// 2. Д^{ен}ку^{ем}, добжэ. / Ч^еем с^{ем} зьле.
3. Вам нужна медицинская помощь?
3. Чы потшэбуе Пан(и) помоцы?
1. Jak się Pan(i) czuje? Jak się
Як с^{ем} Паньстфо ч^ее?
2. Dziękuję, dobrze. / Czuję się źle.
3. Czy potrzebuje Pan(i) pomocy? //

4. Вызовите, пожалуйста, машину скорой
Прош^{ем} вэзвать карэ^{ем}тк!

помощи

5. Где находится поликлиника?

Где ест ось^{род}эк зд^{ровья}?

6. Где можно купить лекарства?

6. Где мож^{на} купить лекар^{ст}фа?

7. Ближайшая аптека (поликлиника, больница) 7. Najbliższa apteka (najbliższy: ośrodek zdrowia, szpital) znajduje się przy

находится на улице...

(найбли^шшы ось^{род}эк зд^{ровья}, шп^{италь})

4. Proszę wezwać karetkę! // 4.

5. Gdzie jest ośrodek zdrowia? // 5.

6. Gdzie można kupić lekarstwa? //

ulicy ... // 7. Найбли^шша ап^{тэ}ка

знай^{ду}е си^{ем} п^шы ули^{цы} ...

IX. СПОРТ, РАЗВЛЕЧЕНИЯ, ОТДЫХ / SPORT, ROZRYWKA, ODPOCZYNEK

1. Где находится...?

си^{ем} знай^{ду}е ...

— туристическое бюро

бюро туры^{ст}чнэ?

— плавательный бассейн

бас^{эн} п^{лы}вацки?

— ипподром

wyścigowy? // — хипо^{др}ом / тор высьтиг^{овы}?

— дворец спорта

спор^{ту}?

— аквапарк

2. Бассейн (ипподром / дворец спорта

aquapark znajduje się przy ulicy ...

/ аквапарк) находится на улице...

спор^{ту} / аквапарк) знай^{ду}е си^{ем} п^шы ули^{цы} ...

3. Как пройти (проехать)...?

дой^{сь}ть (доех^{ать}) ...

— на стадион

наста^{ди}он?

— на восточную (западную, северную,
(zachodniej, północnej, południowej)?

южную) трибуну

фсх^{од}ней (заход^{ней}, пулно^{цнэ}й, полудн^{ёвэ}й)?

4. Где сейчас проходит футбольный матч?

piłki nożnej? // 4. Где те^{рас} одб^{ыва} си^{ем}

5. Где расположена судейская коллегия?

sędziowskie? // 5. Где си^{ем} знай^{ду}е

1. Gdzie się znajduje... // 1. Где

— biuro turystyczne? // —

— basen pływacki? // —

— hipodrom / tor

— pałac sportu? // — пала^ц

— aquapark? // — аквапарк?

2. Basen (hipodrom / pałac sportu /

// 2. Бас^{эн} (хипо^{др}ом / пала^ц

3. Jak dojść (dojechać) ... // 3. Як

— na stadion? // —

— do trybuny wschodniej

// — до трибу^{ны}

4. Gdzie teraz odbywa się mecz

мэч пи^лки но^{жнэ}й?

5. Gdzie się znajduje kolegium

коле^{ги}ум с^{ен}д^ёфске?

6. Где находится пресс-центр?
Где ест цэнтрум прасовэ?
7. Как проехать к...театру?
Як доехать до тэатру ...?
8. К...театру вам лучше проехать на
(autobusem / tramwajem / trolejbussem) metrem
(автобусе / трамвае / троллейбусе)
тэатру ... najlepей доехать (аутобусэм
метро до остановки (станции)...
мэтрэм достации (пшыстанку) ...
9. Где находится...?
си^{ем} знайдуе ...
— музей
— выставка
— картинная галерея
галерия образуф?
10. Музей (выставка / картинная галерея)
obrazów) znajduje się przy ulicy ...
находится на улице...
галерия образуф) знайдуе си^{ем} пшы улицы ...
11. Туда можно проехать на автобусе №...
/ trolejbussem / tramwajem nr ...
(на троллейбусе №... / на трамвае №...)
аутобусэм / тролейбусэм / трамваем нумэр ...
12. В какие часы работают музеи (выставки)?
muzea (wystawy)? // 12. Въяких годинах с^{ом}
13. С 9 до 21 часа
до двудестэй першей.
14. Где можно купить проспект
(przewodnik po muzeum)?
(путеводитель по музею)?
проспэкт (пшэводник помузэум)?

6. Gdzie jest centrum prasowe? // 6.
7. Jak dojechać do teatru ...? // 7.
8. Do teatru ... najlepiej dojechać
do stacji (przystanku) ... // 8. До
/ трамваем / тролейбусэм)
9. Gdzie się znajduje ... // 9. Где
— muzeum? // — музэум?
— wystawa? // — выстава?
— galeria obrazów? // —
10. Muzeum (wystawa / galeria
// 10. Музэум (выстава /
11. Tam można dojechać autobusem
// 11. Там можна доехать
12. W jakich godzinach są czynne
чыннэ музэа (выставы)?
13. Od 9 do 21. // 13. Оддеви^{он}тэй
14. Gdzie można kupić prospekt
// 14. Где можна купить

КОЛИЧЕСТВО, КАЧЕСТВО / ILOŚĆ, JAKOŚĆ

Х. ВРЕМЯ / CZAS

1. Время дня / Pora dnia

1. Время
2. Сколько времени вам нужно?
Państwo potrzebuja? // 2. Иле часу Пан(и)

1. Czas // 1. Час
2. Ile czasu Pan(i) potrzebuje? Ile czasu

потшэбуе? Иле часу Паньстфо

потшэбу^{ём}?

3. Сутки	3. Doba // 3. Д <u>о</u> ба
4. Полчаса	4. Pół godziny // 4. Пул го <u>ди</u> ны
5. Четверть часа	5. Kwadrans // 5. К <u>ф</u> адранс
6. Минута	6. Minuta // 6. Мин <u>у</u> та
7. Полминуты	7. Pół minuty // 7. Пул мин <u>у</u> ты
8. Секунда	8. Sekunda // 8. Сэ <u>к</u> унда
9. Который час?	9. Która godzina? // 9. К <u>т</u> ура го <u>ди</u> на?
10. В первой (во второй) половине дня	10. Do południa / po południu // 10. До
полудня / по полудню	
11. В полдень (полночь)	11. W południe // 11. Ф <u>п</u> олудне
12. Утро(-м)	12. Ranek / rankiem // 12. Р <u>а</u> нэк / р <u>а</u> нкем
13. День (днем)	13. Dzień / za dnia // 13. Д <u>е</u> нь / за <u>д</u> ня
14. Вечер(-ом)	14. Wieczór / wieczorem // 14. В <u>е</u> чур /
веч <u>о</u> рэм	
15. Ночь(-ю)	15. Noc / nocą // 15. Но <u>ц</u> / но <u>ц</u> ^{ом}

2. В котором часу? / O której godzinie?

1. В котором часу?	1. O której godzinie? // 1. О <u>к</u> турэй
го <u>ди</u> не?	
2. Когда?	2. Kiedy? // 2. К <u>е</u> ды?
3. В пять минут второго	3. O godzinie 1.05 / 13.03. // 3. О го <u>ди</u> не
першэй пи ^{ен} ть / тшынастэй пи ^{ен} ть	
4. В четверть десятого	4. O godzinie 9.15 / 21.15. // 4. О го <u>ди</u> не
деви ^{он} тэй пи ^{ен} тнасьте / двудестэй першэй	пи ^{ен} тнасьте.
5. В половине девятого	5. O godzinie 8.30 / 20.30. // 5. О го <u>ди</u> не
усмэй тшыдэсьти / двудестэй тшыдэсьти.	
6. Без двадцати десять	6. O godzinie 9.40 / 21.40. // 6. О го <u>ди</u> не
деви ^{он} тэй чтэрдэсьти / двудестэй першэй	чтэрдэсьти.
7. Без четверти десять	7. O godzinie 9.45 / 21.45. // 7. О го <u>ди</u> не
деви ^{он} тэй чтэрдэсьти пи ^{ен} ть / двудестэй	першэй чтэрдэсьти пи ^{ен} ть.

3. Дни недели / Dni tygodnia

1. Понедельник	1. Poniedziałek // 1. Поне <u>д</u> ялэк
2. Вторник	2. Wtorek // 2. Ф <u>т</u> орэк
3. Среда	3. Środa // 3. С <u>ь</u> ро <u>д</u> а
4. Четверг	4. Czwartek // 4. Ч <u>ф</u> артэк
5. Пятница	5. Piątek // 5. Пи ^{он} тэк
6. Суббота	6. Sobota // 6. Со <u>б</u> ота
7. Воскресенье	7. Niedziela // 7. Не <u>д</u> еля
8. В понедельник	8. W poniedziałek // 8. Ф <u>п</u> оне <u>д</u> ялэк

9. Сегодня	9. Dziś / dzisiaj // 9. Д ^и сь / д ^и сяй
10. Завтра	10. Jutro // 10. Ю ^т ро
11. Послезавтра	11. Pojutrze // 11. Пою ^т шэ
12. Вчера	12. Wczoraj // 12. Фч ^о рай
13. Позавчера	13. Przedwczoraj // 13. Пшэтфч ^о рай
14. Сегодня... 25 июля	14. Dzisiaj mamy 25 lipca (pierwszego sierpnia)
2012 г. // 14. Д ^и сяй мамы двудестэго	
(первое августа) 2012 года	пи ^о н ^т эго липца (першэго серпня) два
тыси ^о н ^т э двунастэго року.	
15. Рабочий день	15. Dzień roboczy / prasy // 15. Д ^е нь роб ^о чы /
працы	
16. Выходной день	16. Dzień wolny / wolne // 16. Д ^е нь в ^о льны /
во ^л ньнэ	
17. Праздничный день	17. Dzień świąteczny // 17. Д ^е нь сьф ^е н ^т эчны

4. Месяцы / Miesiące

1. Январь	1. Styczeń // 1. Ст ^ы чэнь
2. Февраль	2. Luty // 2. Лю ^т ы
3. Март	3. Marzec // 3. Ма ^ж эц
4. Апрель	4. Kwiecień // 4. Кф ^е тень
5. Май	5. Maj // 5. Ма ^й
6. Июнь	6. Czerwiec // 6. Чэ ^р вец
7. Июль	7. Lipiec // 7. Ли ^п ец
8. Август	8. Sierpień // 8. С ^е рпень
9. Сентябрь	9. Wrzesień // 9. Вжэ ^с ень
10. Октябрь	10. Październik // 10. Пазьд ^е рник
11. Ноябрь	11. Listopad // 11. Лист ^о пат
12. Декабрь	12. Grudzień // 12. Груд ^е нь
13. В каком месяце?	13. W jakim miesiącu? // 13. В ^я ким меси ^о н ^т цу?
14. В этом (прошлом, miesiācu. // 14. Ф ^т ым (зэшлым,	
позапрошлом, следующем)	позапшэшлым, наст ^е м ^п ным) меси ^о н ^т цу.
месяце	
15. В июле	15. W lipcu // 15. Вли ^п цу

XI. СЧЕТ И ПОРЯДКОВЫЕ ЧИСЛИТЕЛЬНЫЕ

1. Сколько?	1. Ile? // 1. И ^л е
2. Который?	2. Który? // 2. Кту ^р ы?
3. 0-нуль, нулевой	3. 0-zero, zerowy // 3. зэ ^р о,
зэ ^р овы	
4. 1-один, первый(-ая)	4. 1-jeden, pierwszy(-sza) // 4.
едэн, перш ^ы (-ша)	

5. 2-два, второй(-ая)
 други(-га)
 6. 3-три, третий(-ья)
 тшы, тшэти(-тя)
 7. 4-четыре, четвертый(-ая)
 чтэры, чфарты(-та)
 8. 5-пять, пятый(-ая)
 пи^{ен}ть, пи^{он}ты(-та)
 9. 6-шесть, шестой(-ая)
 шэсьть, шусты(-та)
 10. 7-семь, седьмой(-ая)
 10. седэм, сюдмы(-ма)
 11. 8-восемь, восьмой(-ая)
 осем, усмы(-ма)
 12. 9-девять, девятый(-ая)
 // 12. дев^{ен}ть, деви^{он}ты(-та)
 13. 10-десять, десятый(-ая)
 // 13. дес^{ен}ть, дес^{ен}ты(-та)
 14. 11-одиннадцать, одиннадцатый(-ая)
 та // 14. едэнасьте, едэнасты(-та)
 15. 12-двенадцать, двенадцатый(-ая)
 та // 15. дванасьте, двунасты(-та)
 16. 13-тринадцать, тринадцатый(-ая)
 та // 16. тшынасьте, тшынасты(-та)
 17. 14-четырнадцать, четырнадцать(-ая)
 czternasty(-ta) // 17. чтэрнасьте, чтэрнасты(-та)
 18. 15-пятнадцать, пятнадцатый(-ая)
 та // 18. пи^{ен}тнасьте, пи^{ен}тнасты(-та)
 19. 16-шестнадцать, шестнадцатый(-ая)
 та // 19. шэснасьте, шэснасты(-та)
 20. 17-семнадцать, семнадцатый(-ая)
 siedemnasty(-ta) // 20. седэмнасьте, седэмнасты(-та)
 21. 18-восемнадцать, восемнадцатый(-ая)
 osiemnasty(-ta) // 21. осемнасьте, осемнасты(-та)
 22. 19-девятнадцать, девятнадцатый(-ая)
 dziewiętnasty(-ta) // 22. дев^{ен}тнасьте, дев^{ен}тнасты
 23. 20-двадцать, двадцатый(-ая)
 dwudziesty(-ta) // 23. двадэсьтя, двудэсты(-та)
 24. 21-двадцать один, двадцать первый(-ая)
 dwudziesty(-ta) pierwszy(-sza) // 24. двадэсьтя
 першы(-ша)
 25. 22-двадцать два, двадцать второй(-ая)
 dwudziesty(-ta) drugi(-ga) // 25. двадэсьтя

5. 2-dwa, drugi(-ga) // 5. два,
 6. 3-trzy, trzeci(-cia) // 6.
 7. 4-cztery, czwart(-ta) // 7.
 8. 5-pięć, piąty(-ta) // 8.
 9. 6-sześć, szósty(-ta) // 9.
 10. 7-siedem, siódmy(-ma) // 10.
 11. 8-osiem, ósmy(-ma) // 11.
 12. 9-dziewięć, dziewiąty(-ta)
 13. 10-dziesięć, dziesiąty(-ta)
 14. 11-jedenaście, jedenasty(-ta)
 15. 12-dwanaście, dwunasty(-ta)
 16. 13-trzynaście, trzynasty(-ta)
 17. 14-czternaście,
 18. 15-piętnaście, piętnasty(-ta)
 19. 16-szesnaście, szesnasty(-ta)
 20. 17-siedemnaście,
 21. 18-osiemnaście,
 22. 19-dziewiętnaście,
 (-ta)
 23. 20-dwadzieścia,
 24. 21-dwadzieścia jeden,
 едэн, двудэсты(-та)
 25. 22-dwudzieścia dwa,

други(-га)	два, двуде́сты(-та)
26. 23-двадцать три, двадцать третий(-ая) dwudziesty(-ta) trzeci(-cia) // 26. двадес́ья	26. 23-dwadzieścia trzy,
тшэ́ти(-тя)	тшы, двуде́сты(-та)
27. 24-двадцать четыре, двадцать четвертый(-ая) dwudziesty(-ta) czwarty(-ta) // 27. двадес́ья	27. 24-dwadzieścia cztery,
чфа́рты(-та)	чтэ́ры, двуде́сты(-та)
28. 25-двадцать пять, двадцать пятый(-ая) dwudziesty(-ta) piąty(-ta) // 28. двадес́ья	28. 25-dwadzieścia pięć,
пи ^{он} ты(-та)	пи ^{ен} ть, двуде́сты(-та)
29. 26-двадцать шесть, двадцать шестой(-ая) dwudziesty(-ta) szósty(-ta) // 29. двадес́ья	29. 26-dwadzieścia sześć,
шусты(-та)	шэсьть, двуде́сты(-та)
30. 27-двадцать семь, двадцать седьмой(-ая) dwudziesty(-ta) siódmy(-ma) // 30. двадес́ья	30. 27-dwadzieścia siedem,
сюдмы(-ма)	се́дэм, двуде́сты(-та)
31. 28-двадцать восемь, двадцать восьмой(-ая) dwudziesty(-ta) ósmy(-ma) // 31. двадес́ья	31. 28-dwadzieścia osiem,
усма(-ма)	о́сем, двуде́сты(-та)
32. 29-двадцать девять, двадцать девятый(-ая) dwudziesty(-ta) dziewiąty(-ta) // 32. двадес́ья	32. 29-dwadzieścia dziewięć,
дев ^{ен} ты(-та)	де́в ^{ен} ть, двуде́сты(-та)
33. 30-тридцать, тридцатый(-ая) trzydziesty(-ta) // 33. тшыде́сьти, тшыде́сты(-та)	33. 30-trzydzieści,
34. 40-сорок, сороковой(-ая) czterdziesty(-ta) // 34. чтэ́рдес̈ьти, чтэ́рдес̈ты(-та)	34. 40-czterdzieści,
35. 50-пятьдесят, пятидесятый(-ая) pięćdziesiąty(-ta) // 35. пи ^{ен} дес̈ ^{ен} т, пи ^{ен} дес̈ ^{ен} ты(-та)	35. 50-pięćdziesiąt,
36. 60-шестьдесят, шестидесятый(-ая) sześćdziesiąty(-ta) // 36. шэсьдес̈ ^{ен} т, шэсьдес̈ ^{ен} ты(-та)	36. 60-sześćdziesiąt,
37. 70-семьдесят, семидесятый(-ая) siedemdziesiąty(-ta) // 37. седемдес̈ ^{ен} т,	37. 70-siedemdziesiąt,
38. 80-восемьдесят, восьмидесятый(-ая) osiemdziesiąty(-ta) // 38. осемдес̈ ^{ен} т, осемдес̈ ^{ен} ты(-та)	седемдес̈ ^{ен} ты(-та) 38. 80-osiemdziesiąt,

39. 90-девяносто, девяностый(-ая)
dziewięćdziesiąty // 39. дев^{ен}дес^{ен}т,

40. 100-сто, сотый(-ая)
сто, сэтны(-на)

41. 200-двести, двухсотый(-ая)
на // 41. двесьте, двусэтны(-на)

42. 300-триста, трехсотый(-ая)
на // 42. тшыста, тшэхсэтны(-на)

43. 400-четыреста, четырехсотый(-ая)
czterechsetny(-na) // 43. чтэрыста, чтэрэхсэтны

44. 500-пятьсот, пятисотый(-ая)
на // 44. пи^{ен}тьсэт, пи^{ен}тьсэтны(-на)

45. 600-шестьсот, шестисотый(-ая)
на // 45. шэсьсэт, шэсьсэтны

46. 700-семьсот, семисотый(-ая)
siedemsetny(-na) // 46. седэмсэт, седэмсэтны(-на)

47. 800-восемьсот, восьмисотый(-ая)
osiemsetny(-na) // 47. осемсэт, осемсэтны(-на)

48. 900-девятьсот, девятисотый(-ая)
dziewięćsetny(-na) // 48. дев^{ен}цэт, дев^{ен}цетны(-на)

49. 1000-тысяча, тысячный(-ая)
на // тыс^{ен}ц, тус^{ен}чны(-на)

50. 1000000-миллион, миллионный(-ая)
milionowy(-wa) // 50. милион, милионовы(-ва)

51. 1/4-четверть
ćwiartka // 51. една чфарт, тьфяртка

52. 1/3-треть
една тшэтя

53. 1/2-половина

53. една друга, полова

54. 2/3-две трети
тшэте

55. 3/4-три четверти
тшы чфартэ

56. 1 1/2-полтора
rółtora // 56. една цала и пул, пултора

57. 2 1/2-два с половиной
druga, dwa i pół // 57. две цалэ и една друга,

39. 90-dziewięćdziesiąt,

дев^{ен}дес^{ен}ты(-та)

40. 100-sto, setny(-na) // 40.

41. 200-dwieście, dwusetny(-

42. 300-trzysta, trzechsetny(-

43. 400-czterysta,

44. 500-pięćset, pięćsetny(-

45. 600-sześćset, sześćsetny(-

46. 700-siedemset,

47. 800-osiemset,

48. 900-dziewięćset,

49. 1000-tysiąc, tysięczny(-

50. 1000000-milion,

51. 1/4 - jedna czwarta,

52. 1/3 - jedna trzecia // 52.

53. 1/2 - jedna druga, połowa //

54. 2/3 - dwie trzecie // 54. две

55. 3/4 - trzy czwarte // 55.

56. 1 1/2 - jedna cała i pół,

57. 2 1/2 - dwie całe i jedna

два и пул

2. ДЕНЕЖНЫЕ ЕДИНИЦЫ / JEDNOSTKI PIENIĘŻNE (MONETARNE)

1. Одна копейка
копейка

1. jedna kopiejka // 1. една

2. две копейки копейки	2. dwie kopiejki // 2. две
3. пять (десять, двадцать пять, пятьдесят) копеек pięć, pięćdziesiąt) kopiejek // 3. пи ^{ен} ть пи ^{ен} де ^{сѣ} нт)	3. pięć (dziesięć, dwadzieścia (дес ^{ен} ть, двадес ^ь тя пи ^{ен} ть,
4. одна гривна хривна	4. jedna hrywna // 4. една
5. две гривны хривны	5. dwie hrywny // 5. две
6. пять (десять, двадцать, пятьдесят, сто) гривен pięćdziesiąt, sto) hrywien // 6. пи ^{ен} ть пи ^{ен} де ^{сѣ} нт, сто) хривен	6. pięć (dziesięć, dwadzieścia, (дес ^{ен} ть, двадес ^ь тя,

ХІІ. КАЧЕСТВА / JAKOŚCI

1. Свойства / Cechy

1. большой	1. duży // 1. дужы
2. веселый	2. wesoły // 2. вэсолы
3. высокий	3. wysoki // 3. высоки
4. грубый	4. gruby / szorstki // 4. грубы / шорстки
5. грязный	5. brudny // 5. брудны
6. дешевый	6. tani // 6. тани
7. длинный	7. długi // 7. длуги
8. дорогой	8. drogi // 8. дроги
9. жесткий	9. twardy / szorstki // 9. тфарды / шорстки
10. жидкий	10. płynny // 10. плынны
11. короткий	11. krótki // 11. крутки
12. красивый	12. piękny // 12. п ^{ен} кны
13. крепкий	13. mocny // 13. моцны
14. круглый	14. okrągły // 14. окр ^{он} глы
15. легкий	15. lekki // 15. лекки
16. маленький	16. malutki // 16. малютки
17. мокрый	17. mokry // 17. мокры
18. молодой	18. młody // 18. млоды
19. мрачный	19. mroczny / ciemny // 19. мрочны / темны
20. мягкий	20. miękki // 20. м ^{ен} кки
21. низкий	21. niski // 21. ниски
22. новый	22. nowy // 22. новы
23. острый	23. ostry // 23. остры
24. плохой	24. zły // 24. злы
25. полный	25. pełny // 25. пэлны
26. прохладный	26. chłodny // 26. хлодны
27. пустой	27. pusty // 27. пусты

28. редкий	28. rzadki // 28. жа́тки
29. резкий	29. ostry / przenikliwy // 29. о́стры / пшэ́никливы
30. свежий	30. świeży // 30. сьфе́жы
31. сильный	31. silny // 31. си́льны
32. слабый	32. słaby // 32. сла́бы
33. смелый	33. śmiały // 33. сьмя́лы
34. старый	34. stary // 34. ста́ры
35. сухой	35. suchy // 35. су́хы
36. сырой (о погоде, о пище)	36. wilgotny (o pogodzie, o żywności) // 36. вильго́тны (о по́годе,
37. теплый	37. ciepły // 37. те́плы
38. тяжелый	38. ciężki // 38. т ^{ен} шки
39. узкий	39. wąski // 39. в ^{он} ски
40. хороший	40. dobry // 40. до́бры
41. холодный	41. chłodny // 41. хло́дны
42. чистый	42. czysty // 42. чы́сты
43. широкий	43. szeroki // 43. шэ́роки

2. Цвета

1. бежевый	1. beżowy // 1. бэ́жовы
2. белокурый	2. jasny, płowy // 2. я́сны, пло́вы
3. белый	3. biały // 3. бя́лы
4. голубой	4. błękitny // 4. бл ^{эн} китны
5. желтый	5. żółty // 5. жу́лты
6. зеленый	6. zielony // 6. зелё́ны
7. золотой	7. złoty // 7. зло́ты
8. коричневый	8. brązowy // 8. бр ^{он} зовы
9. красный	9. czerwony // 9. чэ́рвоны
10. лиловый	10. liliowy // 10. лили́овы
11. многоцветный ружноколё́ровы	11. różnobarwny / różnokolorowy // 11. ружноба́рвны /
12. одноцветный	12. jednokolorowy // 12. едноколё́ровы
13. оранжевый	13. pomarańczowy // 13. помараньчо́вы
14. пестрый	14. pstry // 14. пстры
15. разноцветный ружноколё́ровы	15. różnobarwny / różnokolorowy // 15. ружноба́рвны /
16. розовый	16. różowy // 16. ружо́вы
17. светло-желтый	17. jasnożółty // 17. ясножу́лты
18. светло-коричневый	18. jasnobrązowy // 18. яснобр ^{он} зовы
19. светлый	19. jasny // 19. я́сны
20. серебряный	20. srebrny // 20. срэ́брны
21. серый	21. szary // 21. ша́ры
22. синий	22. niebieski // 22. небески
23. темный	23. ciemny // 23. те́мны

24. тусклый зматовялы / бляды	24. wyblakły / zmatowiały / blady // 24. выбляклы /
25. фиолетовый	25. fioletowy // 25. фиолетовы
26. черный	26. czarny // 26. чарны
27. цветной	27. kolorowy / barwny // 27. колёровы / барвны
28. яркий	28. jaskrawy / żywy // 28. яскравы / жывы

НАИБОЛЕЕ УПОТРЕБИТЕЛЬНЫЕ ВЫРАЖЕНИЯ / NAJCZĘŚCIEJ UŻYWANE ZWROTY I WYRAŻENIA

1. Взаимопонимание / Wzajemne rozumienie, porozumienie

1. Я (не) понимаю вас	1. Ja Pana / Panią /
Państwa rozumiem. Ja
Pana / Pani / Państwa
nie
rozumiem. // 1. Я
Пана / Пан ^{ём} /
Паньстфа розумем.
/ Я Пана / Пани /
Паньстфа не розумем.
2. Я (не) понял, что вы сказали
со Pan(i) powiedział(a). // 2. (Не) зрозумялэм,
поведял(а).	2. (Nie) Zrozumiałem,
цо Пан(и)
3. Я (не) понял, что там (тут) написано
co tam (tu) jest napisane. // 3. (Не) зрозумялэм,
написанэ.	3. (Nie) Zrozumiałem,
цо там (ту) ест
4. Переведите, пожалуйста, это слово (предложение)?
przetłumaczyć to słowo (zdanie)! // 4. Прош ^{ём}
слово (здане)!	4. Proszę
пшэтлума ^{чы} ть то
5. Как называется...?
5. Як си ^{ём} называ...?	5. Jak się nazywa ...? //
6. Вы меня (не) понимаете?
rozumie? / Czy Państwo mnie rozumieją?	6. Czy Pan(i) mnie
// 6. Чы Пан(и) мне
розуме? / Чы Паньстфо мне розуме ^{ём} ?	
7. Повторите, пожалуйста!	7. Proszę powtórzyć! //
7. Прош ^{ём} пофтужыть!	

2. Оказание помощи / Udzielenie pomocy

1. Помогите, пожалуйста, мне (ей, ему, нам, им)
nam, im) pomóc! // 1. Прош^{ем} ми (ей, му, нам,

1. Proszę mi (jej, mu,
им) пом^{уц}!

2. Я могу вам помочь
Państwu) pomóc. // 2. Мо^г Па^{ну} (Па^{ни},

2. Mogę Panu (Pani,
Па^{ньстфу}) пом^{уц}.

3. Вам нужна помощь?
Pan(i) pomocy? / Czy potrzebują Państwo pomocy?

3. Czy potrzebuje

Па^н(и) пом^{оц}ы? / Чы потшэбу^{ем} Па^{ньстфо}

// 3. Чы потшэбуе
пом^{оц}ы?

3. Место пребывания / Miejsce pobytu

1. тут

1. tu, tutaj // 1. ту, тутай

2. там

2. tam // 2. там

3. здесь

3. tu, tutaj // 3. ту, тутай

4. рядом

4. obok // 4. обок

5. недалеко

5. niedaleko // 5. недалеко

6. близко

6. blisko // 6. блиско

7. вдали

7. w dali // 7. вдали

8. вблизи

8. w pobliżu // 8. фпоближу

9. В городке

9. W miasteczku (w domu / na ulicy / w

autobusie / w samochodzie / w metrze). // 9. Вмястэчку

(в доме / на улице / в автобусе
вмэтшэ).

(в^{дому} / на^{улицы} / ва^{утобусе} / фсамох^{оде} /

/ в автомобиле / в метро).

4. Выражение отношения / Wyrażenie stosunku

1. Очень приятно

1. Bardzo mi (nam) przyjemnie / miło. // 1.

Бард^о ми (нам) пшыемне / мило.

2. Мне (нам) было очень приятно

2. Było mi (nam) bardzo przyjemnie / miło. // 2.

Было ми (нам) бард^о пшыемне / мило.

3. Я доволен(-а)

3. Jestem zadowolony(-na). // 3. Естэм

задоволен(-на).

4. Мы довольны

4. Jesteśmy zadowoleni. // 4. Естэсьмы

задоволен^и.

5. К (нашему) сожалению

5. Bardzo nam przykro. // 5. Бард^о нам

пшыкро.

6. (Очень) хорошо

6. (Bardzo) dobrze. // 6. (Бард^о) добжэ.

7. (Очень) плохо

7. (Bardzo) źle. // 7. (Бард^о) зыле.

8. Отлично

8. Wspaniale. // 8. Фспаняле.

9. Так себе

9. Tak sobie. // 9. Так собе.

10. Можно

10. Można. // 10. Можна.

11. Нельзя
неможна.
12. Можно?
можна?
13. Да (нет)
14. Я (не) уверен(-а)
пэвен(-вна)
15. Мы (не) уверены
пэвни.
16. Все будет хорошо
б^{ен}де добжэ.
17. Не сомневайтесь
пэвни! / Не в^{он}тпте!

11. Nie wolno / nie można. // 11. Невольно /
12. Czy wolno / można? // 12. Чы вольно /
13. Tak (nie). // 13. Так (не).
14. Nie jestem pewien(-wna). // 14. Не естэм
15. Nie jesteśmy pewni. // 15. Не естэсьмы
16. Wszystko będzie dobrze. // 16. Фшыстко
17. Bądźcie pewni! / Nie wątpcie! // 17. Б^{он}тьте

5. Выражение благодарности / Wyrażenie podziękowania / wdzięczności

1. Пожалуйста
2. Спасибо
3. Извините, пожалуйста
4. Будьте любезны (добры)

1. Proszę! // 1. Прош^{ем}!
2. Dziękuję! // 2. Д^{ен}ку^{ем}!
3. Przepraszam! // 3. Пшэпрашам!
4. Czy będzie Pan tak uprzejmy (dobry)? / Czy będzie Pani tak uprzejma (dobra)? / Czy będą Państwo tak uprzejmi (dobrzy)? // 4. Чы б^{ен}де Пан так упшэймы (добры)? / Чы б^{ен}де Пани так упшэйма (добра)? / Чы б^{ен}д^{ом} Паньстфо так упшэйми (добжы)?

ЗНАКОМСТВО, КОНТАКТЫ

I. ПРИВЕТСТВИЕ, ОБРАЩЕНИЕ, ЗНАКОМСТВО, ПОЖЕЛАНИЯ, ПРИГЛАШЕНИЕ, ПРОЩАНИЕ

1. ПРИВЕТСТВИЕ

- 5. Доброе утро
- 6. Добрый день (вечер)
- 7. Привет
- 8. Добро пожаловать

2. ОБРАЩЕНИЕ

- 8. Господин
- 9. Госпожа
- 10. Дамы и господа
- 11. Девушка
- 12. Молодой человек (юноша)
- 13. Уважаемый (-ые)...
- 14. Господин...
 - руководитель делегации
 - тренер

3. ЗНАКОМСТВО

Как представиться

- 3. Разрешите представиться
- 4. Сержант (лейтенант, ст. лейтенант, капитан, майор, подполковник, полковник, генерал) милиции Иваненко

Как узнать фамилию (имя)

- 7. Назовите вашу фамилию, имя, пожалуйста
- 8. Меня зовут...
- 9. Моя фамилия...
- 10. Как фамилия и имя...
 - вашего знакомого
 - вашего коллеги
 - этого спортсмена
 - вашего товарища
- 11. Повторите, напишите, пожалуйста, вашу фамилию
- 12. Прошу предъявить ваш...
 - билет
 - паспорт
 - права (на вождение автомобиля)

Откуда прибыл

1. Из какой вы страны?
2. Я (мы) из ...
 - Польши
 - Германии
 - Франции
 - Испании
 - Англии
 - США
3. Из какого города вы приехали?
4. Я (мы) приехал (-и) из...
 - Варшавы
 - Городка...около...
5. Это недалеко от...
6. Ваш адрес в ...Польше

Национальность

3. Ваша национальность?

4. Я...

- поляк (полячка)
- немец (немка)
- француз (француженка)
- испанец (испанка)
- англичанин (англичанка)

4. ПОЖЕЛАНИЯ

1. Приятного аппетита
2. Счастливого пути
3. Желаю вам успехов
4. Будьте здоровы

5. ПРИГЛАШЕНИЕ

5. Пригласите, пожалуйста...

- гида
- переводчика
- руководителя делегации (группы)
- тренера

6. Вас приглашают...

- к судейскому столу
- к руководителю делегации (группы)
- в отделение милиции

7. Пойдемте с нами

8. Прошу вас пройти со мной

6. ПРОЩАНИЕ

6. До свидания
7. Прощайте
8. Спокойной ночи
9. Всего хорошего
10. Приезжайте, пожалуйста, опять (еще)

II. ПРОСЬБА, БЛАГОДАРНОСТЬ, ИЗВИНЕНИЕ, СОГЛАСИЕ, НЕСОГЛАСИЕ

1. ПРОСЬБА, БЛАГОДАРНОСТЬ

23.Пожалуйста

24.Прошу вас (будьте добры, любезны)...

- показать мне (нам)
- объяснить мне (нам)

- помочь мне (нам)
 - позвонить мне (нам)
 - через час (через несколько минут, завтра)
 - подождать (меня, нас, его, ее, их) здесь
25. Прошу вас...
- дайте мне (ему, ей, нам, им)
 - скажите мне (ему, ей, нам, им)
 - принесите (ему, ей, нам, им)
 - подождите здесь. Я доложу об этом моему начальнику
26. У меня к вам просьба
27. Разрешите...
- войти
 - выйти
 - пройти
 - взять
 - узнать
28. Объясните, пожалуйста
29. Выясните, пожалуйста
30. Повторите, пожалуйста
31. Дайте, пожалуйста
32. Скажите, пожалуйста
33. Напишите, пожалуйста
34. Предъявите, пожалуйста
35. Проводите меня (нас), пожалуйста...
- в медпункт
 - к врачу
 - к остановке автобуса (троллейбуса, трамвая)
 - к стоянке такси
 - к трибуне (западной, восточной, южной, северной)
36. Я сделаю все, что смогу
37. Постараюсь помочь вам
38. Слушаю вас
39. К вашим услугам
40. Спасибо
41. Очень вам признателен
42. Не стоит благодарности
43. Это мой долг
44. С этим вопросом рекомендую обратиться...
- в представительство...
 - к переводчику
 - к гида
 - к руководителю делегации

2. ИЗВИНЕНИЕ

1. Извините, пожалуйста

- 2.Простите за беспокойство
- 3.Примите наши извинения
- 4.Ничего, не беспокойтесь
- 5.Все в порядке

3. СОГЛАСИЕ, НЕСОГЛАСИЕ

- 10.Хорошо
- 11.Вы правы
- 12.Согласен
- 13.Конечно
- 14.Правильно
- 15.Нет
- 16.Возражаю
- 17.Это...
 - не нужно
 - невозможно
- 18.К сожалению...
 - мы не можем выполнить вашу просьбу
 - не могу вам помочь

III. ЯЗЫК

1. ВЛАДЕНИЕ ЯЗЫКОМ

1. На каком языке вы разговариваете?
2. Я говорю...
 - по-польски
 - по-английски
 - по-французски
 - по-испански
 - по-немецки
3. Кто из вас говорит по-русски?
4. Говорите, пожалуйста, медленнее (громче)

2. ПОНИМАНИЕ

- 15.Вы понимаете...?
 - по-польски
 - по-английски
 - по-французски
 - по-испански
 - по-немецки
- 16.Да
- 17.Вы (меня, нас) не понимаете?
- 18.Нет
- 19.Я немного понимаю
- 20.Я вас (не) понимаю
- 21.Что он (она) говорит?

22. Что он (они) сказал (-и)?
23. Повторите, пожалуйста, еще раз
24. Простите, вы меня неправильно поняли
25. Я прошу вас объяснить
26. У вас есть переводчик?
27. Пригласите, пожалуйста, переводчика
28. Прошу перевести на украинский (русский) язык

СЛУЖБА МИЛИЦИИ

IV. ГОРОД, ТУРИСТ, ОБЩЕСТВЕННЫЙ ПОРЯДОК

1. ОРИЕНТИРОВКА В ГОРОДЕ

1. Как называется...?

- эта улица
- эта площадь
- это шоссе
- эта деревня
- этот город (городок)
- этот населенный пункт

2. Эта улица называется...

3. Как проехать, пройти...?

4. Как (нам) пройти (проехать)...?

- в центр города
- на главную улицу
- на площадь...
- на проспект...
- на...вокзал
- в аэропорт
- в музей
- в церковь
- к ближайшему почтамту
- к универмагу (супермаркет)

5. Как лучше доехать до...?

- посольства
- консульства
- гостиницы

6. Можно проехать...до остановки...

- автобусом №...
- троллейбусом №...
- на трамвае №...

7. Остановка за углом направо (налево, прямо, через улицу)

8. Сделайте пересадку на автобус (трамвай, троллейбус)

9. Можно пройти...пешком прямо по улице..., затем свернуть через один (два) квартал(а) направо (налево)
10. Это совсем рядом

Как найти дорогу в незнакомом городке?

6. Я сбился с пути (заблудился)
7. Как мне добраться до...?
8. Можете ли вы указать мне (нам) дорогу?
9. Вы едете в другом направлении
10. Вам нужно доехать до остановки... и пересесть на...
– трамвай №
– троллейбус №
– метро
6. Возьмите такси

Где находится...?

5. Где находится «Гостиница для зарубежных судей»?
6. Где находится...?
– отделение милиции
– справочное бюро
– стадион
– кинотеатр

Где можно купить, заказать, обменять...?

1. Где можно купить...
– в магазине...на улице...
2. Где можно купить газеты?
– в любом газетном киоске
7. Где можно заказать билеты...?
– на футбольный матч
– на концерт
– в театр
8. Где можно обменять валюту?
9. Вам следует обратиться в бюро обслуживания (рецепцию) гостиницы

Местожительство

13. Где вы живете (остановились)?
14. Я живу...
– в отеле

Указания и ответы милиционера

1. Идите (езжайте)...
– прямо (направо, налево, в обратном направлении)
– по этой улице
– до следующего перекрестка
2. Заверните за угол

15. Перейдите через улицу (площадь)
16. Отсюда вторая улица направо (налево)
17. Вам следует пройти до (к)...
18. Идите...
 - по ходу автобуса (троллейбуса, трамвая)
 - назад
- 19.Через два перекрестка (квартала) сверните налево
- 20.Вы можете доехать автобусом (троллейбусом, трамваем, на метро)
- 21.Можно доехать на электричке с...вокзала
- 22.Ходит автобус?
- 23.Вот ваш автобус (троллейбус, трамвай)
- 24.Дом №...находится на той стороне улицы

2. ОХРАНА ОБЩЕСТВЕННОГО ПОРЯДКА

Меры безопасности

7. Куда звонить при пожаре?
8. При пожаре звоните 101
9. Как позвонить в милицию?
- 10.В милицию звоните по телефону 102
- 11.Как вызвать скорую помощь?
- 12.Для вызова скорой помощи звоните 103

Соблюдение общественного порядка

- 20.Господа, вы нарушаете общественный порядок
- 21.Прошу прекратить!
- 22.В чем дело?
- 23.Кто это сделал?
- 24.Кто свидетель?
- 25.Куда ушел (убежал) нарушитель?
- 26.В метро (автобусе, троллейбусе, трамвае) не разрешается курить (сорить)
- 27.Здесь курить не разрешается
- 28.Прошу предъявить...
 - ваши документы
 - паспорт
 - удостоверение личности
- 29.Вы (грубо) нарушили общественный порядок
- 30.Я должен составить протокол
- 31.Прошу его подписать
- 32.Я должен доставить вас в отделение милиции
- 33.Прошу следовать со мной
- 34.Садитесь в автомашину
- 35.Выходите из автомобиля
- 36.Пройдите к начальнику
- 37.Прошу вас подчиниться требованию администрации

38. Вход на стадион в нетрезвом виде не разрешается

Приметы человека (внешность, возраст)

14. Какого цвета у него волосы?

15. Он (она)...

- блондин(-ка)
- шатен(-ка)
- брюнет(-ка)
- рыжий(-ая)
- седой(-ая)

16. Какого цвета у него (нее) глаза?

17. Карие (черные, голубые, серые)

18. Какого он (она) роста?

19. Маленького (высокого, среднего) роста

20. Как он (она) был(-а) одет(-а)?

21. На нем (ней) был костюм (пальто, платье, пиджак)

22. Какого цвета?

- серый
- черный
- коричневый
- бежевый
- красный
- зеленый
- желтый

23. На нем (ней) был костюм

- в полоску
- в клетку
- в горошек

24. Сколько ему (ей) приблизительно лет?

25. Он (она) молодой(-ая), старый(-ая), средних лет

26. Ему (ей) около 25, 30, 35, 40, 45, 50

Соблюдение тишины

5. Господа, уже позднее время

6. На улице (здесь) нельзя...

- громко петь
- включать на большую громкость магнитофон

7. Пожалуйста, не шумите

8. Пожалуйста, не кричите

Соблюдение чистоты

6. Здесь нельзя...

- сорить
- курить

7. Не бросайте...

- окурки
- бумагу
- 8. Не оставляйте после себя...
 - мусор
 - газеты
 - бутылки
 - бумажные стаканчики
- 9. Не загрязняйте тротуары
- 10. Пользуйтесь урнами для мусора

Предупреждение

- 6. Здесь разрешено (запрещено) производить киносъемку
- 7. Можно фотографировать (снимать на киноплёнку, зарисовывать)...
- 8. Господа, обменивать иностранную валюту запрещается
- 9. Здесь разрешено обменивать валюту
- 10. Прошу вас пройти со мной в отделение милиции для выяснения этого вопроса

V. ГОСУДАРСТВЕННАЯ АВТОИНСПЕКЦИЯ (ГАИ)

1. Дорожные знаки

- 16. Пешеходный переход
- 17. Пешеходное движение запрещено
- 18. Проезд без остановки запрещен
- 19. Направление объезда препятствия
- 20. Одностороннее движение
- 21. Движение в два ряда
- 22. Берегись поезда
- 23. Этот дорожный знак означает...
- 24. Движение запрещено
- 25. Ограничение скорости
- 26. Прочие опасности
- 27. Автомобильное движение запрещено
- 28. Ремонтные работы
- 29. Направление объезда препятствия
- 30. Обязательное направление движения

2. Нарушение правил дорожного движения

- 1. Пожалуйста, предъявите удостоверение на управление автомобилем
- 2. Вы нарушили правила...
 - дорожного движения
 - маневрирования
 - проезда перекрестка
 - обгона

3. Вы нарушили требования запрещающего дорожного знака
4. Я предупреждаю вас
5. Вы...
 - выехали на левую сторону дороги
 - не переключили свет фар при встрече с автомашиной
6. Вы совершили обгон...
 - в непосредственной близости встречного транспорта
 - на крутом повороте
 - на спуске
7. Вы не выполнили предписаний дорожных знаков
8. Вы следуете на неисправной машине
9. Необходимо составить акт о техническом состоянии автомобиля
10. Прошу дать письменное объяснение
11. Я должен составить протокол о нарушении
12. Прошу вас следовать за мной для медицинского освидетельствования
13. Я задерживаю ваш автомобиль
14. Я отстраняю вас от управления автомобилем
15. Машина будет находиться в...
16. За нарушение правил дорожного движения вы подвергаетесь штрафу в размере...гривен
17. Я отбираю (задерживаю) ваше удостоверение на право управления автомобилем
18. За ним вы должны явиться в ГАИ по адресу...
19. Вы не обратили внимания на красный (желтый) свет
20. Вы очень неосторожны
21. Вы можете сбить (задавить) пешехода
22. Вы превысили скорость
23. Здесь ведутся дорожные работы
24. Я должен вас оштрафовать
25. Получите квитанцию
26. Прошу вас соблюдать правила движения
27. Вы отклонились от маршрута
28. Прошу следовать по маршруту

3. Безопасность движения

1. С какой скоростью здесь можно ехать?
2. 60 км. в час
3. Со скоростью, обеспечивающей безопасность движения
4. Где находится ближайшая автостоянка?

Указания, обеспечивающие безопасность

1. Прошу остановиться
2. Поставить автомобиль на обочину
3. Езжайте, пожалуйста, прямо (налево, направо, назад)
4. Попытайтесь устранить неисправность

5. Дайте, пожалуйста, сигнал (фарами)
6. Предъявите ваше удостоверение на право управления автомобилем
7. У меня его нет с собой
8. Есть ли у вас другие документы?
9. К сожалению, нет
10. Движение в Украине...
 - правостороннее
 - очень интенсивное
11. Смотрите вперед
12. Будьте...
 - внимательны
 - осторожны
13. Вы должны соблюдать правила уличного движения
14. Вы должны ждать, пока не зажжется зеленый свет
15. Помните следующее: ходите только по тротуарам!
16. Переходите улицу по пешеходным переходам
17. Посмотрите сначала налево
18. Если вы уверены, что дорога свободна, переходите
19. На середине улицы остановитесь и посмотрите направо
20. Переходите улицу только...
 - сзади стоящего автобуса и троллейбуса
 - впереди стоящего трамвая

Запрещения

1. Не разрешается...
 - в таком состоянии управлять автомобилем
 - продолжать движение
 - переходить улицу здесь
2. Вас могут оштрафовать
3. Стоянка здесь запрещена
4. Поставьте машину на обочину

Разрешения

1. Это разрешено
2. Извините. Вы можете продолжать движение

Предостережения

1. Впереди...
 - интенсивное движение пешеходов
 - спортивные соревнования
 - ремонт дороги
2. Скорость ограничена до...км. в час
3. На этом участке скорость не должна превышать...км. в час
4. Это опасно

4. Направление движения

1. Прямо
2. Налево
3. Направо
4. Назад
5. По улице

5. Поворот, разворот

1. Где можно сделать...?
 - левый поворот
 - свернуть направо
2. Через 800 м (2 км)
3. Где можно развернуться?
4. Здесь нельзя
5. Через 500 м, пожалуйста
6. Разворот через 100 м впереди

6. Ремонт, техобслуживание автомобиля

1. Где можно отремонтировать автомашину?
2. По адресу...
3. Где находится ближайшая станция техобслуживания?
4. До ближайшей станции техобслуживания... км
5. Где ближайшая мастерская
6. У меня поломалась машина
7. Не заводится мотор?
8. Прокол в шине?
9. Нужна ли вам моя помощь?
10. Я вызову техническую помощь
11. У вас (меня) забуксовала машина
12. Произошла авария
13. Машина неисправна
14. Ездить на ней опасно
15. Неисправность устраню
16. Вы можете продолжать движение
17. Где можно вымыть машину?
18. На станции техобслуживания. Вот адрес...
19. Техобслуживания производит станция на улице... (на... километре дороги)
20. Знак показывает станцию техобслуживания.

7. Заправка

1. Мне необходимо заправить автомобиль
2. Где ближайшая заправка?
3. До ближайшей заправки ... км
4. У меня кончилось...
 - масло

- вода
 - бензин
5. Вы заправитесь очень быстро
 6. Заправочная расположена дальше
 7. Пожалуйста, заправьте мою машину
 - бензином
 - маслом
 - дизельным топливом

8. Документы

1. Прошу предъявить...
 - удостоверение личности (паспорт)
 - удостоверение водителя
2. Пожалуйста, вот оно
3. Я потерял...
 - удостоверение на право управления автомобилем
 - технический паспорт
4. Это ваш автомобиль? Прошу предъявить паспорт о его регистрации
5. Застрахован ли ваш автомобиль?
6. Застрахованы ли вы от несчастного случая?
7. Имеется ли у вас страховой полис?
8. Да (нет)
9. Каков ваш водительский стаж?
10. Пять (десять) лет

9. Авария

1. На...км авария
2. Здесь произошел несчастный случай
3. Есть ли пострадавшие?
4. Он (она) потерял(-а) сознание
5. Кто может...
 - оказать первую помощь
 - доставить пострадавшего в больницу
6. Где водитель?
7. Как вел машину шофер такси (автобуса)
8. Он ехал быстро, но очень осторожно
9. Вы (не) разговаривали с шофером во время езды?
10. Да (нет)
11. Кто попал под машину?
12. Женщина (мужчина), ребенок
13. Вы начали тормозить, когда увидели перед собой людей?
14. Я не виноват в несчастном случае
15. Выясним
16. Женщина (мужчина), ребенок вышла на проезжую часть неожиданно, и я не мог остановиться

17. Я ничего не мог сделать
18. До сих пор у меня не было...
 - аварий
 - происшествий
19. Как вы себя чувствуете?
20. Плохо (хорошо)
21. Вам (им, нам) нужна медицинская помощь
22. Я вызову скорую помощь
23. Имеются ли свидетели?
24. Вы были очевидцем аварии?
25. Я все видел и все могу описать
26. Ваше имя?
27. Куда нужно звонить при аварии?
28. Вот телефон (номер)
29. Благодарю вас
30. Можете ли вы отправить нас автобусом (другой машиной)?

Указания при аварии

1. Прошу вас назвать...
 - вашу фамилию, имя
 - ваше местожительство
 - ваш номер телефона
2. Мне необходимо составить протокол (схему происшествия)
3. Прошу подписать его
4. Пожалуйста, переставьте машину назад
5. Поставьте ее в сторону
6. Освободите улицу (дорогу)
7. Проезжайте. Не задерживайте движения
8. Я прошу вас позвонить в милицию
9. Попросите прислать автоинспекцию
10. Извините, вы не можете продолжать движение
11. Разрешите проверить техническое состояние автомобиля
12. Заведите двигатель
13. Включите свет
14. Нажмите на педаль тормоза
15. Прошу устранить неисправность
16. Вам придется немного подождать
17. Дайте, пожалуйста...
 - насос
 - инструмент
18. Нажмите на педаль газа
19. Возьмите пожалуйста, меня (его, ее, их) на буксир

10. Автотурист

1. Что случилось?

2. Вы заблудились?
3. Мы...
 - остановились отдохнуть
 - сбились с маршрута
 - не знаем, куда ехать (идти)
4. Вы откуда приехали?
5. У вас есть переводчик?
6. Куда вам нужно ехать?
7. Как долго...?
 - Мы будем в дороге
 - Вы были в дороге
8. Один день (два дня)
9. Куда ведет...?
 - эта дорога
 - это шоссе
 - эта автострада
10. Как называется это шоссе?
11. Это...шоссе
12. Оно ведет в...
13. Как называется этот город (эта река)?
14. Он (она) называется
15. Сколько километров до...Киева
16. ...км
17. Какой марки ваш автомобиль (мотоцикл, автобус)?
18. Это легковой (грузовой) автомобиль марки...
19. Какую скорость развивает эта машина?
20. Какова мощность двигателя (дизеля)?

Где поставить машину

1. На перекрестке останавливаться нельзя
2. Это опасно
3. Можно ли здесь остановиться?
4. Длительная остановка транспорта здесь запрещена
5. На ночь автомобиль здесь оставлять нельзя
6. Поставьте его на обочину
7. Включите, пожалуйста, подфарники
8. Ночью стоять без света опасно
9. Где автомобильная стоянка?
10. Бесплатная (платная) стоянка находится...
 - в двух, пяти километрах отсюда
 - за углом (налево, направо)

Ориентировка

1. Покажите, пожалуйста...
 - схему маршрута
 - атлас автомобильных дорог
 - карту-схему этого района
 - план города
 - путеводитель по...
2. Куда ведет эта дорога?
3. Куда вы следуете?
4. Эта дорога ведет в...
5. Сколько км до...?
6. До...осталось...км
7. По какой дороге мы поедem?

Дорога

1. Можно проехать по этой дороге?
2. Проезд закрыт
3. Дорога неисправна
4. Идет ремонт
5. Можно ли проехать другой дорогой?
6. Можно. Посмотрите ее на карте
7. Нет, другой дороги нет
8. Что делать?
9. Поезжайте назад, до перекрестка
10. Сверните налево (направо)
11. Там...
 - шоссейная дорога
 - автострада
 - кольцевая дорога
12. Где здесь дорога (улица) с односторонним (двухсторонним) движением?
13. А куда вам ехать?
14. Это в трех км отсюда.

Кемпинг, гостиница

1. Где (находится) ближайшая(-ий) гостиница (кемпинг)?
2. Вот ее адрес
3. Откуда можно позвонить в гостиницу?
4. Телефон справочного бюро...
5. Телефон администратора...
6. Можно ли вызвать такси?
7. Пожалуйста, вот телефон
8. Обратитесь...(к дежурному) по этажу

VI. ТРАНСПОРТНАЯ МИЛИЦИЯ

1. На вокзале

1. Вокзал
2. Выход...
 - в город
 - к поездам дальнего следования
3. Дежурный по станции
4. Железнодорожные билеты на поезда дальнего следования
5. Зал ожидания
6. Касса работает с 8 до 22 часов
7. Комната отдыха
8. Платформа №...
9. Путь №...
10. Кассы...
 - предварительной продажи билетов для транзита
11. Справочное бюро
12. Туалет

2. Путешествие поездом

1. Зал ожидания (выход к поездам)...
 - прямо
 - налево
 - направо
 - вниз по переходу
 - вверх по лестнице
 - в соседнем зале
2. Где можно узнать...?
 - расписание поездов
 - стоимость билета
3. Об этом вы можете справиться...
 - в справочном бюро
 - у расписания движения поездов
4. Вы опоздали на поезд?
5. Да
6. Вам надо обратиться к дежурному по вокзалу (по станции)
7. На какой поезд объявлена посадка?
8. На поезд №..., следующий до...
9. С какого вокзала отправляется наш поезд?
10. Из Киевского вокзала
11. В Крым на Берлин поезд отправляется с...вокзала
12. От какой платформы отправляется наш поезд?
13. От первой (второй, третьей) платформы
14. Где мой вагон?
15. У вас билет...
 - в международный вагон

- купейный вагон
- плацкартный вагон
- 16. К какой платформе прибывает поезд №...?
- 17. К...платформе
- 18. Когда прибывает поезд №...?
- 19. В... часов...минут
- 20. В котором часу отправляется наш поезд?
- 21. Через сколько минут отправляется поезд №...?
- 22. Через...минут
- 23. Сколько времени осталось до отхода поезда №...?
- 24. ...часов...минут

3. В аэропорту

1. Аэропорт...
 - вылета
 - назначения
2. Время...
 - вылета
 - прибытия
3. Выход к автобусам
4. Выход на посадку
5. Продажа билетов на самолеты
6. Расписание движения самолетов
7. Номер рейса
8. Оформление багажа
9. Посадочный талон
10. Регистрация пассажиров
11. Паспортный контроль
12. Таможенный контроль

4. Путешествие самолетом

1. С какого аэропорта мы вылетаем?
2. Когда мы должны быть в аэропорту?
3. Мы вылетаем из ...
4. Сколько кг багажа можно взять с собой бесплатно?
5. Где регистрация (выдача) багажа?
6. Где паспортный (таможенный) контроль?
7. Где посадка на рейс №...?
8. Рейс №... откладывается ввиду нелетной погоды
9. Граждане пассажиры, отлетающие рейсом №..., пройдите к выходу
10. На ваш рейс объявлена посадка
11. Где выход на посадку?
12. Выход на посадку из зала №...
13. Предъявите, пожалуйста, документы (таможенную декларацию, паспорт, билет)

14. Просим застегнуть ремни

5. Утерянные вещи

1. Что у вас случилось?

2. Я оставил(-а) (потерял, (-а))...

- мой чемодан
- мой багаж
- мой портфель
- мой зонтик

3. Я оставил(-а) (потерял, (-а)) сумку)...

- в метро
- в поездке
- в автобусе
- в троллейбусе
- на стадионе

4. У меня пропало(-ли)...

- пальто
- удостоверение личности
- часы
- деньги
- драгоценности (документы)

5. Куда мне обратиться по поводу утерянных (забытых) вещей?

6. Вам необходимо сообщить об этом в отделение милиции

7. Обращались ли вы в бюро находок?

8. Оно находится по телефону №...

9. Успокойтесь, пожалуйста

10. Пройдемте, пожалуйста, в отделение милиции, надо оформить заявление о пропаже

11. Напишите заявление о пропаже

12. Когда вы заметили, что у вас пропал...?

13. Кто был с вами в то время?

14. Был ли кто-нибудь рядом?

15. Какие особые приметы вещи?

16. Подпишите ваше заявление

17. О результатах сообщим

18. Напишите ваш адрес и телефон

УСЛУГИ, ОТДЫХ

VII. ПОЧТА, ТЕЛЕГРАФ, ТЕЛЕФОН

1. Где находится ближайший...

- телеграф
- переговорный пункт

- телефон-автомат
 - факс
 - Интернет-кафе
2. Ближайший телеграф на улице...
 3. Ближайший автомат...
 - около станции метро
 - налево (направо), за углом
 - в зале ожидания
 4. Я помогу вам набрать номер
 5. Где здесь можно отправить денежный перевод (посылку)?
 6. Как пройти (проехать) к почтамту (главпочтамту)?
 7. Где можно купить...
 - телефонную карточку
 - Интернет-карточку

VIII. ОКАЗАНИЕ МЕДИЦИНСКОЙ ПОМОЩИ

1. Как вы себя чувствуете?
2. Благодарю вас, хорошо (плохо)
3. Вам нужна медицинская помощь?
4. Вызовите, пожалуйста, машину скорой помощи
5. Где находится поликлиника?
6. Где можно купить лекарства?
7. Ближайшая аптека (поликлиника, больница) находится на улице...

IX. СПОРТ, РАЗВЛЕЧЕНИЯ, ОТДЫХ

1. Где находится...?
 - туристическое бюро
 - плавательный бассейн
 - ипподром
 - дворец спорта
 - аквапарк
2. Бассейн (ипподром / дворец спорта / аквапарк) находится на улице...
3. Как пройти (проехать)...?
 - на стадион
 - на восточную (западную, северную, южную) трибуну
4. Где сейчас проходит футбольный матч?
5. Где расположена судейская коллегия?
6. Где находится пресс-центр?
7. Как проехать к...театру?
8. К...театру вам лучше проехать на (автобусе / трамвае / троллейбусе) метро до остановки (станции)...
9. Где находится...?
 - музей
 - выставка
 - картинная галерея

10. Музей (выставка / картинная галерея) находится на улице...
11. Туда можно проехать на автобусе №...(на троллейбусе №... / на трамвае №...)
12. В какие часы работают музеи (выставки)?
13. С 9 до 21 часа
14. Где можно купить проспект (путеводитель по музею)?

КОЛИЧЕСТВО, КАЧЕСТВО

Х. ВРЕМЯ

1. Время дня

1. Время
2. Сколько времени вам нужно?
3. Сутки
4. Полчаса
5. Четверть часа
6. Минута
7. Полминуты
8. Секунда
9. Который час?
10. В первой (во второй) половине дня
11. В полдень (полночь)
12. Утро(-м)
13. День (днем)
14. Вечер(-ом)
15. Ночь(-ю)

2. В котором часу?

1. В котором часу?
2. Когда?
3. В пять минут второго
4. В четверть десятого
5. В половине девятого
6. Без двадцати десять
7. Без четверти десять

3. Дни недели

1. Понедельник
2. Вторник
3. Среда
4. Четверг
5. Пятница
6. Суббота
7. Воскресенье
8. В понедельник
9. Сегодня
10. Завтра
11. Послезавтра
12. Вчера
13. Позавчера
14. Сегодня... 25 июля (первое августа) 2012 года
15. Рабочий день
16. Выходной день
17. Праздничный день

4. Месяцы

1. Январь
2. Февраль
3. Март
4. Апрель
5. Май
6. Июнь
7. Июль
8. Август
9. Сентябрь
10. Октябрь
11. Ноябрь
12. Декабрь
13. В каком месяце?
14. В этом (прошлом, позапрошлом, следующем) месяце
15. В июле

XI. СЧЕТ И ПОРЯДКОВЫЕ ЧИСЛИТЕЛЬНЫЕ

1. Сколько?
2. Который?
3. 0-нуль, нулевой
4. 1-один, первый(-ая)
5. 2-два, второй(-ая)
6. 3-три, третий(-ья)
7. 4-четыре, четвертый(-ая)
8. 5-пять, пятый(-ая)
9. 6-шесть, шестой(-ая)
10. 7-семь, седьмой(-ая)
11. 8-восемь, восьмой(-ая)
12. 9-девять, девятый(-ая)
13. 10-десять, десятый(ая)
14. 11-одиннадцать, одиннадцатый(-ая)
15. 12-двенадцать, двенадцатый(-ая)
16. 13-тринадцать, тринадцатый(-ая)
17. 14-четырнадцать, четырнадцать(-ая)
18. 15-пятнадцать, пятнадцатый(-ая)
19. 16-шестнадцать, шестнадцатый(-ая)
20. 17-семнадцать, семнадцатый(-ая)
21. 18-восемнадцать, восемнадцатый(-ая)
22. 19-девятнадцать, девятнадцатый(-ая)
23. 20-двадцать, двадцатый(-ая)
24. 21-двадцать один, двадцать первый(-ая)
25. 22-двадцать два, двадцать второй(-ая)
26. 23-двадцать три, двадцать третий(-ая)
27. 24-двадцать четыре, двадцать четвертый(-ая)
28. 25-двадцать пять, двадцать пятый(-ая)
29. 26-двадцать шесть, двадцать шестой(-ая)
30. 27-двадцать семь, двадцать седьмой(-ая)
31. 28-двадцать восемь, двадцать восьмой(-ая)
32. 29-двадцать девять, двадцать девятый(-ая)
33. 30-тридцать, тридцатый(-ая)
34. 40-сорок, сороковой(-ая)
35. 50-пятьдесят, пятидесятый(-ая)
36. 60-шестьдесят, шестидесятый(-ая)
37. 70-семьдесят, семидесятый(-ая)
38. 80-восемьдесят, восьмидесятый(-ая)
39. 90-девяносто, девяностый(-ая)
40. 100-сто, сотый(-ая)
41. 200-двести, двухсотый(-ая)
42. 300-триста, трехсотый(-ая)
43. 400-четыреста, четырехсотый(-ая)

44. 500-пятьсот, пятисотый(-ая)
45. 600-шестьсот, шестисотый(-ая)
46. 700-семьсот, семисотый(-ая)
47. 800-восемьсот, восьмисотый(-ая)
48. 900-девятьсот, девятисотый(-ая)
49. 1000-тысяча, тысячный(-ая)
50. 1000000-миллион, миллионный(-ая)
51. 1/4-четверть
52. 1/3-треть
53. 1/2-половина
54. 2/3-две трети
55. 3/4-три четверти
56. 1 ½-полтора
57. 2 ½-два с половиной

2. ДЕНЕЖНЫЕ ЕДИНИЦЫ

1. Одна копейка
2. две копейки
3. пять (десять, двадцать пять, пятьдесят) копеек
4. одна гривна
5. две гривны
6. пять (десять, двадцать, пятьдесят, сто) гривен

ХП. КАЧЕСТВА

1. Свойства

1. большой
2. веселый
3. высокий
4. грубый
5. грязный
6. дешевый
7. длинный
8. дорогой
9. жесткий
10. жидкий
11. короткий
12. красивый
13. крепкий
14. круглый
15. легкий
16. маленький
17. мокрый
18. молодой
19. мрачный
20. мягкий

21. низкий
22. новый
23. острый
24. плохой
25. полный
26. прохладный
27. пустой
28. редкий
29. резкий
30. свежий
31. сильный
32. слабый
33. смелый
34. старый
35. сухой
36. сырой (о погоде, о пище)
37. теплый
38. тяжелый
39. узкий
40. хороший
41. холодный
42. чистый
43. широкий

2. Цвета

1. бежевый
2. белокурый
3. белый
4. голубой
5. желтый
6. зеленый
7. золотой
8. коричневый
9. красный
10. лиловый
11. многоцветный
12. одноцветный
13. оранжевый
14. пестрый
15. разноцветный
16. розовый
17. светло-желтый
18. светло-коричневый
19. светлый
20. серебряный

21. серый
22. синий
23. темный
24. тусклый
25. фиолетовый
26. черный
27. цветной
28. яркий

НАИБОЛЕЕ УПОТРЕБИТЕЛЬНЫЕ ВЫРАЖЕНИЯ

1. Взаимопонимание

1. Я (не) понимаю вас
2. Я (не) понял, что вы сказали
3. Я (не) понял, что там (тут) написано
4. Переведите, пожалуйста, это слово (предложение)?
5. Как называется...?
6. Вы меня (не) понимаете?
7. Повторите, пожалуйста!

2. Оказание помощи

1. Помогите, пожалуйста, мне (ей, ему, нам, им)
2. Я могу вам помочь
3. Вам нужна помощь?

3. Место пребывания

1. тут
2. там
3. здесь
4. рядом
5. недалеко
6. близко
7. вдали
8. вблизи
9. В городке (в доме / на улице / в автобусе / в автомобиле / в метро)

4. Выражение отношения

1. Очень приятно
2. Мне (нам) было очень приятно
3. Я доволен(-а)
4. Мы довольны
5. К (нашему) сожалению
6. (Очень) хорошо
7. (Очень) плохо
8. Отлично
9. Так себе

10. Можно
11. Нельзя
12. Можно?
13. Да (нет)
14. Я (не) уверен(-а)
15. Мы (не) уверены
16. Все будет хорошо
17. Не сомневайтесь

5. Выражение благодарности

1. Пожалуйста
2. Спасибо
3. Извините, пожалуйста
4. Будьте любезны (добры)

УКРАЇНСЬКО-АНГЛІЙСЬКИЙ СЛОВНИК

Привітання

1. Доброго ранку	1. Good morning! Гуд мбонінг	
2. Добрий день (вечір)	2. Good afternoon (evening) Гуд аафтенун (ївнінг)	
3. Привіт! Вітаю!	3. Hello! Hi! How do you do. гелоу! хай! хау ду ю ду	
4. Ласкаво прошу	4. Welcome уέλкам	

Звертання

	1. Sir / Mister сее / міста	
	2. Madam / Missis медем / міс	
	3. Ladies and Gentlemen лейдіз енд джентлмен	
	4. Miss міс	
	5. Young man янг мен	
	6. Dear colleague (colleagues) діа кблїїг / кблїїгз - passenger (-s) пєсинджа (-з) - visitor / visitors візита (-з) - sportsman / sportsmen споотсмен - fan / fans фен / фенз	
	7. Mister ... міста - leader of the delegation лідар ов де делигейшн -trainer / coach трейна / коуч	

Знайомство

	1. Let me introduce myself лет мі інтрадьюс майселф	
	2. I am sergeant (lieutenant, senior lieutenant, captain, major, lieutenant colonel, colonel, general) of militia Ivanenko ай ем сaadжент (лефтєнент, сїнія лефтєнент, кеептин, мєйджа, лефтєнент кеенел, кеенел, дженерал)	

ЯК ДІЗНАТИСЯ ПРИЗВИЩЕ (ІМ'Я)

	1. Please, tell me your surname and name плііз, тел мі йо нейм енд сенеім	
	2. My name is ... май нейм из ...	
	3. My surname is ... май сенеім из ...	
	4. What is the name and surname of ... уот из де нейм енд сенеім ов... - your acquaintance йо екуейнтенс - your colleague йо кооліг - this sportsman дис спóтсмен - your friend йо френд	
	5. Please, repeat (write down) your surname / second name плііз, рипііт (райт даун) йо сенеім / секонд нейм	
	6. Please, show me your ... плііз, шоу мі йо ... - ticket тікит - passport пáаспоот - driver's license драйваз лáйсенс	

Звідки прибув

	1. What country are you from? уóт кáнтрі áа ю фром?	
	2. I am (we are) from ... ай ем (ві áа) фром... - Poland поланд - Germany джеемені - France фраáнс - Spain спейн - the United Kingdom де юнайтед киньгдом - the USA де ю ес ей	
	3. What town have you come from? уóт таун áа ю фром?	
	4. I (we) have come from ... ай (ві) хев кам фром... - Warsaw воóсо - Berlin беелін - London лáнден - Washington уóшингтон - the town of ... near...	

	де таун ов ... нїа	
	5. It is not far from ... итс нот фа фром ...	
	6. What is your address in the USA (Poland, ...) уот из йо адрес ін де ю ес ей (поланд, ...)	

національність

	1. What is your nationality? Уот из йо нешенеліті	
	2. I am ... ай ем ... - Pole поул - English інглиш - French френч German джеман	

Побажання

	1. Bon appetite бон апеті	
	2. Have a good trip хев е гуд трип	
	3. Good luck/I wish you success Гуд лак / ай виш ю саксес	
	Keep well кїп уел	

Запрошення

- Please, send for ... **плїіз, сенд фо ...**
 - the guide **де гайд**
 - the interpreter **де інтееприта**
 - the leader of the delegation / group **де ліда ов де делигейшн / груп**
 - the trainer / coach **де трейна / коуч**
- Will you, please, go to... **вил ю, плїіз, гоу ту ...**
 - the umpire's table **де ампайез тейбл**
 - the leader of the delegation / group **де ліда ов де делигейшн / груп**
 - the police station **де ролїіс стейшн**
- Follow us, please **фолоу ас плїіз,**
- Please, follow me **плїіз, фолоу мі**

Прощання

1. Good-bye Гуд бай
2. Farewell to you феавел ту ю
3. Good night Гуд найт
4. All the best ол де бест
5. Come again, please кам егейн плііз,

Прохання. Подяка

1. Please плііз,
2. Will you вил ю
3. Would you be so kind as to ... вуд ю бі соу кайнд ез ту ...
 - show me (us) ..., please шоу мі (ас) ... плііз,
 - explain ... to me (us), please іксплейн ... мі (ас) плііз,
 - help me (us), please хелп мі (ас) плііз,
 - telephone me (us), please, in an hour (in a few minutes / tomorrow) телефоун мі (ас) плііз, ін ен аya (ін а фю минитс / темóроу)
 - wait for me (him / her / us / them) here, please уейт фо мі (хім. / хе / ас / дем) гіа, плііз,
4. Please ... плііз,
 - give me (him / her / us / them) гив мі (хім. / хе / ас / дем)
 - tell me (him / her / us / them) тел мі (хім. / хе / ас / дем)
 - bring me (him / her / us / them) бриньг мі (хім. / хе / ас / дем)
 - wait here. I shall report this to my chief уейт гіа. Ай шел ріпот дис ту май чііф
5. I'd like to ask you something ай д лайк ту аск ю самсиньг
6. May I ... мей ай ...
 - come in кам ин
 - go out гоу аут
 - pass by пас бай
 - take тейк
 - ask аск
7. Please, explain плііз, іксплєйн
8. Find it out, please файнд ит аут, плііз
9. Repeat what you said, please репііт уот ю сед, плііз
10. Give me, please гив мі, плііз
11. Tell me, please тел мі, плііз
12. Write, please райт, плііз
13. Show me, please шоу мі, плііз
14. Please, show me (us) the way to ... плііз, шоу мі (ас) де уей ту ...
 - the First Aid-Post де феест рейд поуст
 - the doctor's де докторс
 - the bus (tram / trolley-bus) stop де бас (трем / трóлибас) стоп
 - the taxi rank де тєксі рєнк
 - the west (east / south / north) stand де уєст (ііст / сáус / ноос) стєнд
15. I'll do my best айл ду май бєст
16. I'll try to help you айл трай ту хєлп ю
17. I'm listening to you ай єм лúсиніньг ту ю
18. I am at your service ай єм єт йо сєрвіс
19. Thank you / Thanks сєньк ю / сєнькс
20. I am very much grateful to you ай єм вєрі мач грєйтфул ту ю
21. Don't mention it до унт мєньшин ит

22. It's my duty итц май дюті
23. To clear up this question I advise you to ask ... ту кліа ап дис квесчин ай едвайс ю ту аск
- your interpreter йо інтэприта
 - your guide йо гайд
 - the leader of the group де лііда ов де груп
 - the coach де ковч

Вибачення

1. Excuse me, please ікскюз мі, плііз
2. Excuse my troubling you шкскюз май траблінг ю
3. We would like to apologies to you ві вуд лайк ту епóлиджиз ту ю
4. Never mind. нева майнд
5. Everything is all right ёврисиныг из óл райт

Згода. Незгода

1. All right оол райт
2. You are right ю а райт
3. I agree ай еррі
4. Yes, of course йес ов коос
5. That's correct детс корéкт
6. No ноу
7. I object ай ебджéкт
8. That's ... детс ...
 - not necessary нот нéсисері
 - impossible імпо́сибл
9. I am sorry but (unfortunately) ... ай ем сорі бат (анфóочнитлі) ...
 - we cannot do what you ask ві кéннот ду уот ю аск
 - I can't help you ай кант хелп ю
10. He / She does not agree with you хі / ші даз нот еррі уиз ю
11. I (we / you / they) do not agree with you ай (ві / ю / дей) ду нот еррі уиз ю
12. You (they) are wrong ю (дей) а ронг
13. That's not right детс нот райт

Мова

1. What language do you speak? уот лёнгвидж ду ю спік?
2. I speak ... ай спік ...
 - Ukrainian юкрéйніен
 - Polish по́лиш
 - English ін́глиш
 - French френч
 - German джемн
3. Which of you speaks Ukrainian? уич ов ю спікс юкрéйніен
4. Speak a little slower (louder), please спік е литл сло́уа (ла́уда) плііз

Розуміння

1. Do you understand ...? ду ю андестéнд
 - Ukrainian юкрейніан
 - Polish пóолиш
 - English і́нғылиш
 - French френч
 - German джéмн
2. Yes єс
3. No ноу
4. Don't you understand (me / us)? Доунт ю андестéнд (мі / ас)
5. I understand a little ай андестéнд е литл
6. I don't understand you ай доунт ю андестéнд ю
7. What does he (she) say? Уот даз хі (ші) сей?
8. What did he (they) say? Уот дид хі (дей) сей?
9. Please, repeat what you said. плі́із, репі́йт уот ю сед
10. I am sorry, you misunderstood me. Ай ем сорі, ю мисандесту́д мі
11. Please, explain to me. плі́із, іксплéйн ту мі
12. Have you an interpreter? Хев ю ен інтéприта?
13. Please, call an interpreter. плі́із, кол ен інтéприта
14. Please, translate this into Ukrainian. плі́із, транслéйт дис інто юкрейніен

Militia Service

City Transportation

1. What is the name of ...? Уот из де нейм ов ...?
 - this street - дис стрі́йт
 - this square - дис сквéа
 - this highway - дис га́йуей
 - this village - дис ві́илидж
 - this city / town - дис ситі / таун
 - this settlement - дис сéтлемент
 2. It is called ... ит из колд ...
-
1. How do we get to ...? Хау ду ві гет ту...?
 - the city centre - де сítі сéнта
 - the main street - де мейн стрі́йт
 - ... square - ... скуéа
 - ... avenue - ... éвинью
 - the railway station - де ре́йлуей стейшн
 - the Airport - ді éапоот
 - ... museum - ... мьюзі́ем
 - ... church - ... чееч
 - the nearest post office - де ні́арест по́уст о́фіс
 - a department store / supermarket / mole - е ді́пáатмент стоо / с́юпемакет / моул
 2. Which is the best way to ...? Уич из де бест уей ту ... ?
 - the Embassy - де éмбасі
 - the Consulate - де ко́нсьюлит
 - the hotel - де хоутéл

3. You can go by ... as far as ... ю кен гоу бай ... ез фаар ез...
 - bus number ... бас нaмба ...
 - tram number ... трем нaмба ...
 - trolleybus number трoлибас нaмба ...
4. The stop is around the corner on the right (on the left / straight ahead / across the street) де стоп из ерaунд де кoна он де райт (он де лефт / стрейт ехeд / екpос де стрiит)
5. Change for a bus (tram / trolleybus) чейндж фо е бас (трем / трoлибас)
6. You should walk to (along) ... street, then go one (two) blocks ahead and turn to the right (left) ю шуд yок ту (елонг) ... стрiит, ден гоу уан (туу) блокс ahead енд теен ту де райт (лефт)
7. It's a short distance / It isn't far away итс е шoот дiстенс / ит изнт фар евeй

1. I have lost my way (I am lost) ай хев лост май уей (ай ем лост)
2. Which is the way to ...? Уич из де вей ту ...
3. Can you show me (us) the way? Кен ю шоу ми (ас) де вей?
4. You are going the wrong way. Ю а гоуинг де ронг вей
5. You should go as far as ... and then change for ... ю шуд гоу ез фа ез ... енд ден чейндж фо ...
 - bus number ... бас нaмба ...
 - tram number ... трем нaмба ...
 - trolleybus number ... трoлибас нaмба ...
6. Take a taxi тейк е тeксi

1. Where is the hotel for foreign referees (arbiter ['ɑ:bɪtə], arbitrator ['ɑ:bɪtreitə], umpire ['lmpaɪə])? Уeар из де хоутeл фо фoрин рефeри из?
2. Where is the nearest ...? Уeар из де нiарест ...?
 - underground (metro) station андеграунд (мeтpo) стeйшн
 - toilet тoйлит
 - police station полiис стeйшн
 - information office инфeмeйшн oфiс
 - cinema сiнeмa
 - ...stadium ... стeйдiем
 - ... hotel ... хоутeл
 - bus stop бас стоп
 - chemist's (drugstore) кeмистс (дрaгстoo)
 - ... Museum ... мьюзиeм
 - ... exhibition ... eкcибiшн
 - monument to ... мoньюмeнт ту ...
3. It is in this street. Ит из ин дис стрiит
4. What street is the ...hotel in? yот стрiит из де ... хоутeл ин?
5. Where is the nearest ...? Уeар из де нiарест ...?
 - confectioner's / coffee house кeнфeкшeнepз / кoфi хаус
 - letter-box лeтa бoкс
 - food-store фyуд стoo
6. Please, here is the address of плiиз, гiар из дi адрес ов ...

1. Where can I buy ...? Уeа кен ай бай ...?
2. In the ... shop in ... street ин де ... шoп ин ... стрiит
3. Where can I book tickets for ...? Уeа кен ай бyк тiкeтс фо ...?

- the theatre де сіета
 - the concert де кóнсет
 - the football match де фúтбол метч
4. Where can I change currency? Уеа кен ай чéйндж кáренсі?
 5. You should apply to the Hotel Service Office ю шуд ерлáй ту де хоутéл сéвіс óфіс
 1. Where are you staying? Уеа ар ю стéйінг?
 2. I live at the ... hotel. Ай лив ет де ... хоутéл

Вказівки та відповіді міліціонера

1. Go ... roу
 - straight ahead (to the right / to the left / back / in the opposite direction) стрейт ехéd (ту де райт / ту де лефт / бек / ін де óпозит дирéкшн)
 - along this street елóнг дис стрііт
 - as far as the next crossroads ез фа ез де некст крóсроудз
2. Turn around the corner тéен ерáунд де кóона
3. Cross the street (square) крос де стрііт
4. It's the second street to the right (to the left) from here итс де сéконд стрііт ту де райт (ту де лефт) фром хíа
5. You should go as far as ... ю шуд роу ез фа ез ...
6. Go ... роу...
 - in the same direction as the bus (tram / trolleybus) runs ін де сейм дирéкшн ез де бас (трем / трóлибас) ранз
 - back бек
7. At the third crossroads turn to the left ет де сéед крóсроудз тéен ту де лефт
8. You should go by bus (tram / trolleybus / underground) ю шуд роу бай бас (трем / трóлибас / андеграунд)
9. There is a train from ... Railway Station to ... дéар из е трейн фром ... рéйлуей стейшн ту ...
10. Does a bus (tram / trolleybus) run? даз е бас (трем / трóлибас) ран?
11. Here is your bus (tram / trolleybus) хіер из йо бас (трем / трóлибас)
12. House number ... is on the other side of the street хáус нáмба ... из он де áза сайд ов де стрііт

Охорона громадського порядку Заходи безпеки

1. What should I dial in case of fire? уóт шуд ай дáйел ін кейс ов фáйа?
2. Dial 01 in case of fire дáйел зіероу енд уán ін кейс ов фáйа
3. What should I dial for the Police? уóт шуд ай дáйел фо де пелііс?
4. Dial 02 for the Police дáйел зіероу енд тúу фо де пелііс
5. What should I dial for the Ambulance? уóт шуд ай дáйел фо ен éмб'юленс?
6. Dial 03 for an ambulance дáйел зіероу енд сірі фо ен éмб'юленс

Дотримання громадського порядку

1. Ladies and Gentlemen, you are disturbing the peace лéйдіз енд джéнтлмен,
2. Please, stop it плііз, стоп ит
3. What is going on? уóт из гóуінг он?
4. Who did this? Ху дид дис?

5. Are there any witnesses? áар деа ені уйтнисиз?
6. Where has the lawbreaker gone? уеа хез де лобре́йка гон?
7. Smoking (dropping litter) is not allowed in the bus (tram / trolleybus / underground) смóукінг (дрóпінг лúта) из нот ела́уд ин де йо бас (трем / трóлибас / андеграунд)
8. It is forbidden to smoke here ити з фобúден ту смóук хía
9. Please, show me ... плíиз, шоу мi ...
 - your documents йо дóк'юментс
 - your passport йо пáаспоот
 - your ID (Identity Card) йо ай ді (айдéнтитi кáад)
10. You break the peace (public order) ю брейк де пiрс (пáблик óда)
11. I must draw up a report ай маст дрóо ап е рiпóот
12. Please, sign it плíиз, сайн ит
13. I must take you to the police station ай маст тейк ю ту де пелíис стейшн
14. Please, follow me плíиз, фóлоу мi
15. Get in the car, please гет ин де кáа, плíиз
16. Get out of the car, please гет аут ов де кáа, плíиз
17. Go to the chief róу ту де чíиф
18. Please, obey the authorities (law / rule) плíиз, обéй де оосóритiз (лóо / рул)
19. It is forbidden to enter the stadium in a drunken state ит из фобúден ту éнта де стéйдiем ин е дрáнкен стейт

Describing Appearance

1. What is the colour of his (her) hair? уóт из де кáлар ов хиз (хе) хéа?
2. He (she) is ... хi (шi) из ...
 - fair фéа
 - brown-haired брáун хéад
 - dark-haired дáак хéад
 - red-haired ред хéад
 - grey-haired грей хéад
3. What colour are his (her) eyes? уóт кáлар áа хиз (хе) айз?
4. Brown (black / blue / grey / green) брáун (блек / блу / грей / грíин)
5. How tall is he (she)? хáу тóол из хi (шi)?
6. He (she) is short (tall / of medium height) хi (шi) из шóот (тóол / ов мiдъем хайт)
7. What was he (she) dressed in? уот уоз хi (шi) дрест ин?
8. He (she) had a suit (coat / dress / jacket / jeans / T-shirt / shorts) он хi (шi) хед е сýют (кóут / дрес / джéкет / джiнс / тiи шéет / шóортс) он
9. What colour? уóт кáлар
10. It was ... ит уоз ...
 - grey грей
 - black блек
 - brown брáун
 - beige бейж
 - red ред
 - green грíин
 - yellow йéлоу
11. He (she) had ... suit он. хi (шi) хед ... сýют он
 - striped страйпт
 - checked чект
 - spotted спóтид
12. How old is he (she)? хáу олд из хi (шi)?

13. He (she) is young (teen-ager /old / middle-aged) хі (ші) из янг (тіін ёйджер / оулд / мидл ёйджд)
 14. He (she) is about twenty-five (thirty / thirty-five / forty / forty-five / fifty) хі (ші) из ебайт туенті файв (сеегі / сеегі файв / фóоті / фóоті файв / фúфті)

Maintenance of Peace

1. Ladies and Gentlemen, it's already late лейдіз енд джентлмен, итс олреді лейт
2. It is forbidden to ... outside (here) ит из фобúден ту ... аут сайд (хіа)
 - sing loudly синьг лаудлі
 - play the music loudly плей де мюзик лаудлі
3. Keep quite, please кііп куайт, плііз
4. Keep order, please кііп оода, плііз
5. Don't shout, please доунт шаут, плііз

Дотримання чистоти

1. No littering here нóу літерінг хіа
2. No smoking here нóу смóукінг хіа
3. Don't drop ..., please доунт дроп ..., плііз
 - cigarette-ends (cigarette-butt) сúгарет ендз (сúгарет бат)
 - bits of paper битс ов пейпа
4. Don't leave ... lying around до унт ліів ... лайінг ераунд
 - rubbish рабиш
 - newspapers ньюспейпаз
 - bottles ботлз
 - paper cups пейпа капс
5. Keep the pavements (sidewalk) clean (tidy) кііп де пейвментс (сайдвок)кліін (тайді)
6. Use the litter-bins юз де літер бинз

Заборона –дозвіл

1. Filming is (not) allowed here филмінг из (нот) елауд хіа
2. Taking photographs is (not) allowed here тейкінг фóутограафс из (нот) елауд хіа
3. It is prohibited (forbidden) to change foreign currency here. Ит из прехúбитед (фобúден) ту чейндж фóрін кáренсі хіа
4. It is allowed to change foreign currency here. ит из елауд ту чейндж фóрін кáренсі хіа
5. Please, follow me to the police station to clear up this question плііз, фóлоу мі ту де пелііс стейшн ту кліер ап дис куёсчин

Дорожні знаки

1. Pedestrian crossing пидестріен крóсінг
2. No crossing нóу крóсінг
3. No stopping нóу стóпінг
4. Diversion дайвёешн
5. One-way traffic уán уей трéфік
6. Two-lane traffic туу лейн трéфік
7. Beware of train біуеар ов трéйн
8. This road traffic sign means ... дис роуд трéфік сайн мінз
9. No Entry нóу ёнтри
10. Speed Limit спід лімит

11. Danger дэйнджа
12. Closed to All Vehicles клóузд ту ол віиклз
13. Road Work роуд веек
14. Diversion is along the ... road дайвеешн из елóнг де ... рóуд
15. Compulsory Direction of traffic кемпáлсері дірэкшн ов трéфік

Порушення правил дорожнього руху

1. Please, give me your driver's license плііз, гив мі йо драйваз лáйсенс
2. You have violated ... ю хев вáйелейтид ...
 - the traffic rules де трéфік рúулз
 - the manoeuvring rules де менúуверинг рúулз
 - the rules for approaching crossroads де рúулз фо епрóучинг крóсроудз
 - the rules for overtaking де рúулз фо оуватéйкинг
3. You have ignored a traffic sign ю хев ігнóод е трéфік сайн
4. I warn you ай уорн ю
5. You ... ю ...
 - have driven on the left side of the road хев дривн он де лефт сайд ов де роуд
 - did not dip your head lights for an oncoming car дид нот дип йо хед лайте фо ен óнкаминг каа
6. You have overtaken ... ю хев оуватéйкинг
 - near the oncoming traffic нíа де óнкаминг трéфік
 - near a sharp bend нíа е шарп бенд
 - near a steep slope нíа е стіп слóуп
7. You have not carried out the demands of the road traffic signs ю хев нот кéрид аут де димáандз ов де роуд трéфік сайнз
8. You are driving in a car which is out of order ю ф драйвингин е кáа уич из аут ов óода
9. It is necessary to draw up a report on the technical state of your car ит из нéсисері ту дрóо ап е рíпóот он де тéкнікл стейт ов йо кáа
10. Please, give a written explanation плііз, гив е ритн ікспленéйшн
11. I must draw up a statement of the offence ай маст дрóо ап е стéйтмент ов де офéнс
12. Please, follow me for a medical examination плііз, фóлоу мі фо е мéдикл ігземинéйшн
13. You must leave your car with me ю маст лíів йо кáа уиз мі
14. I forbid you to drive your car ай фебúд ю ту драйв йо кáа
15. The car will be in ... де кáа уил бí ин ...
16. For violation of traffic rules you have to pay a fine of ... hryvnyas фо вáелейшн ов трéфік рúулз ю хев ту пей е фáйно в ... гривняз
17. I am going to take your driver's license ай ем гóуинг ту тейк йо драйваз лáйсенс
18. You can get your driver's license in the State Auto inspection at the following address ... ю кен гет йо драйваз лáйсенс ин де стейт óото инспéкшн ат де фóлоуинг едрéс ...
19. You did not obey the red (yellow) light ю дид нот ебéй де ред. (йéлоу) лайт
20. You are very careless ю а вéрі кéалис
21. You might knock down a pedestrian ю майт нок дáун е пидéстриен
22. You have exceeded the speed limit ю хев иксíдид де спíід лúмит
23. There are road-works here дéар а роуд воркс хíа
24. I must fine you ай маст фáйн ю
25. Here is your receipt хíа из йо рисíт
26. Please, obey the traffic rules плііз, ебéй де трéфік рúулз
27. You have deviated from the route ю хев дúвиейтид фром де рúут
28. Please, follow the route плііз, фóлоу де рúут

Безпека руху

1. At what speed can you drive on this road? ет уот спід кен ю драйв он дис рoud?
2. Sixty kilometres an hour суксті кіломітез ен аya
3. At a safe speed ет е сейф спід
4. Where is the nearest car park? уeар из де нiарест кaa пaaк?

Вказівки щодо безпеки

1. Please, stop плііз, стоп
2. Please, park your car at the curb плііз, пaaк йo кaa ет де кeeб
3. Drive straight ahead (to the right / to the left / back) драйв стрейт ехед (ту де райт / ту де лефт / бек)
4. Try to trace the fault трай ту трейс де фoолт
5. Give a signal (with your head lights), please гив е сигнл (уиз йo хед лайтс)плііз
6. Give me your driver's license, please гив мi йo драйваз лай сенс, плііз
7. I don't have it with me ай до унт хев ит виз мi
8. Have you any other documents? Хев ю eні аза док'юментс?
9. Unfortunately, I haven't анфoочнитлі ай хевнт
10. Ukrainian traffic is ... юкрeйнієн трeфік из ...
 - on the right-hand side он де райт хенд сайд
 - very heavy вeрі хeві
11. Look ahead лук ехед
12. Be ... бi ...
 - attentive eтeнтiв
 - careful кeафул
13. You must obey the traffic rules ю маст eбeй де трeфік рyулз
14. You must wait until the lights change to green ю маст Уeйк антiл де лайтс чeйндж ту грiн
15. Please, remember the following: walk only on the pavements (sidewalks) плііз, римeмбa де фoлoуiнг: yoок oунлі он де пeйвмeнтс (caйдуooкс)
16. Cross streets only at pedestrian crossings крос стрiйтс oунлі ет пидeстрiєн крoсiнгз
17. Before crossing look left first бiфoо крoсiнг лук лефт фeест
18. Cross only if you are sure that the road is free крос oунлі иф ю a шya зeт де рoуд iз фрiи
19. Stop in the middle of the road and look right стоп ин де мидл ов де рoуд eнд лук райт
20. Cross only... крос oунлі ...
 - behind parked busses and trolleybuses бiхaйнд пaaк бacис eнд трoлибacис
 - in front of parked trams ин фрaнт ов пaaкт трeмз

Заборона

1. It's prohibited ... итс прeхiбитeд ...
 - to drive a car in such a state ту драйв e кaa ин сач e стeйт
 - to drive on ту драйв он
 - to cross the street here ту крос де стрiйт хiа
2. You can be fined ю кeн бi фaйнд
3. No parking here! Нoу пaaкiнг хiа
4. Park your car at the curb of the road пaaк йo кaa ет де кeeб ов де рoуд

Дозвіл

1. It's allowed итс eлaуд

2. I am sorry. You may drive on ай ем сорі. Ю мей драйв он

Попередження

1. There are ... ahead деар аа ... ехед
 - many pedestrians мені пидестріенз
 - sports competitions спóотс компитішнз
 - road works роуд уеекс
2. The speed limit is ... kilometers an hour де спід лімит из ... кіломіітез ен аya
3. The speed limit is ... kilometers an hour on this stretch де спід лімит из ... кіломіітез ен аya он дис стрііт
4. It's dangerous итс дейнджрес

Напрямок руху

1. Straight ahead стрет ехед
2. To the left ту де лефт
3. To the right ту де райт
4. Backwards бёкуедз
5. Along the street (road / pavement) елóнг де стрііт (роуд / пёйвмент)

Поворот. Розворот

1. Where can I turn ...? Уёа кен ай теен ...?
 - to the left ту де лефт
 - to the right ту де райт
2. 800 metres (2 kilometres) ahead ейт хándред мíтаз (тúу кіломіітез) ехед
3. May I make a turn here? Мей ай мейк е теен хía?
4. No turning here нóу теенінг хía
5. 500 metres ahead, please файв хándред мíтаз ехед, плііз
6. You can reverse 100 metres ahead (under the bridge / at the crossroads) ю кен ривеес е хándред мíтаз ехед (áнде де бридж / ет де кросроудз)

Ремонт. Техобслуговування авто

1. Where can I have my car repaired? уёа кен ай хев май кáа ріпéад?
2. At the following address... ет де фóлоуінг едрée ...
3. Where is the nearest technical service station? Уёа из де нíарест тékнікел сеевіс стейшн?
4. The nearest service station is... kilometers from here де нíарест сеевіс стейшн из ... кіломіітез фром хía
5. The nearest garage for repairs is ... kilometers from here де нíарест герáаж фо ріпéаз из ... кіломіітез фром хía
6. My car is out of order май кáа из аут ов óода
7. Won't the engine start? уóунт де ёнджін стáат?
8. Is there a puncture in the tyre? из деар е пáнкчар ин де тáйа?
9. Do you need my help? ду ю нíід май хелп?
10. I'll call a mechanic. айл кóол е микéнік
11. Your (my) car skid йо (май) кáа скид
12. You had an accident ю хед ен ёксидент

13. The car is out of order де кáа из áут ов óода
14. It's very dangerous to drive this car итс véрі дéйндрес ту драйв дис кáа
15. I'll put the fault right myself айл пут де фóлт райт майсéлф
16. You may drive on ю мей драйв он
17. Where can I have my car washed? уéа кен ай хев май кáа уóшт?
18. You can have your car washed at the service station. Here is the address ... ю кен хев йо кáа уóшт ат де сéвіс стейшн. Хíа из де адрес ...
19. Cars are serviced by the station in ... street (...kilometers from here) кáаз áа свист бай де стейшн ин ... стрíт (...кіломíтез фром хíа)
20. This sign points to the service station дис сайн пойнтс ту де сéвіс стейшн

Заправка

1. I must have my car filled up ай маст хев май кáа фалд ап
2. Where is the nearest filling station? уéа из де нíарест стейшн
3. It's ... kilometers to the nearest filling station итс ... кіломíтез ту де нíарест фíлінг стейшн стейшн
4. I have run out of ... ай хев ран áут ов ...
 - oil ойл
 - water уóта
 - petrol пéтрел
5. You will have your car filled up very quickly ю уíл хев йо кáа филд ап véрі куíклі
6. The filling (gas /fuel) station is situated further on де фíлінг (гес / ф'юел) стейшн из сúтьюейтид фéезер он
7. Please, fill up my car with ... плíіз, фил ап май кáа уíз ...
 - petrol пéтрел
 - oil ойл
 - diesel fuel дíзел ф'юел

Документи

1. Please, give me ... плíіз, гив мí ...
 - your identity card (passport) йо айдéнтитí кáад (пáаспоот)
 - driver's license дрáйваз лáйсенс
2. Here it is хíа ит из
3. I have lost ... ай хев лост ...
 - my driver's license май дрáйваз лáйсенс
 - my car documents май кáа дóкюментс
4. Is this your car? Please, show me the registration papers из дис йо кáа? плíіз, шоу мí де реджистрéйшн пéйпаз
5. Is your car insured? из йо кáа íншуéд?
- 6. Have you insured against accidents? хев ю íншуéд егéйнст éксидентс?**
7. Have you an insurance policy? хев ю ен íншúеренс пóлисí?
8. Yes, I have. (No, I haven't) йес, ай хев (нóу, ай хевнт)
9. How long have you had the driver's license? хáу лонг хев ю хед де дрáйваз лáйсенс?
10. Five (ten) years фáйв (тен) йéаз

Аварія Опитування

1. There is a break-down ... kilometers from here дéар из е брейк дáун ... кіломíтез фром хíа

2. There is a bad accident дéар из е бед éксидент
3. Is anybody injured? из éнібаді ўнджет?
4. He (she) has lost consciousness. хі (ші) хез лост кóншеснис
5. Who can ... ху кен ...
 - give the first aid гив де фéст ейд
 - take the injured to the hospital тейк де ўнджет ту де хóспитл
6. Where is the driver? уéар из де драйва?
7. How did the (taxi / bus) driver drive the car? хáу дид де (тéксi / бас) драйва драйв де кáа?
8. He drove the car fast, but very carefully хі дрóу де кáа фáаст, бат вéрі кéафулі
9. Did (didn't) you speak to the driver during the journey? дид (диднт) ю спік ту де драйва дьюаринг де джéені?
10. Yes, I did (No, I didn't) йес, ай дид (нóу, ай диднт)
11. Who has been run over by the car? ху хез бін ран óува бай де кáа?
12. A woman (man / child) has been knocked down (run over) by the car е вўмен (мен / чайлд) хез бін нокт дáун (ран óува) бай де кáа
13. Did you brake when you saw people in front of you? дид ю брейк уén ю со піп лин фронт ов ю?
14. I did not cause the accident ай дид нот кóоз де éксидент
15. We'll clear it up уіл кліер ит ап
16. The woman (man / child) ran out on the road and I couldn't stop the car де вўмен (мен / чайлд) рен áут он де рóуд энд ай куднт стоп де кáа
17. I could do nothing ай куд ду нáсинг
18. I haven't had any ... till now ай хевнт хед éні ... тил нáу
 - casualties кéжюлтиз
 - accidents éксидентс
 - endorsements индóосментс
19. How are you? хáу áа ю?
20. I am unwell (bad / well) ай ем ануéл (бед / уéл)
21. You (they / we / he / she) need medical aid ю (дей / уí / хі / ші) нíід мéдикл ейд
22. I'll call an ambulance айл коле н éмб'юленс
23. Are there any witnesses? áа дéар éні уíтнисиз?
24. Are you a witness? áа ю е уíтнис?
25. I saw everything and I can describe it ай со éврисинг энд ай кен дискрáйб ит
26. What is your name? уóт из йо нейм?
27. Where can I phone in case of an accident? уéа кен ай фóун ин кейс ов ен éксидент?
28. Here is a telephone (number) хíа из е тéлифоун (нáмба)
29. Thank you. сэнк ю
30. Can you send us by bus (in another car)? кен ю сенд ас бай бас (ин ена́за кáа)?

Вказівки при аварії

1. Please, tell me ... плііз, тел мі ...
 - your surname, name йо сéнейм, нейм
 - your address йо едрéс
 - your telephone number йо тéлифоун нáмба
2. I must draw up a statement (scheme) of the accident ай маст дроо ап е стéйтмент (скíім) ов де éксидент
3. Please, sign it плііз, сайн ит
4. Please, move your car back плііз, мув йо кáа бек
5. Please, pull into the side of the road плііз, пул инто де сайд ов де рóуд
6. Don't block the street (road) дóунт блок де стрііт (рóуд)

7. Move up, please. Don't block the traffic мув ап, плііз. дóунт блок де трéфик
8. Please, make a phone call to the police station плііз, мейк е фóун кóол ту де пелііс стейшн
9. Please, ask to send a patrol car плііз, аск ту сенд е петрóул кáа
10. I am sorry. You may not go on ай ем sóрі. ю мей нот гóу он
11. Let me check the technical state of the car лет мі чек де тéкнікл стейт ов де кáа
12. Please, start up the engine плііз, стáат ап ді éнджин
13. Switch on the light су́ч он де лайт
14. Press the foot-break прес де фут-брейк
15. Please, put the fault right плііз, пут де фолт райт
16. You'll have to wait a little юл хев ту уéйт е литл
17. Please, give me ... плііз, гив мі ...
 - a pump е памп
 - a tool е тул
18. Please, press the accelerator плііз, прес ді ексéлерейта
19. Please, take my(his / her / their) car in tow плііз, тейк май (хиз / хе / зéа) кáа ин тóу

Автотурист

	1. What has happened? уóт хез хéпенд?	
	2. Have you lost your way? хев ю лост йо уéй?	
	3. We've ... вів ... - stopped to have a rest стопт ту хев е рест - lost our way лост áуа уéй - we don't know the way ві дóунт нóу де уéй	
	4. Where have you come from? уéа хев ю кам фром?	
	5. Have you got an interpreter? хев ю гот ен интéеприта?	
	6. Where do you want to go to? уéа ду ю вонт ту гóу?	
	7. How long ... хáу лонг ... - will the journey take у́л де джéені тейк - did the journey take you дид де джéені тейк ю	
	8. The journey took us a day (two days) де джéені тук ас е дей (туу дейс)	
	9. Where does this ... lead to? уéа даз дис ... лід ту? - road рóуд - highway хáйуей - motorway мóутауей	
	10. What is this highway called? уóт из дис хáйуей колд?	
	11. This is ... Highway	

	дис из... хайуей	
	12. It leads to ... ит ліде ту...	
	13. What is the name of this town (river)? уот из де нейм ов дис таун (рева)?	
	14. It's name is... итс нейм из...	
	15. How many kilometers is it from here to Kyiv? хау мені кіломіітез из ит фром хіа ту Київ?	
	16. ... kilometers ... кіломіітез	
	17. What is the model of your car (motor cycle / bus)? уот из де модл ов йо каа (моута сайкл / бас)?	
	18. The make of the car(lorry) is.. де мейк ов де каа (лорі) из ...	
	19. What is the top speed of this car? уот из де топ спід ов дис каа?	
	20. What is the horsepower of the engine? уот из де хооспауа ов де енджин?	

Де поставити авто

	1. No parking at crossroads ноу паакинг ет кросроудз	
	2. It's dangerous итс дејнджрес	
	3. May I stop here? мей ай стоп хіа?	
	4. It's prohibited to park a car here for a long time итс прехібітед ту парк е ка хіа фо е лонг тайм	
	5. You can't leave your car here overnight ю кен ліів йо каа хіа оуванайт	
	6. Please, park it at the curb плііз, паак и тет де кееб	
	7. Please, switch on the side lights плііз, свич он де сайд лайтс	
	8. It's dangerous to stand without lights at night итс дејнджрес ту стенд уизаут лайте ет найт	
	9. Where is a car-park? уеа из е каа паак?	

	10. Free of charge (paying) car-park is ... фрі ов чаадж (пéйинг) каа паак из ... - two(five) kilometers from here тúу(файв) кіломіітез фром хіа - around the corner (to the left / to the right) ераунд де кóона (ту де лефт / ту де райт)	
--	---	--

Орієнтування

	1. Please, show me ... плііз, шоу мі ... - the map of this route де меп ов дис рúут - a map of automobile roads е меп ов óотемеріл рóудз - the map of this district де меп ов дис дúстрикт - a plan of the town е плен ов де таун - a guide book of ... е гайд бук ов ...	
	2. Where does this road lead to? уéа даз дис рóуд ліід ту?	
	3. Where are you going? уéар áа ю гóуінг?	
	4. This road leads to ... дис рóуд ліідз ту ...	
	5. How many kilometers are there from here to ...? хау мені кіломіітез áа деа фром хіа ту ...?	
	6. There are ... kilometers from here to ... дéар áа ... кіломіітез фром хіа ту ...	
	7. What road shall we take? уóт рóуд шел ві тейк?	

Дорога

	1. Can I go along this road? кен ай гóу елóнг дис рóуд?	
	2. No thoroughfare нóу сáрефеа	
	3. The road is out of order	

	де рóуд из аут ов óода	
	4. The road is being repaired де рóуд из бíінг рíпéад	
	5. Can we take another road? кен ві тейк ена́за рóуд?	
	6. Yes, you can. Here it is on the map йес, ю кен. хíа ит из он де меп	
	7. No, you can't. There is no road here нóу, ю кант. дéар из нóу рóуд хíа	
	8. What shall we do? уóт шел ві ду?	
	9. Go back, as far as the crossroads гóу бек ез фáа ез де крóсрoудз	
	10. Then turn left (right) ден тéен лефт (райт)	
	11. There is ... there дéар из... дéа - a main road е мейн рóуд - a motor way е мóутауей - a ring-road е ринг рóуд	
	12. Where is the one-way (two-way) street? уéар из ді уán вей (тýу вей) стрíт?	
	13. Where do you want to go? уéар ду ю уóнт ту гóу?	
	14. Three kilometers from here срíі кіломі́itez фром хíа	

Кемпінг

	1. Where is the nearest hotel (campsite)? уéар из де нíарест хоутéл (кémпсайт)?	
	2. Here is its address хíа из итс едрéс	
	3. Where can I make a phone call to the hotel from? уéар кен ай мейк е фóун кóол ту де хоутéл фром?	
	4. The telephone number of the information office is ... де тéлифоун нáмбар ов де íнфомéйшн офíс из ...	
	5. The hotel manager's phone number is ... де хоутéл мéниджаз фóун нáмбар из...	
	6. Can I call a taxi? кен ай кол е тéксí?	

	7. Do, please. Here is a telephone ду плііз. хíа из е тéлифоун	
	8. Apply to the person on duty (on your floor) епла́й ту де пéесн он д́ьюті (он йо флóо)	

**Транспортна міліція
На вокзалі**

	1. Railway station рéйлуей стейшн	
	2. Exit to the ... éксит ту де ... - town таун - main line trains мейн лайн трейнз	
	3. Assistant Station-Manager éсистент стейшн мéниджа	
	4. The tickets for the main line trains де т́икитс фo де мейн лайн трейнз	
	5. The waiting-room де уéйтінг р́уум	
	6. The ticket office is open from 8a.m. till 10p.m. де т́икит офіс из óупен фром ест ей. ем. тил тен пі. ем	
	7. Lounge (Rest Room) ла́ундж (рест урум)	
	8. Platform number ... плéтфоом нáмбер ...	
	9. Track number ... трек нáмбер ...	
	10. Booking offices б́укінг óфісиз - Advance Booking Offices едва́анс б́укінг óфісиз - Ticket Offices for transit passengers т́икит офісиз фo трéнсит пéсинджаз	
	11. Enquiry Office інкуáері óфіс	
	12. Toilet тóйлит	

Подорож поїздом

	1. The waiting-room (the exit to the trains) is ... де уейтінгрúм (де ёксит ту де трейнз) из ... - straight ahead стрет ехéd - to the left ту де лефт - to the right ту де райт - through the underpass срúу ді áндепаас - upstairs (downstairs) áпстéаз (дáунстéаз) - in the next hall ин де некст хóол	
	2. Where can I find out ...? уéар кен ай файнд аут...? - a train time-table е трейн тайм тейбл - how much is a ticket хáу мач из е тúкит	
	3. You can find it out ... ю кен файнд ит аут ... - in the Information Office ин де íнфомéйшн офíс - from the railway time-table фром де рéйлуей таймтейбл	
	4. Have you missed the train? хев ю мист де трейн?	
	5. Yes, I have ýес, ай хев	
	6. You must apply to the Assistant Station-Manager ю маст еплáй ту ді есúстент стейшн мéниджа	
	7. Which train was announced? уúч трейн уóз енаúнст?	
	8. Train number ... for ... трейн нáмбер ... фо ...	
	9. Which railway-station does our train leave from? уúч рéйлуей стейшн даз áуа трейн лíв фром?	
	10. From ... station фром ... стейшн	
	11. Trains for the Crimea (Berlin) leave from the ... station трейнз фо де краймíа (Бéелín) лíв фром де ... стейшн	
	12. Which platform does our train leave from? уúч плéтфом даз áуа	

	трейн ліів фром	
	13. From platform one (two / three) фром плéтфом у́ан (тúу / сріі)	
	14. Where is my carriage? уéар из май кéридж?	
	15. You have a ticket for ... carriage ю хев е тúкит фо ... кéридж - an international ен інтенéшенл - a first-class е фéест клáс - a second-class е сéкнд клáс	
	16. Which platform does train number ... arrive at? у́ч плéтфом даз трейн нáмбер ... ера́йв ет?	
	17. At platform ... ет плéтфом	
	18. When does train number ... arrive? уén даз трейн нáмбер ... ера́йв?	
	19. At ... (o'clock) ... (minutes) ет ... (еклóк) ... (мúнитс)	
	20. When does our train leave? уén даз áуа трейн ліів?	
	21. In how many minutes does train number ... leave? ин хáу мені мúнитс даз трейн нáмбер ... ліів?	
	22. In ... minutes ін...мúнитс	
	23. How long is it till train number ... leaves? хáу лонг из ит тил трейн нáмбер ... ліівз?	
	24. It is ... hours ... minutes till train number ... leaves ит из ... áуаз ... мúнитс тил трейн нáмбер ... ліівз	

В аеропорту

	1. Airport of ... éапоот ов ... - departure діпáача - arrival ера́йвал	
	2. Time of ... тайм ов ... - departure діпáача - arrival ера́йвал	
	3. Exit to busses éксит ту бáсис	

	4. Departure gate дiпáача гейт	
	5. Booking office for flights бyкiнг офiс фо флайтс	
	6. Flight time-table флайт тайм тейбл	
	7. Flight number флайт нáмбер	
	8. Luggage check-in лáгидж чек ин	
	9. Boarding pass бóодiнг пáас	
	10. Passenger registration пéсинджа реджистрэйшн	
	11. Passport control пáаспоот кентрóул	
	12. Customs examination кáстомз iгзéминéйшн	

Подорож літаком

	1. Which airport do we fly from? yúч éапоот ду yí флай фром?	
	2. When must we be at the airport? yéч маст yí бi ет дi éапоот?	
	3. We take off from ... yí тейк оф фром ...	
	4. What is the free luggage allowance? yóт из де фpí лáгидж елáуенс?	
	5. Please, tell me where I can have my luggage checked in (returned)? плiíz, тел мi yéар ай кен хев май лáгидж чек тин (pitéенд)?	
	6. Please, tell me where the passport (customs) control takes place плiíz, тел мi yéар де пáаспоот (кáстомз) кентрóул тейк плейс	
	7. Where can I board the flight ...? yéар кен ай бóод де флайт?	

	8. Flight number ... is delayed because of bad weather флайт нaмбер ... из дiлeйд мiкoз ов бед уeзa	
	9. Passengers traveling on flight ... should proceed to gate tour пeсинджaз трeвлiнг он флайт ... шуд прeсiд ту гeйт тyа	
	10. The boarding of your flight has been announced дe бoодiнг оф йo флайт хeз бiйн eнaунст	
	11. Where is the departure gate? yeaр из дe дiпaачa гeйт?	
	12. The departure gate is from room ... дe дiпaачa гeйт из фром урум...	
	13. Can I see your papers, please (customs declaration / passport / ticket) кeн ай cii йo пeйпaз, плiиз (кacтoмз дeклapейшн / пaacпooт / тiкит)	
	14. Fasten your safety belts фaacн йo ceйфти бeлтe	

Загублені речі

	1. What's the trouble (problem)? yoтc дe тpaбл (прoблeм)?	
	2. I've left (lost) my ... айв лeфт (лoст) мaй... - suit-case cьют кeйc - luggage лaгидж - brief-case бpиiф кeйc - umbrella aмбpeлa	
	3. I've left (lost) my bag ... айв лeфт (лoст) мaй бeг... - in the underground ин дe aндeгpaйнд - in a train ин e тpeйн - in a bus ин e бac - in a trolley-bus ин e тpoлiбac - in a stadium ин e cтeйдcм	
	4. I've lost my ... айв лoст мaй ... - coat кoут	

	- identity card айдэнтиті кáад - watch уóч - money мáні - my valuables (papers) май вэльюеблз (пéйпаз)	
	5. Where can I enquire about my lost property? уéа кен ай інкуáер ебáут май лост прóпеті?	
	6. You should apply to the police station for it ю шуд еплáй ту де пелііс стейшн фор ит	
	7. Did you apply to the lost property office? дид ю еплáй ту де лост прóпеті офіс?	
	8. It's telephone number is ... итс тéлифоун нам бер из ...	
	9. Don't worry, please (Calm down) дóунт уáрі, плііз (кáам дáун)	
	10. Let's go to the police station to report your lost property летс гóу ту де пелііс стейшн ту рíпóт йо лост прóпеті	
	11. Please, write down a statement about what you have lost плііз, райт дáун е стéйтмент ебáут уóт ю хев лост	
	12. When did you notice that you have lost ... уéн дид ю нóутіс дет ю хев лост ...	
	13. Who was near you at that time? ху уóз нíа ю ет дет тайм?	
	14. Was anybody near you? уóз éнібоді нíа ю?	
	15. What are the distinctive marks of the article? уóт áа де дистúнктів мáакс ов ді áатикл?	
	16. Please, sign your statement плііз, сайн йо стéйтмент	
	17. We'll inform you about the results уіл інфóм ю ебáут де резáлтс	
	18. Write down your address and telephone number райт дáун йо адрес енд тéлифоун нáмба	

Послуги. Відпочинок
Пошта. Телефон. Телеграф

	1. Where is the nearest ...? у́еар из де н́арест ...? - telegraph- office т́елиграаф о́фіс - telephone office т́елифоун о́фіс - telephone-booth т́елифоун б́уус - fax факс - internet café інтернет ќефей	
	2. The nearest telegraph office is in ... street де н́арест т́елиграаф о́фіс из ин ... стрі́т	
	3. The nearest telephone-booth is ... де н́арест т́елифоун б́уус из ... - near the underground н́а де а́ндегра́инд - to the left (to the right / around the corner) ту де лефт / ту де райт / е́раунд де ќона) - in the waiting hall ин де у́ейтінг хоол	
	4. I'll help you to dial the number айл хелп ю ту да́йел де на́мба	
	5. Where can I send (receive) a money order (parcel)? у́еар кен ай сенд (рисі́в) е ма́ні о́ода (па́асл)?	
	6. How do I get to the Main Post Office? ха́у ду ай гет ту де мейн по́уст о́фіс?	
	7. Where can I buy ...? у́еар кен ай бай ...? - a telephone card е т́елифоун ка́ад - an internet card ен інтернет ка́ад	

	1. How do you feel / How are you? хау ду ю фіїл / хау аа ю?	
	2. Thank you. I am well(unwell) сенк ю. ай ем уёл (а́нуёл)	
	3. Do you need medical aid? ду ю нїд мѣдикл ейд?	
	4. Call an ambulance for me кóол ен эмб'юленс фо мі	
	5. Where is the nearest polyclinic? у́еар из де нїарест поликлі́нік?	
	6. Where can I buy medicines? у́еар кен ай бай мѣдсинз?	
	7. The nearest chemists (polyclinic / hospital) is in ... street де нїарест кѣмистс (поликлі́нік / хóспітл) из ин ... стрі́т	

Спорт. Розваги. Відпочинок

	1. Where is ...? у́еар из? - travel agency трєвл е́йдженсі - swimming-pool св́імінґ пул - racecourse рѣйскоос - Palace of Sports пѣлис ов спóотс - Aquapark а́квапáак	
	2. The swimming-pool (racecourse / Palace of sports) is in ... street де св́імінґ пул (рѣйскоос / пѣлис ов спóотс) из ин ... стрі́т	
	3. How can I (we) get to ...? хау кен ай (уїі) гет ту ...? - the stadium де стѣйдъсм - the east (west / north / south) stand ді їіст (у́ест / нóос / сáус) стенд	
	4. Where is the football match taking place? у́еар из де фúтбол мѣтч	

	тэйкинг плейс?	
	5. Where are the judges? уэар áа де джэджез?	
	6. Where is the Press Centre? уэар из де прес сента?	
	7. How can I get to the ... theatre? хау кен ай гет ту де ... сieta?	
	8. To ... theatre you'd better go by bus (tram / trolleybus / underground) as far as ... stop (station) ту ... сieta юд бета гоу бай бас (трем / трóлибас / áндеграунд) ез фа ез ... стоп (стейшн)	
	9. Where is the ...? уэар из де..? - museum м'юзiем - exhibition экciбiшн - picture gallery пiкча гелери	
	10. The museum (exhibition / picture gallery) is in ... street де м'юзiем (экciбiшн / пiкча гелери) из ин ...стриiт	
	11. You can get there by bus number ... (tram number ... / trolleybus number ... / underground) ю кен гет дéа бай бас нáмба ... (трем нáмба .../ трóлибас нáмба .../ áндеграунд)	
	12. When are the museums (exhibitions) open? уén áа де м'юзiемз (экciбiшнз) óупен?	
	From nine to twenty-one	
	Where can I buy a guide book? уэар	

Кількість. Якість

Час

Час дня

1. Time
2. How long will it take you?
3. Twenty-four hours
4. Half an hour

5. Quarter of an hour
6. Minute
7. Half a minute
8. Second
9. What time is it?
10. In the morning (afternoon)
11. At noon (mid-night)
12. Morning (in the morning)
13. Noon (in the afternoon)
14. Evening (in the evening)
15. Night (at night)

О котрій годині

1. At what time? yór
2. When?
3. At five minutes past one
4. At a quarter past nine
5. At half past eight
6. At twenty minutes to ten
7. At a quarter to ten

Дні тижня

1. Monday
2. Tuesday
3. Wednesday
4. Thursday
5. Friday
6. Saturday
7. Sunday
8. On Monday
9. Today
10. Tomorrow
11. Day after tomorrow
12. Yesterday
13. Day before yesterday
14. Today is the twenty-five of July (the first of August) 2012
15. Week day
16. Day off
17. Holiday

Місяці

1. January
2. February
3. March
4. April
5. May
6. June

7. July
8. August
9. September
10. October
11. November
12. December
13. In which month?
14. This (last / before last /next) month
15. In July

Qualities

1. Big
2. Merry
3. High
4. Rough
5. Dirty
6. Cheap
7. Long
8. Expensive
9. Hard
10. Liquid
11. Short
12. Beautiful
13. Firm
14. Round
15. Light
16. Small
17. Wet
18. Young
19. Gloomy
20. Soft
21. Low
22. New
23. Sharp
24. Bad
25. Fool
26. Cool
27. Empty
28. Rare
29. Sharp
30. Fresh
31. Strong
32. Weak
33. Brave
34. Old
35. Dry
36. Damp
37. Worm
38. Heavy
39. Narrow
40. Good
41. Cold

42. Clean

43. Wide

Colours

1. Beige
2. Blond
3. White
4. Light-blue
5. yellow
6. Green
7. Gold
8. Brown
9. Red
10. Lilac
11. Many-coloured
12. Mono-coloured
13. Orange
14. Motley
15. Many-coloured
16. Pink
17. Light-yellow
18. Light-brown
19. Light
20. Silver
21. Grey
22. Blue
23. Dark
24. Dull
25. Violet
26. Black
27. Coloured
28. Bright

1. I (do not) understand you
2. I did (not) understand what you said
3. I did (not) understand what was written there (here) xía
4. Translate this word (sentence), please
5. What is the name of ...? yór
6. Do (don't) you understand me?
7. Repeat it, please!

1. Help me (her / him / us / them), please
2. I can help you
3. Do you need help?

1. Here xía
2. There
3. Here xía

4. Near
5. Not far
6. Near
7. Far away
8. Near by
9. In the city (house / street / bus / car / underground)

1. It is very pleasant
2. I (we) enjoyed it
3. I am pleased
4. We are pleased
5. Unfortunately ...
6. That's good
7. That's bad
8. That's excellent
9. So-so
10. You may
11. You may not
12. May I?
13. Yes, you may (no, you may not)
14. I am (not) sure
15. We are (not) sure
16. Everything will be alright
17. Do not doubt

1. Please
2. Thank you
3. Excuse me, please
4. Be so kind as ...

УКРАЇНСЬКО-НІМЕЦЬКИЙ СЛОВНИК

ЗНАЙОМСТВО, КОНТАКТИ

І. ПРИВІТАННЯ, ЗВЕРТАННЯ, ЗНАЙОМСТВО, ПРОЩАННЯ

ПРИВІТАННЯ

1. Доброго ранку	Guten Morgen <i>гутен морген</i>
2. Добрий день (вечір)	Guten Tag (Abend) <i>гутен таг (абенд)</i>
3. Hallo, Grüß dich	Hallo, Grüß dich <i>галло, грюс діх</i>
3. Ласкаво просимо	Herzlich willkommen <i>герцліх вількомен</i>

ЗВЕРТАННЯ

1. Пане	Mein Herr <i>майн гер</i>
2. Пані	Meine Dame <i>майне даме</i>
3. Пані та панове	Meine Damen und Herren <i>майне дамен унд герен</i>
4. Молодий чоловіче (юначе)	Junger Mann <i>юнгер ман</i>
5. Шановний (-і)...	Geehrt /er(e)...
- колега(и)	<i>геертер (е)</i> Kollege(n) колеге(н)
- пасажери	Fahrgäste <i>фаргесте</i>
- відвідувачі	Gäste <i>гесте</i>
- спортсмени	Sportler <i>шпортлер</i>
- уболівальники	Sportfreund(e) <i>шпортфройнде</i>
6. Пан...	Heer...
- керівник делегації	<i>гер</i> Delegationsleiter <i>делегационсляйтер</i>
- тренер	Trainer <i>трайнер</i>

ЗНАЙОМСТВО

Як відрекомендуватися

1. Дозвольте відрекомендуватися
2. Сержант (лейтенант, ст. лейтенант, капітан, майор) міліції Іванов

Darf ich mich vorstellen
дарф іх міхь форштелен
 Sergeant (Leutnant, Oberleutnant, Hauptmann, Major) der Miliz Iwanow
сержант (льотнант, оберльотнант, гауптман, майор) дер міліц Іванов

Як довідатися прізвище (ім'я)

1. Назвіть Ваше прізвище, ім'я, будь ласка

Ihnen Familiennamen, Vornamen bitte
ірен фамієннамен, форнамен бітте

2. Мене звати...

Mein Name ist....
майн наме іст...

3. Моє прізвище...

Mein Familienname ist....
Майн фамієннаме іст ...

4. Як прізвище і ім'я... ?

Wie heißt ...?

- Вашого знайомого
- Вашого колеги
- цього спортсмена

ві гайст...?

Ihr Bekannter

Ір бекантер

Ihr Kollege

Ір колеге

dieser Sportler

дізер шпортлер

5. Повторіть (напишіть), будь ласка, Ваше прізвище

Wiederholen (schreiben)

Sie bitte Ihren Familiennamen

відерголен(шрайбен) зі бітте ірен фамієннамен

6. Прошу показати Ваш...

Ihre Eintrittskarte bitte

- вхідний квиток
- посвідчення особи

іре айнтрітскарте бітте

Ihren Personalausweis bitte

ірен персональаусвайс бітте

- посвідчення водія

Ihre Fahrerlaubnis bitte

іре фарерляубніс бітте

ЗВІДКИ ПРИЇХАЛИ

1. З якої країни?

Aus welchem Land kommen Sie?

аус вельхем лянд комен зі?

2. Я (ми) з...

Ich komme (wir kommen) aus ...

іхь коме (вір комен) аус ...

-Польщі

aus Poland

аус поланд

-ФРН

der Bundesrepublik Deutschland

дер бундесрепублік дойчланд

-Франції

Frankreich

Франкрайх

-Англії

England

Енгланд

-Іспанії

Spanien

Шпанієн

-США

den USA

3. З якого міста Ви приїхали?

ден у-ес-а

Aus welcher Stadt kommen Sie?

4. Я (ми) приїхав(-и) з...

Аус вельхер штат комен зі?

Ich komme (wir kommen) aus ...

- Берліна(Лондона, Вашингтона,
Варшави)

іхь коме (вір комен) аус ...

Berlin (London, Washington, Warschau)

Берлін (Лондон, Вашингтон, Варшаву)

- містечка .. біля ...

dem Städtchen bei

дем штедхен бай

5. Це недалеко від...

das ist in der Nähe von...

дас іст ін дер неє фон ...

6. Ваша адреса у США (Польщі)

Wie ist Ihre Anschrift in den USA (in Poland)?

ві іст іре анишріфт ін ден у-ес-а (ін поланд)?

НАЦІОНАЛЬНІСТЬ

1. Ваша національність?

Welcher Staatsangehörigkeit sind Sie?

2. Я ...

вельхер штаатсантегорікайт зінд зі?

Ich bin ...

- поляк

іхь бін

Pole

- англієць

поле

Engländer

- француз

енлендер

Franzose

- німець (німка)

францозе

Deutsche

дойтше

ПОБАЖАННЯ

1. Смачного

Guten Appetit

гутен анпетіт

2. Щасливої...

Glückliche Reise

-дороги

глюкліхе райзе

-польоту

Glücklichen Flug

-плавання

глюкліхен флюг

Glückliche Fahrt

-подорожі

глюкліхе фарт

Glückliche Reise

глюкліхе райзе

3. Бажаю Вам успіху

Ich wünsche Ihnen viel Erfolg

4. Будьте здорові

іхь вюнше інен філь ерфольг

Seien Sie gesund

заєн зі тезунд

ЗАПРОШЕННЯ

1. Запросіть, будь ласка...

Lassen Sie bitte ... kommen

- гіда

ласен зі бітте ... комен

den Fremdenführer

-перекладача

ден фремденфюрер

den Dolmetscher

-керівника делегації	<i>ден дольмечер</i> den Delegationsleiter <i>ден делегатионсляйтер</i>
2. Вас запрошують...	Sie werden gebeten <i>зі верден ...гебетен</i>
-до суддівського столика	zum Schiedsrichtertisch <i>цум шідсріхтертіш</i>
-до керівника делегації	zum Delegationsleiter <i>цум делегатионсляйтер</i>
-у відділок міліції	ins Milizrevier <i>інс міліцревір</i>
3. Пройдіть з нами	Kommen Sie bitte mit <i>комен зі бітте міт</i>
4. Прошу Вас пройти зі мною	Ich bitte Sie, mir zu folgen <i>іхь бітте зі, мір цу фольген</i>

ПРОЩАННЯ

1.До побачення	Auf Wiedersehen <i>ауф відерзеєн</i>
2.Надобраніч	Gute Nacht <i>гуте нахт</i>
3.Усього найкращого	Alles Gute <i>алес гуте</i>
4.Приїжджайте, будь ласка, ще	Besuchen Sie uns wieder <i>безухен зі унс відер</i>

ПРОХАННЯ, ПОДЯКА, ВИБАЧЕННЯ, ЗГОДА

Прохання, подяка

1.Прошу	Bitte <i>бітте</i>
2.Прошу Вас	Ich bitte Sie <i>іхь бітте зі</i>
3. Будьте добрі (люб'язні)...	Seien Sie so gut (leibenswürdig)..... <i>зайен зі зо гут</i>
- показати мені (нам)	Zeigen Sie mir uns bitte.... <i>цайген зі мір (унс) бітте</i>
-пояснити мені (нам)	Erklären Sie mir (uns) bitte <i>Ерклерен зі мір (унс) бітте</i>
-допомогти мені (нам)	Helfen Sie mir (uns) bitte <i>Гельфен зі мір (унс) бітте</i>
-подзвонити мені (нам). через годину (через декілька хвилин, завтра)	Rufen Sie mich (uns) bitte in einer Stunde (in einigen Minuten, morgen) an <i>руфен зі міх (унс) бітте ін. айнер іштунде (ін айніген мінутен, морген) ан</i>
-зачекайте (на мене, нас, нього, неї, них) тут, будь ласка	Warten Sie bitte auf mich (uns, ihn, sie, euch) hier <i>вартен зі бітте ауф міхь (унс, ін, зі, ойх) гір</i>
4. Bitte...	

bitte

-Geben Sie mir
(ihm, ihr, uns, ihnen)
гебен зі мір (ім, ір, унс, інен)

- Sagen Sie bitte mir
(ihm, ihr, uns, ihnen)
*заген зі бітте мір
(ім, ір, унс, інен)*

-Bringen Sie bitte mir
(ihm, ihr, uns, ihnen)
*брінген зі бітте мір
(ім, ір, унс, інен)*

-Warten Sie bitte hier.
Ich melde es meinem
Vorgesetzten.
*Вартен зі бітте гір.
Іхь мельде ес майнем
форгезетцтен*

5. Ich habe eine Bitte an Sie
іхь габе айне бітте ан зі

6. Darf ich ...
дарф іхь

-eintreten
айнтрепен
-gehen
гесен

-Lassen Sie mich bitte durch
Лясен зі міхь бітте дурхь

-Darf ich nehmen
Дарф іхь немен

-darf ich fragen
дарф іхь фраген

7. Erklären Sie bitte
ерклєрен зі бітте

8. Klären Sie bitte
клєрен зі бітте

9. Wiederholen Sie bitte
відерголєн зі бітте

10. Geben Sie bitte...
гебен зі бітте...

11. Sagen Sie bitte...

заген зі бімме...

12. Schreiben Sie bitte...

шрайбен зі бімме...

13. Zeigen Sie bitte...

цайген зі бімме

14. Bringen Sie mich (uns) bitte

брінген зі мiх (унс) бімме

-zur Sanitätsstelle

цур занітетсштелле

-zum Arzt

цум арцт

-zur Bus-,Obus-,Straßenbahnstelle

цур бус-, обус-, штрасенбаништелле

-zum nächsten Taxistand

цум нехстен таксіштанд

-zur (westlichen, östlichen,
südlichen, nördlichen) Tribune

*цур (вестліхен, остліхен,
зюдліхен, нордліхен) трібуне*

15. Ich tue alles, was ich kann

іхь тує аллес, вас іхь кан

16. Ich versuche Ihnen zu helfen

іхь ферзухе інен цу гелфен

17. Ich höre

Іхь гйоре

18. Ich stehe Ihnen zu Diensten

Іхь штее інен цу дінстен

19. Danke schön

данке шйон

20. Ich bin Ihnen sehr dankbar

іхь бін інен зер данкбар

21. Keine Ursache

кайне урзахе

22. Das ist meine Pflicht
дас іст майне пфліхт

23. Wenden Sie sich bitte mit dieser Frage
Венден зі зіхь бітте міт дізер фраге

-an den Dolmetscher
ан ден дольметшер

-an den Fremdenführer
ан ден фремденфюрер

-an den Delegationsleiter
ан ден делегатіонслайтер

-an den Trainer
ан ден трайнер

Ihnen nicht helfen – не можемо вам допомогти

Ich bin (er, sie) ist nicht einverstanden – Я (він, вона) не згідний (на)

Wir sind (ihr seid, sie sind) nicht einverstanden- ми (ви, вони)

Sie (sie) haben nicht recht – ви (вони) не праві

Das ist aber nicht so – це не так

МОВА

Володіння мовою

Welchen Sprache sprechen Sie? – на якій мові ви розмовляєте

Ich spreche....- я розмовляю...

Russisch – на українській

Englisch – на англійські

Französisch - на французькі

Spanisch- на іспанській

Deutsch – на німецькій

Wer von Ihnen spricht russisch? – хто з вас розмовляє на руській

Sprechen Sie bitte langsamen (lauter) – говоріть, будь-ласка по тихше (голосніше)

РОЗУМІННЯ

Verstehen Sie.....? – ви розумієте.....?

Russisch – на українській

Eingliesch- на англійській

Franzosisch - на французькій

Deutsch – на німецькій

Spanisch - на іспанській

Ja - так

Nein – ні

Verstehen Sie (mich, uns nicht)? - ви (мене, нас) не розумієте

Ich verstehe etwas – не дуже розумію

Ich verstehe Sie (nicht)- я вас (не) розумію

Was sagt er (sie)? – що він (вона) говорить

Was hat er habe (sie) gesagt? – що він (вона) сказала

Wiederholen Sie bitte noch einmal - повторіть, будь-ласка ще раз

Entschuldigen Sie bitte, Sie habe mich falsch verstanden – вибачте, ви мене неправильно зрозуміли

Erklären Sie bitte – я прошу вас пояснити

Haben Sie einen Dolmetscher? – у вас є перекладач ?

Lassen Sie bitte den Dolmetscher kommen- запросіть будь-ласка перекладача

Übersetzen Sie das bitte ins Russische- прошу перекласти на російську мову

СЛУЖБА МІЛІЦІЇ
МІСТО,ТУРИСТ, ЗАГАЛЬНИЙ ПОРЯДОК

Wann ist in Betrieb?- як робить

Von 6 Uhr morgens bin 1 Uhr nachte – з шостої ранку до першої години ночі

Wieviel kostet eine Metro (Bus) Fahrt? – Скільки стоїть білет у метро (на автобус)?

5 Kopeken – 5 копійок

Wann ist die Straßenbahn in Betrieb? - як ходить трамвай

Wieviel kostet eine Straßenbahnfahrt? – скільки стоїть проїзд у трамвай?

3 Kopeken- 3 копійки

Wie viel kostet eine Obusfahrt??- скільки стоїть проїзд на тролейбус

4 Kopeken- 4 копійки

Mit welchem Bus (Obus mit welcher Straßenbahn) kommt man nach ? –на якому автобусі (тролейбусі, трамваї) можна доїхати до?

Sie müssen mit der Straßenbahn Nr ... (dem Bus, Nr... dem Obus, Nr... mit Metro) fahren – на трамвай №.... (автобусі №..., тролейбусі №..., ... метро)

Sie müssen bis zur Haltestelle 9station9 fahren – вам потрібно їхати до зупинки (станції)

Wo soll ich umsteigen- де зробити пересадку на?

Wie kommt man mit der Metro nach? – як доїхати на метро до ... ?

Wo ist die nächste Bushaltestelle (der nächste) Taxistand?- де зупинка (стоянка) автобуса (таксі) ?

Sie (er) ist geradeaus (um Ecke, recht, links) – напругу (за углом, направо, направо, наліво)

2. ОРІЄНТУВАТИСЯ В МІСТІ

ЯК НАЗИВАЄТЬСЯ?

Wie heist... ? – як називається

diese Straße – ця вулиця

Diese Platz – ця площа

Diese Chaussee – це шосе

Dieses Dorf – це село

Diese Stadt – це місто

aufse Ortschaft – це населений пункт

Diese Straße heißt - ця вулиця називається

ЯК ПРОЇХАТИ , ПРОЙТИ... ?

Wie kommt man... ? – (як нам) пройти (проїхати)...?

Zum Stadtzentrum – в центр міста

Zum Hauptstraße – на головну вулицю

zum Platz... - на площу

zum . Prospekt– на проспект

Zum nächsten Postamt – до найближчого поштамту

Zum Warenhaus – до універмагу -

Zu eine Buchhandlung (in ein Philateliegeschäft) – в книжний (філателістичний) магазин

Wie komme ich am besten....? – як краще доїхати до?

Zur Botschaft der USA- посольства США

Zur Konsulat – консульство

Zum Reisebüro ‘‘Intourist’’ - бюро «Інтурист»

Zum Hotel – готель

man kann fahren – можна проїхати

Mit dem Bus Nr..... – автобусом №...

Mit der Straßenbahn Nr- на трамваї

Bis zur Haltestelle... - до зупинки

Die Haltestelle ist um die Ecke rechts (links, geradeaus, auf der anderen Straßenseite)- зупинка за углом направо (наліво, прямо, через вулицю)

Sie müssen umsteigen und mit dem Bus (Obus) weiterfahren – зробіть пересадку... на автобус (тролейбус)

Man kann zu Fuß gehen – чи можна пройти пішком

Das ist geradeaus..... dann die erste (zweite) - прямо по вулиці..., потім повернути один

Querstraße rechts (links) - (два) Квартали (ла) направо (наліво)

Das ist ganz in der Nähe – це зовсім поряд

ЯК ЗНАЙТИ ДОРОГУ У НЕЗНАЙОМОМУ МІСТІ

Ich bin vom Wege abgekommen (Ich habe mich verlaufen) - – я заблукала з дороги (зблудилася)

Wie komme ich bis zu...? – як мені добратися до....?

Konnten Sie mir (uns) bitte den Weg zeigen? - чи можете ви показати мені (нам) дорогу?

Sie fahren in der falschen Richtung – ви їдете у другому напрямку

Sie müssen bis zur Haltestelle..... fahren und dann umsteigen- вам потрібно доїхати до зупинки і пересісти на.....

Stelle – fahren und dann Umsteigen – вам потрібно доїхати до зупинки ... і пересісти на...
In die Straßenbahn Nr.— трамвай №....

In den Obus Nr.—тролейбус №...

In der Metro – метро

Nehmen Sie eine Taxe- візьміть таксі

ДЕ ЗНАХОДИТЬСЯ

Wo ist das Hotel für ausländische Schiedsrichter?- де знаходиться «готель для закордонних суддів»?

Leninprospekt 92-a - Ленінський проспект 92-а

Wo ist das Hotel''Intourist''- де готель «Інтурист»

Wo ist.....? - де знаходиться ...?

Die nächste Metrostation- найближча станція метро

Die Toilette- туалет

In dieser Straße – на цій вулиці

Wo ist.....? – де знаходиться?

Das nächste Milizrevier- відділ міліції

Das Auskunftsbüro – довідкове бюро

Das Puppen Theater- ляльковий театр

Der Konzertsaal- концертний зал

Das Filmtheater - кінотеатр

Wo befindet sich.....? – де знаходиться?

Der Botanische Garten – ботанічний сад

Das Konservatorium - консерваторія

Der Zirkus - цирк

Das Museum – музей

Die Ausstellung- виставка

Das Denkmal....- пам'ятник...

Der Sommerbasar- ярмарок

die Redaktion der Zeitung (Zeitschrift) – редакція газети (журналу)

Wo ist das Fernsehzentrum? – де знаходиться телецентр

In welcher Straße befindet sich das Hotel ... ? – на якій вулиці знаходиться готель...?

Wo befindet sich ... ? – де знаходиться?

die Kirche ... – церква

das Studentenheim (Aspirantenheim des ... Instituts –гуртожиток студентів (аспірантів)
...

інституту

ein Zeitungskiosk - газетний кіоск

eine Buchhandlung (ein Notengeschäft) – книжковий (нотний) магазин

die Rennbahn - іподром

der Ruderkanal- грібний навал

das Kulturhaus ... – дім культури

Wo befindet sich ... ? – де знаходиться?

Gibt es hier in der Nahe...? - де знаходиться..?

eine Apotheke – найближча аптека

eine Konditorei – кондитерська

einen Briefkasten – поштовий ящик

ein Lebensmiuelgeschart – магазин (гастроном)

das Olympische Dorf – Олімпійське село

Das Olympische Dorf befindet sich ... – Олімпійське село знаходиться ...

Hier bitte die Adresse ...- будь-ласка ось адрес

ДЕ МОЖНА КУПИТИ, ЗАКАЗАТИ, ОБМІНЯТИ.....?

Wo kann man russische Souvenirs kaufen? – де можна купити руські сувеніри

Im Geschäft ... in der Straße ... – в магазині... на вулиці

Wo kann man Zeitungen kaufen? – де можна купити газету?

An jedem Zeitungskiosk – в будь-якому газетному кіоскі

Wo kann man ... bestellen? – де можна купити білети ...?

Theaterkarten – в театр

Eintrittskarten für ein Konzert – на концерт

Wo kann man Devisen umtauschen?- де можна обміняти валюту?

Im Service -Dienst Ihres Hotel – вам потрібно звернутися у бюро обслуговування готелів

МІСЦЕПРОЖИВАННЯ

Wo wohnen (sind) Sie in Moskau (abgestiegen) ? – де ви живете (зупинилися) у Москві ?

Ich wone..... - я живу....

Im Hotel – у готелі

Im Olympischen Dorf – у селі Олімпійським

УКАЗИ І ВІДПОВІДІ МІЛІЦІОНЕРА

Gehen (fahren) Sie.... – ідіть (їдьте).

Geradeaus nach rechts, nach links, in der entgegengesetzten Richtung – прямо (на право, на ліво, у зворотному напрямку)

Diese Straße entlang – по цій вулиці

Bis zur nächsten Kreuzung – до наступного перехрестка

Beigen Sie um die Ecke - поверніть за вугол

Überqueren Sie die Straße (den Platz) – перейдіть через вулицю (площу)

Das ist von hier die zweite Querstraße rechts (links) – звідси друга вулиця на право (наліво)

Sie müssen bis zu ... gehen – вам потрібно пройти на (до)....

Gehen Sie ... - ідіть

in Fahrtrichtung der Bus-, (Obus-, Straßenbahn-) linie – по шляху автобуса (тролейбуса, трамвая)

zurück - назад

Nach zwei Querstraßen biegen Sie nach links ab – через два перехрестки (квартали) зверніть на ліво

Sie können mit dem Bus (dem Obus, der Straßenbahn, der Metro) fahren – ви можете доїхати автобусом (тролейбусом , трамваем , на метро)

Von bis . – від ... до.

kann man mit einem Vorortzug vom ... Bahnhof fahren - можна доїхати на електричці з ...вокзалу

verkehrt ein Bus - ходить автобус

Da ist Ihr Bus (Ihr Obus, Ihre Straßenbahn) - ось ваш автобус (тролейбус , трамвай)

Das Haus Nr. ... ist auf der anderen Straßenseite -

- дім №... знаходиться на тій стороні вулиці

3 ОХОРОНА ОБЩОГО ПОРЯДКУ

МИР БЕЗПЕКИ

Wie soll man bei Feuer anrufen? – куди дзвонити при пожежі?

Feuerwehr: 01 - при пожежі дзвонити 01

Wie soll man die Miliz anrufen? – як подзвонити в міліцію?

Miliz: 02 - в міліцію дзвоните по телефону 02

Wie soll man die Erste Hilfe herbeirufen? - як викликати швидку допомогу?

Rettungsamt : 03 - для виклику швидкої допомоги дзвоніть 03

ДОТРИМАННЯ ЗАГАЛЬНОГО ПОРЯДКУ

Genossen (meine Herren), Sie verletzen die öffentliche Ordnung – товариші (панове) ви порушуєте загальний порядок

Ich bitte Sie aufzuhören – прошу припинити

Was geht hier vor? – у чому річ ?

Wer hat das getan? - хто це зробив?

Wer war Zeuge? - хто свідок?

Wohin ist der Täter gegangen (gelaufen)? - ? куди побіг (втік) порушник?

Es ist nicht erlaubt. In – у метро (автобус, троллейбус)

Es ist nicht erlaubt in der Metro (im Bus, im Obus, in der Straßenbahn) zu rauchen (etwas wegzuwerfen) – у метро (автобусі, троллейбусі, трамваї) не дозволяється курити (лятися)

Es ist nicht erlaubt, hier zu rauchen – тут курити не дозволяється

Bitte- прошу

Ihre Papiere bitte – показати ваші документи

Ihre Paß bitte – показати паспорт

Ihren Personalausweis bitte- показати довіреність особистості

Sie habe die öffentliche Ordnung (grob) erletzt - ви грубо порушили загальний порядок

Ich muß ein Protokoll aufnehmen – я повинен скласти протокол

Unterschreiben Sie das Protokoll bitte- прошу його підписати

Ich muß Sie zum Milizrevier bringen – я повинен доставити вас у відділ міліції

Bitte folgen Sie mir – прошу іти за мною

Stegen Sie bitte in den Wagen- сідайте у машину

Stegen Sie bitte aus dem Wagen- виходьте із машини

Gehen Sie bitte zum Vorgesetzten ідіть до начальника

Bitte kommen Sie der Forderung der Administration nach- прошу вас підчинітсья потребам адміністрації

Er ist nicht erlaube- in angetrunkenem Zustand das Stadion (den Strand) zu betreten

Вхід на стадіон (пляж) у нетверезому стані заборонений

ПИМЕТИ ЧОЛОВІКА (ЗОВНІШНІСТЬ, ВІК)

Haarfarbe?- якого кольору у нього волосся?

Er (sie) ist – він (вона)

Blond- блондин (ка)

Brunenu- шатен (ка)

Schwarz – брюнет (ка)

Rot- рижий (жа)

Grau- сивий (ая)

Augenfarbe – якого кольору у нього (неї) очі ?

Braun (Schwarz, hellblau, grau)- карі (чорні, голубі, сірі)

Größe- якого він (вона) росту?

Klein (groß, mittelgroß) Маленького (високого ,середнього) росту Kleidung?- як він (вона) був (була) одягнутий(та)

Er (sie) hatte einen Anzug (ein Kostüm, einen Mantel, ein Kleid, eine Jacke) an на нім (ній був костюм (пальто , плаття, піджак)

Farbe? Muster? - якого кольору малюнок

Grau - сірий

schwarz чорний

braun - коричневий

beige - бежевий

rot - червоний

grun - зелений

gelb - жовтий

gestreift – у полосу

kariert – у клітку

getupft – у горошок

Ungefähres Alter? – скільки йому (її) приблизно років

Er (sie) ist jung, alt, - він (вона) молодий(а), старий(а), середніх років
in mittlerem Alter

Er (sie) ist an die 25, 30, 35, 40, 45, 50 - йому (її) біля 25, 30, 35, 40, 45, 50

Зберігати тишину

Genossen (meine Herren), es ist schon spät – товариші (панове) вже пізня година

Man darf auf der Straße (hier) ... – на вулиці (тут) неможна

nicht laut singen – голосно співати

das Kofferradio (das Tonbandgerät) nicht laut einschalten – включати на великий голос
транзистор(магнітофон)

Machen Sie keinen Lärm bitte – будь-ласка не шуміть

Schreien Sie bitte nicht – будь-ласка не кричіть

ЗБЕРІГАННЯ ЧИСТОТИ

Hier darf man . – тут неможна...

nichts wegwerfen - курити

nicht rauchen HMXbT payXJH

Werfen Sie ... nicht weg - не кидайте....

die Zigarettenstummel - бички (окурки)

das Papier - папір

Hinterlassen Sie – не залишайте після себе...

Keine Aballe - мусор

keine Zeitungen - газети

keine Flaschen – фляжки

Keine Pappebecher (Plastbecher) – паперовий стаканчик

Verunreinigen Sie nicht die Bürgersteige- не засмічуйте тротуар

Benutzen Sie die Abfallkorbe – користуйтеся урнами для сміття

ФОТОГРАФІВАННЯ, КІНОСЬЙОМКА, ЗАМАЛЬОВКА

Hier darf man (nicht) - тут дозволено (заборонено)

Filmen – робити кінозйомки

Zeichnen- робити замальовки

Fotografieren - фотографувати

Man darf fotografieren (filmen, zeichnen) – можна фотографувати (знімати на кіно касету, замальовувати)

Architekturdenkmäler – пам'ятники архітектури

Kultur - und Bildungseinrichtungen – будинки культурно-просвітніх закладів

Lehranstalten- учбові заклади

Theater- театри

Kinos - кіно

Museen - музей

Parks – парк

Stadien - стадіон

Straßenвулиці

Plätze- площі

Wohnhäuser – житлові будинки

Ansichten und Landschaften – краєвиди і пейзажі

Ihre Fahrerlaubnis bitte – будь-ласка пред'явіть довіреність на управлінням автомобілем

Sie haben gegen die Verkehrsregeln verstoße - ви на рушили правила.... дорожнього руху

Sie habe falsch manövriert - маневрирования

Kreuzung die über Ich Sie haben fa - проїзд перехрестком

gefährlichen

Ich verwarne Sie – я попереджаю вас

Sie habe das Verbotsschild nicht beachtet – ви на рушили потреби забороненого дорожнього знаку

Sie - Ви

sind auf der linken Straßenseite gefahren – виїхали на ліву сторону дороги

haben bei Gegenverkehr nicht abgeblendet – не переключили світло фар при зустрічній машиною

Sie haben überholt – ви здійснили вогонь

bei Gegenverkehr – в близькості зустрічного транспорту

in einer gefährlichen Kurve – на крутому повороті

auf dem Gefälle – на спуску

Sie haben die Verkehrszeichen nicht beachtet – ви не виконали написаних дорожніх знаків

Ihr Wagen ist nicht in Ordnung – ви їдете на несправній машині

Ich muß ein Protokoll über den technischen Zustand des Wagens aufnehmen –
необхідно скласти акт про технічне стан автомобіля

Ich bitte Sie, eine schriftliche Erklärung abzugeben -

Прошу дати письмове пояснення

Ich muß ein Protokoll über Ihren Verstoß gegen die Verkehrsregeln aufnehmen – я
повинен скласти протокол про порушення

Folgen Sie mir bitte zur medizinischen Untersuchung – прошу вас слідувати за мною
для медичного огляду

Bleiben Sie stehen- я затримаю ваш автомобіль

Sie dürfen nicht weiter fahren – я відстороню вас від управлінням автомобіля

Den Wagen können Sie abholen- машина буде знаходитися в...

Für den Verstoß gegen die Verkehrsregeln müssen Sie eine Strafe von ... Rubel zahlen – за
порушення правил дорожнього руху ви підлягаєте штрафу в розмірі ... рублів(я)

Ich behalte vorläufig Ihre Fahrerlaubnis – я забираю(затримую)вашу довіреність на право
управляти автомобілем

Sie müssen sie bei der Staatlichen Autoinspektion abholen. Die Anschrift ... – за ним ви
повинні явитися в Госавтоінспекціюпо адресу....

Sie haben Rot (Gelb) nicht beachtet - ви не звернули уваги на червоний (жовтий) колір

Sie sind sehr unvorsichtig – ви дуже необережні

Sie können einen Fußgänger umstoßen – ви можете збити (задавити)пішохода

Sie haben die Geschwindigkeit in einer gefährlichen Situation überschritten – ви перевищили
скорість руху в небезпечних умовах

Hier sind Straßenarbeiten im Gange – тут ведуться дорожні роботи

Sie müssen Strafe zahlen – я повинен вас оштрафувати

Hier die Quittung - получите квитанцію

Beachten Sie in Zukunft die Verkehrsregeln – прошу вас зберігати правила руху

Sie sind von Ihrer Reiseroute abgekommen- ви відлучилися від маршруту

Bitte halten sie sich an Ihre Reiseroute –прошу слідувати маршруту

БЕЗПЕЧНИЙ РУХ

запитання

Welch Geschwindigkeit ist erlaube?- з якою швидкістю тут можна їхати?

60 Stundenkilometer- 60 км на годину

Die Geschwindigkeit die Verkehrssicherheit gewährleistet зі швидкість, яка зберігає безпечний рух

Wo ist der nächste Parkplatz? де знаходиться найближча автостоянка?

ВКАЗІВКИ, ЯКІ ЗАБЕСПЕЧУЮТЬ БЕЗПЕЧНИЙ РУХ

Halten sie bitte – прошу зупинитися

Fahren Sie an den Rand?- покласти машину на обочину

Fahren Sie bitte geradeaus (nach links nach rechts zurück)- їдьте, будь-ласка прямо (наліво, на право, назад)

Beheben Sie den Schaden – спробуйте знайти неполадки

Hupen (blinken) Sie bitte – дайте, будь-ласка сигнал (фарами)

Ihre Fahrerlaubnis bitte – ваше посвідчення на право водіння автомобілем

Ich habe sie nicht mit –у мене його немає з собою

Haben Sie andere Papire? - чи є у вас інші документи?

Leider keine- превеликим жалем немає

In Moskau ist..... – рух у Москві.....

Rechtsverkehr- правосторонній

Ein starker Verkehr- жвавий

Schauen Sie nach vorn – дивіться у перед

Seien Sie..... – будьте.....

Aufmerksam - уважні

Vorsichtig- обережні

Sie müssen die Verkehrsregeln einhalten – ви повинні зберігати правила вуличного руху

Sie müssen abwarten, bis Grün kommt – ви повинні чекати, коли не засвітиться червоне світло

Merken Sie sich: benutzen Sie als Fußgänge nur Bürgersteige – пам'ятайте наступне: ходіть тільки по тротуару

überqueren Sie die Straße – переходіть вулицю тільки по переходам

Schauen Sie zuerst nach links – подивіться спочатку на ліво

Wenn Sie sich überzeugt haben, da- die Straße frei ist, können Sie gehen – якщо ви упевнені, що дорога вільна, переходьте

In der Mitte der Straße bleiben Sie stehen und schauen nach rechts – посередині вулиці зупиніться і подивіться направо

überqueren Sie die Straße nur ... – переходить вулицю тільки ..

hinter den haltenden Bussen und Obussen - чекати стоячого автобуса чи тролейбуса

vor der haltenden Straßenbahn – на переді стоячого трамвая

ЗАБОРОНА

Es ist verboten ... - не дозволяється

in solchem Zustand Auto zu fahren – у такому стані керувати автомобілем

mit dem Auto weiterzufahren – продовжувати рух

hier die Straße zu überqueren - переходити тут вулицю

Sie können bestraft werden - вас можуть оштрафувати

Hier ist Parken verboten - стоянка тут закінчена

Lenken Sie bitte den Wagen zum Straßenrand – покладіть машину на обочину

ДОЗВІЛ

Das ist erlaubt – це дозволено

Entschuldigen Sie bitte. Sie können weiterfahren – вибачте.

Ви можете продовжити рух

ПОПЕРЕДЖЕННЯ

Vorne - на переді

ist starke Fußgängerbewegung - жвавий рух пішоходів

ist ein Sportwettbewerb – спортивне змагання

wird die Straße ausgebessert - ремонт дороги

Die zulässige Höchstgeschwindigkeit ist ... Stundenkilometer – швидкість обмежена до ... км у час

Auf dieser Strecke ist die Höchstgeschwindigkeit ... Stundenkilometer – на цьому участку швидкість не повинна перевищувати ... км у час

Das ist gefährlich – це опаско

4 НАПРАВЛЕННЯ РУХУ

Geradeaus – прямо

Nach links - наліво

Nach rechts - направо

Zurück - назад

Die Straße (den Weg, den Bürgersteig) entlang - по вулиці (дорозі , тротуару)

5 ПОВОРОТ, РОЗВОРОТ

Wo kann man ... abbiegen? – де можна зробити ...?

nach links – лівий поворот

nach rechts звернути на право

Nach 800 Metern (2 Kilometern) – через 800 (2 км)

Wo kann man wenden? – де можна розвернутися?

Hier darf man nicht wenden – тут неможна

Nach 500 Metern bitte – через 50 м , будь-ласка

Man kann (hundert Meter vorne, unter der Bücke, an der Kreuzung) wenden - розворот через 100 м в переді (під мостом, на перехрестку)

6 РЕМОНТ, ТЕХОСЛУЖУВАННЯ АВТОМОБІЛЯ

Wo ist die nächste Autoreparatur? - де можна відремонтувати автомобіль?

Hier ist die Adresse – по адресу ..

Wo ist der nächste Autoservice? – де знаходиться найблища станція техослужування?

Bis zum nächsten Autoservice sind es ... Kilometer - до наблищої станції техобслуговування ... км

Bis zur nächsten Autoreparatur sind es ... Kilometer –майстерні.. км

Ich habe eine Panne – у мене поламалася машина

Der Motor springt nicht an - не заводиться мотор

Ihnen nich helfen – не можу вам допомогти

Ich bin er sie ist

Im Reifen ist ein Loch - прокол в шині

Kann ich Ihnen helfen? Потрібна вам моя допомога

Ich rufe den Autoservice an – я викличу технічну допомогу

Mein Auto ist steckengeblieben – у вас (в мене) забуксувала машина

Mein Auto hat eine Panne – виникла аварія

Das Auto ist nicht in Ordnung – машина несправна

Es ist gefährlich, mit diesem Auto weiterzufahren – їхати на ній небезпечно

Ich werde den Schaden selbst beheben – неполадки видаляю

Sie können weiterfahren - ви можете продовжувати рух

Wo ist die Autowasche? – де можна вимити машину

Der Autoservice ist ... – на станції техобслуговування. Ось адрес Der Autoservice

befindet sich in der ... Straße (auf dem ... Kilometer der Verkehrsstraße)

техобслуговування

виробляє станція.. на вулиці...

Auf dem Schild ist der Autoservice angezeigt – знак показує станцію техобслуговування

7 ЗАПРАВКА

Ich muß den Wagen tanken- мені необхідно заправити автомобіль Wo kann man Benzinscheine erhalten?
– де можна придбати талон на бензин?

An den Zeitungskiosken auf dieser Straße (um die Ecke, geradeaus, gegenüber) -
– у газетних кіосках на цій вулиці (за углом, прямо, напроти)

Wo ist die nächste Tankstelle? - де найблища автозаправка

Bis zur nächsten Tankstelle sind es ... Kilometer – до найблищої автозаправки .. км

Wo kann man den Kühler mit Wasser auffüllen? – де можна залити воду в радіатор

Mein Öl ist alle у мене Закінчилось масло

Mein Wasser ist alle - закінчилась вода

Sie können sehr schnell tanken – ви заправляєте дуже швидко

Die Tankstelle liegt weiter - заправ очний розклад даліше

Tanken Sie bitte meinen Wagen mit ... – будь-ласка заправте мою машину

Benzin - бензином

Öl – масло

Gemisch- пальне паливо

ДОКУМЕНТИ

Ihren Personalausweis (Paß) bitte – прошу показати... довіреність особистості (паспорт)

Ihre Fahrerlaubnis bitte- довіреність водія

Bitte heir ist sie- прошу ось воно

Ich habe verloren – я загубив...

Die Fahrerlaubnis- довіреність на право водіння автомобілем

Den Kraftfahrzeugbrief- технічний паспорт

Ist das Ihr Wagen? Zeigen Sie die Wagenpapiere- це ваш автомобіль? Прошу показати паспорт про його реєстрацію

Ist Ihr Wagen versichert? – чи застрахований ваш автомобіль?

Sind Sie unfallvesichert ? - застраховані ви нещасного випадку?

Haben Sie eine Versicherungsschein? – чи анте ви страховий поліс?

Ja (Nein) – так (ні)

Seit wann habe Sie die Fahrerlaubnis ? – який ваш мобільний стаж?

Seine fünf (zehr)Jahren - уже 5 (10 ...)

Auf dem—Kilometer der Fernverkehrsstraße ist ein Unfall passiert- на км..... аварії

Hier ist ein Unfall passiert – тут виник нещасний випадок

Gibt es Verletzte? – чи є поранені?

Er (sie) ist bewusstlos – він (вона) загубив (ла) пам'ять

Wer kann..... ? – хто може.....?

Die erste Hilfe leisten – надати першу допомогу

Den Verletzten Krankenhaus bringen – доставити потерпілого у лікарню

Wo ist den Fahrer? – де водій?

Wie lenke der Taxifahrer den Wagen ? – як вів машину шофер таксі?

Er ist schnell gefahren, aber sehr vorsichtig – він їхав швидко але дуже обережно

Haben Sie sich mit dem Fahrer (nicht) unterhalten ? – ви (не) розмовляли з шофером під час їзди ?

Ja(nein) – так (ні)

Wer ist Überfahren worden? - хто попав під машину?

Eine Frau (ein Mann) ist vom Auto überfahren worden – жінка (чоловік)

Begannen Sie sofort zu bremsen, als Sie die Menschen vor sich sahen? – ви почали гальмувати

Ich bin am Unfall nicht schuld - я невинен у нещасному випадку

Das werden wir klären – в'ясиємо

Die Frau kam auf die Fahrbahn plötzlich, und ich konnte nicht halten - жінка вийшла на проїжджу частину несподівано, і знеміг зупинитися

Ich konnte nichts unternehmen – я нічого не міг вдіяти

Bis jetzt hatte ich noch – до цих пір у мене не було ..

keine Panne – аварій

keinen Unfall - подій

keinen Stempel Im Führerschein - проколів в талоні

Wie fühlen Sie sich? Як ви себе почуваєте?

Schlecht (gut) – погано (добре)

Sie (sie, wir) brauchen einen Arzt – вам (їм, нам) – потрібна медична допомога

Ich werde den Krankenwagen anrufen – я викличу медичну допомогу

Gibt es Unfallzeugen? – чи є зустрічі?

Waren Sie Zeuge dieses Unfalls? – ви були свідком аварії

Ich habe alles gesehen und kann alles beschreiben - - я все видів і можу описати

Ihren Namen bitte – ваше ім'я, будь-ласка?

Wen soll man bei dem Unfall anrufen? - куди потрібно дзвонити при аварії?

Hier ist die Telefonnummer – ось телефон

Danke schon - дякую вам

Könnten Sie uns nicht mit einem Bus (einem anderen Wagen) fahren?

- можете ви відправити нас автобусом (другою машиною)

ВКАЗІВКИ ПРИ АВАРІЇ

Ihren Namen bitte - прошу вас називати вашу фамілію, ім'я Ihren Wohnort bitte -
ваше місце проживання

Ihre Telefonnummer bitte- ваш номер телефона

Ich mus ein Protokoll (Schema) über diesen Vorfall aufnehmen - мені необхідно скласти
протокол(схему подій)

Unterschreiben Sie es bitte – прошу підписати його

Bitte fahren Sie nach hinten – будьте добрі, переставте машину назад

Fahren Sie zur Seite – поставте її в сторону

Machen Sie die Straße (den Weg) frei – звільніть вулицю(дорогу)

Fahren Sie weiter. Halten Sie den Verkehr nicht auf – Проїжджайте. Не затримуйте рух

Bitte rufen Sie die Miliz an –я прошу вас подзвонити в міліцію

Lassen Sie bitte die Verkehrs kommen- попросіть прислати автоінспекцію

Halten Sie bitte Erlauben Sie, den technischen Zustand Ihres Wagens zu prüfen –вибачте,ви не
можете продовжувати рух, дозвольте перевірити технічне становище автомобіля

Lassen Sie den Motor an – заведіть двигун

Schalten Sie das Licht ein – включайте світло

Treten Sie auf die Bremse – натисніть на педаль гальма

Beheben Sie den Schaden bitte – прошу з'ясувати несправність

Sie werden ein wenig warten müssen –вам прийде ся трохи зачекати

Geben Sie mir bitte ... – дайте будь-ласка

eine Pumpe - насос

das Werkzeug – інструмент

Geben Sie Gas – на жміть на акселератор

Schleppen Sie mich (ihn, sie, sie) bitte ab – візьміть, будь- ласка, мене (його, її, їх)

10.АВТОТУРИСТ

Was ist los? – що сталося?

Haben sie sich verfahren?- ви заблудилися

Wir - ми

machen Pause – зупинилися відпочинути

sind vom Woge abgekommen – збилися з маршруту

wissen nicht, wohin wir fahren (gehen) sollen – не знаємо куди їхати

Woher sind Sie gekommen? – ви звідки приїхали?

Haben Sie einen Dolmetscher? – у вас є перекладач

Wohin wollen Sie? – куди вам потрібно їхати?

Wie lange ... ? - як довго..?
 brauchen wir bis . – ми будемо в дорозі
 waren Sie unterwegs – ви були в дорозі
 Einen Tag (zwei Tage) - один день (два дня)
 Wohin führt .. ? – куди веде?
 diese Verkehrsstraße – ця дорога
 diese Chaussee – це шосе
 diese Autobahn - ця автострада
 Wie heißt diese Chaussee? - як називається це шосе
 Das ist die Chaussee – це ... шосе
 Sie führt nach ... – воно веде в...
 Wie heißt diese Stadt (dieser Fluß)? – як називається це місто(ця ріка)
 Das ist - він (вона) називається.
 Wie weit ist es bis Moskau? - скільки кілометрів до Москви
 ... Kilometer - км
 Welcher Marke ist Ihr Auto (Motorrad, Bus)? – якої марки ваш автомобіль(мотоцикл, автобус)
 Das ist ein der Marke – це легковий (грузовий) автомобіль марки...
 Welche Geschwindigkeit kann dieser Wagen erreichen? – яку швидкість розвиває ця машина?
 Wie viel PS hat der Motor (der Dieselmotor)? – яка потужність двигуна (дизеля)

ДЕ ПОСТАВИТИ МАШИНУ?

Auf der Straßenkreuzung darf man nicht halten - на перехресті зупинятися заборонено
 Das ist gefährlich – це опаско
 Darf man hier parken? – можна тут зупинитися?
 Es ist verboten, hier den Wagen für längere Zeit zu parken - довга зупинка транспортом тут заборонена
 Hier darf man den Wagen nicht über Nacht abstellen - на ніч тут автомобіль залишати неможна
 Stellen Sie ihn an den Straßenrand (in den Hof, um die Ecke)
 покладіть його на обочину(у дворі, за вуглом)
 Schalten Sie bitte das Standlicht ein - включіть, будь-ласка, підфарник
 Es ist gefährlich, das – ніччю стояти без світла опаско
 Auto nachts unbeleuchtet abzustellen
 Wo ist der Parkplatz? – де автомобільна стоянка?
 Der unbewachte (bewachte) Parkplatz 1St.. – безплатна (платна) стоянка знаходиться...
 zwei (fünf) Kilometer von hier у двох, п'ять км звідси
 um die Ecke (links, rechts) – за вуглом (наліво, на право)

Zeigen Sie mir bitte ... - Покажіть, будь-ласка,.....

die Reiseroute- схему маршруту

den Autoatlas – атлас автомобільних доріг

die Karte dieser Ortschaft – карту (схему) цього району

den Stadtplan – план міста

einen Reiseführer durch ... – путеводитель по....

Wohin führt diese Straße? – куди веде ця дорога

Wohin fahren Sie? – куди ви йдете?

Diese Straße führt nach – ця дорога веде у ...

Wieviel Kilometer sind es bis zur Stadt? - скільки до.....?

Bis zur Stadt. .. sind es noch ... Kilometer - до Залишилось км

Welche Straße fahren wir? – по якій дорозі и поїдемо

ДОРОГА

Kann man diese Straße fahren? - можна проїхати по цій дорозі

Durchfahrt verboten - проїзд закритий

Straße ist nicht in Ordnung - дорога несправна

Die Straße wird ausgebessert – іде ремонт

Kann man einen anderen Weg fahren? - чи можна проїхати іншою дорогою?

Ja. Sehen Sie sich diese Route auf der Landkarte an – можна, подивіться її на карті

Nein, einen anderen Weg gibt es nicht - ні, другої дороги немає

Was tun? – що робити?

Fahren Sie zurück, bis zur Kreuzung – проїжджайте назад, до перехрестка

Biegen Sie nach links (rechts) ab – зверніть наліво (направо)

Da ist... - там....

eine Chaussee – шосейна дорога

eine Autobahn- автострада

eine Ringbahn – Кольцова дорога

Wo ist hier eine Einbahn- де тут дорога ?

Straße (Straße mit zweispurigem Verkehr)? - З одностороннім (двостороннім) рухом?

Und wo wollen Sie hinfahren? – а куди вам їхати ?

КЕМПІНГ, ГОТЕТЕЛЬ

Wo ist hier das nächste Hotel (Camping) – де знаходиться найближча(ий) готель (кемпінг)

Es ist in.... – ось її адрес

Von wo aus kann man das Hotel anrufen? – звідки можна подзвонити в готель?

Zum Hotel habe wir.... – з готелем у нас

Keine direkte Verbindung – прямого зв'язку немає

Eine direkte Verbindung – є прямий зв'язок

Das Telefon des Auskunftsbüros ist..... – телефон довідкового бюро

Das Telefon des Empfangesdirektors ist.... – телефон адміністрації

In welcher Etage liegt mein Zimmer? – на якому поверсі мій номер ?

Kann man ein Taxi bestellen? – чи можна викликати таксі ?

Ja bitte , Hier ist das Telefon – прошу, ось телефон

Wenden Sie sich an den Etagendienst – зверніться до де журного по поверсі

ТРАНСПОРТНА МІЛІЦІЯ

На вокзалі

Bahnhof – вокзал

Ausgang – вихід...

Zur Stadt – у місто

Zur den Fernzügen – до поїздів далекого руху

Fahrdienstleiter – де журний по станції

Fahrkarten für Fernzüge – залізничні білети далекого руху

Wartesaal- зал очікування

Fahrkartenverkauf von 8 bis 22 Uhr - каса робить з 8 по 22 годин

Aufenthaltsraum für Mutter und Kind- кімната для матері і дитини

Ruheraum - кімната відпочинку

Für Kinder im Alter von 5 bis zu 10 Jahren werden – на поїзд для дітей від 5 по 10 років купуються білети дитячі

Kinderfahrkarten ausgegeben це дитячі білети

Bahnsteig 3 – платформа №3

Gleis 4 – шлях №4

Kassen – каси...

für Fahrkartenvorverkauf - попередній продаж білетів

für Umsteigerfahrkarten - для транзиту

Auskunft – довідкове бюро

Toilette- туалет

2 ПОДОРОЖ ПОЇЗДОМ

Der Wartesaal (Ausgang zu den Zügen) ist ... – зал очікування (вихід до поїздів)

geradeaus - прямо

links – на ліво

rechts направо

unten durch den Fußgangertunnel – уні до верху

oben über die Treppe – догори по драбині

nebenan – у сусіднім залі

Wo kann ich mich ... erkundigen? – де можна узнати....?

nach dem Fahrplan der Züge –розклад поїздів

nach dem Fahrpreis – ціна білета

Das können - Sie ... erfahren - про це ви можете запитатися

in der Auskunft – у довідковому бюро

am Fahrplan – в розкладі руху поїздів

Haben Sie Ihren Zug verpaßt? Ви запізнилися на поїзд?

Ja - так

Sie müssen sich an den Fahrdienstleiter wenden – вам потрібно звернутися до де журного по вокзалу (по станції)

Welcher Zug wird jetzt abgefertigt? – на який поїзд оголошена посадка?

Zug NT. ... , der bis ... fährt – на поїзд №....наступний до...

Von welchem Bahnhof fährt unser Zug ab? –відправляється наш поїзд

Vom Belorussischen (Kiewer, Leningrader) Bahnhof -з Білоруського (Київського, Ленінградського)

Auf die Krim (in den Kaukasus, nach Berlin) fahren die Züge vom ... Bahnhof - у Крим (на Кавказ, на Берлін)поїзд відправляється з ... вокзалу

Von welchem Bahnsteig fährt unser Zug ab? - від якої платформи відправляється наш поїзд?

Vom Bahnsteig I (2, 3) - від 1(2,3)

Wo ist mein Waggon? ВО НСТ МаНН Ва- де мій вагон

Sie haben' eine Platzkarte – у вас білет в....

im Waggon I. Klasse - м'який вагон

im Waggon 2. Klasse - жорсткий вагон

An welchen Bahnsteig kommt der Zug Nr. ... an? – до якої платформи приїжджає поїзд №...

An den Bahnsteig – до ... платформи

Wann kommt der Zug Nr. ... an? – коли приїжджає поїзд №....?

Um .Uhr ... Minuten – в ... годину... мінут

Wann fährt Ihr Zug ab? - В який час відправляється ваш поїзд ?

In wieviel Minuten fährt der Zug Nr ab? – через скільки мінут відправляється поїзд №...

In .Minuten – через ... мінуту

Wieviel Zeit ist es bis zur Abfahrt des Zuges Nr ?- скільки часу лишилося до відправлення поїзда №...

... Stunden Minuten - .. часу .. мінут

3.В АЕРОПОРТУ

Ausgangsflughafen – аеропорт вильоту - Bestimmungsflughafen - призначення

Abflugzeit – час вильоту

Ankunftszeit - прибуття

Ausgang - вихід

zu den Bushaltestellen – до автобуса

zum Flugfeld – на посадку

Verkauf von Flugscheinen - продаж білетів на літак Flugplan – роз писання польотів літака

Flug Nr. ... – номер рейсу

Gepäckabfertigung- оформлення багажу

Bordkarte – посадочний талон

Registrierung der Flug- реєстрація пасажирів

Paßkontrolle - контроль паспортний

Zollkontrolle – таможня

4.ПОДОРОЖ ЛІТАКОМ

Von welchem Flughafen fliegen wir ab? - з якого аеропорта ми виїжджаємо ?

Wann müssen wir im Flughafen sein? – коли ми повинні бути в аеропорті

Wir fliegen von Wnukowo (Domodedowo, Scheremetjewo) ab – ми вилітаємо з Внукова(Домодедово, Шереметьєво)

Wieviel Gepäck ist erlaubt? - скільки кг багажа можна взяти з собою?

Wo ist die Gepäckabfertigung (Gepäckausgabe)? – де реєстрація (видача) багажа?

Wo ist die Paskontrolle (Zollkontrolle) ? – де паспортний(таможний) контроль?

Wo ist die Abfertigung für Flug Nr. ... ? – де посадка на рейс №

Der Flug Nr.... wird wegen ungünstiger Witterungsbedingungen verschoben – рейс №... відкладається в зв'язку несприятливої погоди

Die Fluggäste für den Flug Nr werden gebeten, sich zum Ausgang 4 zu begeben – громадяни пасажирів, від літаючим рейсом №... пройдіть до виходу 4

Ihr Flug ist aufgerufen worden – на вищий рейс об'явлена посадка

Wo ist der Ausgang zum Flughafen? – де вихід на посадку?

Der Ausgang zum Flughafen ist im Saal Nr – вихід на посадку із зала №...

Ihre Papiere (Ihre Zollklärung, Ihren Reisepass, Ihren Flugschein) bitte –

пред'явіть будь-ласка документи (таможню декларацію, паспорт, білет)

Bitte Sicherheitsriemen anschnallen - просимо застібнути реміні

Wann läuft unser Schiff den Hafen an? Коли ми прибуваємо в порт

Wo ist die Kajüte Nr. ... ? – де знаходиться каюта №.....?

Wann müssen wir wieder an Bord sein? – коли ми повинні вернутися на борт ?

Von welcher Anlegestelle geht das Schiff ab? – від якого причалу приходить теплохід ?

Wie lange bleiben wir im Hafen? – довго ми будемо стояти у порту?

ЗАГУБЛЕНІ РЕЧІ

Was haben Sie verloren? – що у вас зробилось

Mir ist ... abhanden gekommen – я залишив (ла) загубив (ла)

mein Koffer - моя валіза

mein Gepäck – мій багаж

meine Tasche - моя сумка

meine Aktentasche – мій портфель

mein Regenschirm- моя парасолька

Mir ist meine Tasche abhanden gekommen – я залишив (ла) загубив (ла) сумку....

in der Metro - у метро

im Zug – у поїзді

im Bus – у автобусі

im Obus – у тролейбусі

im Stadion- на стадіоні

Mir ist ... abhanden gekommen - у мене пропало (ли)

mein Mantel – пальто

mein Personalausweis – посвідчення особи

meine Armbanduhr - годинник

mein Geld – гроші

meine Wertsachen – дорогоцінності

Wem kann ich über den Verlust melden? – куди мені звернутися з приводу загублених (забутих) речей ?

Sie müssen das der Miliz melden – вам необхідно повідомити про це у відділ міліції

Haben Sie das dem Fundbüro gemeldet? – звернулись ви у бюро знахідок ?

Es befindet sich ... Die Telefonnummer ist – він знаходиться ... по телефону №....

Beruhigen Sie sich bitte – заспокойтеся будь-ласка

Kommen Sie bitte ins Milizrevier eine Verlustmeldung machen – пройдімо, будь-ласка, у відділ міліції, потрібно оформити заявку про продаж

Erstatten Sie bitte eine Verlustanzeige - напишіть заяву про загублену річ

Wann haben Sie festgestellt, Daß ihnen? - abhanden gekommen ist? Коли ви помітили що у вас пропав.....?

Waren Sie allein? - хто був з вами у той час?

War jemand daneben? – чи був хтось рядом?

Haben Ihre Sachen besondere Merkmale? - які особливі примети речі?

Unterschreiben Sie bitte Ihre Anzeige – підпишіть вашу заявку

Über die Ergebnisse werden wir Sie in Kenntnis setzen – про результат по відомим

Hinterlassen Sie bitte Ihre Adresse und Telefonnummer – напишіть ваш адрес і телефон

ПОСЛУГИ,ВІДПОЧИНОК

ПОШТА, ТЕЛЕГРАФ, ТУЛЕФОН

Wo ist.....? – де знаходиться?

Das nächste Telegrafentamt- найближчий телефон

Der Fernsprecher – телефон-автомат

?Wo ist das Pressezentrum- де знаходиться пресцентр

?Wie komme ich zum Theater - як пройти до театру.

... Theater kommt man am besten mit der Metro bis zur Station – до ... театру вам краще пройти на метро до станції

?...Wo ist - де знаходиться.....?

das... Museum - музей

die Ausstellung - виставка...

gemaldegalerie die – картинна галерея

der in ist Gemaldegalerie die Ausstellun Museum das–straße - музей (виставка, картинна галерея)

Vor 9bis 21Uhr – з 9 по 21

Wann sind die Kremlmuseen geffonet? - який порядок посещения

Taglich außer Donnerstag von 10 bis 19 Uhr щодня, крім четверга, з 10.00 по 19.00

Wann ist das Lenin-Mausoleum geöffnet ?- коли відкритий Мавзолей В. І. Леніна

Gibt es hier ein Heimatkundenmuseum ?- в якому музеї зібрані матеріали по історії вашої крїни

Wo kann man einen Prospekt (Museumsführer) kaufen? - де можна купити проспект (путеводитель по музею) ?

КІЛЬКІСТЬ,ЯКІСТЬ

ЧАС

ЧАС ДНЯ

Zeit – час

Wieviel Zeit brauchen Sie? - скільки часу вам потрібно?

Vierundzwanzig Stunden (ein Tag und eine Nacht) - сутки

Eine halbe Stunde – пів години

Eine Viertelstunde- четверть годин

Eine Minute- мінута

Eine halbe Minute - пів мінути

Eine Sekunde - секунда

Wie spät ist es? - який час?

Vormittags (nachmittags) – у першій (у другій) половині дня

Mittags (um Mitternacht) – у день(уночі)

Morgen (am Morgen) - ранок(м)

Tag (am Tage) - день (м)

Abend (am Abend) - - вечір (ом)

Nacht (in der Nacht) – в ніч(ю)

2.В ЯКІМ ЧАСІ

Um welche Zeit? – в яким часі?

Wann? - коли?

Fünf Minuten nach eins - у п'ятій мінуті другої

Viertel nach 9 - у чверть десятого

Halb zehn - у половині десятого

20 Minuten vor 10 – без двадцяти десять

Viertel vor 10 – без чверті десять

3 ДНІ НЕДІЛІ

Montag – понеділок

Dienstag .- вівторок

Mittwoch – середа

Donnerstag - четвер

Freitag – п’ятниця

Sonnabend – субота

Sonntag - неділя

Am Montag – у понеділок

Heute - сьогодні

Morgen - завтра

Übermorgen - післязавтра

Gestern – вчора

Vorgestern - позавчора

Heute ist der 25. Juli (der 1. August) neunzehnhundertachtzig сьогодні 25 липень(1 серпня)
1980 року

Arbeitstag – робочий день

Ruhetag - вихідний день

Feiertag – святковий день

4.МІСЯЦІ

Januar – січень

Februar – лютий

Marz – березень

April – квітень

Mai - травень

Juni - червень

Juli - серпень

August- серпень

September - вересень

Oktober- жовтень

November- листопад

Dezember грудень

In welchen Monat? – у якому місяці?

In diesem (im vergangenen, im vorvorigen, im nächsten) Monat – у цьому (минулому, позаминулому, наступнім)

Im Juli у липні

МЕТРИЧНА СИСТЕМА, РАХУНОК, ГРОШОВІ ОДИНИЦІ

Gramm - грам

Kilogramm- кілограм

Tonne – тонна

Ein Gramm (Kilogramm)- один грам (кілограм)

Zwei (drei, vier) Gramm \ Kilogramm – два, три , чотири грама (кілограма)

Fünf Gramm п'ять грамів

Millimeter - міліметр

Zentimeter- сантиметр

Meter - метр

Kilometer - кілометр

Wieviel? – скільки?

Der wievielte - який?

erste (die)der ,eins – 1- один, перший (ша)

zweite (die)der ,zwei – 2 два, другий (га)

dritte (die)der ,drei - 3 три, третій (я)

vierte (die)der ,vier - 4 чотири, четвертий (а)

sechste (die)der ,sechs– 6 шість, шостий (а)

siebente (die)der ,sieben– 7 сім, сьомий (а)

achte (die)der ,acht - 8 вісім , восьмий (а)

Fünf, der die fünfte – 5 п'ять, п'ятий (а)

neunte (die)der ,neun - 9 дев'ять, дев'ятий (а)

zehnte (die)der ,zehn -10 десять,десятий(а)

elfte (die)der ,elf -- 11 одинадцять, одинадцятий (а)

Zwölf ,der die zwölfte – 12 дванадцять, дванадцятий (а)

Dreizehn, der die dreizehnte- 13 тринадцять, тринадцятий (а)

Vierzehn , der die vierzehnte- 14 чотирнадцять, чотирнадцятий (а)

Fünfzehn, der die fünfzehnte -15 п'ятнадцять, п'ятнадцятий (а)

Sechzehn , der (die) sechzehnte- 16 шістнадцять,шістнадцятий(а)

Siebzehn der (die) siebzehnte – 17 сімнадцять, сімнадцятий(а)

Achtzehn der (die) achtzehnte -18 вісімнадцять, вісімнадцятий(а)

Neunzehn, der (die) neunzehnte- 19 дев'ятнадцять, дев'ятнадцятий(а)

Zwanzig, der (die) zwanzigste – 20 двадцять, двадцятий(а)
 Einundzwanzig der (die) einundzwanzigste- 21 двадцять один, двадцять перший(а)
 Zweiundzwanzig, der (die) zweiundzwanzigste- 22 двадцять два, двадцять другий(а)
 Dreiundzwanzig, der (die) dreiundzwanzigste -23 двадцять три, двадцять третій, (а)
 Vierundzwanzig der (die) , vierundzwanzigste- 24 двадцять чотири, двадцять четвертий(а)
 Fünfundzwanzig, der (die) fünfundzwanzigste -25 двадцять п'ять ,двадцять п'ятий, (а)
 Sechsendzwanzig, der (die) sechsendzwanzigste – 26 двадцять шість, двадцять шостий (а)
 Siebenundzwanzig, der (die) siebenundzwanzigste- 27 двадцять сім, двадцять сьомий (а)
 achtundzwanzig, der (die) achtundzwanzigste - 28 двадцять вісім,
 двадцять восьмий, (а)
 neunundzwanzig, der (die) neunundzwanzigste- 29 двадцять дев'ять, двадцять дев'ятий(а)
 dreißig, der (die) dreißigste – 30 тридцять, тридцятий(а)
 vierzig, der (die) vierzigste- 31 тридцять один, тридцять перший(а)
 fünfzig, der (die) ,fünfzigste – 32 тридцять два, тридцять другий(а)
 sechzig , der (die) sechzigste- 33 тридцять три, тридцять третій(а)
 siebzig , der (die) siebzigste – 34 тридцять чотири, тридцять четвертий(а)
 achtzig, der (die) achtzigste – 35 тридцять п'ять, тридцять п'ятий(а)
 neunzig, der (die) neunzigste – 36 тридцять шість, тридцять шостий(а)
 hundert, der (die) hundertste – 37 тридцять сім, тридцять сьомий(а)
 zweihundert, der (die) zweihundertste – 38 тридцять вісім, тридцять восьмий(а)
 dreihundert. der (die) dreihundertste – 300 триста,трьохсотий(ая)
 vierhundert, der (die) vierhundertste – 400 чотириста,чотирьохсот(ая)
 funtbundert, der (die) funtbundertste - 500 п'ятсот п'ятисотий(ая)
 sechshundert, der {die) sechshundertste – 600 шістсот,шістсотий(ая)
 (siebenhundert, der (die) siebenhundertste - 700 сімсот сімсотий(ая)
 achthundert, der (die) achthundertste – 800 вісімсот, восьмисотий(ая)
 neunhundert, der (die) neunhundertste – 900 дев'ятисот,дев'ятисотий(ая)
 Tausend, der (die) tausendste – 1000 тисяча, тисячний(ая)
 Million, der (die) milionste – 1 000 000 мільйон,мільйонний(ая)
 ein Viertel - 1\4,четвертих

in Drittel - $\frac{1}{3}$ Третя
 die Hälfte, ein halbes, halb – $\frac{1}{2}$, половина
 zwei Drittel - $\frac{2}{3}$,дві треті
 drei Viertel - $\frac{3}{4}$ три четверті
 anderthalb - 1 $\frac{1}{2}$ півтора
 zweieinhalb – 2 $\frac{1}{2}$ два з половиною

3. ГРОШОВІ ОДИНИЦІ

eine Kopeke - одна копійка
 zwei (drei) Kopeken – 2(3) копійки
 fünf (zehn, fünfzehn,
 zwanzig, fünfzig) Kopeken – 5(10, 15, 20, 50) копійок
 ein Rubel – один рубель
 drei Rubel - три рубля
 fünf (zehn, zwanzig, fünfzig, hundert) Rubel – 5(10, 12, 50, 100)рублів

12. ЯКІСТЬ

1. ВЛАСТИВОСТІ

Groß - великий
 lustig - веселий
 hoch - високий
 grob – грубий
 schmutzig - брудний
 Billig – дешевий
 lang – великий
 teuer - дорогий
 hart – жорсткий
 dünn – їдкий
 kurz - короткий
 schön – красивий
 fest - міцний
 rund – круглий
 leicht - легкий
 klein – маленький
 naß - мокрий
 jung – молодий
 trübe – мрячний
 weich - м'який
 niedrig - низький
 neu – новий
 scharf – гострий

schlecht – поганий
 voll - повний
 kühl – прохолодний
 leer - пустий
 selten - рідкий
 schrill - різкий
 frisch - свіжий
 stark - сильний
 schwach - слабкий
 tapfer - смілий
 alt - старий
 trocken – сухий
 feucht; roh – сирий
 warm - теплий
 schwer - тяжкий
 schmal - вузький
 gut - добрий
 kalt - холодний
 sauber, rein – чистий
 breit – широкий

2.КОЛЬОРИ

Beige - бежевий
 blond – білокорий
 weiß- білий
 hellblau – голубий
 gelb - жовтий
 grün – зелений
 golden - золотий
 287
 Braun- коричневий

Rot- червоний

Lila - ліловий

Mehrfarbig - багатокольоровий

Einfarbig- однокольоровий

Orangefarben- оранжевий

Bunt – пестрій

Verschiedenfarbig - різнокольоровий

Rosa – розовий

Hellgelb – світло-жовтий

Hellbraun- світло-коричневий

Hell- світлий

Silbern- срібний

Grau - сірий

Blau- синій

Dunkel - темний

Matt – тусклий

Violett- фіолетовий

Schwarz- чорний

Farbig- квітковий

Leuchtend- яскравий

НАЙБІЛЬШ ВЖИВАНІ ВИРАЗИ

взаєморозуміння

Ich verstehe Sie (nicht) – я (не) розумію вас

Ich habe nicht- я (не) зрозумів що ви сказали

Verstanden, was Sie gesagt habe -

Ich verstehe (nicht,) was (hier) geschrieben steht- я (не зрозумів) , що там написано

Übersetzen Sie bitte dieses Wort (diesen Satz) - перекладіть ,будь-ласка це слово (придлог)

Wie heiße..... ? – як називається?

verstehe sie mich (nich)? - ви мене (не) розумієте?

Widerholen Sie bitte – повторіть, будь-ласка

НАДАННЯ ПОСЛУГИ

Helen Sie mir (ihr, ihm , uns, ihnen) bitte – допоможіть будь-ласка (її, йому, нам, їм)

Ich kann Ihnen helfen – я можу вам допомогти

Kann ich Ihnen helfen- вам потрібна допомога

Місце знаходження

Hier- тут

Dort - там

hier - тут

nebenan - поряд

unweit – недалеко

in der Nähe – близько

weit – вдали

in der Nähe – поблизу

In der Stadt (im Haus,auf der Straße, im Bus, im Wagen, in der Metro)у метро в місті (в дома,на вулиці, у автобусі, у автомобілі,)

4 ВИРАЖЕННЯ СТОСУНКІВ

Sehr angenehm – дуже приємно

Es war für mich (uns) sehr angenehm – мені (нам)було дуже приємно

Ich bin zufrieden - задоволений (на)

Wir sind zufrieden – – ми задоволені

Leider - з (нашому) сожаленю

(Sehr) gut – (дуже) добре

[Sehr] schlecht (дуже погано)

Ausgezeichnet – відмінно

Mittelmäßig – так собі

Man darf - можна

Man dan nicht – не можна

Darf man? - **можна**

Ja (Nein) - так (ні)

Ich bin (nicht) sicher – я (не) увірений(на)

Wir sind (nicht) sicher – ми (не) увірені

Alles wird gut - все буде добре

Zweifeln Sie nicht daran - ні сумнівайтесь

Bitte schön – будь-ласка

Danke schön - спасибі

Entschuldigen Sie bitte – вибачте, будь-ласка

Seien Sie so liebenswürdig (gut) – будьте люб’язні

Українсько-французький розмовник

Знайомства.Контакти

1.Привітання,звертання, знайомство,прощання

Привітання

1.Доброго ранку!	Bon matin! бон матен!
2.Добрий день(вечір)!	Bonjour(bon soir) бонжур(бон суар)!
3.Вітаю!	Salut! салью
Привіт!	Salut! салью
4.Ласкаво просимо!	Soyez le bienvenu(la bienvenue, les bienvenus) суаї ли бенвеню(ля бієнвеню, ле бієнвеню)!

Звертання

1.Пане	Monsieur мес'є
2.Пані	Madame мадам
3.Панове	Messieurs мес'є
4.Дівчино	Mademoiselle мадмуазель
5.Молодий чоловіче(юнак)	Jeune homme женом
6.Дорогий(-і)	Cher(-s) шер
-колего(-и)	-collègue колег
-пасажире(-и)	-messieurs les voyageurs мес'є ле вуаяжер
-відвідувачу(-і)	-messieurs les visiteurs мес'є ле візітер

-спортсмене(-и)

-messieurs les sportifs

месье ле спортіф

-вболівальнику(-и)

-messieurs les supporters

месье ле сюпортер

7.Пане...

Monsieur

месье

-керівник делегації

-le chef de délégation

ле шеф де дилегасьйон

-тренере

-l'entraîneur

лантренер

Знайомство

Як відрекомендуватись

1.Дозвольте

відрекомендуватись

Permettez-moi de me

présenter

пермети муа де ме

призанти

2.Сержант (лейтенант,

ст.лейтенант, капітан, майор,

підполковник,

полковник, генерал) міліції

Іваненко

Je suis sergent(lieutenant,

lieutenant-chef, capitaine,

major, lieutenant-colonel,

colonel, général) de milice

Ivanenko

же сюі сержан(льстенан,

льстенан-шеф, капітен,

мажер, льстенан-колонель,

колонель, женерал) де

міліс Іваненко

Як довідатися прізвище(ім'я)

1.Назвіть ваше прі-

звище, ім'я будь ласка

Votre nom de famille, prénom

s'il vous plaît

вотр ном де фамій, преном сіль

ву плє

2.Мене звати...

Je m'appelle...

же мапель...

3.Моє прізвище...

Mon nom de famille est...

мон ном де фамій е...

4.Яке прізвище та ім'я...?

Quel est le nom de famille et le

prénom...?

кель е ле ном де фамій и ле

преном...?

-вашого знайомого

de votre ami

де вотр амі

-вашого колеги	de votre collègue де вотр колег
-цього спортсмена	de ce sportif де се спортіф
-вашого товариша	de votre camarade де вотр камарад
5.Повторіть, напишіть, будь ласка, ваше прізвище	Répétez, écrivez votre nom de famille, s'il vous plaît репети, екріви вотр ном де фамій, сіль ву пле
6.Прошу пред'явити ваш...	Votre ... , s'il vous plaît вотр...,сіль ву пле
-білет	billet бії
-паспорт	passport паспор
-посвідчення водія	permis de conduire пермі де кондюір
Звідки прибув?	
1.З якої ви країни?	De quel pays êtes-vous? де кель пеї ет-ву?
2.Я (ми) з...	Je suis (nous sommes)... же сюї (ну сом)...
-Польщі	de Pologne де польонь
-Німеччини	d'Allemagne дальмань
-Франції	de France де франс
-Іспанії	d'Espagne деспань
-Сполученого Королівства Англії	Royaume-Uni d'Angleterre руаямюні данглетер
-США	des Etats-Unis де зетазюні
3.З якого міста ви приїхали?	De quelle ville êtes-vous? де кель віль ет-ву?
4.Я (ми) приїхав(-ли) з...	Je suis venu(nous sommes venus) de... же сюї веню (ну сом веню) де...
-Варшави	Varsovie варсові
-Берліна (Лондона, Вашингтона)	Berlin(Londres, Washington) берлен (лендр, вашентон)

-містечка... біля...

d'une petite ville...près de...
дюн петіт віль... пре де...

5.Це недалеко від...

Ce n'est pas loin de...

сне па луен де...

6.Ваша адреса у США
(Польщі)?

Quelle est votre adresse aux
Etats-Unis (Pologne)?

кель е вотр адрес озетазюні
(польонь)

Національність

1.Ваша національність?

Quelle est votre nationalité?

кель е вотр насыйоналіте?

2.Я...

Je suis...

же сюі...

-поляк

Polonais

польоне

-англієць

Anglais

англе

-француз

Français(française)

франсе

-німець

Allemand

альман

Побажання

1.Смачного

Bon appétit

бон апеті

2.Щасливої дороги

Bon voyage

бон вуаяж

3.Бажаю успіхів

Bonne chance

бон шанс

4.Будьте здорові

Bonne continuation

бон контінюасьон

Запрошення

1.Запросіть, будь ласка,

Invitez, s'il vous plaît

інвіте, сіль ву пле

-гіда

notre guide

нотр гід

-перекладача

notre interprète

нотр ентерпрет

-керівника делегації (групи)

notre chef de

délégation (groupe)

нотр шеф де

-тренера

делегасьон (груп)

2.Вас запрошують...	notre entraîneur нотре ентренер Vous êtes invité...
-до судівського столика	вузет енвіте...
-до керівника делегації (групи)	à la table des juges а ля табль де жюж chez le chef de délégation (groupe) ше льо шеф де делегасьон (груп)
-у відділення міліції	au poste de milice о пост де міліс
3.Ходімо, будь ласка, з нами	Venez avec nous, s'il vous plaît вени авек ну,сіль ву пле
4.Прошу вас пройти зі мною	Je vous prie de me suivre же ву прі де ме сюівр

Прощання

1.До побачення	Au revoir о ревуар
2.Прощайте	Adieux адьойо
3.На добраніч	Bonne nuit бон нюі
4.Всього найкращого	Bonne chance бон шанс
5.Приїжджайте, будь ласка, знову (ще)	Venez nous voir , s'il vous plaît encore вени ну вуар, сіль ву пле енкор

2.Прохання,вдячність,вибачення,згода

Прохання,вдячність

1.Будь ласка	Je vous en prie (s'il vous plaît) же вузан прі (сіль ву пле) Je vous prie de...
2.Прошу вас...	же ву прі де...

- (будьте добрі, будьте люб'язні)	(ayez la bonté de, soyez assez aimable pour) (еє ля бонте де, суас асеземабль пур) me (nous) montrer
- показати мені(нам)	ме (ну)монтре m'expliquer (nous expliquer)
- поясніть мені(нам)	мекспліке (нузекспліке) m'aider (nous aider)
- допоможіть мені(нам)	меди (нузеди) me (nous) téléphoner
- зателефонуйте мені(нам)	ме (ну)телефони
- через годину(через декілька хвилин, завтра)	dans une heure (dans quelques minutes, demaine) данзюнер (дан кельке мінют, домен)
3. Почекайте(мене, нас, його, її, їх) тут, будь ласка	M'attendre(nous attendre, l'attendre, l'attendre, les attendre) ici, s'il vous plaît
4. Прошу вас...	Je vous prie de me (lui, lui, nous, leur)... же ву прі де ме (люі, люі, ну, льор)
- дайте мені(йому, їй, нам, їм)	donner донé
- скажіть мені(йому, їй, нам, їм)	dire дір
- принесіть мені	apporter апорте
- почекайте тут. Я доповім про це моєму начальникові.	veuillez attendre ici. Je ferai savoir à mon chef вейе атандр ісі. Же фре савуара мон шеф
5. Я попросив би вас	J'ai un service à vous demander же ен сервіс а ву деманди
6. Дозвольте...	Puis-je пюіж
- зайти	entrer антри
	sortir

-вийти	cortir passer
-пройти	паси prendre
-взяти	прандр savoir
-дізнатися	савуар Expliquez-moi,s'il vous plaît
7.Поясніть,будь ласка	експліки-муа, сіль ву пле Tirez au clair,s'il vous plaît
8.З'ясуйте,будь ласка	тіри о клер, сіль ву пле Répétez,s'il vous plaît
9.Повторіть,будь ласка	репети, сіль ву пле Donnez-moi,s'il vous plaît
10.Дайте, будь ласка	дони-муа, сіль ву пле Dites,s'il vous plaît
11.Скажіть, будь ласка	діт, сіль ву пле Ecrivez,s'il vous plaît
12.Напишіть, будь ласка	екріви, сіль ву пле Présentez, s'il vous plaît
13.Пред'явіть (покажіть), будь ласка	призанти, сіль ву пле Conduisez-moi (nous)..., s'il vous plaît
14.Проведіть мене (нас), будь ласка	кондюізи-муа(ну)... , сіль ву пле au poste de secours médical о пост де секур медикаль chez le médecin
-в медпункт	ши ле медсен jusqu'à l'arrêt d'autobus, de trolleybus,de tramway
-до лікаря	жюскя ляре дотобюс,де тролейбюс,де трамви jusqu'au stationnement des taxis
-до зупинки автобуса, тролейбуса,трамвая	жюско стасьйонман де таксі jusqu'à la tribune (Ouest, Est, Sud, Nord)
-до зупинки таксі	жюскя ля трібюн (уест, ест, сюд, нор) Je ferai tout ce que je pourrai
-до західної, східної, південної, північної	же фре тус ке же пуре

трибуни	Je tâcherai de vous aider же ташири де вузеди
15.Я зроблю все,що зможу	Je vous écoute же вузекут Je suis à votre service
16.Постараюсь допомогти вам	же сюіза вотр сервіс Merci
17.Слухаю вас	мерсі Je vous suis bien
18.До ваших послуг	reconnaisant же ву сюі бєн реконесан
19.Дякую	Il n'y a pas de quoi іль нья па де куа
20.Дуже вам вдячна (-ий)	C'est mon devoir се мон деувар Pour avoir des renseignements adressez- vous...
21.Не потрібно подяки	пур авуар де рансенєман
22.Це мій обов'язок	адреси-ву a l'interprète
23.З цим питанням раджу звернутись...	a лентерпре au guide о гід au chef de délégation (groupe)
-до перекладача	о шеф де дилєгасьйон (груп)
-до гіда	a l'entraîneur а лантренер
-до керівника делегації (групи)	
-до тренера	

Вибачення

1.Вибачте, будь-ласка	Pardon пардон
2.Пробачте, що турбую	Excusez-moi de vous avoir dérangé ексюзі-муа де вузавуар деранжи
3.Прийміть наші вибачення	Excusez-moi ексюзі-муа
4.Нічого, не хвилюйтесь	Cela ne fait rien
5.Все гаразд	ся не фе рьєн Tout va bien ту ва бьєн

Згода,відмова

1.Добре	Bien бьєн
2.Ви праві	Vous avez raison вузави резон
3.Згоден	Je suis d'accord же сюі дакор
4.Звичайно, звісно	Certainement сертенеман
5.Правильно	C'est correct се корект
6.Ні	Non нон
7.Заперечую	Je m'y oppose же ми опоз
8.Це ...	C'est... сет...
-не потрібно	Il ne le faut pas іль не ле фо па
-неможливо	impossible емпосібль
9.На жаль, але...	Malheureusement, mais... малерезмон, ме...
-ми не можемо виконати ваше прохання	nous ne pouvons pas satisfaire votre demande ну не пурон па сатісфер вотр деманд je ne peux pas vous aider
-я не можу вам допомогти	je ne peux pas vous aider же не пе па вузеди Je ne suis pas d'accord.Il
10.Він (вона) не згідний	(elle) n'est pas d'accord

(-на)	же не сюі па дакор.Іль (ель) не па дакор Nous ne sommes pas d'accord (vous n'etes pas d'accord ,ils ne sont pas d'accord) ну не сом па дакор (ву нет па дакор,іль не сон па дакор)
11.Ми (ви, вони) не згодні	Vous avez tort (ils ont tort) вузави тор (ільзон тор) Ce n'est pas ça
12.Ви (вони) не праві	се не па са
13.Це не так	

3.Мова

Володіння мовою

1.Якою мовою ви розмовляєте?	Quelle langue parlez-vous? кель лянґ парле-ву? Je parle...
2.Я розмовляю...	же парль... ukrainienne
-українською	укреньєн polonais
-польською	полоне anglais
-англійською	англе français
-французькою	франсе allemande
-німецькою	альман Qui parmi vous parle ukrainienne?
3.Хто з вас розмовляє українською?	кі пармі ву парль укреньєн? Parlez plus lentement (plus haut), s'il vous plaît
4.Говоріть,будь ласка, повільніше (голосніше)	парли плю лантеман (плю о), сіль ву пле

Розуміння

1.Ви розумієте...?	Comprenez-vous...? компрени-ву...? l'ukrainienne укренъен le polonais ле полоне l'anglais лянгле le français ле фране l'allemande ляльман
-українську	
-польську	
-англійську	
-французьку	
-німецьку	
2.Так	Oui уї
3.Ні	Non нон
4.Ви (мене, нас) не розумієте?	Est-ce que vous ne (me, nous) comprenez pas ? еске ву не (ме,ну) компрени пас?
5.Я трішки розумію	Je comprends un peu же компран ен пе
6.Я вас (не) розумію	Je vous comprends (je ne vous comprends pas) же ву компран (же не ву компран пас)
7.Що він (вона) говорить?	Qu'est-ce qu'il (elle) dit ? кескіль (ель) ді? Qu'est-ce qu'il a dit (ils on dit) ?
8.Що він (вони) сказав (-ли)?	кескіля ді (ільзон ді)? Répétez, s'il vous plaît,
9.Повторіть,будь ласка, ще раз	encore une fois репети, сіль ву пле, енкорюн фуа
10.Вибачте, ви мене неправильно зрозуміли	Pardon ,vous m'avez mal compris пардон, ву мави маль компрі
11.Я прошу вас це пояснити	Veuillez m'expliquer cela веї мекспліки сля Est-ce que vous avez un interprète?
12.У вас є перекладач?	еске вузави ен ентерпре? Faites venir l' interprète,

13.Запросіть,будь ласка,перекладача	s'il vous plaît фет венір лентерпре, сіль ву пле Veuillez traduire en ukrainienne веї традиір ан укреньєн
14.Прошу перекласти українською мовою	

Служба міліції

4.Місто,турист,громадський порядок

Орієнтація в місті

Як називається...?

1.Як називається...?	Comment s'appelle...?
-ця вулиця	коман сапель...? cette rue
-ця площа	сет рю cette place
-це шосе	сет пляс cette chaussée
-це село	сет шоси ce village
-це місто/містечко	се віляж cette ville
-цей населений пункт	сет віль cette localité
2.Ця вулиця називається..	сет локаліти Cette rue s'appelle... сет рю сапель...

Як проїхати,пройти...?

1.Як (нам) пройти (проїхати)...?	Comment (nous) rendre (aller)...? коман (ну) рандр (але)...?
-у центр міста	au centre de la ville о сантр де ля віль
-на головну вулицю	dans la rue principale дан ля рю пренсіпаль sur la place...

-на площу...	сюр ля пляс dans l'avenue...
-на проспект...	дан лявеню à la gare
-на вокзал	а ля гар à l'aéroport
-в аеропорт	а ляеропор au musée
-у музей	о мюзи à l'église
-до церкви	а легліз au bureau des postes
-до поштового відділення	о бюро де пост
-до супермаркету	au supermarché о сюпермарши
2. Як краще доїхати до...?	Le chemin pour aller... ?
-посольства	ле шмен пур али...? à l'Ambassade
-консульства	а лямбасад au Consulat
-готелю	о консюля à l'hôtel
3. Можна проїхати...	а льотель Vous pouvez prendre...
-автобусом №...	ву пуви прандр... l'autobus numéro...
-тролейбусом №...	летобюс нумеро... le trolleybus numéro...
-на трамваї №...	ле тролєбюс нумеро le tramway numéro...
-до зупинки	ле трамви нумеро... l'arrêt
4. Зупинка за кутом, направо (наліво, прямо, через вулицю)	ляри Pour passer vers l'arrêt vous devez tourner à droit (à gauche, aller tout droit, traverser la rue) пур паси вер ляри ву деви турни адруат (агош, але ту друа, траверси ля рю)
5. Зробіть пересадку... на автобус (тролейбус, трамвай)	Vous devez changer et prendre... l'autobus (trolleybus, tramway) ву деви шанжи и прандр...летобюс

6.Можна пройти...	(тролебюс, трамви) Vous pouvez y aller ... ву пуви і али...
-пішки прямо	à pied tout droit а пї ту дпуа
-по вулиці...,потім повернути через один (два) квартал (-а) на-право (наліво)	le long de cette rue,puis prendre la première (la deuxième) à droite (à gauche) ле лен де сет рю, пюі прандр ля премєр (ля дезєм) а друат (агош)
7.Це зовсім близько	Ce n'est pas loin d'ici се не па люєн дісі

Як знайти дорогу в незнайомому місті?

1.Я збився з дороги (заблудився)	J'ai perdu mon chemin (je me suis perdu) же пердю мон шмен (же ме сюі пердю)
2.Як мені добратись до...?	Pour aller à... ?
3.Чи можете ви показати мені (нам) дорогу?	пур али а...? Pouvez vous m'indiquer (nous indiquer) la route ?
4.Ви їдете в іншому напрямку	пуви ву мендіки (нузендіки) ля рут? Vous roulez dans une autre direction
5.Вам потрібно доїхати до зупинки... і пересісти на...	ву рули данзюн отр дірексійон Vous devez aller jusqu'à la station...et puis prendre... ву деви али жюскя ля стасьєн...и пюі прандр...
-автобус	l'autobus
-трамвай №...	летобюс le tramway numéro...
-тролейбус №...	ле трамви нумєро... le trolleybus numéro...
-метро	ле тролєбюс нумєро... le métro ле метро
6.Візьміть таксі	Prenez un taxi прени єн таксі

Де знаходиться...?

1. Де знаходиться готель для зарубіжних суддів?	Où est l'Hôtel des juges étrangers? у е льотель де жюж етранжи? Où est...? у е...?
2. Де знаходиться...?	
- найближча станція метро	le métro le plus proche
- туалет	ле метро ле плю прош des toilettes
- відділення міліції	де туалет le poste de milice
- довідкове бюро	ле пост де міліс le bureau de renseignements
- кінотеатр	ле бюро де рансеньман le cinéma
- стадіон	ле сінема le stade
- найближчий готель	ле стад l'hôtel le plus proche
- найближча автобусна зупинка	льотель ле плю прош l'arrêt d'autobus le plus proche
- найближча аптека	ляри дотобюс ле плю прош la pharmacie la plus proche
3. На цій вулиці	ля фармасі ля плю прош Dans cette rue
4. На якій вулиці знаходиться готель...?	дан сет рю L'hôtel...c'est quelle rue ?
5. Де є найближчий (-а)...?	льотель...се кель рю? Où est ...?
- кондитерська	la confiserie la plus proche ля конфізри ля плю прош la boîte aux lettres la plus proche
- поштовий ящик	прош le magasin d'alimentation
- продуктовий магазин	льо магазен далімантасьон Voici l'adresse вуасі лядрес...

6.Будь ласка, ось адрес...

Де можна купити,замовити,обміняти...?

1.Де можна купити?	Où peut-on acheter? у петон ашти?
2.У магазині...,що на вулиці...	C'est dans le magasin...rue... се дан ле магазиен...рю...
3.Де можна замовити білети...? -до театру -на концерт -на футбольний матч	Savez-vous où on peut retenir des billet... ? dans le théâtre дан ле театр pour le concert пур ле консер pour match de football пур матш де футболь
4.Де можна обміняти валюту?	Pour changer de devises ? пур шанжи де девіз? Veuillez-vous adresser au
5.Вам слід звернутися до адміністратора готелю?	bureau-service de l'hôtel вейи-ву задреси о бюро сервіс де льотель

Місце проживання

1.Де ви проживаєте (зупинилися)...?	Où logez-vous...? у логи-ву
2.Я живу...в готелі	Je suis descendu...dans un hôtel же сюі десандю... данзен отель

Вказівки та відповіді міліціонера

1. Ідіть (їдьте)...	Allez (roulez)...
-прямо (направо, наліво, у зворотньому напрямку)	али (пули)...
-по цій вулиці	tout droit (à droite, à gauche, prenez la direction opposée)
-до наступного перехрестя	le long de cette rue
2. Поверніть за ріг	лє лон де сет рю
3. Перейдіть через вулицю (площу)	jusqu'au carrefour suivant
4. Звідси друга вулиця направо(наліво)	жюско карефур сюіван
5. Вам слід пройти до...	Tournez le coin de la rue
6. Ідіть ...	турни лє куєн де ля рю
-в напрямку руху автобуса (трамвая, тролейбуса)	Traversez cette rue (place)
-назад	траверси сет рю (плас)
7. Через два перехрестя (квартали) поверніть наліво	La deuxième rue à droite (à gauche)
8. Ви можете доїхати автобусом(трамваєм, тролейбусом, метро)	ля дєзьєм рю а друат (а гош)
	Vous devez aller jusqu'à... ву деви зали жуска... Dirigez-vous... діріжи-ву... dans le sens de la marche de l'autobus (du tramway, du trolleybus)
	дан лє санс де ля марш де льотобюс (дю трамвай, дю тролейбюс)
	vous devez rebrousser chemin
	ву деви ребруси шмен
	Après avoir traversé deux carrefours tournez à gauche (tournez dans la deuxième à gauche)
	апрезавуар траверси де карефур турни а гош (турни дан ля дєзьєм а гош)
	Vous pouvez aller en autobus (en tramway, en trolleybus, en métro)
	ву пуви али анотобюс (ан трамвай, ан тролейбюс, ан метро)
	Il y a un train de banlieue

9.Можна доїхати на електричці з... вокзалу до...	qui part de la gare...à... ілья ен трен де банлье кі пар де ля гяр...а... Un autobus (en tramway,en trolleybus) ен отобюс (ен трмвай,ен тролейбюс)
10.Курсує автобус (трамвай,тролейбус)	Voici votre autobus (tramway,trolleybus) вуасі вотр отобюс (трамвай,тролейбюс)
11.Ось ваш автобус (трамвай, тролейбус)	La maison numéro...se trouve de l'autre côté de la rue
12.Будинок №... зна- ходиться з іншого боку вулиці	ля мезон нумеро... се трув де льотр коти дяля рю

Забезпечення громадського порядку

Заходи безпеки

1.Куди телефонувати при пожежі?	Où faut-il téléphoner en cas d'incendie ? у фотіль телефони ан ка денсанді?
2.При пожежі теле- фонуйте 101	En cas d'incendie téléphonez 101 ан ка денсанді телефони о нумеро енzero ен
3.Як зателефонувати до міліції?	Comment téléphoner à la milice ? коман телефони а ля міліс? A la milice téléphonez au numéro 102
4.До міліції телефонуйте за номером 102	а ля міліс телефони о нумеро енzero де Comment faire pour appeler une ambulance ?
5.Як викликати швидку допомогу?	коман фер пур апли юн амбюланс? Pour appeler une ambulance téléphonez au numéro 103
6.Для виклику швидкої допомоги телефонуйте 103	пур апле юн амбюланс телефони о нумеро енzero труа

Дотримання громадського порядку

1.Панове, ви порушуєте громадський порядок	Messieurs vous troublez l'ordre public месьє ву трублє льордр пюблік
2.Прошу припинити	Messieurs, vous êtes priés de cesser месьє,вузет пріє де сеси
3.У чому справа?	Qu'est-ce que c'est ? кеске се?
4.Хто це зробив?	Qui a fait cela ? кі а фе сля?
5.Хто свідок?	Y a-t-il des témoins? ятіль де темуєн?
6.Куди пішов (побіг) правопорушник?	Où le fauteur de trouble est-il parti ? у ле фотер де трубль етіль парті?
7.В автобусі (трамваї,тролейбусі,метро) курити (смітити) заборонено	Il est interdit de fumer (de jeter des déchets) dans l'autobus (en tramway, trolleybus, métro) ілетентерді де фюми (де жети де деши)дан лотобюс (ан трамвай,тролейбюс,метро)
8.Тут курити заборонено	Il est interdit de fumer ici ілетентерді де фюми ісі
9.Покажіть будь ласка	Montrez,s'il vous plaît монтри,сіль ву пле
-ваші документи	vos papiers
-паспорт	vo papье votre passeport вотр паспор
-посвідчення особи	votre carte d'identité вотр карт дідантіте
10.Ви порушили спокій (громадський порядок)	Vous avez troublé le calme (l'ordre public) вузаве трублє ле кальм (льордр пюблік)
11.Я вимушений скласти протокол	Je dois dresser un procès verbal же дуа дреси ен просе вербаль

12.Прошу його підписати	Je vous prie de le signer же ву прі де льо сінї
13.Я вимушений вас доправити у мілі- цейський відділок	Il faut que je vous conduise au poste de milice іль фо ке же ву кондюїз о пост де міліс
14Йдіть,будь ласка,за мною	Suivez-moi, s'il vous plaît сюїви-муа,сіль ву плє
15.Сідайте в автомобіль	Montez en auto монте аното
16.Виходьте з автомобіля	Descendez de l'auto десанди де лєто
17.Пройдіть до нача- льника	Passer chez le chef, s'il vous plaît паси ше ле шеф, сіль ву плє
18.Прошу підкоритися (дотримуватися) адміністрації (закону/правил)	S'il vous plaît vous devez obéir aux exigences de l'administration (la loi/les règles) сіль ву плє,ву деви обеїр озегзижанс де лядміністрасьєн (ля луа/ли регле)
19.Вхід на стадіон у нетверезому стані заборонено	Il est interdit d'entrer au stade en état d'ébriété ілетентерді дантре о стад ан ета дебрьєти

Зовнішність (вік) людини

1.Якого кольору у нього (неї) волосся?	Dites la couleur de ses cheveux? діт ля кульор де сешве?
2.Він (вона) є...	Il (elle) est...
-блондин(-ка)	іль (ель) є... blond(-e) блон (блонд)
-шатен(-ка)	chatain(-e) шатен
-брюнет(-ка)	brun(-e) брєн (брюн)
-рудий(-а)	roux(rousse) ру (рус)
-сивий(-а)	gris грі

3.Якого кольору у нього (неї) очі?	Quelle est la couleur de ses yeux ? кель ля кульор де сезьйо? Bruns(noirs/bleus/gris/vert) брєн (нуар/бльо/ґрі/верт) Quelle est sa taille ? кель са тай?
4.Карі (чорні/голу-бі/сірі/зелені)	De petite taille (de grande taille/de taille moyenne) де птіт тай (де ґранд тай/де тай муасєн)
5.Якого він (вона) зросту?	De quoi était-il habillé (était-elle habillée) де куа етіль абії (етель абії)?
6.Низького(високого/середнього) росту	Il (elle) portait un costume (un pardessus/une robe/un veston/jeans/T-shirt/short) іль (ель) порти єн костюм (єн пардєсю, юн роб, єн вєстон, джін, ті-шьот, шорт) De quelle couleur ? де кель кульор?
7.Як він (вона) був (-ла) одягнений(-на)?	grise ґріз noire нуар marronne марон beige беж rouge руж verte верт jaune жон
8.На ньому (ній) був костюм (пальто/плаття/піджак/джинси/футболка/шорти)	Il (elle) portait un costume іль (ель) порти єн костюм rayé рейи en carreaux ан каро à pois а пуа
9.Якого кольору?	
-сірий	
-чорний	
-коричневий	
-бежевий	
-червоний	
-зелений	
-жовтий	
10.На ньому (ній) був костюм	
-у смужку	
-у клітку	

-у горошок	Quel âge a-t-il (a-t-elle)? келяж атіль (атель) ?
11.Скільки йому (їй) років?	Il (elle) est jeune, vieux (vieille),d'âge moyen
12.Він (вона) молодий(-а), старшого віку, середніх літ	іль (ель) жен, вьє, даж муаєн Il (elle) a vingt- cinq,trente,trente- cinq,quarante-cinq,cinquante ans à peu près
13.Йому (їй) біля 25, 30, 35, 40, 45, 50	іль (ель) вент-сенк, трант, трант-сенк, карант, карант- сенк, сенкантан а пе пре

Дотримання тишини

1.Панове, уже пізня година	Messieurs,il est déjà tard месьє, іли дежа тар
2.На вулиці (тут) не можна...	Vous êtes priés de ne pas... вует прі де не па...
-голосно співати	chanter fort dans la rue шанти фор дан ля рю
-голосно вмикати музику	faire marcher à fond la musique фер марши а фон ля мюзік
3.Будь ласка, не шуміть	Ne faites pas de bruit, je vous prie не фет па де брюї,же ву прі
4.Дотримуйтеся порядку	
5.Будь ласка, не кричіть	Ne criez pas, je vous prie не кри па, же ву прі

Заходи що до забезпечення чистоти

1.Не можна смітити	Il est interdit de laisser des déchets ілетентерді де леси де дише
2.Не палити	Non fumer нон фюми
3.Не викидайте...	Ne jetez pas de... не жєти па де...
-недопалки	mégots

-папір	меґо papier папыї
4.Не залишайте після себе...	Ne laissez pas... не леси па...
-сміття	de déchets де дише
-газети	de journaux де журно
-пляшки	de bouteilles де бутей
-паперові скляночки	de verres en papier де вер ан папыї
5.Не забруднюйте тротуари	Ne jetez pas de déchets sur le trottoir не жети па де дише сюр ле тротуар
6.Користуйтеся урнами для сміття	Vous pouvez jeter les déchets dans des poubelles ву пуви жети ле дише дан де пубель

Заборона,дозвіл

1.Тут дозволено (заборонено)...	Il est permis (interdit) de...ici іле пермі (ентерді) де...ici
-проводити кіно-зйомку	filmer фільми
-фотографувати	photographier фотографії
2.Панове,обмінювати іноземну валюту заборонено	Messieurs,il est interdit d'échanger les devises étrangères месьє,ілетентерді дишанжи ле девіз етранжер
3.Тут можна обміняти валюту	Ici on peut changer des devises étrangères ісі он пьо шанже де девіз етранжер
4.Прошу вас пройти зі мною у відділення міліції для вияснення цього питання	Je vous prie de passer au poste de milice pour éclaircir cette question же ву прі де паси о пост де міліс пур еклерсір сет

5. Державна автоінспекція (ДАІ)

Дорожні знаки

1. Пішохідний перехід	Passage clouté пасаж клюти
2. Рух пішоходів заборонено	Interdit aux piétons ентерді о пьетон
3. Проїзд без зупинки заборонено	Arrêt obligatoire аре облігатуар
4. Односторонній рух	Sens unique санс юнік
5. Рух в два ряди	Circulation à double sens сіркюласьєн а дубль санс Prenez garde au train прени гард о трен
6. Бережіться поїзда	Ce signal veut dire...
7. Цей дорожній знак означає...	се сіняль ве дір... Circulation interdite
8. Рух заборонено	сіркюласьєн ентердіт Vitesse limitée
9. Обмеження швидкості	вітес ліміти
10. Інша небезпека	Danger данже
11. Автомобільний рух Заборонено	Interdit aux autos ентерді озото
12. Ремонтні роботи	Travaux траво
13. Напрямок об'їзду перешкоди	Déviation par la route девьясьєн пар ля рут
14. Обов'язковий напрямок руху	Sens obligatoire санс облігатуар

Порушення правил дорожнього руху

1. Пред'явіть, будь ласка посвідчення водія	Votre permis de conduire, s'il vous plaît вотр пермі де кондюір, сіль ву пле
2. Ви порушили правила...	Vous avez enfreint les

	règles...
-дорожнього руху	ву зави анфрен ле регль...
	de la circulation
-маневрування	де ля сіркюласьєн
	des manœuvres
	де маневр
-проїзду перехрестя	du passage au carrefour
	дю пасаж о карефур
-обгону	de dépassement
	де депасман
3.Ви порушили вимогу забороненого дорожнього знаку	Vous n'avez pas obéi au signal de prescriptions absolues
	ву нави пазобеї о сіняль
	де прескріпсєн апсолю
4.Я попереджаю вас	Je vous adresse un avertissement
	же вузадрес ен
	авертісман
5.Ви...	Vous...
	ву...
-виїхали на лівий бік дороги	avez occupé la partie gauche de la route
	вузави окюпи ля парти
	гош де ля рут
-не перемикнули світлофар при зустрічі з автомобілем	n'avez pas baissé les phares en croissant la voiture
	нави па беси ле фар ан
	круазан ля вуатюр
6.Ви здійснили обгін...	Vous avez effectué le dépassement...
	вузави ефектюи ле
	дипасман...
-безпосередньо перед зустрічним транспортом	à un intervalle insuffisant de la circulation inverse
-на крутому повороті	à l'endroit du virage interdit
	а ляндрюа дю віраж
	ентерді
-на спуску	sur la route en pente
	сюр ля рут ан пант
7.Ви не виконали вимог дорожніх знаків	Vous n'avez pas respecté les signaux routiers

8.Ви їдете на несправній машині	ву нави па респакти ле сіньї рутїї Vous roulez en voiture qui est en panne ву рули ан вуатюр кі етан пан
9.Необхідно скласти акт про технічний стан автомобіля	Il faut dresser un acte de l'état techniques de la voiture ільфо дреси енакт де лета технік де ля вуатюр Veuillez donner une explication écrite веї дони юн експлікасьон екріт
10.Прошу дати письмове пояснення	Je suis obligé de dresser une contravention же сюї обліжи де дреси юн контравансьєн Vous êtes prié de me suivre pour passer à l'expertise médicale вужет прі де ме сюівре пур паси а лекспертїз медікаль
11.Я повинен скласти протокол про порушення	Je retiens votre voiture же ретьєн вотр вуатюр Vous n'êtes plus autorisé à être au volant ву нет плюзоторізи а етр о волан Votre voiture se trouvera à...
12.Прошу вас йти за мною для медичного обстеження	vous devez payer une amende de...grn pour avoir commis une infraction au code de la route ву деви пеї юн аманд де...грн пур авуар комі юн енфраксьон о код де ля рут
13.Я затримую ваш автомобіль	
14.Я забороняю вам керувати вашим автомобілем	Je retiens votre permis de conduire же ретьєн вотр пермі де
15.Машина буде знаходитись в...	
16.За порушення правил дорожнього руху ви підлягаєте штрафу в розмірі... гривень	

17.Я забираю ваше посвідчення водія	кондюір Vous pouvez le récupérer au poste de milice à l'adresse...
18.Ви можете забрати посвідчення водія в ДАІ за адресою...	ву пуви ле рикюпери о пост де міліс а лядрес... Vous n'avez pas fait attention au feu rouge (jaune)
19.Ви не звернули уваги на червоне (жовте) світло	ву нави па фе атансьон о фе руж (жон) Vous êtes trop imprudent вует тропемпрюдан
20.Ви дуже необережні	Vous pouvez renverser un piéton
21.Ви можете збити пішохода	ву пуви ранверси ен пъетон Vous avez dépassé la vitesse
22.Ви перевищили обмеження швидкості	вузави дипаси ля вітес Il y a des travaux ici ілья де траво ісі
23.Тут ведуться дорожні роботи	Je dois vous faire payer une amende
24.Я повинен вас оштрафувати	же дуа ву фер пеї юн аманд Voici le reçu вуасі ле ресю
25.Одержіть квитанцію	Vous devez respecter le code de la route
26.Прошу вас дотри- муватись правил дорожнього руху	ву деви респекти ле код де ля рут Vous ne suivez pas l'itinéraire prévu
27.Ви відхилилися від маршруту	ву не сюіви па літенерер превю Vous devez suivre l'itinéraire prévu
28.Прошу слідувати за маршрутом	ву деви сюівр літенерер превю

Безпека руху

1.З якою швидкістю можна тут їхати?	A quelle vitesse peut-on rouler ici? а кель вітес петон рули ісі?
2.60 км на годину	A soixante kilomètres à l'heure а суасант кільометр а льор
3.Зі швидкістю що забезпечує безпеку руху	Roulez à des vitesse garantissant la sécurité de la circulation рули а де вітес гарантісан ля секюріте де ля сіркюласьон
4.Де знаходиться найближча автостоянка?	Où est le stationnement de véhicules le plus proche ? у е ле стасьонман де веікюль ле плу прош?

Вказівки,що забезпечують безпеку

1.Прошу зупинитися	Arrêtez-vous, s'il vous plaît арети-ву, сіль вупле Placez votre voiture sur le
2.Прошу поставити автомобіль обабіч дороги	bas-côté, s'il vous plaît плясе вотр вуатюр сюр ле ба-коти, сіль ву пле
3.Їдьте будь ласка прямо (наліво, направо, назад)	Roulez tout droit (à gauche , à droite, en arrière) рули ту друа (агош, адруат,анарьєр)
4.Спробуйте ліквідувати неполадку	Réparez, s'il vous plaît репарі сільву пле
5.Подайте будь ласка сигнал (фарами)	Allumez les phares, s'il vous plaît алюме ле фар, сіль ву пле Votre permis de conduire,
6.Пред'явіть ваше посвідчення водія?	s'il vous plaît ? вотр пермі де кондюір, сіль ву пле?
7.В мене немає його з собою	Je ne l'ai pas sur moi же не ле па сюр муа Avez-vous encore quelques
8.Чи є у вас інші документи?	papers sur vous ? ави-ву анкор кельке папье сюр ву?

	Malheureusement, non
	малєрезман, нон
9. На превеликий жаль ні	En Ukraine la circulation...
10. Рух в Україні...	а люкраїне ля
	сиркюласьєн...
	se fait à droite
-правосторонній	се фе а друат
	est très intense
	є трезентанс
-інтенсивний	Regardez droit devant vous
	регарде друа дєван ву
11. Дивіться вперед	Soyez...
	суає...
	attentif (attentive)
12. Будьте...	атантіф (атантів)
	prudent (prudente)
-уважні	прюдан (прюдант)
	Vous devez observer les
-обережні	règles de la circulation
	ву деви опсерви ле рєгль
13. Ви повинні дотри-	де ля сиркюлясьон
муватись правил	Vous devez attendre le
дорожнього руху	moment où le feu vert
	reviendra
	ву деве атандр ле моман у
14. Ви повинні чекати	ле фе вер рєвьяндра
зеленого сигналу	Retenez ceci: il ne faut
світлофора	marcher que sur les
	trottoirs!
	ретени сесі: іль не фо
	марши кє сюр ле тротуар!
15. Памятайте наступне:	Traversez la rue seulement
ходіть тільки по	aux passages indiqués
протуарах!	траверси ля рю сельман о
	пасаж ендіки
	Avant de traverser la rue
	regardez à gauche
16. Переходьте вулицю на	аван де траверси ля рю
пішохідних переходах	регарде а гош
	Dès que vous êtes assuré
	que la rue est libre, vous
17. Подивіться спочатку	pouvez la traverser
наліво	деке вузет асьюри кьо ля
	рю є лібр, ву пуве ля
	траверси

18. Якщо ви впевненні,
що дорога вільна,
переходьте

Après avoir atteint le milieu
de la rue regardez à droite
апрезавуар атен ле мілье
де ля рю регарде а друат
Il ne faut contourner...
іль не фо контурни...
les autobus et les trolleybus
que par l'arrière
лезотобюс е ле тролей-
бюс кє пар лярьєр
les tramways par l'avant
ле трамве пар ляван

19. По середині вулиці
зупиніться та поди-
віться праворуч

20. Переходьте вулицю
лише...
-позаду автобуса чи
тролейбуса, що стоїть

-попереду трамвая, що
стоїть

Заборони

1. Не дозволяється...

-в такому стані керувати
автомобілем;

-продовжувати рух;

-переходити вулицю тут

2. Вас можуть оштра-
фувати

3. Стоянка тут заборонена

4. Поставте машину на
обочину

Il est interdit de...

ілетентерді де...

conduire une auto en pareil
état

кондюір юното ан перей
ета

continuer la route

контінюи ля рут

traverser la route à cet
endroit

траверси ля рут а

сетандруа

On vous fera payer une
amende

он ву фєра пеї юнаманд

Ici le stationnement est
interdit

ісі ле стасьонман

етентерді

Mettez votre voiture au
bord du chemin

мети вотр вуатюр о бор

дю шмен

Дозвіл

1. Це дозволено	C'est ce permis
	permis
2. Вибачайте. Ви можете продовжити рух	Excusez-moi, vous pouvez continuer votre route
	ексцюзе-муа, ву пуви котінное вотр рут

Застереження

1. Попереду....	Plus loin...
	плю луен...
-інтенсивний рух пішоходів	il y a beaucoup de piétons
	ілья боку де петон
	ont lieu des compétitions
-спортивні змагання	sportives
	он лье де компетісьон
	спортів
	il y a des travaux
-ремонт дороги	ілья де траво
	La vitesse est limitée
2. Швидкість обмежена до...км за годину	jusqu'à...kilomètres à l'heure
	ля вітес е ліміти жюска...
	кілометр а льор
	Ici la vitesse ne doit pas dépasser soixante
3. На цій ділянці швидкість не повинна перевищувати...км/год	kilomètres à l'heure
	ісі ля вітес не дуа па депаси суасант
	C'est dangereux
	се данжеро

4. Це небезпечно

Напрямок руху

1. Прямо	Aller tout droit
	али ту друа
2. Ліворуч	Tourner à gauche
	турни агош
3. Праворуч	Tourner à droite
	турни адруат
4. Назад	Revenir en arrière
	ревенір анарер

5.Вздовж вулиці
(дороги/тротуару)

Le long de la rue (du
chemin, du trottoir)
ле лон де ля рю (дю
шмен, дю тротуар)

Поворот,розворот

1.Де можна повер-
нути...?
-ліворуч

Où peut-on tourner...?
у петон турни...?
à gauche
агош

-прворуч

à droite
адруат

2.Через 800 м (2 км)

A huit cent mètres (à deux
kilomètres) d'ici
а юїт сан метр (а де
кілометр)

3.Де можна розверну-
тись?

Où est-ce qu'on peut faire
un demi-tour ?
у ескон пе фер ен
демітур?

4.Тут не можна розвер-
нутись

On ne peut pas le faire ici
un demi-tour
он не пе па ле фер ісі ен
демітур

5.Через 500 м, будь ласка

Faites-le à cinq cent mètres
d'ici

6.Розворот через 100 м
попереду (під мостом/ на
перехресті)

фет ле сенк сан метр дісі
Vous pouvez faire un
demi-tour à cent mètres
plus loin (sous le pont/au
carrefour)
ву пуви фер ен демі-тур а
сн метр плю луен (су ле
пон, о карефур)

Ремонт,техобслуговування автомобіля

1.Де можна відремон-
тувати автомобіль?

Où peut-on dépanner
(réparer) une auto?
у петон депани (репари)
юн ото?

2.За адресою...

A l'adresse...
а лядрес...

3.Де знаходиться
найближча станція

Où se trouve la station-
service la plus proche ?

техобслуговування?	у се трук ля стасьон-сервіс ля плю прош?
4.До найближчої станції техобслуговування...км	Jusqu'à la plus proche station-service il y a... kilomètres жюска ля плю прош... стасьон-сервіс іля...кілометр
5.До найближчої майстерні...км	Jusqu'au poste de dépannage le plus proche il y a... kilomètres жюско пост де депенаж ле плю прош іля...кілометр Mon auto est tombée en panne
6.В мене зломалась машина	моното е томби ан пан Le moteur fait-il des ratés?
7.Не заводиться двигун?	ле мотор фетіль де рати Un pneu crevé?
8.Прокололась шина?	ен пне креви Avez-vous besoin d'une aide?
9.Чи потрібна вам моя допомога?	ави-ву безуен дюн ед? Je vais appeler une dépanneuse
10.Я викличу технічну допомогу	же ве запли юн депанез (Votre) ma voiture...a dérapé
11.У вас (в мене) забуксувала машина	вогр (ма) вуатюр...а дерапи J'ai (vous avez) eu un accident
12.Сталась аварія	же (вузави) ю енаксідан La voiture est en panne
13.Машина несправна	ля вуатюр етан пан Il est dangereux de rouler avec une pareille voiture
14.Їздити на ній небезпечно	іле данжеро де рули авек юн парей вуатюр Je vais réparer tout
15.Неполадку ліквідую	же ве репари ту Continuez votre route
16.Ви можете продовжувати рух	контінюи вотре рут Pour laver la voiture, s'il vous plaît ?
17.Де можна помити	

машину?

18. На станції тех-
обслуговування. Ось
адреса...

19. Техобслуговування
проводить станція... на
вулиці... (на... кілометрі
дороги)

20. Знак показує станцію
тех-
обслуговування

пур лави ля вуатюр?

Vous pouvez le faire à la
station-service. Voici
l'adresse...

ву пуви ле фер а ля
стасьон-сервіс. вуасі
лядрес....

Pour l'entretien technique il
faut aller au plus proche
atelier de dépannage. Il est
rue... (à... kilometers)
пур лантретсьєн текнік іль
фотали о плю прош
ательє де депанаж, іле
рю... (а... кілометр)

Ce signal indique le chemin
vers la station-service
се сіняль ендік ле шмен
вер ля стасьон-сервіс

Заправка

1. Мені потрібно
заправити автомобіль

2. Де найближча
заправка?

3. До найближчої
заправки... км

4. У мене...

-закінчилось мастило

-закінчилась вода

-бензин

5. Ви заправитеся дуже
швидко

6. Заправка знаходиться
далі

7. Будь- ласка, заправте
мою машину...

-бензином

-мастилом

-дизельним паливом

Je dois faire le plein

же дуа фер ле плен

Où est la pompe d'essence
la plus proche?

у е ля помп десанс ля
плю прош?

Elle est à ... kilomètres
d'ici

елета ... кілометр дісі

Je...

же...

n'ai plus d'huile

не плю дюіль

n'ai plus d'eau

не плю до

n'ai plus d'essence

не плю десанс

On va vous faire le plein
très vite

он ва ву фер ле плен тре
віт

La pompe à essence est

plus loin
 ля помп а есанс е плю
 луен
 S'il vous plaît ...
 сіль ву плє...
 faites le plein
 фет лє плен
 mettez de l'huile
 мети де люіль
 mettez de l'huile Diesel
 мети де люіль дізель

Документи

1. Прошу пред'явити...	Je vous prie présenter...
- посвідчення особи
(паспорт)	же ву прі де презанте...
votre carte d'identité
(passeport)
вотре карт дідантіте
(паспор)
- посвідчення водія	votre permis de conduire,
s'il vous plaît
вотре пермі де кондюір,
сіль ву плє
2. Будь ласка ось воно	Le voici
лє вуасі
3. Я загубив...	J'ai perdu...
- посвідчення водія	же пердю...
mon permis de conduire
мон пермі де кондюір ma
- технічний паспорт	carte grise
ма карт гріз
4. Це ваша автомашина?
Прошу пред'явити
реєстраційне посві-
дчення	Cette voiture, est-elle à
vous? Je vous prie de
présenter la carte grise de
votre auto
сет вуатюр, етель а ву?
же ву прі де презанте ля
карт гріз де вотрото
5. Ваша машина
застрахована?	Votre voiture, est-elle
assurée ?
вотре вуатюр, етель
асюре?
6. Чи застраховані ви від
несчасних випадків?	Etes-vous assuré pour les
accidents?

7. Чи маєте ви страховий поліс?	ет-ву асюре пур
лезаксідан?
Est-ce que vous avez la
police d'assurance ?
8. Так (ні)	иске вузаве ля поліс
дасюранс?
Oui (non)
9. Який ваш водійський стаж?	уі (нон)
Depuis quand avez-vous le
permis de conduire ?
10. Вже п'ять (десять...) років	депюі кан аве-ву ле пермі
де кондюір?
Depuis cinq ans (dix ans...)
депюі сенкан (дизан...)

Аварія

Опитування

1. На ... км аварія	А ... kilomètres a lieu une
panne
а...кілометр а льє юн пан
C'est ici que l'accident a
eu lieu
2. Тут стався нещасний випадок	сетісі кє ляксідан а юн
льє
Est-ce qu'il y a des
blessés?
3. Чи є потерпілі?	ес кілья де блеси?
Il (elle) a perdu connais-
sance
4. Він (вона) втратив(-ла) свідомість	іль (ель) а пердю
конесанс
Qui peut... ?
5. Хто може ...?	кі пе...?
donner les premiers soins
-надати першу допомогу
-доправити потерпілого до лікарні	доне ле премьє суен
transporter l'accidenté a
l'hôpital
транспорти ляксіданти
алопіталь
6. Де водій?	Où est le chauffeur?
у е ле шофер?
7. Як керував автомо-білем водій таксі (автобуса)?	Le chauffeur de taxi (bus),
comment a-t-il conduit?
ле шофер де таксі, коман
атіль кондюі?

8. Він їхав швидко, але дуже обережно	Il roulait vite, mais avec précaution
іль руле віт, ме авек прекосьон
9. Ви (не) розмовляли з водієм під час руху?	Est-ce que vous avez parlé au chauffeur pendant le voyage ?
еске вузаве парле ошофер пандан ле вуайяж?
Oui (non)
уї (нон)
10. Так (ні)	Qui s'est fait renversé ?
кі се фе ранверси?
11. Хто потрапив під машину?	C'est une femme, un homme (un enfant) que la
12. Жінка, чоловік (дитина)	voiture a renversée
сетюн фам, еном (енанфан) ке ля вуатюр а ранверси
13. Ви почали гальмувати коли побачили перед собою людей?	Est-ce que vous avez freiné ayant vu des piétons devant vous?
еске вузаве френи ейан вю де пєтон дєван ву?
14. В цьому випадку випадку я не винен	Je ne suis pas coupable de cet accident
жен сюї па купабль де сет аксідан
15. З'ясуємо	On va tirer au clair tout cela
он ва тіри о клер ту сля
16. Жінка (чоловік, дитина) вийшла на проїжджу частину несподівано і я не зміг зупинитись	C'est que la femme (un homme, un enfant) est sortie sur la chaussée si brusquement que je n'ai pas pu ralentir
се ке ля фам (еном, енанфан) е сорті сюр ля шоси сі брьоскьоман ке жне па пю ралянтір
17. Я нічого не зміг вдіяти	Je n'ai rien pu faire
18. До тепер у мене не було...
- аварій	Je ne рьєн пю фер
Jusqu'ici, je n'ai pas eu...
жюскісі, же не пазю...
de panne

-випадків	де пан d'accident
19.Як ви себе почуваєте?	даксідан Comment vous portez-vous ?
20.Погано (добре)	коман ву порти-ву?
21.Вам необхідна медична допомога	Je me porte mal (bien) же ме порт малъ (бъєн) Vous avez besoin d'un secours médical
22.Я викличу швидку допомогу	вузави безуєн ден скур медікаль Je vais faire venir une ambulance
23.Чи є свідки?	же ве фер венір юнамбюлянс Est-ce qu'il y a des témoins?
24.Ви були свідком аварії?	єскілья де темуєн? Avez-vous été témoin de cet accident?
25.Я все бачив і все можу описати	ави-ву зети темуєн де сет аксідан? J'ai tout vu. je peux tout décrire
26.Ваше ім'я будь ласка	же ту вю. же пе ту декрір
27.Куди зателефонувати при аварії?	Votre nom, s'il vous plaît вотре ном, сіль ву плє Où faut-il téléphoner en cas de panne ?
28.Ось телефон (номер)	у фотіль телефони ан ка де пан? Voici le téléphone (numéro)
29.Щиро вдячний вам	вуасі лє телефон
30.Чи можете нас відправити автобусом (іншою машиною)	Je vous remercie же ву ремерсі Pouvez-vous nous faire transporter en autobus (dans une autre voiture) ? пуви-ву ну фер транспорти анотобюс (данзюєн отре вуатюр)?

Вказівки при аварії

1. Прошу вас назвати...	Veillez me dire...
-ваше прізвище, ім'я	вейє ме дір...
	votre nom de famille,
	votre prénom
-ваше місце проживання	вотре ном де фамій,
	вотре преном
	votre domicile
-ваш номер телефону	вотре домісіль
	votre numéro de téléphone
	вотре нюмеро де телефон
	Je dois dresser un procès-verbal (établir le schéma d'accident)
2. Мені необхідно скласти протокол (схему дорожнього випадку)	же дуа дреси ен
	просевербаль (етаблір-ле шема даксідан)
	Veillez le signer
3. Прошу підписати його	вейє льо сінє
4. Будь ласка, поставте машину назад	Poussez-vous en arrière, je vous prie
	пуси-ву анарьєр, же ву
	прі
5. Поставте її з боку	Mettez-la à l'écart
	мети-ля а лєкар
6. Звільніть вулицю (дорогу)	Dégagez la rue (la route)
7. Проїжджайте. Не затримуйте рух	дегажи ля рю (ля рут)
	Passez. N'entravez pas la circulation
	паси.нантрави па ля
	сіркулясьон
8. Я прошу зателефонувати в міліцію	Je vous prie de téléphoner à la milice
	жу ву прі де телефони а
	ля міліс
9. Попросіть прислати патрульний автомобіль	Demandez une voiture de patrouille
	деманди юн вуатюр де
	патруй
10. Вибачте, ви не можете продовжувати рух	Pardon, vous ne pouvez pas continuer la route
	пардон, ву не пуви па
11. Дозвольте перевірити технічний стан машини	контінюи ля рут
	Permettez-moi de voir l'état technique de votre auto

12.Заведіть двигун	пермети-муа де вуар лета текнік де вотрото Faites marcher le moteur, s'il vous plaît
13.Увімкніть світло	фет марши ле мотер, сіль ву пле Allumez les phares, s'il vous plaît
14.Натисніть на педаль гальма	алюми ле фар, сіль ву пле Appuyez sur la pédale du frein
15.Прошу усунути несправність	апюйе сюр ля педаль дю френ Réparez, s'il vous plaît
16.Вам доведеться дещо зачекати	репарі, сіль ву пле Vous devez attendre un peu ву деви затандр енпьо
17.Дайте, будь ласка...	Passez-moi, s'il vous plaît...
-насос	паси-муа, сіль ву пле... la pompe
-інструмент	ля помп cet outil
18.Натисніть на педаль газу	сетуті Appuyez sur l'accélérateur апюйе сюр льякселератер
19.Візьміть будь ласка мене (його, її, їх) на буксир	Prenez-moi (le, la, les) en remorque, s'il vous plaît прени-муа (льо, ля, ле) ан реморк, сіль ву пле

Автотурист

1.Що сталося?	Qu'est-ce qu'il y a? кес кілья?
2.Ви заблукали?	Vous vous êtes perdu(e)? ву вузет пердю?
3.Ми...	Nous...
-зупинились відпо- чити	ну... sommes arrêtes pour nous reposer сом зарети пур ну репози

-збились з маршруту	avons perdu la route авон пердю ля рут
-не знаєм, куда їхати (іти)	ne savons pas où aller не савон па у але
4.Ви звідки приїхали?	D'où êtes-vous venu(e)? ду ет-ву веню?
5.У вас є перекладач?	Avez-vous un interprète? ави-ву енентерпрет?
6.Куда вам потрібно їхати?	Où devez-vous aller ? у деви-ву зали?
7.Як довго...	Est-ce que... еске...
-ми будемо в дорозі?	notre voyage va durer encore longtemps? нотре вуаяж ва дюри анкор льонтан?
-ви були в дорозі?	votre voyage a duré longtemps ? вотре вуаяж а дюри льонтан?
8.Один день (два дні)	Nous voyageons depuis un (deux) jour(s) ну вуайяжон депюі ен (де) жур
9.Куди веде...?	Où mène... ? у мен...?
-ця дорога	cette route сет рут
-це шосе	cette chaussée сет шоси
-ця автострада	cette autoroute сет оторут
10.Як називається це шосе?	Comment s'appelle cette chaussée ? коман сапель сет шоси?
11.Це...шосе	C'est la chaussée de... се ля шоси де...
12.Воно веде в...	Elle mène à ... ель мен а...
13.Як називається це місто (ця річка)?	Comment s'appelle cette ville (cette rivière) ? коман сапель сет віль (сет рівер)?
14.Він (вона) нази-	Elle (il) s'appelle... ель(іль)сапель...

вається...

15.Скільки кілометрів до Києва?

...км

17.Яка модель вашого автомобіля (мотоцикла, автобуса)?

18.Це легковий (грузовий) автомобіль...

19.Яку швидкість розвиває машина?

20.Яка потужність двигуна(дизеля)?

Combien de kilomètres y a-t-il jusqu'à Kuiv?

комбен де кілометр йятіль жюска Київ?

...kilomètres

...кілометр

Quel est le modèle de votre avto (motocycle, autobus) ?

кель е ле модель де вотрото (мотосікль, отобюс)?

C'est une voiture particulière (camion)

сетюн вуатюр партікюльєр (камьйон)

Quelle est la vitesse de pointe de votre auto?

кель е ля вітес де пуент де вотрото?

Quelle est la puissance du moteur (Diesel) ?

кель е ля пюісанс дю мотєр (дізель)?

Де поставити машину

1.На перехресті зупинятись не можна

2.Це небезпечно

3.Чи можна тут зупинитись?

4.Тривала зупинка транспорту тут заборонена

5.На ніч автомобіль тут залишати не можна

6.Поставте його обабіч дороги

7.Вмикніть, будь ласка, підфарники

8.Вночі стояти без світла небезпечно

Il est interdit de s'arrêter au carrefour

ілетентерді де сарети о карефур

C'est dangereux

се данжеро

Peut-on s'arrêter ici ?

петон сарети ісі?

Isi un arrêt prolongé est interdit

ісі енаре проленжи етентерді

On ne peut pas laisser la voiture isi pour la nuit

он не пе па леси ля вуатюр ісі пур ля нюї

Placez-la au bord de la

9.Де стоянка для
автомобілів?

10.Безкоштовна (платна)
стоянка знаходиться...

-в двох, п'яти
кілометрах звідси
-за кутом (наліво,
направо)

route

пляси-ля о бор де ля рут

Allumez vos feux de
position, s'il vous plaît
алюми во фе де позісьон,
сіль ву пле

La nuit, votre voiture doit
porter des feux, sinon c'est
dangereux

ля нюї, вотре вуатюр дуа
порти де фе, сінон се
данжеро

Qu'est le stationnement de
véhicules ?

у е ле стасьонман де
веікюль?

Le stationnement gratuit
(payant) se trouve...

ле стасьонман гратюї
(пейан) се трув...

a deux, cinq kilomètres
d'ici

а де, сенк кілометр дісі

C'est en tournant le coin (à
gauche, à droite)

сетан турнан ле куен
(агош, адруат)

Орієнтування

1.Покажіть, будь ласка...

-схему маршруту

-атлас автомобільних
доріг

-карту-схему цього
району

-план міста

-путівник по...

Faites voir, s'il vous plaît...

фет вуар, сіль ву пле...

le schéma de cet itinéraire
ле шема де сет ітінереп ле
schéma des routes

ле шема де рут

le plan de ce quartier

ле план де се картъе

le plan de cette ville

ле план де сет віль

un guide de...

ен гід де...

Où mène cette route ?

у мен сет рут?

Qu'allez-vous ?

у али-ву?

2.Куди веде ця дорога?

3.Куди ви прямуєте?

4.Ця дорога веде в...	Cette route mène à ... сет рут мен а...
5.Скільки км до...?	Combien de kilomètres y a-t-il jusqu'à ... ? комбьєн де кілометр йятіль жюска...?
6.До...залишилось...км	Jusqu'à...il reste... kilomètres жюска...іль рест...кілометр
7.По якій дорозі ми поїдем?	Quelle route allons-nous prendre ? кель рут ален-ну прандр?

Дорога

1.Можна проїхати по цій дорозі?	Peut-on prendre cette route?
2.Проїзд закритий	петон прандр сет рут? La route est en mauvais état
3.Дорога несправна	ля рут етан мовезета
4.Триває ремонт	Cette route est bloquée
5.Чи можна проїхати іншою дорогою?	сет рут е бльоки
6.Можна.Подивіться на карті	Il y a des travaux ілья де траво
7.Ні, іншої дороги немає	Peut-on passer par une autre route ?
8.Що робити?	петон паси пар юн отре рут?
9.Їдьте назад, до пере- хрестя	Oui. c'est possible.
10.Поверніть ліворуч (праворуч)	regardez la carte
11.Там...	yi.se посібль.регарди ля карт
-шосе	Non. Il n'y a pas d'autre route
-автострада	нон.Іль нья па дотр рут
-кільцева дорога	Que faire ?
12.Де тут дорога (вулиця) з односторонім (двосторонім) рухом?	ке фер? Revenez en arrière, jusqu'au carrefour
13.А куда вам їхати?	ревени анарьєр, жюско
14.Це в трьох км звідси	карфур Tournez à gauche (à droite) турни агош (адруат)

Là-bas est...
 ля-ба е...
 la chaussée
 ля шоси
 l'autoroute
 леторут
 la ligne de ceinture
 ля лінь де сентюр
 Où est la route (la rue) à
 une (deux) voie(s) ?
 у е ля рут (ля рю) а юн
 (де) вуа?
 Où allez-vous ?
 у але-ву?
 C'est à trois kilomètres
 d'ici
 сета трук кілометр дісі

Кемпінг, готель

1. Де (знаходиться)
найближчий готель
(кемпінг)?	Où se trouve l'hôtel (le
camping) le plus proche ?
у се трук летель (ле
кемпінг) ле плю прош?
2. Ось адреса	Voici son adresse
вуасі сонадрес
3. Звідки можна зателефо-
нувати в готель?	Comment puis-je
téléphoner à l'hôtel ?
коман пюїж телефони а
летель?
4. Телефон довідкового
бюро...	Le téléphone du bureau de
renseignements est...
ле телефон дю бюро де
рансеньман е...
5. Телефон адміністра-
тора готелю....	Le téléphone de
l'administrateur d'hôtel
est...
ле телефон де
лядміністратер дотель е...
6. Чи можна викликати
таксі?	Puis-je demander un taxi ?
пюїж деманди ен таксі?
Je vous en prie, voici le
téléphone
7. Будь ласка, ось теле-
фон	Je vous en prie, voici le
téléphone
же вузан прі, вуасі ле
телефон

8.Зверніться до...	Adressez-vous à la...
-чергового (на поверсі)	адреси-ву а ля... femme de l'étage фам де летаж

6.Транспортна міліція

На вокзалі

1.Вокзал	La gare ля гар
2.Вихід...	Sortie...
-в місто	сорті en ville ан віль
-до потягів далекого сполучення	vers les trains de long parcours вер ле трен де лен паркур Administrateur de service à
3.Черговий по станції	la gare адміністратер де сервіс а ля гар Billets de trains de long parcours
4.Залізничні білети на потяги далекого сполучення	бійе де трен де лен паркур Salle d'attente саль датант
5.Зал очікування	La caisse est ouverte de huit à vingt-deux heures
6.Каса працює з 8 до 22 години	ля кес етуверт де юїт а вент-дезер Chambre de repos шамбр де репо
7.Кімната відпочинку	Quai numéro...
8.Платформа №...	ке нумеро... Voie numéro...
9.Колія №...	вуа нумеро... Bureau de location...
10.Каси...	бюро де лекасьон... caisses pour les voya-geurs en transit
-попереднього про-	кес пур ле вуайяжер ан

дажу квитків для
транзитних пасажирів

транзит
Bureau de renseignements
бюро де ренсеньман
WC (Water-Closet)
уатерклезет

11.Довідкове бюро

12.Туалет

Подорож поїздом

1.Зал очікування (вихід до
поїздів)...

La sale d'attente
(d'embarquement)...

-прямо

ля саль датант
(дамбаркеман)...

-ліворуч

est droit devant vous
е друа деван ву
est à gauche

-праворуч

етагош
est à droite

-вниз через перехід

етадруат
il faut prendre le passage
souterrain

-вверх по сходах

іль фо прадр ле пасаж
сутерен

-вниз по сходах

il faut monter l'escalier
іль фо монти лескальї
il faut monter l'escalier

-в сусідньому залі

souterrain
іль фо монти лескальї
сутерен

2.Де можна довіда-
тися....

est dans la salle à côté
е дан ля саль а коти

-розклад поїздів?

Où peut-on s'informer...
у петон сенформи...

-вартість білетів?

sur l'horaire des trains ?
сюр льорер де трен?

3.Про це ви можете
довідатися...

sur le prix des billets ?
сюр ле прі де бійе?

-в довідковому бюро

Vous pouvez prendre tous
ces renseignements..
ву пуви прендр ту се
рансеньман...

au bureau de renseigne-
ments
о бюро де рансеньман

-з розкладу руху поїздів	en regardant l'horaire
4.Ви запізналися на поїзд?	ан регардан льорер Avez-vous manqué votre train ? ави-ву манки вотре трен?
5.Так	Oui yi
6.Вам потрібно звернутися до чергового по вокзалу (по станції)	Vous devez vous adresser à l'employé de service de la gare (de la station) ву деви вузадреси а лямплуайе де сервіс де ля гар (де ля стасьон) Dites, s'il vous plaît, pour quel train on vient d'annoncer l'embarquement ? діт, сіль ву пле, пур кель трен он вьен данонси лямбаркеман?
7.На який поїзд оголошена посадка?	L'embarquement pour le train numéro... à destination de... лямбаркеман пур ле трен нумеро...а дестінасьон де...
8.На поїзд №...,що прямує до...	De quelle gare part notre train ? де кель гар пар нотре трен?
9.З якого вокзалу відправляється наш поїзд?	De la gare... де ля гар...
10.З...вокзалу	Les trains à destination de la Crimée (de Berlin) partent de la gare... ле трен а дестінасьон де ля кріми (де берлен) парт де ля гар...
11.В Крим (Берлін) поїзди відправляються з...вокзалу	De quel quai part notre train ? де кель ке пар нотре трен?
12.З якої платформи відправляється наш поїзд?	Du quai numéro un (deux, trois) дю ке нумеро ен (де, труа)
13.З першої (другої, третьої) платформи	

14.Де мій вагон?	Où est ma voiture ? у є ма вуатюр?
15.У вас білет в...	Vous avez une place.. вузави юн пляс...
-міжнародний вагон	dans un wagon international данзен вагон інтернасьональ
-спальний вагон	dans un wagon-lit данзен вагон-лі
-купейний вагон	dans un wagon à ban- quettes данзен вагон а банкет
-плацкартний вагон	
16.До якого перону прибуває потяг №...?	Sur quel quai arrive le train numéro... ? сюр кель ке арів ле трен нюмеро...?
17.До...перону	Sur le quai numéro... сюр ле ке нюмеро... Quand arrive le train numéro... ?
18.Коли прибуває потяг №...?	кан арів ле трен нюмеро...? A ...heures... minutes а...ер...мінют
19.В...годині...хвилин	A quelle heure part votre train ? а кель ер пар вотре трен? Dans combien de minutes part le train numéro... ?
20.О котрій годині від- правляється ваш потяг?	дан комбьєн де мінют пар ле трен нюмеро...? Dans ... minutes дан...мінют
21.Через скільки хвилин відправляється потяг №...?	Combien de temps reste-t-il avant le départ du train numéro... ? комбьєн де тан рєст-тіль аван ле депар дю трен нюмеро...?
22.Через...хвилин	Il reste... heures... іль рєст...ер...
23.Скільки часу залишилось до відправлення потяга №...?	
24. ...годині...хвилин	

В аеропорту

1.Аеропорт	Aéroport...
-вильоту	аеропор... de départ
-призначення	де депар de destination де дестінасьон
2.Час...	L'heure...
-вильоту	льор... de départ
-прибуття	де депар d'arrivée даріви
3.Вихід до автобусів	Sortie vers les cars
4.Вихід на посадку	сорті вер ле кар Sortie embarquement
5.Продаж білетів на літак	сорті амбаркеман Vente de billets pour les avions
6.Розклад руху літаків	вант де бійе пур лезавьон Heures de départs et d'arrivées
7.Номер рейсу	ер де депар е даріви Vol numero
8.Оформлення багажу	воль нумеро Enregistrement des bagages
9.Посадковий талон	анрежістреман де багаж Carte d'embarquement
10.Реєстрація пасажирів	карт дембаркеман Enregistrement des voyageurs
11.Паспортний контроль	анрежістреман де вуаяжер Contrôle de passeports
12.Митний контроль	контроль де паспор Contrôle de douane
	контроль де дуан

Подорож літаком

1.З якого летовища ми вилітаємо?	De quell aéroport partons-nous?
	де кель аеропор партон-ну?
2.Коли ми повинні бути в аеропорту?	A quelle heure devons-nous être à l'aéroport?

	а кель ер девон-ну етр а
ляеропор?
3. Ми вилітаємо із...	Nous partons de...
ну партон де...
4. Скільки кг багажу можна
взяти з собою?	Combien de kilogrammes de
bagages peut-on emporter?
комбен де кілограм де
багаж петон ампорти?
Où est la consigne?
5. Де реєстрація (видача)
багажу?	у е ля консінь?
Où est le contrôle de
6. Де паспортний (митний)
контроль?	passports (douanier) ?
у е ле контроль де паспор
(дуаньї)?
Où est l'embarquement pour
7. Де посадка на рейс №..?	le vol numéro..?
у е лямбаркеман пур ле
воль нумеро..?
8. Рейс №.. затримується
через погодні умови	Le vol numero...est remis
par suite de mauvaises
conditions atmosphériques
ле воль нумеро...е ремі
пар сюїт де мовез
кондісьон атмосферік
9. Пасажири які відлітають
рейсом №... пройдіть до
виходу 4	Les passagers du vol
numéro... à destination...
de... sont priés de se rendre à
la porte quatre
ле пасажи дю воль
нумеро...а дестінасьон
де... сон пріе де се рандр а
ля порт катр
10. На ваш рейс
оголошенна посадка	L'embarquement pour votre
vol est déjà annoncé
лямбаркеман пур вотре
воль е дежа анонси
Où est la sortie pour
11. Де вихід на посадку?	l'embarquement ?
у е ля сорті пур
лямбаркеман?
12. Вихід на посадку з зали
№...	La sortie pour
l'embarquement est par la
salle numéro...
ля сорті пур лямбаркеман
е пар ля саль нумеро...

13.Пред'явіть, будь ласка
документи (митну
декларацію, паспорт,
білет)

Faites voir, s'il vous plaît,
vos papiers (votre
déclaration de douane, votre
passeport, votre billet)
фет вуар, сіль ву пле, во
папье (вотре деклярасьон
де дуан, вотре паспор,
вотре бійе)
Veuillez attacher vos
ceintures
вейе аташи во сентюр

14.Просимо зацібнути
ремені

Загубленні речі

1.Що у вас сталося?

Qu'est-ce qui vous arrive?
кес кі вузарів?

2.Я залишив(ла),
загубив(-ла)...
-мою валізу

J'ai laissé (égaré)...
же леси (игари)...
ma valise

-мій багаж

ma valise
ма валіз
mes bagages

-мій портфель

me багаж
ma serviette

-мою парасольку

ma serviette
mon parapluie

3.Я забув(-ла),загубив
(-ла) сумку

J'ai laissé (égaré) ma
sacoché...

-у метро

же леси (игари) ма сакош...
dans le métro

-у потязі

дан ле метро
dans le train

-в автобусі

дан ле трен
dans l'autobus

-у тролейбусі

дан летобюс
dans le trolleybus

-на стадіоні

дан ле тролейбюс
au stade

4.В мене пропало(-ли)..

о стад
J'ai égaré...
же игари...
mon manteau
мон манто

-пальто	ma carte d'identité ма карт дідантіти
-посвідчення особи	ma montre ма монтр
-годинник	mon argent мон аржан
-гроші	mes objets de valeur (mes papiers)
-цінності(документи)	mezobjets de valeur (me papye) Où dois-je m'adresser pour rechercher les objets oubliés?
5.Куди мені звернутися щодо приводу загу- блених (забутих) речей?	у дуаж мадреси пур решерши лезобже убліе? Vous devez le signaler au poste de milice
6.Вам необхідно про це заявити у відділок міліції?	ву деви ле сіняле о пост де міліс Vous êtes-vous adressé au
7.Чи звертались ви у бюро знахідок?	bureau des objets trouvés? вузет-ву задреси о бюро дезобжи труви? Il se trouve..., son téléphone est...
8.Він знаходиться...за телефоном №...	іль се трув...,сон телефон е... Rassurez-vous, s'il vous plaît
9.Заспокойтеся,будь ласка	расюри-ву, сіль ву пле Passons au poste de milice
10.Пройдем,будь ласка, до відділку міліції, необхідно оформити заяву про втрату	pour signaler la disparition de vos affaires пасон о пост де міліс пур сіняле ля діспарісьон де возафер Vous devez signaler par écrit la disparition de vos affaires
11.Напишіть заяву про втрату	ву деви сіняле пар екрі ля діспарісьон де возафер Quand avez-vous constaté la disparition de...? кан ави-ву констати ля діспарісьон де...?
12.Коли ви заува-	Qui était avec vous en ce

жили, що у вас зник...?

moment?

кі ете авек ву ан се моман?

Est-ce qu'il y avait

quelqu'un à côté

13. Хто був з вами у цей час?

ескільяве келькен а коти?

Faites le signalement de

l'objet égaré?

14. Чи був хто-небудь поряд з вами?

фет ле сіняльман де

льобже еґари

Signez votre déclaration

сіне вотр деклярасьон

Nous vous ferons savoir les

15. Які особливі прикмети вашої речі?

résultats de nos recherches

ну ву ферон савуар ле

резюльта де но решерш

Ecrivez votre adresse et

16. Підпишіть вашу заяву

votre téléphone

17. Про результати повідомимо

екріви вотрадрес и вотр

телефон

18. Напишіть вашу адресу та телефон

Послуги, відпочинок

7. Пошта, телеграф, телефон

1. Де знаходиться найближчий...?

Où se trouve...le plus proche?

у се трув...ле плю прош?

le télégraphe

-телеграф

ле телеграф

la station interurbaine

-переговорний пункт

ля стасьон ентерюрбен

le taxiphone

-телефон-автомат

ле таксіфон

le fax

-факс

ле факс

le café de l'Internet

-інтернет кафе

ле кафи де лентерне

Le télégraphe le plus proche se

2. Найближчий телеграф на вулиці...	trouve rue... ле телеграф ле плю прош се трукв рю... près du métro
-біля станції метро	пре дю метро
-наліво (направо, за рогом)	à gauche (à droite, derrière le coin) агош (адруат, дерьер ле куен) dans la salle d'attente
-в залі очікування	дан ля саль датант Le taxiphone le plus proche
3. Найближчий автомат	ле таксіфон ле плю прош Je vous aiderai à composer le numéro
4. Я допоможу вам набрати номер	же вузеди а компози ле нумеро J'ai besoin d'envoyer (recevoir) un mandat-poste (un colis)
5. Де можна відправити (одержати) грошовий переказ (посилку)?	же безуен данвуайе (ресевуар) ен манда-пост (ен колі) Comment trouver la poste centrale ?
6. Як пройти до головної пошти?	коман труви ля пост сантраль? Où puis-je acheter...? у пюїж ашти...? la carte de téléphone
7. Де можна купити...?	ля карт де телефон la carte de l'Internet
-телефону картку	ля карт де лентерне Quelles sont les heures de travail de la poste?
-інтернет картку	кель сон лезор де травай де
8. Коли працює пошта?	ля пост?

8. Надання медичної допомоги

1. Як ви себе почуваєте?	Comment allez-vous? коман тали-ву?
2. Дякую, добре (погано)	Merci, ça va (ça ne va pas) мерсі, са ва (са не ва па) Vous avez besoin d'un

3. Вам необхідна медична допомога?	secours médical ? вузави безуен ден скуп медикаль?
4. Викличте карету швидкої допомоги	Faites venir une ambulance, s'il vous plaît фет венір юн амбю- лянс, сіль ву пле
5. Де знаходиться поліклініка...?	Où se trouve la polyclinique...? у се трув ля полі- клінік...?
6. Де можна придбати ліки?	Où puis-je acheter des médicaments? у пюїж ашти де медікаман?
7. Найближча аптека (поліклініка, лікарня) знаходиться на вулиці...	La pharmacie (la polyclinique, l'hôpital) la plus proche se trouve rue... ля фармасі (ля поліклінік, льопіталь) ля плю прош се трув рю...

9. Спорт, розваги, відпочинок

1. Де знаходиться...?	Où se trouve...?
- туристичне бюро	У се трув...? le Bureau de voyage ле бюро де вуаяж
- плавальний басейн	la piscine ля пісін
- іподром	l'hippodrome ліподром
- Палац спорту	le Palais des sports ле пале де спор
- аквапарк	l'aquapark ляквапарк
2. Басейн (іподром/Палац спорту/аквапарк) знаходяться на вулиці	La piscine (l'hippodrome/ le Palais des sports/ l'aquapark) se trouve rue... ля пісін (ліподром, ле пале де спор, ляквапарк) се трув рю...
3. Як нам пройти (проїхати)...?	Comment passer... ?
- на стадіон	коман паси...?

-на східну (західну, північну,південну) трибуну	au stade о стад à la tribune est (ouest,nord,sud)
4.Де зараз відбувається футбольний матч?	a ля трібюн ест (вест,нор,сюд) Où ont lieu des match de football ?
5.Де розташована колегія суддів?	у он льйо де компетісьон спортів?
6.Де знаходиться прес-центр?	Où se trouve le jury? у се трук ле жюри? Où se trouve le centre de presse?
7.Як проїхати до... театру?	у се трук ле сантр де прес? Comment passer au théâtre... ?
8.До...театру вам краще проїхати на автобусі (трамваї/тролейбусі/метро) до зупинки (станції)	коман паси о театр...? Pour y aller vous devez prendre l'autobus (le tramway /le trolleybus/le métro) jusqu'à l'arrêt (la station) пур і але ву деви прендре летобюс (ле трамвай,ле тролейбюс,ле метро) жюска ляре (ля стасьон) Où se trouve...?
9.Де знаходиться...	у се трук...?
-музей...	le musée...
-виставка...	ле мюзи...
-картинна галерея	l'exposition... лекспозісьон...
10.Музей (виставка, картинна галерея) знаходиться на вулиці...	la galerie... ля галері...
11.Туди можна проїхати на автобусі №... (трамваї №...,тролейбусі №...)	Le musée (l'exposition,la galerie) se trouve rue... ле мюзи (лекспозісьон, ля галері) се трук рю... Il y a l'autobus numéro...(le tramway numéro...,le trolleybus numéro...) qui y va іля летобюс нумеро...(ле трамвай нумеро...,ле

12.О котрій годині працюють музеї (виставки)?	тролей-бюс нюмеро...) кі і ва Quelles sont les heures d'ouverture des musées (des expositions) ?
13.З 9 до 21 години	кель сон лезор дувертюр де мюзи (дезекспозісьон) De neuf à vingt-et-une heures
14.Де можна купити проспект (путівник по музею)?	де неф а вентеюн ор Où puis-je acheter un prospectus (un guide du musée) ? у пюїж ашти ен проспектюз (ен гід дю мюзи)?

Кількість,якість

10.Час

Час дня

1.Час	Le temps ле тан
2.Скільки часу вам необхідно?	Combien de temps il vous faut? комбьєн де тан іль ву фо?
3.Доба	Vingt-quatre heures вент катреп
4.Пів години	Une demi-heure юн дмі-єр
5.Чверть години	Un quart d'heure єн кар дор
6.Хвилина	Une minute юн мініют
7.Півхвилини	Trente secondes трант згонд
8.Секунда	Une seconde юн згонд
9.Котра година?	Quelle heure est-il ? кель ер етіль?
10.В першій (другій)	Dans la première moitié de la journée (dans l'après-midi)

половині дня	дан ля премьер муатъе де ля журни (дан ляпреміді) A midi (à minuit) а міді (а мінюі)
11.Опівдні (опівночі)	Le matin ле матен
12.Вранці	Le jour (dans la journée) ле жур (дан ля журни)
13.Вдень	Le soir ле суар
14.Ввечері	La nuit ля нюі
15.Вночі	
<u>О котрій годині?</u>	

1.О котрій годині?	A quelle heure? а кель ер?
2.Коли?	Quand? кан?
3.П'ять хвилин на другу (13.05)	A une heure cinq а юнер сенк
4.Чверть на десяту (9.15)	A neuf heures et quart
5.Пів на дев'яту (8.30)	а невер и кар A huit heures et demie
6.Дев'ята двадцять (9.20)	а вітер и дмі
7.За двадцять десята (9.40)	A neuf heures vingt а невер вен
8.За п'ятнадцять десята (9.45)	A dix heures moins vingt а дізер муен вен A dix heures moins le quart а дізер муен ле кар

Дні тижня

1.Понеділок	Lundi ленді
2.Вівторок	Mardi марді
3.Середа	Mercredi меркреді
4.Четвер	Jeudi жеді
5.П'ятниця	Vendredi вандреді
6.Субота	Samedi

7.Неділя	самді Dimanche
8.В понеділок	діманш Lundi
9.Сьогодні	ленді Aujourd'hui
10.Завтра	ожурдюі Demain
11.Після завтра	демен Après-demain
12.Вчора	апре-демен Hier
13.Поза вчора	єр Avant-hier
14.Сьогодні 25 липня	авантьєр Nous sommes le vingt-cinq juillet
15.Робочий день	ну сом ле вент-сенк жюйє Journée de travail
16.Вихідний	журни де травай Jour férié
17.Святковий день	жур ферье Jour de fête
	жур де фет

Місяці

1.Січень	Janvier
2.Лютий	жанві Février
3.Березень	февріє Mars
4.Квітень	марс Avril
5.Травень	авріль Mai
6.Червень	ми Juin
7.Липень	жюєн Juillet
8.Серпень	жюйє Août
9.Вересень	ут Septembre

10.Жовтень	септамбр Octobre
11.Листопад	октобр Novembre
12.Грудень	новамбр Décembre
13.В якому місяці?	десамбр En quel mois?
14.В цьому (минулому, позаминулому, наступному)місяці	ан кель муа? Ce mois (le mois passé, l'avant-dernier mois, le mois prochain) Се муа (ле муа паси, льяван- дернье муа, ле муа прошен) Au mois de juillet
15.В липні	Омуа де жюйе

11.Рахунок,грошові одиниці

Рахунок і порядкові числівники

1.Скільки?	Combien? комбъен?
2.Котрий?	Lequel? лекель?
3.(0) – нуль, нульовий	O,zéro, de zéro зеро, де зеро
4.(1)– один, перший(-а)	un,le premier (la première) ен,ле премье (ля премьер) deux,le (la) deuxième де,ле (ля) дезьем
5.(2) – два, другий(-а)	trois,le (la) troisième труа,ле (ля) труазьем
6.(3) – три, третій(-а)	quatre,le (la) quatrième катр,ле (ля) катріем
7.(4) – чотири, четвер- тий(-а)	cinq,le (la) cinquième сенк,ле (ля) сенкъем
8.(5) – п'ять, п'ятий (-а)	six,le (la) sixième сіс,ле (ля) сізьем
9.(6) – шість,шостий(-а)	sept,le (la) septième сет,ле (ля) сетьем
10.(7) – сім,сьомий(-а)	huit,le (la) huitième юїт,ле (ля) юїтьем
11.(8) – вісім,восьмий (-а)	neuf,le (la) neuvième неф,ле (ля) невьем

12.(9) – дев'ять, дев'я- тий(-а)	dix, le (la) dixième діс, ле (ля) дізьєм
13.(10) – десять, деся- тий(-а)	onze, le (la) onzième онз, ле (ля) онзьєм
14.(11) – одинадцять, одинадцятий(-а)	douze, le (la) douzième дуз, ле (ля) дузьєм
15.(12) – дванадцять, дванадцятий(-а)	treize, le (la) treizième трез, ле (ля) трезьєм
16.(13) – тринадцять, тринадцятий(-а)	quatorze, le (la) quatorzième каторз, ле (ля) каторзьєм
17.(14) – чотирнадцять, чотирнадцятий(-а)	quinze, le (la) quinzième кенз, ле (ля) кензьєм
18.(15) – п'ятнадцять, п'ятнадцятий(-а)	seize, le (la) seizième сез, ле (ля) сезьєм
19.(16) – шістнадцять, шістнадцятий(-а)	dix-sept, le (la) dix-septième діс-сет, ле (ля) дісетьєм
20.(17) – сімнадцять, сімнадцятий(-а)	dix-huit, le (la) dix-huitième дізюїт, ле (ля) дізюїтьєм
21.(18) – вісімнадцять, вісімнадцятий(-а)	dix-neuf, le (la) dix-neuvième діз-нефь, ле (ля) дізневьєм
22.(19) – дев'ятнадцять, дев'ятнадцятий(-а)	vingt, le (la) vingtième вен, ле (ля) вентьєм
23.(20) – двадцять, двадцятий(-а)	vingt-un, le (la) vingt-et- unième венте-ен, ле (ля) венте- юньєм
24.(21) – двадцять один, двадцять перший(-а)	vingt-deux, le (la) vingt- deuxième вент-де, ле (ля) вент-дезьєм
25.(22) – двадцять два, двадцять другий(-а)	vingt-trois, le (la) vingt- troisième вент-труза, ле (ля) вент- трузьєм
26.(23) – двадцять три, двадцять третій(-я)	vingt-quatre, le (la) vingt- quatrième вент-катр, ле (ля) вент- катрієм
27.(24) – двадцять чотири, двадцять четвертий(-а)	vingt-cinq, le (la) vingt- cinquième вент-сенк, ле (ля) вент- сенкьєм
	vingt-six, le (la) vingt- sixième вент-сіс, ле (ля) вент-сізьєм
	vingt-sept, le (la) vingt-

28.(25) – двадцять п'ять, двадцять п'ятих (-а)	septième вент-сет, ле (ля) вент- сетьем vingt-huit, le (la) vingt- huitième
29.(26) – двадцять шість, двадцять шостих(-а)	вентюіт, ле (ля) вент-юітьем vingt-neuf, le (la) vingt- neuvième
30.(27) – двадцять сім, двадцять сьомих(-а)	вент-нефь, ле (ля) вент- невьем trente, le (la) trentième
31.(28) – двадцять вісім, двадцять восьмих(-а)	трант, ле (ля) трантьем quarante, le (la) quarantième карант, ле (ля) карантьем cinquante, le (la)
32.(29) – двадцять дев'ять, двадцять дев'ятих(- а)	cinquantième сенкант, ле (ля) сенкатьем soixante, le (la) soixantième суасант, ле (ля) суасантьем soixante-dix, le (la) soixante- dixième
33.(30) – тридцять, тридцятих(-а)	суасант-діс, ле (ля) суасант- дізьем quatre-vingt, le (la) quatre- vingtième
34.(40) – сорок, сорокових(-а)	катре-вен, ле (ля) катре- вентьем quatre-vingt-dix, le (la) quatre-vingt-dixième
35.(50) – п'ятдесят, п'ятдесятих(-а)	катре-вент-діс, ле (ля) катре-вент-дізьем cent, le (la) centième
36.(60) – шістдесят, шістдесятих(-а)	сан, ле (ля) сантьем deux cents, le (la) dicentième де сан, ле (ля) ді-сантьем trois cents, le (la) trois- centième
37.(70) – сімдесят, сімдесятих(-а)	труа сан, ле (ля) труасантьем quatre cents, le (la) quatre- centième
38.(80) – вісімдесят, вісімдесятих(-а)	катре сан, ле (ля) катре- сантьем cinq cents, le (la) cinq – centième
39.(90) – дев'яносто, дев'яностих(-а)	

40.(100) – сто,сотий(-а)	сенк сан,ле (ля) сенк-сантьем
41.(200) – двісті, двохсотий(-а)	six cents,le (la) six centième сі сан,ле (ля) сі-сантьем sept cents,le (la) sept centième
42.(300) – триста, трьохсотий(-а)	сет сан,ле (ля) сет-сантьем huit cents,le (la) huit centième
43.(400) – чотириста, чотирьохсотий(-а)	юі сан,ле (ля) юіт-сантьем neuf cents,le (la) neuf centième нефь сан,ле (ля) нефь-сантьем
44.(500) – п'ятсот, п'ятисотий(-а)	mille,le (la) millième міль,ле (ля) мільем un million,un (une) millionième
45.(600) – шістсот, шістсотий(-а)	ен мільон,ен (юн) мільоньем un quatrième
46.(700) – сімсот, сімсотий(-а)	ен катріем un troisième ен трузьем la moitié
47.(800) – вісімсот, вісімсотий(-а)	ля муатье deux troisième де трузьем trois quatrième
48.(900) – д'явятсот, дев'ятсотий(-а)	труа катріем un et demie ен и дмі deux et demie
49.(1000) – тисяча, тисячний(-а)	де и дмі
50.(1000 000) – мільйон, мільйоний(-а)	
51.1/4 – одна четверта (чверть)	
52.1/3 – одна третя (третина)	
53.1/2 – одна друга (половина)	

54.2/3 – дві треті

55.3/4 – три четверті

56.1 ½ - півтора

57.2 ½ - два з половиною

Грошові одиниці

1.Одна копійка	Un coreck ен крпек
2.Дві копійки	Deux coreck де копек
3.П'ять (десять, п'ятдесят) копійок	Cinq (dix,cinquante) corecks сенк (діс,сенкант) копек
4.Одна гривня	Un gryvna ен грівня
5.Дві гривні	Deux gryvnas де грівня
6.П'ять (десять, двадцять,п'ятдесят, сто) гривень	Cinq (dix,vingt, cinquante,cent) gryvnas сенк (діс,вен,сенкант, сан) грівня

12.Якості

Властивості

1.Великий	Grand гран
2.Веселий	Gai ге
3.Високий	Haut о
4.Грубий	Brutal брюталь
5.Брудний	Sale саль
6.Дешевий	Bon marché бон марши
7.Довгий	Long льон
8.Дорогий	Cher

9.Жорсткий	шер Dur
10.Рідкий	дюр Liquide
11.Короткий	лікід Court
12.Гарний	кур Beau, bel
13.Міцний	бо, бель Fort
14.Круглий	фон Rond
15.Легкий	рон Léger
16.Маленький	лежи Petit
17.Мокрий	пті Mouillé, trempé
18.Молодий	муйе, трампи Jeune
19.Похмурий	жен Morose, lugubre
20.М'який	мороз, люгюбр Doux, mou
21.Низький	ду, му Bas
22.Новий	ба Nouveau, neuf
23.Гострий	нуво, неф Aigu, piquant
24.Поганий	егю, пікан Mauvais
25.Повний	мови Plein
26.Прохолодний	плен Frais
27.Порожній	фре Vide
28.Рідкий	від Rare, clairsemé
29.Різкий	рап, клерсеми Trenchant
30.Свіжий	траншан Frais
	фре

31.Сильний	Fort фор
32.Слабкий	Faible фебль
33.Сміливий	Brave брав
34.Старий	Vieux вьо
35.Сухий	Sec сек
36.Сира (погода, їжа)	Humide юмід
37.Теплий	Tiède тьед
38.Тяжкий	Lourd люр
39.Вузький	Etroit етруа
40.Хороший	Bon бон
41.Холодний	Froid фруа
42.Чистий	Propre, net пропр, нет
43.Широкий	Large лярж

Кольори

1.Беж	Beige беж
2.Білокурий	Blond блон
3.Білий	Blanc блан
4.Блакитний	Bleu бльо
5.Жовтий	Jaune жон
6.Зелений	Vert вер
7.Золотий	En or анор
8.Коричневий	Marron, brun марон, брен

9.Червоний	Rouge руж
10.Ліловий	Mauve мов
11.Багатоколірний	Multicolore мюльтікольор
12.Однокольоровий	Unicolore, monotone юнікольор, монотон
13.Оранжевий	Orange оранж
14.Рябий	Bigarré, bariolé бігари, барьоли
15.Різнокольоровий	Multicolore, bigarré мюльтікольор, бігари
16.Рожевий	Rose роз
17.Світло-жовтий	Couleur paille кульор пай
18.Світло-коричневий	Beige беж
19.Ясний	Clair клер
20.Сріблястий	Argenté аржанти
21.Сірий	Gris грі
22.Синій	Bleu foncé бльо фонси
23.Темний	Foncé фонси
24.Тъм'яний	Terne терн
25.Фіолетовий	Violet вьоле
26.Чорний	Noir нуар
27.Кольоровий	Colorié кольоры
28.Яскравий	Éclatant еклятан

Найбільш вживані вирази

Взаєморозуміння

1.Я (не) розумію вас	Je vous comprends (je ne vous comprends pas)
же ву компран (же не ву компран па)
2.Я (не)зрозумів, що ви сказали	J'ai compris ce que vous avez dit (je n'ai pas compris ce que vous avez dit)
же компрі се ке вузави ді (же не па компрі се ке вузави ді)
J'ai compris ce qui est Écrit là (je n'ai pas compris ce qui est écrit là)
же компрі се кі етекрі ля (же не па компрі се кі етекрі ля)
3.Я (не)зрозумів, що там (тут) написано	Traduisez ce mot (cette proposition), s'il vous plaît
традьюізи се мо (сет пропозісьон), сіль ву пле
Comment s'appelle...?
коман сапель...?
4.Перекладіть будь-ласка це слово (речення)	Vous (ne) me comprenez (pas)
ву (не) ме компрени (па) ?
5.Як називається..?	Répétez, s'il vous plait!
репети, сіль ву пле!
6.Ви мене (не) розумієте?	
7.Повторіть будь-ласка!	

Надання допомоги

1.Допоможіть будь ласка мені (йому, їй, нам, їм)	Aidez-moi (le, la, nous, les), s'il vous plaît
еди-муа (ле, ну, ли), сіль ву пле
2.Я можу вам допомогти?	Je peux vous aider?
же пе вузеди?
3.Вам потрібна допомога?	Avez-vous besoin d'une aide ?
аве-ву безуен дюн ед?

Місце перебування

1. Тут	Ici ісі
2. Там	Là ля
3. Поряд	A côté (de) а коти (де)
4. Недалеко	Non loin нон люен
5. Близько	Tout près ту пре
6. Вдалечині	Loin, au loin люен, о люен
7. Поблизу	A proximité а проксіміти
8. В місті (у будинку, на вулиці, в автобусі, в автомашині, в метро)	En ville (dans la maison, dans la rue, dans l'autobus, en voiture, dans le métro) ан віль (дан ля мезон, дан ля рю, дан летобюс, ан вуатюр, дан ле метро)

Висловлення ставлення

1. Дуже приємно	Enchanté аншанти
2. Мені (нам) було дуже приємно	Cela m'a (nous a) été très agréable сля ма (нуза) ети тре загреабль
3. Я задоволений (-а)	Je suis content (contente) же сюі контан (контант)
4. Ми задоволені	Nous sommes contents Ну сом контан
5. На жаль	Il est regrettable (nous regrettons) іле регретабль (ну регретон)
6. (Дуже) добре	C'est (très) bien се (тре) бьен

7.(Дуже) погано	C'est (très) mal се (тре) маль
8.Відмінно	Excellent екселан
9.Так собі	Comme ci comme ça ком сі ком са
10.Можна	C'est possible се посібль
11.Неможна	C'est défendu се дефандю
12.Можна?	Peut-on? Est-ce possible? петон? ес посібль?
13.Так (ні)	Oui (non) уі (нон)
14.Я (не) впевнений (-а)	Je suis sûr(e) de (je ne suis pas sûr(e) de) же сюі сюр де (же не сюі па сюр де)
15.Ми (не) впевненні	Nous (ne) sommes (pas) sûrs de... ну (не) сом (па) сюр де...
16.Все буде добре	Tout va s'arranger ту ва саранжи
17.Не сумнівайтесь	N'en doutez pas нан дуги па

Вираження вдячності

1.Будь ласка	S'il vous plaît, je vous en prie сіль ву пле,же вузан прі
2.Дякую	Merci мерсі
3.Вибачте будь ласка	Pardon, pardonnez- moi, excusez-moi пардон, пардони-муа, екскюзи-муа
4.Будьте люб'язні (добрі)	Soyez gentil (aimable) суайе жанти (емабль)